

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA

17887 *Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic.*

La disposició final trenta-dos de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible, autoritza el Govern per a elaborar, en el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'esta llei, un text refós en el qual s'integren, degudament regularitzades, aclarides i harmonitzades, la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de Contractes del Sector Públic, i les disposicions en matèria de contractació del sector públic que contenen normes amb rang de llei, incloent-hi les relatives a la captació de finançament privat per a l'execució de contractes públics. Esta habilitació té la raó de ser en la seguretat jurídica, com va posar de manifest el Consell d'Estat en el seu dictamen de 29 d'abril de 2010, al recomanar la introducció, en el text de l'avantprojecte de modificació de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, sotmés a dictamen, d'una disposició final que habilitara el Govern per a la realització d'un text refós, amb l'abast que s'estimara convenient. Efectivament, la successió de lleis que han modificat, per diversos motius, la Llei 30/2007, unida a l'existència d'altres normes en matèria de finançament privat per a l'execució de contractes públics que inclouen altres textos legislatius, però d'indubtable relació amb els preceptes que regulen els contractes als quals es referixen, aconsellen l'elaboració d'un text únic en el qual s'incloguen degudament, aclarides i harmonitzades, totes les disposicions aplicables a la contractació del sector públic.

D'acord amb l'habilitació esmentada s'ha procedit a elaborar el text refós, seguint els criteris que s'exposen a continuació.

En primer lloc, s'han integrat en un text únic totes les modificacions introduïdes a la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, a través de diverses lleis modificatòries d'esta, que han donat una nova redacció a determinats preceptes o han introduït noves disposicions. Les dites lleis són les següents: el Reial Decret Llei 6/2010, de 9 d'abril, de Mesures per a l'Impuls de la Recuperació Econòmica i l'Ocupació; el Reial Decret Llei 8/2010, de 20 de maig, pel qual s'adopten mesures extraordinàries per a la reducció del dèficit públic; la Llei 14/2010, de 5 de juliol, d'Infraestructures i els Servicis d'Informació Geogràfica a Espanya; la Llei 15/2010, de 5 de juliol, de modificació de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'establixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials; la Llei 34/2010, de 5 d'agost, de modificació de les lleis 30/2007, de 30 d'octubre, de Contractes del Sector Públic, 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els servicis postals, i 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa per a l'adaptació a la normativa comunitària de les dos primeres; la Llei 35/2010, de 17 de setembre, de Mesures Urgents per a la Reforma del Mercat de Treball; la Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible; el Reial Decret Llei 5/2011, de 29 d'abril, de Mesures per a la Regularització i Control de l'Ocupació Submergida i Foment de la Rehabilitació de Vivendes; la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de Contractes del Sector Públic en els àmbits de la defensa i la seguretat, i la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

En segon lloc, seguint el mandat del legislador, s'han integrat en el text les disposicions vigents relatives a la captació de finançament privat per a l'execució de contractes públics. D'una banda, en matèria de contracte de concessió d'obres públiques, s'han integrat les disposicions sobre finançament contingudes en l'encara vigent capítol IV del títol V del llibre II, comprensiu dels articles 253 a 260, ambdós inclosos, del text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 2/2000, de 16 de juny, que esta disposició deroga en la seua totalitat. D'una altra banda, per al

contracte de col·laboració publicoprivada s'inclouen en el text les previsions que conté la Llei 2/2011, de 4 de març, incloent-hi les relatives a la col·laboració publicoprivada sota fórmules institucionals.

Com a conseqüència de tot això, s'ha ajustat la numeració dels articles i, per tant, les remissions i concordances entre estos, circumstància esta que s'ha aprofitat, a l'empara de la delegació legislativa, per a ajustar alguns errors que ja tenia el text original. Igualment, s'ha revisat la part final de la llei, eliminant disposicions i incloent-ne altres motivades pel temps transcorregut des de l'aprovació de la Llei 30/2007 i les seues modificacions.

En virtut d'això, a proposta de la vicepresidenta del Govern d'Assumptes Econòmics i ministra d'Economia i Hisenda, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 11 de novembre de 2011,

DISPOSE:

Article únic. *Aprovació del text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic.*

S'aprova el text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic, el text del qual s'inserix a continuació.

Disposició addicional única. *Remissions normatives*

Les referències normatives que realitzen altres disposicions a la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de Contractes del Sector Públic i al Reial Decret Legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, es consideraran efectuades als preceptes corresponents del text refós que s'aprova.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen a esta llei i, en particular, les següents:

1. La Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de Contractes del Sector Públic.
2. El capítol IV del títol V del llibre II, comprensiu dels articles 253 a 260, ambdós inclosos, del text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 2/2000, de 16 de juny.
3. La disposició addicional setèima de la Llei 13/2003, de 23 de maig, reguladora del contracte de concessió d'obres públiques.
4. L'article 16 del Reial Decret Llei 8/2010, de 20 de maig, pel qual s'adopten mesures extraordinàries per a la reducció del dèficit públic.
5. Els articles 37 i 38 de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible.

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

Este reial decret legislatiu i el text refós que aprova entraran en vigor al mes de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Madrid, 14 de novembre de 2011.

JUAN CARLOS R.

La vicepresidenta del Govern d'Assumptes Econòmics
i ministra d'Economia i Hisenda,
ELENA SALGADO MÉNDEZ

TEXT REFÓS DE LA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC

ÍNDIX

- Títol preliminar. Disposicions generals.
- Capítol I. Objecte i àmbit d'aplicació de la llei.
  - Article 1. Objecte i finalitat.
  - Article 2. Àmbit d'aplicació.
  - Article 3. Àmbit subjectiu.
  - Article 4. Negocis i contractes exclosos.
- Capítol II. Contractes del sector públic.
  - Secció 1a. Delimitació dels tipus contractuals.
    - Article 5. Qualificació dels contractes.
    - Article 6. Contracte d'obres.
    - Article 7. Contracte de concessió d'obres públiques.
    - Article 8. Contracte de gestió de servicis públics.
    - Article 9. Contracte de subministrament.
    - Article 10. Contracte de servicis.
    - Article 11. Contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.
    - Article 12. Contractes mixtos.
  - Secció 2a. Contractes subjectes a una regulació harmonitzada.
    - Article 13. Delimitació general.
    - Article 14. Contractes d'obres i de concessió d'obres públiques subjectes a una regulació harmonitzada: lliandar.
    - Article 15. Contractes de subministrament subjectes a una regulació harmonitzada: lliandar.
    - Article 16. Contractes de servicis subjectes a una regulació harmonitzada: lliandar.
    - Article 17. Contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada.
  - Secció 3a. Contractes administratius i contractes privats.
    - Article 18. Règim aplicable als contractes del sector públic.
    - Article 19. Contractes administratius.
    - Article 20. Contractes privats.
    - Article 21. Jurisdicció competent.
- Llibre I. Configuració general de la contractació del sector públic i elements estructurals dels contractes.
  - Títol I. Disposicions generals sobre la contractació del sector públic.
    - Capítol I. Racionalitat i consistència de la contractació del sector públic.
      - Article 22. Necessitat i idoneïtat del contracte i eficiència en la contractació.
      - Article 23. Termini de duració dels contractes.
      - Article 24. Execució d'obres i fabricació de béns mobles per l'Administració, i execució de servicis amb la col·laboració d'empresaris particulars.
    - Capítol II. Llibertat de pactes i contingut mínim del contracte.
      - Article 25. Llibertat de pactes.
      - Article 26. Contingut mínim del contracte.

- Capítol III. Perfecció i forma del contracte.
  - Article 27. Perfecció dels contractes.
  - Article 28. Caràcter formal de la contractació del sector públic.
- Capítol IV. Remissió d'informació a efectes estadístics i de fiscalització.
  - Article 29. Remissió de contractes al Tribunal de Comptes.
  - Article 30. Dades estadístiques.
- Capítol V. Règim d'invalidesa.
  - Secció 1a. Règim general.
    - Article 31. Supòsits d'invalidesa.
    - Article 32. Causes de nul·litat de dret administratiu.
    - Article 33. Causes d'anul·labilitat de dret administratiu.
    - Article 34. Revisió d'ofici.
    - Article 35. Efectes de la declaració de nul·litat.
    - Article 36. Causes d'invalidesa de dret civil.
  - Secció 2a. Supòsits especials de nul·litat.
    - Article 37. Supòsits especials de nul·litat contractual.
    - Article 38. Conseqüències jurídiques de la declaració de nul·litat en els supòsits de l'article anterior.
    - Article 39. Interposició de la qüestió de nul·litat.
- Capítol VI. Règim especial de revisió de decisions en matèria de contractació i mitjans alternatius de resolució de conflictes.
  - Article 40. Recurs especial en matèria de contractació: actes recurribles.
  - Article 41. Òrgan competent per a la resolució del recurs.
  - Article 42. Legitimació.
  - Article 43. Sol·licitud de mesures provisionals.
  - Article 44. Iniciació del procediment i termini d'interposició.
  - Article 45. Efectes derivats de la interposició del recurs.
  - Article 46. Tramitació del procediment.
  - Article 47. Resolució.
  - Article 48. Determinació de la indemnització.
  - Article 49. Efectes de la resolució.
  - Article 50. Arbitratge.
- Títol II. Parts en el contracte.
  - Capítol I. Òrgan de contractació.
    - Article 51. Competència per a contractar.
    - Article 52. Responsable del contracte.
    - Article 53. Perfil del contractant.
  - Capítol II. Capacitat i solvència de l'empresari.
    - Secció 1a. Aptitud per a contractar amb el sector públic.
      - Subsecció 1a. Normes generals.
        - Article 54. Condicions d'aptitud.
        - Article 55. Empreses no comunitàries.
        - Article 56. Condicions especials de compatibilitat.

Subsecció 2a. Normes especials sobre capacitat.

- Article 57. Persones jurídiques.
- Article 58. Empreses comunitàries.
- Article 59. Unions d'empresaris.

Subsecció 3a. Prohibicions de contractar.

- Article 60. Prohibicions de contractar.
- Article 61. Declaració de la concurrència de prohibicions de contractar i efectes.

Subsecció 4a. Solvència.

- Article 62. Exigència de solvència.
- Article 63. Integració de la solvència amb mitjans externs.
- Article 64. Concreció de les condicions de solvència.

Subsecció 5a. Classificació de les empreses.

- Article 65. Exigència de classificació.
- Article 66. Exempció de l'exigència de classificació.
- Article 67. Criteris aplicables i condicions per a la classificació.
- Article 68. Competència per a la classificació.
- Article 69. Inscripció registral de la classificació.
- Article 70. Termini de vigència i revisió de les classificacions.
- Article 71. Comprovació dels elements de la classificació.

Secció 2a. Acreditació de l'aptitud per a contractar.

Subsecció 1a. Capacitat d'obrar.

Article 72. Acreditació de la capacitat d'obrar.

Subsecció 2a. Prohibicions de contractar.

Article 73. Prova de la no-concurrència d'una prohibició de contractar.

Subsecció 3a. Solvència.

- Article 74. Mitjans d'acreditar la solvència.
- Article 75. Solvència econòmica i financera.
- Article 76. Solvència tècnica en els contractes d'obres.
- Article 77. Solvència tècnica en els contractes de subministrament.
- Article 78. Solvència tècnica o professional en els contractes de servicis.
- Article 79. Solvència tècnica o professional en la resta de contractes.
- Article 80. Acreditació del compliment de les normes de garantia de la qualitat.
- Article 81. Acreditació del compliment de les normes de gestió mediambiental.
- Article 82. Documentació i informació complementària.

Subsecció 4a. Prova de la classificació i de l'aptitud per a contractar a través de registres o llistes oficials de contractistes.

- Article 83. Certificacions de registres oficials de licitadors i empreses classificades.
- Article 84. Certificats comunitaris de classificació.

Capítol III. Successió en la persona del contractista.

Article 85. Supòsits de successió del contractista.

Títol III. Objecte, preu i quantia del contracte.

Capítol I. Normes generals.

Article 86. Objecte del contracte.

Article 87. Preu.

Article 88. Càlcul del valor estimat dels contractes.

Capítol II. Revisió de preus en els contractes de les administracions públiques.

Article 89. Procedència i límits.

Article 90. Sistema de revisió de preus.

Article 91. Fórmules.

Article 92. Coeficient de revisió.

Article 93. Revisió en casos de demora en l'execució.

Article 94. Pagament de l'import de la revisió.

Títol IV. Garanties exigibles en la contractació del sector públic.

Capítol I. Garanties que s'han de prestar en els contractes subscrits amb les administracions públiques.

Secció 1a. Garantia definitiva.

Article 95. Exigència de garantia.

Article 96. Garanties admeses.

Article 97. Règim de les garanties prestades per tercers.

Article 98. Garantia global.

Article 99. Constitució, reposició i reajustament de garanties.

Article 100. Responsabilitats a les quals estan afectes les garanties.

Article 101. Preferència en l'execució de garanties.

Article 102. Devolució i cancel·lació de les garanties.

Secció 2a. Garantia provisional.

Article 103. Exigència i règim.

Capítol II. Garanties a prestar en altres contractes del sector públic.

Article 104. Supòsits i règim.

Títol V. Modificació dels contractes.

Article 105. Supòsits.

Article 106. Modificacions previstes en la documentació que regix la licitació.

Article 107. Modificacions no previstes en la documentació que regix la licitació.

Article 108. Procediment.

Llibre II. Preparació dels contractes.

Títol I. Preparació de contractes per les administracions públiques.

Capítol I. Normes generals.

Secció 1a. Expedient de contractació.

Subsecció 1a. Tramitació ordinària.

Article 109. Expedient de contractació: iniciació i contingut.

Article 110. Aprovació de l'expedient.

Article 111. Expedient de contractació en contractes menors.

- Subsecció 2a. Tramitació abreviada de l'expedient.
- Article 112. Tramitació urgent de l'expedient.
Article 113. Tramitació d'emergència.
- Secció 2a. Plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques.
- Article 114. Plecs de clàusules administratives generals.
Article 115. Plecs de clàusules administratives particulars.
Article 116. Plecs de prescripcions tècniques.
Article 117. Regles per a l'establiment de prescripcions tècniques.
Article 118. Condicions especials d'execució del contracte.
Article 119. Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient, ocupació i condicions laborals.
Article 120. Informació sobre les condicions de subrogació en contractes de treball.
- Capítol II. Normes especials per a la preparació de determinats contractes.
- Secció 1a. Actuacions preparatòries del contracte d'obres.
- Subsecció 1a. Projecte d'obres i replantejament.
- Article 121. Projecte d'obres.
Article 122. Classificació de les obres.
Article 123. Contingut dels projectes i responsabilitat derivada de la seua elaboració.
Article 124. Presentació del projecte per l'empresari.
Article 125. Supervisió de projectes.
Article 126. Replantejament del projecte.
- Subsecció 2a. Plec de clàusules administratives en contractes sota la modalitat d'abonament total del preu.
- Article 127. Contingut dels plecs de clàusules administratives en els contractes d'obra amb abonament total del preu.
- Secció 2a. Actuacions preparatòries del contracte de concessió d'obra pública.
- Article 128. Estudi de viabilitat.
Article 129. Avantprojecte de construcció i explotació de l'obra.
Article 130. Projecte de l'obra i replantejament d'este.
Article 131. Plecs de clàusules administratives particulars.
- Secció 3a. Actuacions preparatòries del contracte de gestió de servicis públics.
- Article 132. Règim jurídic del servici.
Article 133. Plecs i avantprojecte d'obra i explotació.
- Secció 4a. Actuacions preparatòries dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.
- Article 134. Avaluació prèvia.
Article 135. Programa funcional.
Article 136. Clàusules del contracte.
- Títol II. Preparació d'altres contractes.
- Capítol únic. Regles aplicables a la preparació dels contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques i de contractes subvencionats.
- Article 137. Establiment de prescripcions tècniques i preparació de plecs.

Llibre III. Selecció del contractista i adjudicació dels contractes.

Títol I. Adjudicació dels contractes.

Capítol I. Adjudicació dels contractes de les administracions públiques.

Secció 1a. Normes generals.

Subsecció 1a. Disposicions directives.

Article 138. Procediment d'adjudicació.

Article 139. Principis d'igualtat i transparència.

Article 140. Confidencialitat.

Subsecció 2a. Publicitat.

Article 141. Anunci previ.

Article 142. Convocatòria de licitacions.

Subsecció 3a. Licitació.

Article 143. Terminis de presentació de les sol·licituds de participació i de les proposicions.

Article 144. Reducció de terminis en cas de tramitació urgent.

Article 145. Proposicions dels interessats.

Article 146. Presentació de la documentació acreditativa del compliment de requisits previs.

Article 147. Admissibilitat de variants o millores.

Article 148. Subhasta electrònica.

Article 149. Successió en el procediment.

Subsecció 4a. Selecció de l'adjudicatari.

Article 150. Criteris de valoració de les ofertes.

Article 151. Classificació de les ofertes, adjudicació del contracte i notificació de l'adjudicació.

Article 152. Ofertes amb valors anormals o desproporcionats.

Subsecció 5a. Obligacions d'informació sobre el resultat del procediment.

Article 153. Informació no publicable.

Article 154. Publicitat de la formalització dels contractes.

Article 155. Renúncia a la formalització del contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per l'Administració.

Subsecció 6a. Formalització del contracte.

Article 156. Formalització dels contractes.

Secció 2a. Procediment obert.

Article 157. Delimitació.

Article 158. Informació als licitadors.

Article 159. Terminis per a la presentació de proposicions.

Article 160. Examen de les proposicions i proposta d'adjudicació.

Article 161. Adjudicació.

Secció 3a. Procediment restringit.

Article 162. Caracterització.

Article 163. Criteris per a la selecció de candidats.

- Article 164. Sol·licituds de participació.
- Article 165. Selecció de sol·licitants.
- Article 166. Contingut de les invitacions i informació als invitats.
- Article 167. Proposicions.
- Article 168. Adjudicació.

- Secció 4a. Procediment negociat.

- Article 169. Caracterització.

- Subsecció 1a. Supòsits d'aplicació.

- Article 170. Supòsits generals.
- Article 171. Contractes d'obres.
- Article 172. Contractes de gestió de servicis públics.
- Article 173. Contractes de subministrament.
- Article 174. Contractes de servicis.
- Article 175. Altres contractes.

- Subsecció 2a. Tramitació.

- Article 176. Delimitació de la matèria objecte de negociació.
- Article 177. Anunci de licitació i presentació de sol·licituds de participació.
- Article 178. Negociació dels termes del contracte.

- Secció 5a. Diàleg competitiu.

- Article 179. Caracterització.
- Article 180. Supòsits d'aplicació.
- Article 181. Obertura del procediment i sol·licituds de participació.
- Article 182. Diàleg amb els candidats.
- Article 183. Presentació i examen de les ofertes.

- Secció 6a. Normes especials aplicables als concursos de projectes.

- Article 184. Àmbit d'aplicació.
- Article 185. Bases del concurs.
- Article 186. Participants.
- Article 187. Publicitat.
- Article 188. Decisió del concurs.

- Capítol II. Adjudicació d'altres contractes del sector públic.

- Secció 1a. Normes aplicables pels poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques.

- Article 189. Delimitació general.
- Article 190. Adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada.
- Article 191. Adjudicació dels contractes que no estiguen subjectes a regulació harmonitzada.

- Secció 2a. Normes aplicables per altres ens, organismes i entitats del sector públic.

- Article 192. Règim d'adjudicació de contractes.

- Secció 3a. Normes aplicables en l'adjudicació de contractes subvencionats.

- Article 193. Adjudicació de contractes subvencionats.

Títol II. Racionalització tècnica de la contractació.

Capítol I. Normes generals.

Article 194. Sistemes per a la racionalització de la contractació de les administracions públiques.

Article 195. Sistemes per a la racionalització de la contractació d'altres entitats del sector públic.

Capítol II. Acords marc.

Article 196. Funcionalitat i límits.

Article 197. Procediment de subscripció d'acords marc.

Article 198. Adjudicació de contractes basats en un acord marc.

Capítol III. Sistemes dinàmics de contractació.

Article 199. Funcionalitat i límits.

Article 200. Implementació.

Article 201. Incorporació d'empreses al sistema.

Article 202. Adjudicació de contractes en el marc d'un sistema dinàmic de contractació.

Capítol IV. Centrals de contractació.

Secció 1a. Normes generals.

Article 203. Funcionalitat i principis d'actuació.

Article 204. Creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes i entitats locals.

Article 205. Adhesió a sistemes externs de contractació centralitzada.

Secció 2a. Contractació centralitzada en l'àmbit estatal.

Article 206. Règim general.

Article 207. Adquisició centralitzada d'equips i sistemes per al tractament de la informació.

Llibre IV. Efectes, compliment i extinció dels contractes administratius.

Títol I. Normes generals.

Capítol I. Efectes dels contractes.

Article 208. Règim jurídic.

Article 209. Vinculació al contingut contractual.

Capítol II. Prerrogatives de l'Administració pública en els contractes administratius.

Article 210. Enumeració.

Article 211. Procediment d'exercici.

Capítol III. Execució dels contractes.

Article 212. Execució defectuosa i demora.

Article 213. Resolució per demora i pròrroga dels contractes.

Article 214. Indemnització de danys i perjuís.

Article 215. Principi de compte i risc.

Article 216. Pagament del preu.

Article 217. Procediment per a fer efectius els deutes de les administracions públiques.

Article 218. Transmissió dels drets de cobrament

Capítol IV. Modificació dels contractes.

Article 219. Potestat de modificació del contracte.

Article 220. Suspensió dels contractes.

Capítol V. Extinció dels contractes.

Secció 1a. Disposició general.

Article 221. Extinció dels contractes

Secció 2a. Compliment dels contractes.

Article 222. Compliment dels contractes i recepció de la prestació.

Secció 3a. Resolució dels contractes.

Article 223. Causes de resolució.

Article 224. Aplicació de les causes de resolució.

Article 225. Efectes de la resolució.

Capítol VI. Cessió dels contractes i subcontractació.

Secció 1a. Cessió dels contractes.

Article 226. Cessió dels contractes.

Secció 2a. Subcontractació.

Article 227. Subcontractació.

Article 228. Pagaments a subcontractistes i subministradors.

Títol II. Normes especials per a contractes d'obres, concessió d'obra pública, gestió de servicis públics, subministraments, servicis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Capítol I. Contracte d'obres.

Secció 1a. Execució del contracte d'obres.

Article 229. Comprovació del replantejament.

Article 230. Execució de les obres i responsabilitat del contractista.

Article 231. Força major.

Article 232. Certificacions i abonaments a compte.

Article 233. Obres a preu fet i obres amb preu tancat.

Secció 2a. Modificació del contracte d'obres.

Article 234. Modificació del contracte d'obres.

Secció 3a. Compliment del contracte d'obres.

Article 235. Recepció i termini de garantia.

Article 236. Responsabilitat per vicis ocults.

Secció 4a. Resolució del contracte d'obres.

Article 237. Causes de resolució.

Article 238. Suspensió de la iniciació de l'obra.

Article 239. Efectes de la resolució.

Capítol II. Contracte de concessió d'obra pública.

Secció 1a. Construcció de les obres objecte de concessió.

Article 240. Modalitats d'execució de les obres.

Article 241. Responsabilitat en l'execució de les obres per tercers.

Article 242. Principi de risc i ventura en l'execució de les obres.

Article 243. Modificació del projecte.

Article 244. Comprovació de les obres.

Secció 2a. Drets i obligacions del concessionari i prerrogatives de l'Administració concedent.

Subsecció 1a. Drets i obligacions del concessionari.

Article 245. Drets del concessionari.

Article 246. Obligacions del concessionari.

Article 247. Ús i conservació de l'obra pública.

Article 248. Zones complementàries d'explotació comercial.

Subsecció 2a. Prerrogatives i drets de l'Administració.

Article 249. Prerrogatives i drets de l'Administració.

Article 250. Modificació de l'obra pública.

Article 251. Segrest de la concessió.

Article 252. Penalitats per incompliments del concessionari.

Secció 3a. Règim economicofinancer de la concessió.

Article 253. Finançament de les obres.

Article 254. Aportacions públiques a la construcció.

Article 255. Retribució per la utilització de l'obra.

Article 256. Aportacions públiques a l'explotació.

Article 257. Obres públiques diferenciades.

Article 258. Manteniment de l'equilibri econòmic del contracte.

Secció 4a. Finançament privat.

Subsecció 1a. Emissió de títols pel concessionari.

Article 259. Emissió d'obligacions i altres títols.

Article 260. Incorporació a títols negociables dels drets de crèdit del concessionari.

Subsecció 2a. Hipoteca de la concessió.

Article 261. Objecte de la hipoteca de la concessió.

Article 262. Drets del creditor hipotecari.

Article 263. Execució de la hipoteca.

Article 264. Drets de titulars de càrregues inscrites o anotades sobre la concessió per al cas de resolució concessional.

Subsecció 3a. Altres fonts de finançament.

Article 265. Crèdits participatius.

Secció 5a. Extinció de les concessions.

Article 266. Modes d'extinció.

Article 267. Extinció de la concessió per transcurs del termini.

Article 268. Termini de les concessions.

Article 269. Causes de resolució.

- Article 270. Aplicació de les causes de resolució.
- Article 271. Efectes de la resolució.
- Article 272. Destinació de les obres a l'extinció de la concessió.

- Secció 6a. Execució d'obres per tercers.

- Article 273. Subcontractació.
- Article 274. Adjudicació de contractes d'obres pel concessionari.

- Capítol III. Contracte de gestió de servicis públics.

- Secció 1a. Disposicions generals.

- Article 275. Àmbit del contracte.
- Article 276. Règim jurídic.
- Article 277. Modalitats de la contractació.
- Article 278. Duració.

- Secció 2a. Execució del contracte de gestió de servicis públics.

- Article 279. Execució del contracte.
- Article 280. Obligacions generals.
- Article 281. Prestacions econòmiques.

- Secció 3a. Modificació del contracte de gestió de servicis públics.

- Article 282. Modificació del contracte i manteniment del seu equilibri econòmic.

- Secció 4a. Compliment i efectes del contracte de gestió de servicis públics.

- Article 283. Reversió.
- Article 284. Falta d'entrega de contraprestacions econòmiques i mitjans auxiliars.
- Article 285. Incompliment del contractista.

- Secció 5a. Resolució del contracte de gestió de servicis públics.

- Article 286. Causes de resolució.
- Article 287. Aplicació de les causes de resolució.
- Article 288. Efectes de la resolució.

- Secció 6a. Subcontractació del contracte de gestió de servicis públics.

- Article 289. Subcontractació.

- Capítol IV. Contracte de subministrament.

- Secció 1a. Regulació de determinats contractes de subministrament.

- Article 290. Arrendament.
- Article 291. Contractes de fabricació i aplicació de normes i usos vigents en comerç internacional.

- Secció 2a. Execució del contracte de subministrament.

- Article 292. Entrega i recepció.
- Article 293. Pagament del preu.
- Article 294. Pagament en metàl·lic i en altres béns.
- Article 295. Facultats de l'Administració en el procés de fabricació.

- Secció 3a. Modificació del contracte de subministrament.

- Article 296. Modificació del contracte de subministrament.

- Secció 4a. Compliment del contracte de subministrament.
  - Article 297. Gastos d'entrega i recepció.
  - Article 298. Vicis o defectes durant el termini de garantia.
- Secció 5a. Resolució del contracte de subministrament.
  - Article 299. Causes de resolució.
  - Article 300. Efectes de la resolució.
- Capítol V. Contractes de servicis.
  - Secció 1a. Disposicions generals.
    - Article 301. Contingut i límits.
    - Article 302. Determinació del preu.
    - Article 303. Duració.
    - Article 304. Règim de contractació per a activitats docents.
  - Secció 2a. Execució dels contractes de servicis.
    - Article 305. Execució i responsabilitat del contractista.
  - Secció 3a. Modificació dels contractes de servicis de manteniment.
    - Article 306. Modificació d'estos contractes.
  - Secció 4a. Compliment dels contractes de servicis.
    - Article 307. Compliment dels contractes.
  - Secció 5a. Resolució dels contractes de servicis.
    - Article 308. Causes de resolució.
    - Article 309. Efectes de la resolució.
  - Secció 6a. De l'esmena d'errors i responsabilitats en el contracte d'elaboració de projectes d'obres.
    - Article 310. Esmena d'errors i correcció de deficiències.
    - Article 311. Indemnitzacions.
    - Article 312. Responsabilitat per defectes o errors del projecte.
- Capítol VI. Contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.
  - Article 313. Règim jurídic.
  - Article 314. Duració.
  - Article 315. Finançament.
- Llibre V. Organització administrativa per a la gestió de la contractació.
  - Títol I. Òrgans competents en matèria de contractació.
    - Capítol I. Òrgans de contractació.
      - Article 316. Òrgans de contractació.
      - Article 317. Autorització per a contractar.
      - Article 318. Desconcentració.
      - Article 319. Abstenció i recusació.

Capítol II. Òrgans d'assistència.

Article 320. Meses de contractació.

Article 321. Mesa especial del diàleg competitiu.

Article 322. Mesa de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada.

Article 323. Jurats de concursos.

Capítol III. Òrgans consultius.

Article 324. Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.

Article 325. Òrgans consultius en matèria de contractació de les comunitats autònomes.

Títol II. Registres oficials.

Capítol I. Registres oficials de licitadors i empreses classificades.

Article 326. Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat.

Article 327. Registres oficials de licitadors i empreses classificades de les comunitats autònomes.

Article 328. Contingut del Registre.

Article 329. Voluntarietat de la inscripció.

Article 330. Responsabilitat de l'empresari en relació amb l'actualització de la informació registral.

Article 331. Publicitat.

Article 332. Col·laboració entre registres.

Capítol II. Registre de Contractes del Sector Públic.

Article 333. Registre de Contractes del Sector Públic.

Títol III. Gestió de la publicitat contractual per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.

Capítol únic. Plataforma de Contractació de l'Estat.

Article 334. Plataforma de Contractació de l'Estat.

Disposició addicional primera. Contractació en l'estranger.

Disposició addicional segona. Normes específiques de contractació en les entitats locals.

Disposició addicional tercera. Regles especials sobre competència per a adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i de les comunicacions.

Disposició addicional quarta. Contractació amb empreses que tinguen en la seua plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre.

Disposició addicional cinquena. Contractes reservats.

Disposició addicional sexta. Disposicions aplicables a les universitats públiques.

Disposició addicional setèima. Exempció de requisits per als organismes públics d'investigació com a adjudicatari de contractes.

Disposició addicional octava. Contractes subscrits en els sectors de l'aigua, de l'energia, dels transports i dels servicis postals.

Disposició addicional novena. Normes especials per a la contractació de l'accés a bases de dades i la subscripció a publicacions.

Disposició addicional deu. Modificacions de quanties, terminis i altres derivades dels annexos de directives comunitàries.

Disposició addicional onze. Actualització de xifres fixades per la Unió Europea.

Disposició addicional dotze. Còmput de terminis.

Disposició addicional tretze. Referències a l'Impost sobre el Valor Afegit.

Disposició addicional catorze. Espai Econòmic Europeu.

Disposició addicional quinze. Normes relatives als mitjans de comunicació utilitzables en els procediments que regula esta llei.

Disposició addicional setze. Ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que regula la llei.

Disposició addicional dèsset. Substitució de lletrats en les meses de contractació.

Disposició addicional díhuit. Garantia d'accessibilitat per a persones amb discapacitat.

Disposició addicional dènou. Responsabilitat de les autoritats i del personal al servici de les administracions públiques.

Disposició addicional vint. Concerts per a la prestació d'assistència sanitària i farmacèutica subscrits per la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat, la Mutualitat General Judicial i l'Institut Social de les Forces Armades.

Disposició addicional vint-i-u. Contractes inclosos en els àmbits de la defensa i de la seguretat.

Disposició addicional vint-i-dos. Règim de contractació de certs organismes.

Disposició addicional vint-i-tres. Pràctiques contràries a la lliure competència.

Disposició addicional vint-i-quatre. Prestació d'assistència sanitària en situacions d'urgència.

Disposició addicional vint-i-cinc. Règim jurídic de l'Empresa de Transformació Agraria, Sociedad Anónima (TRAGSA), i de les seues filials.

Disposició addicional vint-i-sis. Protecció de dades de caràcter personal.

Disposició addicional vint-i-set. Agrupacions europees de cooperació territorial.

Disposició addicional vint-i-huit. Adquisició centralitzada de medicaments i productes sanitaris amb vista al Sistema Nacional de Salut.

Disposició addicional vint-i-nou. Fórmules institucionals de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Disposició addicional trenta. Règim dels òrgans competents per a resoldre els recursos de l'Administració General de l'Estat i les entitats contractants adscrites a esta.

Disposició addicional trenta-u. Autorització del Consell de Ministres en concessions d'obres regulades en la normativa sectorial.

Disposició transitòria primera. Expedients iniciats i contractes adjudicats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta llei.

Disposició transitòria segona. Fórmules de revisió.

Disposició transitòria tercera. Determinació de quanties pels departaments ministerials respecte dels organismes autònoms adscrits a estos.

Disposició transitòria quarta. Determinació dels casos en què és exigible la classificació de les empreses.

Disposició transitòria quinta. Règim transitori dels procediments d'adjudicació dels contractes no subjectes a regulació harmonitzada subscrits per entitats que no tenen el caràcter d'Administració pública.

Disposició transitòria sexta. Terminis a què es referix l'article 216 de la llei.

Disposició transitòria setètima. Règim supletori per a les comunitats autònomes.

Disposició transitòria octava. Procediments en curs.

Disposició final primera. Actualització de les referències a determinats òrgans.

Disposició final segona. Títols competencials.

Disposició final tercera. Normes aplicables als procediments que regula esta llei.

Disposició final quarta. Habilitació normativa en matèria d'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i ús de la factura electrònica.

Disposició final quinta. Foment de la contractació pública d'activitats innovadores.

Disposició final sexta. Habilitació per al desplegament reglamentari.

Annex I. Activitats a les quals es referix l'apartat 1 de l'article 6.

Annex II. Servícis als quals es referix l'article 10.

Annex III. Llista de productes que preveu la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15, pel que fa als contractes de subministraments adjudicats per òrgans de contractació del sector de la defensa.

TEXT REFÓS DE LA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals

CAPÍTOL I

Objecte i àmbit d'aplicació de la llei

Article 1. *Objecte i finalitat.*

La present llei té com a objecte regular la contractació del sector públic, a fi de garantir que s'ajuste als principis de llibertat d'accés a les licitacions, publicitat i transparència dels procediments, i no-discriminació i igualtat de tracte entre els candidats, i d'assegurar, en connexió amb l'objectiu d'estabilitat pressupostària i control del gasto, una utilització eficient dels fons destinats a la realització d'obres, l'adquisició de béns i la contractació de servicis per mitjà de l'exigència de la definició prèvia de les necessitats a satisfer, la salvaguarda de la lliure competència i la selecció de l'oferta més avantatjosa econòmicament.

També és objecte d'esta llei la regulació del règim jurídic aplicable als efectes, el compliment i l'extinció dels contractes administratius, atenent les finalitats institucionals de caràcter públic que, a través d'estos, es tracten de realitzar.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. Són contractes del sector públic i, en conseqüència, estan sotmesos a la present llei en la forma i els termes que esta preveu, els contractes onerosos, siga quina siga la seua naturalesa jurídica, que subscriuen els ens, organismes i entitats enumerats en l'article 3.

2. També estan subjectes a la present llei, en els termes que s'hi s'assenyalen, els contractes subvencionats pels ens, organismes i entitats del sector públic que subscriuen altres persones físiques o jurídiques en els supòsits previstos en l'article 17, així com els contractes d'obres que subscriuen els concessionaris d'obres públiques en els casos de l'article 274.

3. L'aplicació d'esta llei als contractes que subscriuen les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local, o els organismes que en depenen, així com els contractes subvencionats per qualsevol d'estes entitats, s'efectuarà en els termes que preveu la disposició final segona.

Article 3. *Àmbit subjectiu.*

1. Als efectes d'esta llei, es considera que formen part del sector públic els següents ens, organismes i entitats:

a) L'Administració General de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local.

b) Les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social.

c) Els organismes autònoms, les entitats públiques empresarials, les universitats públiques, les agències estatals i qualssevol entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades a un subjecte que pertanga al sector públic o que depenguen d'este, incloses les que, amb independència funcional o amb una especial autonomia reconeguda per la llei, tinguen atribuïdes funcions de regulació o control de caràcter extern sobre un determinat sector o activitat.

d) Les societats mercantils en el capital social de les quals la participació, directa o indirecta, d'entitats de les que mencionen les lletres a) a f) del present apartat siga superior al 50 per cent.

e) Els consorcis dotats de personalitat jurídica pròpia als quals es referixen l'article 6.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, i la legislació de règim local.

f) Les fundacions que es constituïsquen amb una aportació majoritària, directa o indirecta, d'una o més entitats integrades en el sector públic, o el patrimoni fundacional de les quals, amb un caràcter de permanència, estiga format en més d'un 50 per cent per béns o drets aportats o cedits per les mencionades entitats.

g) Les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

h) Qualsevol ens, organismes o entitats amb personalitat jurídica pròpia que hagen sigut creats específicament per a satisfer necessitats d'interés general que no tinguen caràcter industrial o mercantil, sempre que un o més subjectes pertanyents al sector públic financen majoritàriament la seua activitat, controlen la seua gestió, o nomenen més de la mitat dels membres del seu òrgan d'administració, direcció o vigilància.

i) Les associacions constituïdes pels ens, organismes i entitats mencionats en les lletres anteriors.

2. Dins del sector públic, i als efectes d'esta llei, tindran la consideració d'administracions públiques els ens, organismes i entitats següents:

a) Els mencionats en les lletres a) i b) de l'apartat anterior.

b) Els organismes autònoms.

c) Les universitats públiques.

d) Les entitats de dret públic que, amb independència funcional o amb una autonomia especial reconeguda per la llei, tinguen atribuïdes funcions de regulació o control de caràcter extern sobre un determinat sector o activitat, i

e) les entitats de dret públic vinculades a una o diverses administracions públiques o que en depenguen i que complisquen alguna de les característiques següents:

1a. Que la seua activitat principal no consistisca en la producció en règim de mercat de béns i servicis destinats al consum individual o col·lectiu, o que efectuen operacions de redistribució de la renda i de la riquesa nacional, en tot cas sense ànim de lucre, o

2a. que no es financen majoritàriament amb ingressos, siga quina siga la seua naturalesa, obtinguts com a contrapartida de l'entrega de béns o de la prestació de servicis.

No obstant això, no tindran la consideració d'administracions públiques les entitats públiques empresarials estatals i els organismes assimilats dependents de les comunitats autònomes i entitats locals.

f) Els òrgans competents del Congrés dels Diputats, del Senat, del Consell General del Poder Judicial, del Tribunal Constitucional, del Tribunal de Comptes, del Defensor del Poble, de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i de les institucions autonòmiques anàlogues al Tribunal de Comptes i al Defensor del Poble, pel que fa a la seua activitat de contractació.

g) Les diputacions forals i les juntes generals dels territoris històrics del País Basc pel que fa a la seua activitat de contractació.

3. Es consideraran poders adjudicadors, als efectes d'esta llei, els ens, organismes i entitats següents:

a) Les administracions públiques.

b) Tots els altres ens, organismes o entitats amb personalitat jurídica pròpia diferents dels expressats en la lletra a) que hagen sigut creats específicament per a satisfer necessitats d'interés general que no tinguen caràcter industrial o mercantil, sempre que un o més subjectes que s'hagen de considerar poder adjudicador d'acord amb els criteris d'este apartat 3 financen majoritàriament la seua activitat, controlen la seua gestió, o nomenen més de la mitat dels membres del seu òrgan d'administració, direcció o vigilància.

c) Les associacions constituïdes pels ens, organismes i entitats mencionats en les lletres anteriors.

Article 4. *Negocis i contractes exclosos*

1. Estan exclosos de l'àmbit de la present llei els negocis i relacions jurídiques següents:

a) La relació de servici dels funcionaris públics i els contractes regulats en la legislació laboral.

b) Les relacions jurídiques consistents en la prestació d'un servici públic la utilització del qual pels usuaris requerisca l'abonament d'una tarifa, taxa o preu públic d'aplicació general.

c) Els convenis de col·laboració que subscriga l'Administració General de l'Estat amb les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, les universitats públiques, les comunitats autònomes, les entitats locals, els organismes autònoms i les altres entitats públiques, o els que subscriguen estos organismes i entitats entre si, llevat que, per la seua naturalesa, tinguen la consideració de contractes subjectes a esta llei.

d) Els convenis que, d'acord amb les normes específiques que els regulen, subscriga l'Administració amb persones físiques o jurídiques subjectes al dret privat, sempre que el seu objecte no estiga comprés en el dels contractes regulats en esta llei o en normes administratives especials.

e) Els convenis inclosos en l'àmbit de l'article 346 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea que es concloguen en el sector de la defensa.

f) Els acords que subscriga l'Estat amb altres estats o amb entitats de dret internacional públic.

g) Els contractes de subministrament relatius a activitats directes dels organismes de dret públic dependents de les administracions públiques l'activitat dels quals tinga caràcter comercial, industrial, financer o anàleg, si els béns sobre els quals versen han sigut adquirits amb el propòsit de tornar-los, amb transformació o sense, al tràfic jurídic patrimonial, d'acord amb els seus fins peculiars, sempre que estos organismes actuen en l'exercici de competències específiques que els atribuisca la llei.

h) Els contractes i convenis derivats d'acords internacionals subscrits de conformitat amb el Tractat de Funcionament de la Unió Europea amb un o més països no membres de la Comunitat, relatius a obres o subministraments destinats a la realització o explotació conjunta d'una obra, o relatius als contractes de servicis destinats a la realització o explotació en comú d'un projecte.

i) Els contractes i convenis efectuats en virtut d'un acord internacional subscrit en relació amb l'estacionament de tropes.

j) Els contractes i convenis adjudicats en virtut d'un procediment específic d'una organització internacional.

k) Els contractes relatius a servicis d'arbitratge i conciliació.

l) Els contractes relatius a servicis financers relacionats amb l'emissió, compra, venda i transferència de valors o d'altres instruments financers, en particular les operacions relatives a la gestió financera de l'Estat, així com les operacions destinades a l'obtenció de fons o capital pels ens, organismes i entitats del sector públic, així com els servicis prestats pel Banc d'Espanya i les operacions de tresoreria.

m) Els contractes pels quals un ens, organisme o entitat del sector públic s'obligue a entregar béns o drets o prestar algun servici, sense perjuí que l'adquirent dels béns o el receptor dels servicis, si és una entitat del sector públic subjecta a esta llei, s'haja d'ajustar a les seues prescripcions per a la formalització del contracte corresponent.

n) Els negocis jurídics en virtut dels quals s'encarregue la realització d'una determinada prestació a una entitat que, d'acord amb el que assenyala l'article 24.6, tinga atribuïda la condició de mitjà propi i servici tècnic d'este. No obstant això, els contractes que hagen de subscriure les entitats que tinguen la consideració de mitjà propi i servici tècnic per a la realització de les prestacions objecte de l'encàrrec quedaran sotmesos a esta llei, en els termes que siguen procedents d'acord amb la naturalesa de l'entitat que els subscriga i el tipus i quantia d'estos, i, en tot cas, quan es tracte de contractes d'obres, servicis o subministraments les quanties dels quals superen els llindars establits en la

secció 2a del capítol II d'este títol preliminar, les entitats de dret privat hauran d'observar per a la seua preparació i adjudicació les regles establides en els articles 137.1 i 190.

o) Les autoritzacions i concessions sobre béns de domini públic i els contractes d'explotació de béns patrimonials diferents dels definits en l'article 7, que es regularan per la seua legislació específica excepte en els casos en què expressament es declaren aplicables les prescripcions de la present llei.

p) Els contractes de compravenda, donació, permuta, arrendament i la resta de negocis jurídics anàlegs sobre béns immobles, valors negociables i propietats incorporals, llevat que recaiguen sobre programes d'ordinador i hagen de ser qualificats com a contractes de subministrament o servicis, que tindran sempre el caràcter de contractes privats i es regiran per la legislació patrimonial. En estos contractes no es podran incloure prestacions que siguen pròpies dels contractes típics regulats en la secció 1a del capítol II del títol preliminar, si el seu valor estimat és superior al 50 per 100 de l'import total del negoci o si no mantenen amb la prestació característica del contracte patrimonial relacions de vinculació i complementarietat en els termes que preveu l'article 25; en estos dos supòsits, les prestacions hauran de ser objecte de contractació independent d'acord amb el que estableix esta llei.

q) Els contractes de servicis i subministrament subscrits pels organismes públics d'investigació estatals i els organismes semblants de les comunitats autònomes que tinguen com a objecte prestacions o productes necessaris per a l'execució de projectes d'investigació, desenvolupament i innovació tecnològica o servicis tècnics, quan la presentació i l'obtenció de resultats que se'n deriven estiga lligada a retorns científics, tecnològics o industrials susceptibles de ser incorporats al tràfic jurídic i la seua realització haja sigut encomanada a equips d'investigació de l'organisme per mitjà de processos de concurrència competitiva.

r) Els contractes d'investigació i desenvolupament remunerats íntegrament per l'òrgan de contractació, sempre que este compartisca amb les empreses adjudicatàries els riscos i els beneficis de la investigació científica i tècnica necessària per a desenvolupar solucions innovadores que superen les disponibles en el mercat. En l'adjudicació d'estos contractes s'haurà d'assegurar el respecte als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació i d'elecció de l'oferta econòmicament més avantatjosa.

2. Els contractes, negocis i relacions jurídiques enumerats en l'apartat anterior es regularan per les seues normes especials, i se'ls aplicaran els principis d'esta llei per a resoldre els dubtes i les llacunes que es puguen presentar.

CAPÍTOL II

Contractes del sector públic

Secció 1a. Delimitació dels tipus contractuals

Article 5. *Qualificació dels contractes.*

1. Els contractes d'obres, concessió d'obres públiques, gestió de servicis públics, subministrament, servicis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat que subscriguen els ens, organismes i entitats pertanyents al sector públic es qualificaran d'acord amb les normes contingudes en la present secció.

2. La resta de contractes del sector públic es qualificaran segons les normes de dret administratiu o de dret privat que els siguen aplicables.

Article 6. *Contracte d'obres.*

1. Són contractes d'obres aquells que tenen com a objecte la realització d'una obra o l'execució d'algun dels treballs enumerats en l'annex I, o la realització per qualsevol

mitjà d'una obra que responga a les necessitats especificades per l'entitat del sector públic contractant. A més d'estes prestacions, el contracte podrà comprendre, si és el cas, la redacció del projecte corresponent.

2. Per «obra» s'entendrà el resultat d'un conjunt de treballs de construcció o d'enginyeria civil destinat a complir per si mateix una funció econòmica o tècnica, que tinga com a objecte un bé immoble.

Article 7. *Contracte de concessió d'obres públiques.*

1. La concessió d'obres públiques és un contracte que té com a objecte la realització pel concessionari d'algunes de les prestacions a les quals es referix l'article 6, incloses les de restauració i reparació de construccions existents, així com la conservació i el manteniment dels elements construïts, i en el qual la contraprestació a favor d'aquell consistix o bé únicament en el dret a explotar l'obra o bé en este dret acompanyat del de percebre'n un preu.

2. El contracte, que s'executarà en tot cas a risc i ventura del contractista, podrà comprendre, a més, el contingut següent:

a) L'adequació, reforma i modernització de l'obra per a adaptar-la a les característiques tècniques i funcionals requerides per a la prestació correcta dels servicis o la realització de les activitats econòmiques a les quals servix de suport material.

b) Les actuacions de reposició i gran reparació que siguen exigibles en relació amb els elements que ha de reunir cada una de les obres per a mantindre's apta a fi que els servicis i les activitats als quals servixen aquelles puguen ser realitzats adequadament d'acord amb les exigències econòmiques i les demandes socials.

3. El contracte de concessió d'obres públiques també podrà preveure que el concessionari estiga obligat a projectar, executar, conservar, reposar i reparar aquelles obres que siguen accessòries o estiguen vinculades amb la principal i que siguen necessàries perquè esta complisca la finalitat determinant de la seua construcció i que en permeten un millor funcionament i explotació, així com a dur a terme les actuacions ambientals relacionades amb estes que hi estiguen previstes. En cas que les obres vinculades o accessòries puguen ser objecte d'explotació o aprofitament econòmic, estes correspondran al concessionari conjuntament amb l'explotació de l'obra principal en la forma que determinen els plecs respectius.

Article 8. *Contracte de gestió de servicis públics.*

1. El contracte de gestió de servicis públics és aquell en virtut del qual una Administració pública o una mútua d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social encarrega a una persona, natural o jurídica, la gestió d'un servici la prestació del qual ha sigut assumida com a pròpia de la seua competència per l'Administració o mútua que fa l'encàrrec.

Les mútues d'accidents de treball i malalties professionals només podran realitzar este tipus de contracte respecte a la gestió de la prestació d'assistència sanitària.

2. Les disposicions d'esta llei referides a este contracte no seran aplicables als supòsits en què la gestió del servici públic s'efectue per mitjà de la creació d'entitats de dret públic destinades a este fi, ni a aquells en els quals s'atribuísca a una societat de dret privat el capital de la qual siga totalment de titularitat pública.

Article 9. *Contracte de subministrament.*

1. Són contractes de subministrament els que tenen com a objecte l'adquisició, l'arrendament financer o l'arrendament, amb opció de compra o sense, de productes o béns mobles.

2. Sense perjudi del que disposa la lletra b) de l'apartat 3 d'este article respecte dels contractes que tinguen com a objecte programes d'ordinador, no tindran la consideració

de contracte de subministrament els contractes relatius a propietats incorporals o valors negociables.

3. En tot cas, es consideraran contractes de subministrament els següents:

a) Aquells en què l'empresari s'obligue a entregar una pluralitat de béns de manera successiva i per preu unitari, sense que la quantia total es definisca amb exactitud a l'hora de subscriure el contracte per estar subordinades les entregues a les necessitats de l'adquirent. No obstant això, l'adjudicació d'estos contractes s'efectuarà d'acord amb les normes previstes en el capítol II del títol II del llibre III per als acords marc subscrits amb un únic empresari.

b) Els que tinguen com a objecte l'adquisició i l'arrendament d'equips i sistemes de telecomunicacions o per al tractament de la informació, els seus dispositius i programes, i la cessió del dret d'ús d'estos últims, a excepció dels contractes d'adquisició de programes d'ordinador desenrotllats a mida, els quals es consideraran contractes de servicis.

c) Els de fabricació, pels quals la cosa o coses que l'empresari ha d'entregar hagen de ser elaborades d'acord amb característiques peculiars fixades prèviament per l'entitat contractant, encara que esta s'obligue a aportar, totalment o parcialment, els materials necessaris.

Article 10. *Contracte de servicis.*

Són contractes de servicis aquells l'objecte dels quals són prestacions de fer, consistents en la realització d'una activitat o dirigides a l'obtenció d'un resultat diferent d'una obra o un subministrament. A l'efecte d'aplicació d'esta llei, els contractes de servicis es dividixen en les categories enumerades en l'annex II.

Article 11. *Contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.*

1. Són contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat aquells en què una Administració pública o una entitat pública empresarial o organisme semblant de les comunitats autònomes encarrega a una entitat de dret privat, per un període determinat en funció de la duració de l'amortització de les inversions o de les fórmules de finançament que es prevegen, la realització d'una actuació global i integrada que, a més del finançament d'inversions immaterials, d'obres o de subministraments necessaris per al compliment de determinats objectius de servici públic o relacionats amb actuacions d'interés general, comprega alguna de les prestacions següents:

a) La construcció, instal·lació o transformació d'obres, equips, sistemes i productes o béns complexos, així com el seu manteniment, actualització o renovació, la seua explotació o la seua gestió.

b) La gestió integral del manteniment d'instal·lacions complexes.

c) La fabricació de béns i la prestació de servicis que incorporen tecnologia específicament desenrotllada amb el propòsit d'aportar solucions més avançades i econòmicament més avantatjoses que les existents en el mercat.

d) Altres prestacions de servicis lligades al desenrotllament per l'Administració del servici públic o actuació d'interés general que li hagen encarregat.

2. Només es podran subscriure contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat quan prèviament s'haja posat de manifest, en la forma prevista en l'article 134, que altres fórmules alternatives de contractació no permeten la satisfacció de les finalitats públiques.

3. El contractista pot assumir, en els termes que preveu el contracte, la direcció de les obres que siguen necessàries, així com realitzar, totalment o parcialment, els projectes per a la seua execució i contractar els servicis necessaris.

4. La contraprestació a percebre pel contractista col·laborador consistirà en un preu que se satisfarà durant tota la duració del contracte, i que podrà estar vinculat al compliment de determinats objectius de rendiment.

Article 12. *Contractes mixtos.*

Quan un contracte continga prestacions corresponents a un altre o altres de distinta classe caldrà ajustar-se en tot cas, per a la determinació de les normes que calga observar en l'adjudicació, al caràcter de la prestació que tinga més importància des del punt de vista econòmic.

Secció 2a. Contractes subjectes a una regulació harmonitzada

Article 13. *Delimitació general.*

1. Són contractes subjectes a una regulació harmonitzada els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, en tot cas, i els contractes d'obres, els de concessió d'obres públiques, els de subministrament, i els de servicis compresos en les categories 1 a 16 de l'annex II, el valor estimat dels quals, calculat d'acord amb les regles que s'establixen en l'article 88, siga igual o superior a les quanties que s'indiquen en els articles següents, sempre que l'entitat contractant tinga el caràcter de poder adjudicador. Tindran també la consideració de contractes subjectes a una regulació harmonitzada els contractes subvencionats per estes entitats als quals es referix l'article 17.

2. No obstant el que establix l'apartat anterior, no es consideren subjectes a regulació harmonitzada, siga quin siga el seu valor estimat, els contractes següents:

a) Els que tinguen com a objecte la compra, el desenrotllament, la producció o la coproducció de programes destinats a la radiodifusió, per part dels organismes de radiodifusió, així com els relatius al temps de radiodifusió.

b) Els d'investigació i desenrotllament remunerats íntegrament per l'òrgan de contractació, sempre que els seus resultats no es reserven per a la utilització exclusiva per part d'este en l'exercici de la seua activitat pròpia.

c) Els inclosos dins de l'àmbit definit per l'article 346 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea que es concloguen en el sector de la defensa.

d) Els declarats secrets o reservats, o aquells l'execució dels quals haja d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb la legislació vigent, o en els quals ho exigisca la protecció d'interessos essencials per a la seguretat de l'Estat.

La declaració que es dona esta última circumstància l'ha de fer, de manera expressa en cada cas, el titular del departament ministerial del qual depenga l'òrgan de contractació en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals, per l'òrgan competent de les comunitats autònomes, o per l'òrgan al qual estiga atribuïda la competència per a subscriure el corresponent contracte en les entitats locals. La competència per a fer esta declaració no serà susceptible de delegació, llevat que una llei ho autoritze expressament.

e) Aquells l'objecte principal dels quals siga permetre als òrgans de contractació la posada a disposició o l'explotació de xarxes públiques de telecomunicacions o el subministrament al públic d'un o més servicis de telecomunicacions.

Article 14. *Contractes d'obres i de concessió d'obres públiques subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.*

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes d'obres i els contractes de concessió d'obres públiques el valor estimat dels quals siga igual o superior a 4.845.000 euros.

2. En el supòsit previst en l'article 88.7, quan el valor acumulat dels lots en què es dividisca l'obra iguale o supere la quantitat indicada en l'apartat anterior, s'aplicaran les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. No obstant això, els òrgans de contractació podran exceptuar d'estes normes els lots que tinguen un valor estimat inferior a un milió d'euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepassa el 20 per cent del valor acumulat de la totalitat d'estos.

Article 15. Contractes de subministrament subjectes a una regulació harmonitzada: llinar.

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes de subministrament que tinguen un valor estimat igual o superior a les quantitats següents:

a) 125.000 euros, quan es tracte de contractes adjudicats per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms o les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social. No obstant això, quan els contractes els adjudiquen òrgans de contractació que pertanguen al sector de la defensa, este llinar només s'aplicarà respecte dels contractes de subministrament que tinguen com a objecte els productes enumerats en l'annex III.

b) 193.000 euros, quan es tracte de contractes de subministrament diferents, per raó del subjecte contractant o per raó de l'objecte, dels previstos en la lletra anterior.

2. En el supòsit previst en l'article 88.7, quan el valor acumulat dels lots en què es dividisca el subministrament iguale o supere les quantitats indicades en l'apartat anterior, s'aplicaran les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. No obstant això, els òrgans de contractació podran exceptuar d'estes normes els lots el valor estimat dels quals siga inferior a 80.000 euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepasse el 20 per cent del valor acumulat de la totalitat d'estos.

Article 16. Contractes de servicis subjectes a una regulació harmonitzada: llinar.

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes de servicis compresos en les categories 1 a 16 de l'annex II que tinguen un valor estimat igual o superior a les quantitats següents:

a) 125.000 euros, quan els contractes hagen de ser adjudicats per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, o les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, sense perjudi d'allò que disposa la lletra b) d'este article per a certs contractes de la categoria 5 i per als contractes de la categoria 8 de l'annex II.

b) 193.000 euros, quan els contractes hagen de ser adjudicats per ens, organismes o entitats del sector públic diferents de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms o les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, o quan, encara que siguen adjudicats per estos subjectes, es tracte de contractes de la categoria 5 consistents en servicis de difusió d'emissions de televisió i de ràdio, servicis de connexió o servicis integrats de telecomunicacions, o contractes de la categoria 8, segons es definixen estes categories en l'annex II.

2. En el supòsit previst en l'article 88.7, quan el valor acumulat dels lots en què es dividisca la compra de servicis iguale o supere els imports indicats en l'apartat anterior, s'aplicaran les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. No obstant això, els òrgans de contractació podran exceptuar d'estes normes els lots que tinguen un valor estimat inferior a 80.000 euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepasse el 20 per cent del valor acumulat de la totalitat d'estos.

Article 17. Contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada.

1. Són contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada els contractes d'obres i els contractes de servicis definits d'acord amb el que preveuen els articles 6 i 10, respectivament, que siguen subvencionats, de manera directa i en més d'un 50 per cent del seu import, per entitats que tinguen la consideració de poders adjudicadors, sempre que pertanguen a alguna de les categories següents:

a) Contractes d'obres que tinguen com a objecte activitats d'enginyeria civil de la secció F, divisió 45, grup 45.2 de la Nomenclatura General d'Activitats Econòmiques de les Comunitats Europees (NACE), o la construcció d'hospitals, centres esportius,

recreatius o d'oci, edificis escolars o universitaris i edificis d'ús administratiu, sempre que el seu valor estimat siga igual o superior a 4.845.000 euros.

b) Contractes de servicis vinculats a un contracte d'obres dels definits en la lletra a), el valor estimat dels quals siga igual o superior a 193.000 euros.

2. Les normes previstes per als contractes subvencionats s'aplicaran als contractes subscrits per particulars o per entitats del sector públic que no tinguen la consideració de poders adjudicadors, en conjunció, en este últim cas, amb les restants disposicions d'esta llei que els siguen aplicables. Quan el contracte subvencionat siga adjudicat per entitats del sector públic que tinguen la consideració de poder adjudicador, s'aplicaran les normes de contractació previstes per a estes entitats, d'acord amb la seua naturalesa, excepte la relativa a la determinació de la competència per a resoldre el recurs especial en matèria de contractació i per a adoptar mesures cautelars en el procediment d'adjudicació, que es regirà, en tot cas, per la regla que estableix l'article 41.

Secció 3a. Contractes administratius i contractes privats

Article 18. Règim aplicable als contractes del sector públic.

Els contractes del sector públic poden tindre caràcter administratiu o caràcter privat.

Article 19. Contractes administratius.

1. Tindran caràcter administratiu els contractes següents, sempre que els subscriga una Administració pública:

a) Els contractes d'obra, concessió d'obra pública, gestió de servicis públics, subministrament i servicis, així com els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat. No obstant això, els contractes de servicis compresos en la categoria 6 de l'annex II i els que tinguen com a objecte la creació i interpretació artística i literària i els d'espectacles compresos en la categoria 26 del mateix annex no tindran caràcter administratiu.

b) Els contractes d'objecte diferent dels expressats anteriorment, però que tinguen naturalesa administrativa especial per estar vinculats al gir o tràfic específic de l'Administració contractant o per satisfer de manera directa o immediata una finalitat pública de la competència específica d'aquella, sempre que no tinguen expressament atribuït el caràcter de contractes privats conforme al paràgraf segon de l'article 20.1, o perquè ho declare una llei.

2. Els contractes administratius, quant a la seua preparació, adjudicació, efectes i extinció, es regiran per esta llei i les disposicions que la despleguen; supletòriament se'ls aplicaran les altres normes de dret administratiu i, si no, les normes de dret privat. No obstant això, als contractes administratius especials als quals es referix la lletra b) de l'apartat anterior els seran aplicables, en primer terme, les seues normes específiques.

Article 20. Contractes privats.

1. Tindran la consideració de contractes privats els subscrits pels ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguen la condició d'administracions públiques.

Igualment, són contractes privats els subscrits per una Administració pública que tinguen com a objecte servicis compresos en la categoria 6 de l'annex II, la creació i interpretació artística i literària o espectacles compresos en la categoria 26 del mateix annex, i la subscripció a revistes, publicacions periòdiques i bases de dades, així com qualssevol altres contractes diferents dels que preveu l'apartat 1 de l'article anterior.

2. Els contractes privats, quant a la seua preparació i adjudicació, en defecte de normes específiques, es regiran per la present llei i les disposicions que la despleguen, i supletòriament se'ls aplicaran les altres normes de dret administratiu o, si és el cas, les

normes de dret privat, segons corresponga per raó del subjecte o entitat contractant. Quant als seus efectes i extinció, estos contractes es regiran pel dret privat.

No obstant això, seran aplicables a estos contractes les normes contingudes en el títol V del llibre I, sobre modificació dels contractes.

Article 21. *Jurisdicció competent.*

1. L'orde jurisdiccional contenciós administratiu serà el competent per a resoldre les qüestions litigioses relatives a la preparació, adjudicació, efectes, compliment i extinció dels contractes administratius. Igualment correspondrà a este orde jurisdiccional el coneixement de les qüestions que se susciten en relació amb la preparació i adjudicació dels contractes privats de les administracions públiques i dels contractes subjectes a regulació harmonitzada, incloent-hi els contractes subvencionats als quals es referix l'article 17, així com dels contractes de servicis de les categories 17 a 27 de l'annex II amb un valor estimat igual o superior a 193.000 euros que pretenguen concertar ens, organismes o entitats que, sense ser administracions públiques, tinguen la condició de poders adjudicadors. També coneixerà dels recursos interposats contra les resolucions dictades pels òrgans de resolució de recursos previstos en l'article 41 d'esta llei.

2. L'orde jurisdiccional civil serà el competent per a resoldre les controvèrsies que sorgisquen entre les parts en relació amb els efectes, compliment i extinció dels contractes privats. Este orde jurisdiccional serà igualment competent per a conèixer de totes les qüestions litigioses que afecten la preparació i adjudicació dels contractes privats que subscriuen els ens i entitats sotmesos a esta llei que no tinguen el caràcter d'Administració pública, sempre que estos contractes no estiguen subjectes a una regulació harmonitzada.

3. El coneixement de les qüestions litigioses que se susciten per l'aplicació dels preceptes que conté la secció 4ta del capítol II del títol II del llibre IV d'esta llei serà competència de l'orde jurisdiccional civil, excepte per a les actuacions en exercici de les obligacions i potestats administratives que, d'acord amb el que disposen estos preceptes, s'atribuïxen a l'Administració concedent, i en les quals serà competent l'orde jurisdiccional contenciós administratiu.

LLIBRE PRIMER

Configuració general de la contractació del sector públic i elements estructurals dels contractes

TÍTOL I

Disposicions generals sobre la contractació del sector públic

CAPÍTOL I

Racionalitat i consistència de la contractació del sector públic

Article 22. *Necessitat i idoneïtat del contracte i eficiència en la contractació.*

1. Els ens, organismes i entitats del sector públic no podran subscriure altres contractes que els que siguen necessaris per al compliment i realització dels seus fins institucionals. A este efecte, la naturalesa i l'extensió de les necessitats que es pretenen cobrir per mitjà del contracte projectat, així com la idoneïtat de l'objecte i contingut per a satisfer-les, han de ser determinades amb precisió, i deixar constància en la documentació preparatòria, abans d'iniciar el procediment encaminat a la seua adjudicació.

2. Els ens, organismes i entitats del sector públic vetlaran per l'eficiència i el manteniment dels termes acordats en l'execució dels processos de contractació pública, afavoriran l'agilització de tràmits, valoraran la innovació i la incorporació d'alta tecnologia

com a aspectes positius en els procediments de contractació pública i promouran la participació de la xicoteta i mitjana empresa i l'accés, sense cost, a la informació, en els termes que preveu la present llei.

Article 23. *Termini de duració dels contractes.*

1. Sense perjudi de les normes especials aplicables a determinats contractes, la duració dels contractes del sector públic s'haurà d'establir tenint en compte la naturalesa de les prestacions, les característiques del seu finançament i la necessitat de sotmetre periòdicament a concurrència la seua realització.

2. El contracte podrà preveure una o més pròrrogues sempre que les seues característiques romanguen inalterables durant el període de duració d'estes i que la concurrència per a la seua adjudicació haja sigut realitzada tenint en compte la duració màxima del contracte, incloent-hi els períodes de pròrroga.

La pròrroga l'acordarà l'òrgan de contractació i serà obligatòria per a l'empresari, llevat que el contracte preveja expressament el contrari, i no es podrà produir per consentiment tàcit de les parts.

3. Els contractes menors definits en l'article 138.3 no podran tindre una duració superior a un any ni ser objecte de pròrroga.

Article 24. *Execució d'obres i fabricació de béns mobles per l'Administració, i execució de servicis amb la col·laboració d'empresaris particulars.*

1. L'execució d'obres podrà ser realitzada pels servicis de l'Administració, ja siga emprant exclusivament mitjans propis o amb la col·laboració d'empresaris particulars sempre que l'import de la part d'obra a càrrec d'estos siga inferior a 4.845.000 euros, quan concórrega alguna d'estes circumstàncies:

a) Que l'Administració tinga muntades fàbriques, arsenals, mestrances o servicis tècnics o industrials prou aptes per a la realització de la prestació, cas en què s'haurà d'utilitzar este sistema d'execució normalment.

b) Que l'Administració posseïsca elements auxiliars utilitzables, l'ús dels quals supose una economia superior al 5 per 100 de l'import del pressupost del contracte o una major celeritat en l'execució, i en este cas es justificaran els avantatges que se'n deriven.

c) Que no hi haja hagut ofertes d'empresaris en la licitació prèviament efectuada.

d) Quan es tracte d'un supòsit d'emergència, d'acord amb el que preveu l'article 113.

e) Quan, per la naturalesa de la prestació, siga impossible la fixació prèvia d'un preu cert o la d'un pressupost per unitats simples de treball.

f) Quan siga necessari rellevar el contractista de realitzar algunes unitats d'obra perquè no s'haja arribat a un acord en els preus contradictoris corresponents.

g) Les obres de mera conservació i manteniment, definides en l'article 122.5.

h) Excepcionalment, l'execució d'obres definides en virtut d'un avantprojecte, quan no s'aplique l'article 150.3.a).

En casos diferents dels previstos en les lletres d), g) i h), s'haurà de redactar el projecte corresponent, el contingut del qual es fixarà reglamentàriament.

2. Els servicis de l'Administració podran dur a terme la fabricació de béns mobles, ja siga emprant de manera exclusiva mitjans propis o amb la col·laboració d'empresaris particulars sempre que l'import de la part de la prestació a càrrec d'estos siga inferior a les quantitats assenyalades en l'article 15, quan concórrega alguna de les circumstàncies previstes en les lletres a), c), d) i e) de l'apartat anterior, o quan, en el supòsit definit en la lletra b) d'este mateix apartat, l'estalvi que es puga obtindre siga superior al 20 per 100 del pressupost del subministrament o es puga obtindre una major celeritat en l'execució.

S'exceptuen d'estes limitacions aquells subministraments que, per raons de defensa o d'interés militar, resulte convenient que siguen efectuats per l'Administració.

3. La realització de servicis en col·laboració amb empresaris particulars es podrà dur a terme sempre que el seu import siga inferior a les quantitats establides en l'article 16, i concórrega alguna de les circumstàncies mencionades en l'apartat anterior, en el que siga aplicable a estos contractes.

S'exceptuen d'estes limitacions els servicis de la categoria 1 de l'annex II quan estiguen referits al manteniment de béns inclosos en l'àmbit definit per l'article 346 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.

4. Quan l'execució de les obres, la fabricació dels béns mobles o la realització dels servicis s'efectue en col·laboració amb empresaris particulars, els contractes que se subscriguen amb estos tindran caràcter administratiu especial, sense constituir contractes d'obres, subministraments o servicis, per estar la seua execució a càrrec de l'òrgan gestor de l'Administració. La selecció de l'empresari col·laborador es farà pels procediments d'adjudicació que estableix l'article 138, excepte en el cas previst en la lletra d) de l'apartat 1 d'este article. En els supòsits d'obres incloses en les lletres a) i b) de l'apartat 1, la contractació amb col·laboradors no podrà sobrepassar el 50 per 100 de l'import total del projecte.

5. L'autorització de l'execució d'obres i de la fabricació de béns mobles i, si és el cas, l'aprovació del projecte, correspondrà a l'òrgan competent per a l'aprovació del gasto o a l'òrgan que determinen les disposicions orgàniques de les comunitats autònomes, en el seu àmbit respectiu.

6. Als efectes que preveuen este article i l'article 4.1.n), els ens, organismes i entitats del sector públic podran ser considerats mitjans propis i servicis tècnics d'aquells poders adjudicadors per als quals realitzen la part essencial de la seua activitat quan tinguen sobre estos un control anàleg al que poden exercir sobre els seus propis servicis. Si es tracta de societats, a més, la totalitat del seu capital haurà de ser de titularitat pública.

En tot cas, s'entendrà que els poders adjudicadors tenen sobre un ens, organisme o entitat un control anàleg al que tenen sobre els seus propis servicis si poden conferir-los encàrrecs de gestió que siguen d'execució obligatòria per a ells d'acord amb instruccions fixades unilateralment per l'encarregador i la retribució dels quals es fixe per referència a tarifes aprovades per l'entitat pública de la qual depenguen.

La condició de mitjà propi i servici tècnic de les entitats que complisquen els criteris mencionats en este apartat haurà de ser reconeguda expressament per la norma que les cree o pels seus estatuts, que hauran de determinar les entitats respecte de les quals tenen esta condició i precisar el règim dels encàrrecs que els puguen conferir o les condicions en què els podran adjudicar contractes, i determinarà per a elles la impossibilitat de participar en licitacions públiques convocades pels poders adjudicadors dels quals siguen mitjans propis, sense perjudi que, quan no concórrega cap licitador, els puguen encarregar l'execució de la prestació objecte d'estes licitacions.

CAPÍTOL II

Llibertat de pactes i contingut mínim del contracte

Article 25. *Llibertat de pactes.*

1. En els contractes del sector públic es podran incloure qualssevol pactes, clàusules i condicions, sempre que no siguen contraris a l'interés públic, a l'ordenament jurídic i als principis de bona administració.

2. Només es podran fusionar prestacions corresponents a diferents contractes en un contracte mixt quan eixes prestacions es troben directament vinculades entre si i mantinguen relacions de complementarietat que exigisquen que es consideren i es tracten com una unitat funcional dirigida a la satisfacció d'una necessitat determinada o a la consecució d'un fi institucional propi de l'ens, organisme o entitat contractant.

Article 26. *Contingut mínim del contracte.*

1. Llevat que ja es troben recollides en els plecs, els contractes que subscriuen els ens, organismes i entitats del sector públic han d'incloure, necessàriament, les mencions següents:

- a) La identificació de les parts.
- b) L'acreditació de la capacitat dels firmants per a subscriure el contracte.
- c) La definició de l'objecte del contracte.
- d) La referència a la legislació aplicable al contracte.
- e) L'enumeració dels documents que integren el contracte. Si s'expressa així en el contracte, esta enumeració podrà estar jerarquizada i s'ordenarà segons l'orde de prioritat acordat per les parts, supòsit en què, excepte el cas d'error manifest, l'orde pactat s'utilitzarà per a determinar la prevalença respectiva, en el cas que hi haja contradiccions entre diversos documents.
- f) El preu cert, o la manera de determinar-lo.
- g) La duració del contracte o les dates estimades per al començament de l'execució i per a la finalització d'este, així com la de la pròrroga o pròrrogues, si estan previstes.
- h) Les condicions de recepció, entrega o admissió de les prestacions.
- i) Les condicions de pagament.
- j) Els supòsits en què és procedent la resolució.
- k) El crèdit pressupostari o el programa o rúbrica comptable amb càrrec al qual s'abonarà el preu, si és el cas.
- l) L'extensió objectiva i temporal del deure de confidencialitat que, si és el cas, s'imposa al contractista.

2. El document contractual no podrà incloure estipulacions que establisquen per a les parts drets i obligacions diferents dels previstos en els plecs, concretats, si és el cas, de la forma que resulte de la proposició de l'adjudicatari, o dels que es precisen en l'acte d'adjudicació del contracte d'acord amb el que s'haja actuat en el procediment, si no existixen aquells plecs.

CAPÍTOL III

Perfecció i forma del contracte

Article 27. *Perfecció dels contractes.*

1. Els contractes que subscriuen els poders adjudicadors es perfeccionen amb la seua formalització. Els contractes subvencionats que, de conformitat amb el que disposa l'article 17 d'esta llei, s'hagen de considerar subjectes a regulació harmonitzada, es perfeccionaran de conformitat amb la legislació per la qual es regisquen. Les parts hauran de notificar-ne la formalització a l'òrgan que va atorgar la subvenció.

2. Llevat que s'indique una altra cosa en les clàusules, els contractes del sector públic s'entendran subscriptos en el lloc on es trobe la seu de l'òrgan de contractació.

Article 28. *Caràcter formal de la contractació del sector públic.*

1. Els ens, organismes i entitats del sector públic no podran contractar verbalment, llevat que el contracte tinga, d'acord amb el que assenyala l'article 113.1, caràcter d'emergència.

2. Els contractes que subscriuen les administracions públiques es formalitzaran d'acord amb el que preveu l'article 156, sense perjudici del que assenyala l'article 111 per als contractes menors.

3. Els contractes que subscriuen altres ens, organismes i entitats del sector públic, quan siguen susceptibles de recurs especial en matèria de contractació conforme a l'article 40.1, s'hauran de formalitzar en els terminis que estableix l'article 156.3.

CAPÍTOL IV

Remissió d'informació a efectes estadístics i de fiscalització

Article 29. *Remissió de contractes al Tribunal de Comptes.*

1. Dins dels tres mesos següents a la formalització del contracte, per a l'exercici de la funció fiscalitzadora, s'haurà de remetre al Tribunal de Comptes o òrgan extern de fiscalització de la comunitat autònoma una còpia certificada del document en què s'haja formalitzat aquell, acompanyada d'un extracte de l'expedient del qual es derive, sempre que la quantia del contracte excedisca els 600.000 euros, quan es tracte d'obres, concessions d'obres públiques, gestió de servicis públics i contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat; els 450.000 euros, quan es tracte de subministraments, i els 150.000 euros, en els de servicis i en els contractes administratius especials.

2. Igualment es comunicaran al Tribunal de Comptes o òrgan extern de fiscalització de la comunitat autònoma les modificacions, pròrrogues o variacions de terminis, les variacions de preu i l'import final, la nul·litat i l'extinció normal o anormal dels contractes indicats.

3. El que disposen els dos apartats anteriors s'entendrà sense perjudi de les facultats del Tribunal de Comptes o, si és el cas, dels corresponents òrgans de fiscalització externs de les comunitats autònomes per a reclamar les dades, documents i antecedents que considere pertinents amb relació als contractes de qualsevol naturalesa i quantia.

4. Les comunicacions a què es referix este article seran efectuades per l'òrgan de contractació en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i dels ens, organismes i entitats del sector públic que en depenen.

Article 30. *Dades estadístiques.*

En el mateix termini assenyalat en l'article anterior l'òrgan de contractació remetrà a la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat la informació sobre els contractes que reglamentàriament es determine, a l'efecte del compliment de la normativa internacional. Així mateix s'informarà la mencionada Junta dels casos de modificació, pròrroga o variació del termini, les variacions de preu i l'import final dels contractes, la nul·litat i l'extinció normal o anormal d'estos.

Les comunitats autònomes que compten amb registres de contractes podran complir estes previsions a través de la comunicació entre registres.

CAPÍTOL V

Règim d'invalidesa

Secció 1a. *Règim general*

Article 31. *Supòsits d'invalidesa.*

A més dels casos en què la invalidesa derive de la il·legalitat de les seues clàusules, els contractes de les administracions públiques i els contractes subjectes a regulació harmonitzada, inclosos els contractes subvencionats a què es referix l'article 17, seran invàlids quan ho siga algun dels seus actes preparatoris o el d'adjudicació, per concórrer-hi alguna de les causes de dret administratiu o de dret civil a les quals es referixen els articles següents.

Article 32. *Causas de nul·litat de dret administratiu.*

Són causes de nul·litat de dret administratiu les següents:

- a) Les que indica l'article 62.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.
- b) La falta de capacitat d'obrar o de solvència econòmica, financera, tècnica o professional, acreditada degudament, de l'adjudicatari, o el fet que este estiga incurs en alguna de les prohibicions per a contractar de les que assenyala l'article 60.
- c) La carència o insuficiència de crèdit, de conformitat amb el que estableixen la Llei 47/2003, de 26 de novembre, General Pressupostària, o les normes pressupostàries de les restants administracions públiques subjectes a esta llei, excepte els supòsits d'emergència.

Article 33. *Causas d'anul·labilitat de dret administratiu.*

Són causes d'anul·labilitat de dret administratiu les altres infraccions de l'ordenament jurídic i, en especial, les de les regles que conté la present llei, de conformitat amb l'article 63 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 34. *Revisió d'ofici.*

1. La revisió d'ofici dels actes preparatoris i dels actes d'adjudicació dels contractes de les administracions públiques i dels contractes subjectes a regulació harmonitzada es farà de conformitat amb el que estableix el capítol primer del títol VII de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

2. Sense perjudi del que, per a l'àmbit de les comunitats autònomes, establisquen les normes respectives, que, en tot cas, hauran d'atribuir esta competència a un òrgan les resolucions del qual esgoten la via administrativa, seran competents per a declarar la nul·litat d'estos actes o declarar la seua lesivitat l'òrgan de contractació, quan es tracte de contractes d'una Administració pública, o el titular del departament, òrgan, ens o organisme a què estiga adscrita l'entitat contractant o al qual corresponga la seua tutela, quan esta no tinga el caràcter d'Administració pública. En este últim cas, si l'entitat contractant està vinculada a més d'una Administració, serà competent l'òrgan corresponent que en detinga el control o la participació majoritària.

En el supòsit de contractes subvencionats, la competència correspondrà al titular del departament, òrgan, ens o organisme que haja atorgat la subvenció, o al qual estiga adscrita l'entitat que l'haja concedit, quan esta no tinga el caràcter d'Administració pública. En el supòsit de concurrència de subvencions per part de distints subjectes del sector públic, la competència es determinarà atenent la subvenció de major quantia i, a igualtat d'import, atenent la subvenció concedida en primer lloc.

3. Excepte determinació expressa en contra, la competència per a declarar la nul·litat o la lesivitat es considerarà delegada conjuntament amb la competència per a contractar. No obstant això, la facultat d'acordar una indemnització per perjudis en cas de nul·litat no serà susceptible de delegació i, en tot cas, l'òrgan delegatori haurà de resoldre sobre esta; a este efecte, si s'estima pertinent reconèixer una indemnització, s'eleva l'expedient a l'òrgan delegatori, el qual, sense necessitat d'avocació prèvia i expressa, resoldrà el que corresponga sobre la declaració de nul·litat, d'acord amb el que preveu l'article 102.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

4. En els supòsits de nul·litat i anul·labilitat, i en relació amb la suspensió de l'execució dels actes dels òrgans de contractació, caldrà ajustar-se al que disposa la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 35. *Efectes de la declaració de nul·litat.*

1. La declaració de nul·litat dels actes preparatoris del contracte o de l'adjudicació, quan siga ferma, comportarà en tot cas la del mateix contracte, que entrarà en fase de liquidació. Les parts s'hauran de restituir recíprocament les coses que hagen rebut en

virtut del contracte i, si això no és possible, tornaran el seu valor. La part que resulte culpable haurà d'indemnitzar la part contrària dels danys i perjudicis que haja patit.

2. La nul·litat dels actes que no siguen preparatoris només afectarà estos actes i les seues conseqüències.

3. Si la declaració administrativa de nul·litat d'un contracte produïx un trastorn greu al servici públic, es podrà disposar en este acord la continuació dels efectes d'aquell i sota les seues mateixes clàusules, fins que s'adopten les mesures urgents per a evitar el perjudici.

Article 36. *Causas d'invalidesa de dret civil.*

La invalidesa dels contractes per causes reconegudes en el dret civil, quan siguen aplicables als contractes a què es referix l'article 31, se subjectarà als requisits i terminis d'exercici de les accions que estan establits en l'ordenament civil, però el procediment per a fer-les valdre se sotmetrà al que preveuen els articles anteriors per als actes i contractes administratius anul·lables.

Secció 2a. Supòsits especials de nul·litat

Article 37. *Supòsits especials de nul·litat contractual.*

1. Els contractes subjectes a regulació harmonitzada a què es referixen els articles 13 a 17, els dos inclosos, d'esta llei, així com els contractes de servicis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II, el valor estimat dels quals siga igual o superior a 193.000 euros, seran nuls en els casos següents:

a) Quan el contracte s'haja adjudicat sense complir prèviament el requisit de publicació de l'anunci de licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea», en aquells casos en què siga preceptiu, de conformitat amb l'article 142.

b) Quan no s'haja respectat el termini de quinze dies hàbils previst en l'article 156.3 per a la formalització del contracte, sempre que concórreguen els dos requisits següents:

1r. Que per esta causa el licitador s'haja vist privat de la possibilitat d'interposar el recurs que regulen els articles 40 i següents i

2n. que, a més, concórrega alguna infracció dels preceptes que regulen el procediment d'adjudicació dels contractes que li haja impedit obtindre-la.

c) Quan, a pesar d'haver-se interposat el recurs especial en matèria de contractació a què es referixen els articles 40 i següents, es porte a efecte la formalització del contracte sense tindre en compte la suspensió automàtica de l'acte d'adjudicació en els casos en què siga procedent, i sense esperar que l'òrgan independent haja dictat una resolució sobre el manteniment o no de la suspensió de l'acte recorregut.

d) Si es tracta d'un contracte basat en un acord marc de l'article 196 subscrit amb diversos empresaris que pel seu valor estimat haja de ser considerat subjecte a regulació harmonitzada, si s'han incomplert les normes sobre adjudicació que estableix el paràgraf segon de l'article 198.4.

e) Quan es tracte de l'adjudicació d'un contracte específic basat en un sistema dinàmic de contractació en què estiguen admesos diversos empresaris, sempre que el contracte a adjudicar estiga subjecte a regulació harmonitzada i s'hagen incomplert les normes establides en l'article 202 sobre adjudicació d'estos contractes.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, no serà procedent la declaració de nul·litat a què es referix este article en el supòsit de la lletra a) de l'apartat anterior si concorren conjuntament les tres circumstàncies següents:

a) Que, de conformitat amb el criteri de l'òrgan de contractació, el contracte estiga inclòs en algun dels supòsits d'exempció de publicació de l'anunci de licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» que preveu esta llei.

b) Que l'òrgan de contractació publique en el «Diari Oficial de la Unió Europea» un anunci de transparència prèvia voluntària en el qual es manifeste la seua intenció de subscriure el contracte i que continga els punts següents:

- Identificació de l'òrgan de contractació.
- Descripció de la finalitat del contracte.
- Justificació de la decisió d'adjudicar el contracte sense el requisit de publicació de l'article 142.
- Identificació de l'adjudicatari del contracte.
- Qualsevol altra informació que l'òrgan de contractació considere rellevant.

c) Que el contracte no s'haja perfeccionat fins transcorreguts deu dies hàbils a comptar del següent al de la publicació de l'anunci.

3. No serà procedent la declaració de nul·litat a què es referix este article en els supòsits de les lletres d) i e) si concorren conjuntament les dos condicions següents:

a) Que l'òrgan de contractació haja notificat a tots els licitadors afectats l'adjudicació del contracte i, si ho sol·liciten, els motius del rebuig de la seua candidatura o de la seua proposició i de les característiques de la proposició de l'adjudicatari que van ser determinants per a l'adjudicació a favor seu, sense perjuí del que disposa l'article 153 quant a les dades la comunicació de les quals no siga procedent.

b) Que el contracte no s'haja perfeccionat fins transcorreguts quinze dies hàbils des del següent al de la remissió de la notificació als licitadors afectats.

Article 38. Conseqüències jurídiques de la declaració de nul·litat en els supòsits de l'article anterior.

1. La declaració de nul·litat per les causes previstes en l'article anterior produirà els efectes que estableix l'article 35.1 d'esta llei.

2. L'òrgan competent per a declarar la nul·litat, no obstant això, podrà no declarar-la i acordar el manteniment dels efectes del contracte si, atenent les circumstàncies excepcionals que hi concórreguen, considera que hi ha raons imperioses d'interés general que ho exigisquen.

Només es considerarà que els interessos econòmics constitueixen les raons imperioses mencionades en el primer paràgraf d'este apartat en els casos excepcionals en què la declaració de nul·litat del contracte dóna lloc a conseqüències desproporcionades.

Així mateix, no es considerarà que constitueixen raons imperioses d'interés general els interessos econòmics directament vinculats al contracte en qüestió, com ara els costos derivats del retard en l'execució del contracte, de la convocatòria d'un nou procediment de contractació, del canvi de l'operador econòmic que haurà d'executar el contracte o de les obligacions jurídiques derivades de la nul·litat.

La resolució per la qual s'acorda el manteniment dels efectes del contracte haurà de ser objecte de publicació en el perfil de contractant previst en l'article 53 d'esta llei.

3. En el cas previst en l'apartat anterior, la declaració de nul·litat s'haurà de substituir per alguna de les sancions alternatives següents:

a) La imposició de multes al poder adjudicador per un import que no podrà ser inferior al 5 per 100 ni superar el 20 per 100 del preu d'adjudicació del contracte. Quan es tracte de poders adjudicadors la contractació dels quals s'efectue a través de diferents òrgans de contractació, la sanció alternativa recaurà sobre el pressupost del departament, conselleria o òrgan corresponent que haja adjudicat el contracte.

Per a determinar la quantia en la imposició de les multes, l'òrgan competent prendrà en consideració la reiteració, el percentatge del contracte que haja sigut executat o el dany causat als interessos públics o, si és el cas, al licitador, de tal forma que estes siguen eficaces, proporcionades i dissuasòries.

b) La reducció proporcionada de la duració del contracte. En este cas, l'òrgan competent prendrà en consideració la reiteració, el percentatge del contracte que haja sigut executat o el dany causat als interessos públics o, si és el cas, al licitador. Així mateix, determinarà la indemnització que corresponga al contractista pel lucre cessant derivat de la reducció temporal del contracte, sempre que la infracció que motive la sanció alternativa no li siga imputable.

4. El que disposen tots els apartats anteriors s'entendrà sense perjudi de les sancions de caràcter disciplinari que corresponga imposar al responsable de les infraccions legals.

Article 39. *Interposició de la qüestió de nul·litat.*

1. La qüestió de nul·litat, en els casos a què es referix l'article 37.1, s'haurà de plantejar davant de l'òrgan previst en l'article 41, que serà el competent per a tramitar-ne el procediment i resoldre-la.

2. Podrà plantejar la qüestió de nul·litat, en estos casos, tota persona física o jurídica els drets o interessos legítims de la qual s'hagen vist perjudicats o puguen resultar afectats pels supòsits de nul·litat de l'article 37. L'òrgan competent, no obstant això, podrà inadmetre-la quan l'interessat haja interposat un recurs especial regulat en els articles 40 i següents sobre el mateix acte i l'òrgan de contractació haja respectat la suspensió de l'acte impugnat i la resolució dictada.

3. El termini per a la interposició de la qüestió de nul·litat serà de trenta dies hàbils a comptar:

a) Des de la publicació de l'adjudicació del contracte en la forma prevista en l'article 154.2, incloent-hi les raons justificatives de la no publicació de la licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea»,

b) o de la notificació als licitadors afectats dels motius del rebuig de la seua candidatura o de la seua proposició i de les característiques de la proposició de l'adjudicatari que van ser determinants de l'adjudicació a favor seu, sense perjudi del que disposa l'article 153 quant a les dades la comunicació de les quals no siga procedent.

4. Excepte els casos previstos en l'apartat anterior, la qüestió de nul·litat s'haurà d'interposar abans que transcorreguen sis mesos a comptar de la formalització del contracte.

5. La qüestió de nul·litat es tramitarà de conformitat amb el que disposen els articles 44 i següents, amb les excepcions següents:

a) No hi serà aplicable el que disposa l'article 44.1 quant a l'exigència d'anunciar la interposició del recurs.

b) La interposició de la qüestió de nul·litat no produirà efectes suspensius de cap classe per si sola.

c) El termini que estableixen l'article 43.2, paràgraf segon, i el 46.3 perquè l'òrgan de contractació formule al·legacions en relació amb la sol·licitud de mesures cautelars s'eleva a set dies hàbils.

d) El termini que estableix l'article 46.2 perquè l'òrgan de contractació remeta l'expedient, acompanyat del corresponent informe, s'eleva a set dies hàbils.

e) En la resolució de la qüestió de nul·litat, l'òrgan competent per a dictar-la haurà de resoldre també sobre la procedència d'aplicar les sancions alternatives si l'òrgan de contractació ho ha sol·licitat en l'informe que ha d'acompanyar la remissió de l'expedient administratiu.

f) Quan l'òrgan de contractació no ho haja sol·licitat en la forma que estableix la lletra anterior podrà fer-ho en el tràmit d'execució de la resolució. En este cas, l'òrgan competent, amb audiència prèvia per un termini de cinc dies a les parts comparegudes en el procediment, resoldrà sobre la procedència o no d'aplicar la sanció alternativa sol·licitada dins dels cinc dies següents al transcurs del termini anterior. Contra esta resolució cabrà interposar un recurs en els mateixos termes previstos per a les resolucions dictades resolent sobre el fons.

CAPÍTOL VI

Règim especial de revisió de decisions en matèria de contractació i mitjans alternatius de resolució de conflictes

Article 40. *Recurs especial en matèria de contractació: actes recurribles.*

1. Seran susceptibles de recurs especial previ en matèria de contractació a la interposició del contenciós administratiu els actes relacionats en l'apartat 2 d'este mateix article, quan es referisquen als tipus de contractes següents que pretenguen concertar les administracions públiques i les entitats que tinguen la condició de poders adjudicadors:

a) Contractes d'obres, concessió d'obres públiques, de subministrament, de servicis, de col·laboració entre el sector públic i el sector privat i acords marc, subjectes a regulació harmonitzada,

b) contractes de servicis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II d'esta llei el valor estimat dels quals siga igual o superior a 193.000 euros, i

c) contractes de gestió de servicis públics en els quals el pressupost de gastos de primer establiment, excloent-ne l'import de l'Impost sobre el Valor Afegit, siga superior a 500.000 euros i el termini de duració superior a cinc anys.

Seran també susceptibles d'este recurs els contractes subvencionats a què es referix l'article 17.

2. Podran ser objecte del recurs els actes següents:

a) Els anuncis de licitació, els plec i els documents contractuals que establisquen les condicions que hagen de regir la contractació.

b) Els actes de tràmit adoptats en el procediment d'adjudicació, sempre que estos decidisquen directament o indirectament sobre l'adjudicació, determinen la impossibilitat de continuar el procediment o produïsquen indefensió o perjudicament irreparable a drets o interessos legítims. Es consideraran actes de tràmit que determinen la impossibilitat de continuar el procediment els actes de la mesa de contractació pels quals s'acorde l'exclusió de licitadors.

c) Els acords d'adjudicació adoptats pels poders adjudicadors.

No obstant això, no seran susceptibles de recurs especial en matèria de contractació els actes dels òrgans de contractació dictats en relació amb les modificacions contractuals no previstes en el plec que, de conformitat amb el que disposen els articles 105 a 107, calga fer una vegada adjudicats els contractes, tant si acorden la resolució i la realització d'una nova licitació com si no.

3. Els defectes de tramitació que afecten actes diferents dels que preveu l'apartat 2 podran ser posats de manifest pels interessats a l'òrgan al qual corresponga la instrucció de l'expedient o a l'òrgan de contractació, perquè es corregisquen, i sense perjudicament que les irregularitats que els afecten puguen ser al·legades pels interessats al recórrer l'acte d'adjudicació.

4. No s'utilitzarà este recurs en relació amb els procediments d'adjudicació que se seguisquen pel tràmit d'emergència regulat en l'article 113 d'esta llei.

5. No serà procedent la interposició de recursos administratius ordinaris contra els actes enumerats en este article, excepte l'excepció prevista en el següent respecte a les comunitats autònomes.

Els actes que es dicten en els procediments d'adjudicació de contractes administratius que no reunisquen els requisits de l'apartat 1 podran ser objecte de recurs, de conformitat amb el que disposen la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, i la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

6. El recurs especial regulat en este article i els següents tindrà caràcter potestatiu.

Article 41. Òrgan competent per a la resolució del recurs.

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, el coneixement i resolució dels recursos als quals es referix l'article anterior estarà encomanat a un òrgan especialitzat que actuarà amb plena independència funcional en l'exercici de les seues competències. Este tribunal coneixerà també dels recursos especials que se susciten de conformitat amb l'article anterior contra els actes dels òrgans competents del Consell General del Poder Judicial, del Tribunal Constitucional i del Tribunal de Comptes.

A estos efectes, es crea el Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals que estarà adscrit al Ministeri d'Economia i Hisenda i format per un president i un mínim de dos vocals. Reglamentàriament es podrà incrementar el nombre de vocals que hagen d'integrar el Tribunal quan el volum d'assumptes sotmesos al seu coneixement ho aconselle.

Podran ser designats vocals d'este Tribunal els funcionaris de carrera de cossos i escales als quals s'accedisca amb títol de llicenciat o de grau i que hagen exercit la seua activitat professional per un temps superior a quinze anys, preferentment en l'àmbit del dret administratiu relacionat directament amb la contractació pública.

El president del Tribunal haurà de ser funcionari de carrera, de cos o escala per a l'accés a la qual siga requisit necessari el títol de llicenciat o grau en Dret i haver exercit la seua activitat professional per temps superior a quinze anys, preferentment en l'àmbit del dret administratiu relacionat directament amb la contractació pública.

En el cas que els vocals o el president siguen designats entre funcionaris de carrera inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 7/2007, 12 d'abril, de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic, estos hauran de pertànyer a cossos o escales classificats en el subgrup A1 de l'article 76 de la dita llei.

La designació del president i els vocals d'este Tribunal serà realitzada pel Consell de Ministres a proposta conjunta dels ministres d'Economia i Hisenda i de Justícia.

Els designats tindran caràcter independent i inamovible, i no podran ser remoguts dels seus llocs si no és per les causes següents:

- a) Per expiració del seu mandat.
- b) Per renúncia acceptada pel Govern.
- c) Per pèrdua de la nacionalitat espanyola.
- d) Per incompliment greu de les seues obligacions.
- e) Per condemna a pena privativa de llibertat o d'inhabilitació absoluta o especial per a ocupació o càrrec públic per raó de delictes.
- f) Per incapacitat sobrevinguda per a l'exercici de la seua funció.

La remoció per les causes previstes en les lletres c), d), e) i f) serà acordada pel Govern previ expedient.

La duració del nomenament efectuat de conformitat amb este apartat serà de sis anys i no es podrà prorrogar. No obstant això, la primera renovació del Tribunal es farà de manera parcial als tres anys del nomenament. A este respecte, abans de complir-se el termini indicat es determinaran, per mitjà d'un sorteig, els vocals que hagen de cessar.

En tot cas, cessat un vocal, este continuarà en l'exercici de les seues funcions fins que prenga possessió del seu càrrec el que l'haja de substituir.

Seran aplicables al règim de constitució i funcionament del Tribunal les disposicions de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

2. Els òrgans competents de les Corts Generals establiran, si és el cas, l'òrgan que haja de conèixer, en el seu àmbit de contractació, del recurs especial regulat en este capítol, respectant les condicions de qualificació, independència i inamovibilitat previstes en este article.

3. En l'àmbit de les comunitats autònomes, així com en el dels òrgans competents de les seues assemblees legislatives i de les institucions autonòmiques anàlogues al Tribunal de Comptes i al Defensor del Poble, la competència per a resoldre els recursos

serà establida per les seues normes respectives. S'haurà de crear un òrgan independent el titular del qual, o en el cas que siga col·legiat almenys el seu president, tinga qualificacions jurídiques i professionals que garantisquen un adequat coneixement de les matèries que haja de conèixer. El nomenament dels membres d'esta instància independent i la terminació del seu mandat estaran subjectes quant a l'autoritat responsable del seu nomenament, la duració del seu mandat i la seua revocabilitat a condicions que garantisquen la seua independència i inamovibilitat.

Les comunitats autònomes podran preveure la interposició del recurs administratiu previ al previst en l'article 40.

En este últim cas, l'execució dels actes d'adjudicació impugnats quedarà suspesa fins que l'òrgan competent per a resoldre'l decidisca sobre el fons de la qüestió plantejada. En tot cas, si la resolució no és totalment estimatòria, la suspensió persistirà en els termes que preveu l'article 45.

Les comunitats autònomes podran, així mateix, atribuir la competència per a la resolució dels recursos al tribunal especial creat en l'apartat 1 d'este article. A este efecte, hauran de subscriure el corresponent conveni amb l'Administració General de l'Estat, en el qual s'estipulen les condicions en què la comunitat sufragarà els gastos derivats d'esta assumptió de competències.

Les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla podran designar els seus propis òrgans independents ajustant-se als requisits establits en este apartat per als òrgans de les comunitats autònomes, o bé atribuir la competència al Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals subscriuint a este efecte un conveni en els termes que preveu el paràgraf anterior.

4. En l'àmbit de les corporacions locals, la competència per a resoldre els recursos serà establida per les normes de les comunitats autònomes quan estes tinguen atribuïda competència normativa i d'execució en matèria de règim local i contractació.

En cas que no hi haja previsió expressa en la legislació autonòmica, la competència correspondrà al mateix òrgan al qual les comunitats autònomes en el territori de les quals s'integren les corporacions locals hagen atribuït la competència per a resoldre els recursos del seu àmbit.

5. Quan es tracte dels recursos interposats contra actes dels poders adjudicadors que no tinguen la consideració d'administracions públiques, la competència estarà atribuïda a l'òrgan independent que la tinga respecte de l'Administració a la qual estiga vinculada l'entitat autora de l'acte recorregut.

Si l'entitat contractant està vinculada a més d'una Administració, l'òrgan competent per a resoldre el recurs serà aquell que tinga atribuïda la competència respecte de la qual tinga el control o la participació majoritària i, en el cas que totes o diverses d'estes tinguen una participació igual, davant de l'òrgan que trie el recurrent d'entre els que siguen competents d'acord amb les normes d'este apartat.

6. En els contractes subvencionats a què es referix l'últim incís de l'article 40.1 d'esta llei, la competència correspondrà a l'òrgan independent que exercisca les seues funcions respecte de l'Administració a què estiga adscrit l'ens o organisme que haja atorgat la subvenció, o al qual estiga adscrita l'entitat que l'haja concedit, quan esta no tinga el caràcter d'Administració pública. En el supòsit de concurrència de subvencions per part de distints subjectes del sector públic, la competència es determinarà atenent la subvenció de major quantia i, a igualtat d'import, l'òrgan davant del qual el recurrent decidisca interposar el recurs d'entre els que siguen competents d'acord amb les normes d'este apartat.

Article 42. *Legitimació.*

Podrà interposar el corresponent recurs especial en matèria de contractació tota persona física o jurídica els drets o interessos legítims de la qual s'hagen vist perjudicats o puguen resultar afectats per les decisions objecte de recurs.

Article 43. *Sol·licitud de mesures provisionals.*

1. Abans d'interposar el recurs especial regulat en este capítol, les persones físiques i jurídiques legitimades per a això d'acord amb el que disposa l'article anterior podran sol·licitar l'adopció de mesures provisionals davant de l'òrgan competent per a resoldre el recurs. Estes mesures aniran dirigides a corregir infraccions de procediment o impedir que es causen altres perjudis als interessos afectats, i podran estar incloses, entre estes, les destinades a suspendre o a fer que se suspenga el procediment d'adjudicació del contracte en qüestió o l'execució de qualsevol decisió adoptada pels òrgans de contractació.

2. L'òrgan competent per a resoldre el recurs haurà d'adoptar una decisió en forma motivada sobre les mesures provisionals dins dels cinc dies hàbils següents a la presentació de l'escrit en què se sol·liciten.

A estos efectes, l'òrgan decisor, el mateix dia en què es reba la petició de la mesura provisional, la comunicarà a l'òrgan de contractació, que disposarà d'un termini de dos dies hàbils per a presentar les al·legacions que considere oportunes referides a l'adopció de les mesures sol·licitades o a les proposades pel mateix òrgan decisor. Si transcorregut este termini no es formulen al·legacions es continuarà el procediment.

Si abans de dictar una resolució s'ha interposat el recurs, l'òrgan decisor acumularà a este la sol·licitud de mesures provisionals i resoldrà sobre estes en la forma prevista en l'article 46.

Contra les resolucions dictades en este procediment no es podrà interposar cap recurs, sense perjudi dels que siguen procedents contra les resolucions que es dicten en el procediment principal.

3. Quan de l'adopció de les mesures provisionals es puguen derivar perjudis de qualsevol naturalesa, la resolució podrà imposar la constitució de caució o garantia suficient per a respondre d'estos, i les mesures provisionals no produiran efectes fins que la dita caució o garantia siga constituïda.

Reglamentàriament es determinaran la quantia i forma de la garantia a constituir així com els requisits per a la seua devolució.

4. La suspensió del procediment que es puga acordar cautelament no afectarà, en cap cas, el termini concedit per a la presentació d'ofertes o proposicions pels interessats.

5. Les mesures provisionals que se sol·liciten i acorden amb anterioritat a la presentació del recurs especial en matèria de contractació decauran una vegada transcórrega el termini establert per a la seua interposició sense que l'interessat ho haja deduït.

Article 44. *Iniciació del procediment i termini d'interposició.*

1. Tot aquell que es propose interposar un recurs contra algun dels actes indicats en l'article 40.1 i 2 haurà d'anunciar-ho prèviament per mitjà d'un escrit en què especifique l'acte del procediment que serà objecte del recurs, i presentar-lo davant de l'òrgan de contractació en el termini previst en l'apartat següent per a la interposició del recurs.

2. El procediment de recurs s'iniciarà per mitjà d'un escrit que s'haurà de presentar en el termini de quinze dies hàbils comptats a partir del següent a aquell en què es remeta la notificació de l'acte impugnat, de conformitat amb el que disposa l'article 151.4.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior:

a) Quan el recurs s'interpose contra el contingut dels plecs i la resta de documents contractuals, el còmput s'iniciarà a partir de l'endemà del dia en què estos hagen sigut rebuts o posats a disposició dels licitadors o candidats per al seu coneixement conforme disposa l'article 158 d'esta llei.

b) Quan s'interpose contra actes de tràmit adoptats en el procediment d'adjudicació o contra un acte resultant de l'aplicació del procediment negociat sense publicitat, el còmput s'iniciarà a partir de l'endemà del dia en què s'haja tingut coneixement de la possible infracció.

c) Quan s'interpose contra l'anunci de licitació, el termini es començarà a comptar a partir de l'endemà de la publicació.

3. La presentació de l'escrit d'interposició s'haurà de fer necessàriament en el registre de l'òrgan de contractació o en el de l'òrgan competent per a la resolució del recurs.

4. En l'escrit d'interposició es farà constar l'acte recorregut, el motiu que fonamenta al recurs, els mitjans de prova de què pretenga valdre's el recurrent i, si és el cas, les mesures de la mateixa naturalesa que les mencionades en l'article anterior, l'adopció de les quals sol·licite.

A este escrit s'acompanyarà:

a) El document que acredite la representació del compareixent, excepte si figura unit a les actuacions d'un altre recurs pendent davant del mateix òrgan, i en este cas es podrà sol·licitar que s'expedisca una certificació perquè siga unida al procediment.

b) El document o documents que acrediten la legitimació de l'actor quan la tinga perquè li l'haja transmés un altre per herència o per qualsevol altre títol.

c) La còpia o trasllat de l'acte exprés que es recórrega, o la indicació de l'expedient en què haja recaigut o del periòdic oficial o perfil de contractant en què s'haja publicat.

d) El document o documents en què fonamenta el seu dret.

e) El justificant d'haver donat compliment al que estableix l'apartat 1 d'este article. Sense este justificant no es donarà curs a l'escrit d'interposició, encara que la seua omisió es podrà esmenar de conformitat amb el que estableix l'apartat següent.

5. Per a l'esmena dels defectes que puguen afectar l'escrit de recurs, es requerirà l'interessat a fi que, en un termini de tres dies hàbils, esmene la falta o acompanye els documents preceptius, amb indicació que, si no ho fa, es considerarà que desistix de la seua petició, i quedarà suspesa la tramitació de l'expedient amb els efectes previstos en l'apartat 5 de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Article 45. *Efectes derivats de la interposició del recurs.*

Una vegada interposat el recurs, si l'acte recorregut és el d'adjudicació, quedarà en suspens la tramitació de l'expedient de contractació.

Article 46. *Tramitació del procediment.*

1. El procediment per a tramitar els recursos especials en matèria de contractació es regirà per les disposicions de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, amb les especialitats que s'arreglen en els apartats següents.

2. Una vegada interposat el recurs, l'òrgan encarregat de resoldre'l ho notificarà en el mateix dia a l'òrgan de contractació i remetrà la còpia de l'escrit d'interposició i reclamarà l'expedient de contractació a l'entitat, òrgan o servici que l'haja tramitat, que l'haurà de remetre dins dels dos dies hàbils següents acompanyat del corresponent informe.

Si el recurs s'ha interposat davant de l'òrgan de contractació autor de l'acte impugnat, este l'haurà de remetre a l'òrgan encarregat de resoldre'l dins dels dos dies hàbils següents a la seua recepció acompanyat de l'expedient administratiu i de l'informe a què es referix el paràgraf anterior.

3. Dins dels cinc dies hàbils següents a la interposició del recurs, el traslladarà a la resta dels interessats, als quals els concedirà un termini de cinc dies hàbils per a formular al·legacions, i, de forma simultània a este tràmit, decidirà, en el termini de cinc dies hàbils, sobre les mesures cautelars si s'ha sol·licitat l'adopció d'alguna mesura en l'escrit d'interposició del recurs o s'ha procedit a l'acumulació prevista en el paràgraf tercer de l'article 43.2. A l'adopció d'estes mesures serà aplicable, en tot cas, el que disposa l'article 43

quant a l'audiència de l'òrgan de contractació. Hi seran aplicables igualment els apartats 3 i 4 de l'esmentat article.

Així mateix, en este termini resoldrà, si és el cas, sobre si és procedent o no el manteniment de la suspensió automàtica prevista en l'article anterior, que s'entendrà vigent fins que no es dicte una resolució expressa que n'acorde l'alçament. Si les mesures provisionals s'han sol·licitat després de la interposició del recurs, l'òrgan competent resoldrà sobre estes en els termes que preveu el paràgraf anterior sense suspendre el procediment principal.

4. Els fets rellevants per a la decisió del recurs es podran acreditar per qualsevol mitjà de prova admissible en dret. Quan els interessats ho sol·liciten o l'òrgan encarregat de la resolució del recurs no tinga per certs els fets al·legats pels interessats o la naturalesa del procediment ho exigisca, es podrà acordar l'obertura del període de prova per un termini de deu dies hàbils, a fi que es puguen practicar totes les que es consideren pertinents.

L'òrgan competent per a la resolució del recurs podrà rebutjar les proves proposades pels interessats quan siguen manifestament improcedents o innecessàries, mitjançant una resolució motivada.

La pràctica de les proves s'anunciarà amb antelació suficient als interessats.

5. L'òrgan competent per a la resolució del recurs haurà de garantir, en tot cas, la confidencialitat i el dret a la protecció dels secrets comercials en relació amb la informació que conté l'expedient de contractació, sense perjuí que pugua conèixer i prendre en consideració la dita informació a l'hora de resoldre. Correspondrà al dit òrgan resoldre sobre com garantir la confidencialitat i el secret de la informació que conste en l'expedient de contractació, sense que per això resulten perjudicats els drets dels altres interessats a la protecció jurídica efectiva i al dret de defensa en el procediment.

Article 47. *Resolució.*

1. Una vegada rebudes les al·legacions dels interessats, o transcorregut el termini assenyalat per a la seua formulació, i el de la prova, si és el cas, l'òrgan competent haurà de resoldre el recurs dins dels cinc dies hàbils següents i notificar a continuació la resolució a tots els interessats.

2. La resolució del recurs estimarà en tot o en part o desestimarà les pretensions formulades o declararà la seua inadmissió, i decidirà motivadament totes les qüestions que s'hi hagen plantejat. En tot cas, la resolució serà congruent amb la petició i, si és procedent, es pronunciarà sobre l'anul·lació de les decisions il·legals adoptades durant el procediment d'adjudicació, incloent-hi la supressió de les característiques tècniques, econòmiques o financeres discriminatòries contingudes en l'anunci de licitació, l'anunci indicatiu, els plecs, les condicions reguladores del contracte o qualsevol altre document relacionat amb la licitació o adjudicació, així com, si és procedent, sobre la retroacció d'actuacions.

Si, com a conseqüència del contingut de la resolució, és necessari que l'òrgan de contractació acorde l'adjudicació del contracte a un altre licitador, es concedirà a este un termini de deu dies hàbils perquè òmpliga el que preveu l'apartat 2 de l'article 151.

3. Així mateix, a sol·licitud de l'interessat i si és procedent, es podrà imposar a l'entitat contractant l'obligació d'indemnitzar la persona interessada pels danys i perjuís que li haja pogut ocasionar la infracció legal que haja donat lloc al recurs.

4. La resolució haurà d'acordar, també, l'alçament de la suspensió de l'acte d'adjudicació si en el moment de dictar-la continua suspès, així com de les restants mesures cautelars que s'hagen acordat i la devolució de les garanties la constitució de les quals s'haja exigit perquè siguen efectives, si escau.

5. En el cas que l'òrgan competent aprecie temeritat o mala fe en la interposició del recurs o en la sol·licitud de mesures cautelars, podrà acordar la imposició d'una multa al seu responsable. L'import d'esta serà d'entre 1.000 i 15.000 euros. La seua quantia es determinarà en funció de la mala fe apreciada i el perjuí ocasionat a l'òrgan de contractació i als restants licitadors. Les quanties indicades en este apartat seran actualitzades cada

dos anys mitjançant una orde ministerial, per aplicació de l'índex de preus de consum calculat per l'Institut Nacional d'Estadística.

Article 48. *Determinació de la indemnització.*

1. Quan siga procedent la indemnització mencionada en l'apartat 3 de l'article anterior esta es fixarà atenent, en la mesura que es puga, els criteris dels apartats 2 i 3 de l'article 141 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

2. La indemnització haurà de rescabalar el reclamant si més no dels gastos ocasionats per la preparació de l'oferta o la participació en el procediment de contractació.

Article 49. *Efectes de la resolució.*

1. Contra la resolució dictada en este procediment només cabrà la interposició d'un recurs contenciós administratiu d'acord amb el que disposen l'article 10, lletres k) i l) de l'apartat 1 i l'article 11, lletra f) del seu apartat 1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

No serà procedent la revisió d'ofici regulada en l'article 34 d'esta llei i en el capítol I del títol VII de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de la resolució ni de cap dels actes dictats pels òrgans regulats en l'article 41. Tampoc estaran subjectes a fiscalització pels òrgans de control intern de les administracions a les quals es trobe adscrit cada un d'estos.

2. Sense perjudi del que disposa l'apartat anterior, la resolució serà directament executiva. Serà aplicable, si és el cas, el que disposa l'article 97 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 50. *Arbitratge.*

Els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguen el caràcter d'administracions públiques podran remetre a un arbitratge, d'acord amb les disposicions de la Llei 60/2003, de 23 de desembre, d'Arbitratge, la solució de les diferències que puguen sorgir sobre els efectes, compliment i extinció dels contractes que subscriguen.

TÍTOL II

Parts en el contracte

CAPÍTOL I

Òrgan de contractació

Article 51. *Competència per a contractar.*

1. La representació dels ens, organismes i entitats del sector públic en matèria contractual correspon als òrgans de contractació unipersonals o col·legiats que, en virtut d'una norma legal o reglamentària o una disposició estatutària, tinguen atribuïda la facultat de subscriure contractes en nom seu.

2. Els òrgans de contractació podran delegar o desconcentrar les seues competències i facultats en esta matèria amb compliment de les normes i formalitats aplicables en cada cas per a la delegació o desconcentració de competències, en el cas que es tracte d'òrgans administratius, o per a l'atorgament de poders, quan es tracte d'òrgans societaris o d'una fundació.

Article 52. *Responsable del contracte.*

1. Els òrgans de contractació podran designar un responsable del contracte al qual correspondrà supervisar-ne l'execució i adoptar les decisions i dictar les instruccions

necessàries a fi d'assegurar la correcta realització de la prestació pactada, dins de l'àmbit de facultats que aquells li atribuïsquen. El responsable del contracte podrà ser una persona física o jurídica, vinculada a l'ens, organisme o entitat contractant o aliena a este.

2. En els contractes d'obres, les facultats del responsable del contracte s'entendran sense perjudi de les que corresponen al director facultatiu, d'acord amb el que disposa el capítol V del títol II del llibre IV.

Article 53. *Perfil de contractant.*

1. A fi d'assegurar la transparència i l'accés públic a la informació relativa a la seua activitat contractual, i sense perjudi de la utilització d'altres mitjans de publicitat en els casos que exigixen esta llei o les normes autonòmiques de desplegament o en els que es decidisca voluntàriament, els òrgans de contractació difondran, a través d'internet, el seu perfil de contractant. La forma d'accés al perfil de contractant s'haurà d'especificar en les pàgines web institucionals que mantinguen els ens del sector públic, en la Plataforma de Contractació de l'Estat i en els plec i anuncis de licitació.

2. El perfil de contractant podrà incloure qualssevol dades i informacions referents a l'activitat contractual de l'òrgan de contractació, com ara els anuncis d'informació prèvia previstos en l'article 141, les licitacions obertes o en curs i la documentació relativa a estes, les contractacions programades, els contractes adjudicats, els procediments anul·lats, i qualsevol altra informació útil de tipus general, com ara punts de contacte i mitjans de comunicació que es poden utilitzar per a relacionar-se amb l'òrgan de contractació. En tot cas, s'haurà de publicar en el perfil de contractant l'adjudicació dels contractes.

3. El sistema informàtic que suporta el perfil de contractant haurà de comptar amb un dispositiu que permeta acreditar fefaentment el moment d'inici de la difusió pública de la informació que s'hi incloga.

4. La difusió a través del perfil de contractant de la informació relativa als procediments d'adjudicació de contractes tindrà els efectes previstos en el títol I del llibre III.

CAPÍTOL II

Capacitat i solvència de l'empresari

Secció 1a. Aptitud per a contractar amb el sector públic

Subsecció 1a. Normes generals

Article 54. *Condicions d'aptitud.*

1. Només podran contractar amb el sector públic les persones naturals o jurídiques, espanyoles o estrangeres, que tinguen plena capacitat d'obrar, no estiguen incurses en una prohibició de contractar i acrediten la seua solvència econòmica, financera i tècnica o professional o, en els casos en què ho exigisca esta llei, es troben degudament classificades.

2. Els empresaris hauran de comptar, així mateix, amb l'habilitació empresarial o professional que, si és el cas, siga exigible per a la realització de l'activitat o prestació que constituïska l'objecte del contracte.

3. En els contractes subvencionats a què es referix l'article 17 d'esta llei, el contractista haurà d'acreditar la seua solvència i no podrà estar incurs en la prohibició de contractar a què es referix la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 55. *Empreses no comunitàries.*

1. Les persones físiques o jurídiques d'estats no pertanyents a la Unió Europea hauran de justificar per mitjà d'un informe de la respectiva missió diplomàtica permanent

espanyola, que s'afegirà a la documentació que es presente, que l'Estat de procedència de l'empresa estrangera admet al seu torn la participació d'empreses espanyoles en la contractació amb l'Administració i amb els ens, organismes o entitats del sector públic assimilables als enumerats en l'article 3, en forma substancialment anàloga. En els contractes subjectes a regulació harmonitzada es prescindirà de l'informe sobre reciprocitat en relació amb les empreses d'estats signataris de l'Acord sobre contractació pública de l'Organització Mundial de Comerç.

2. A més, per a subscriure contractes d'obres caldrà que estes empreses tinguen oberta una sucursal a Espanya, que hagen designat apoderats o representants per a les seues operacions, i que estiguen inscrites en el Registre Mercantil.

Article 56. *Condicions especials de compatibilitat.*

1. Sense perjudi d'allò que s'ha disposat en relació amb l'adjudicació de contractes a través d'un procediment de diàleg competitiu, no podran concórrer a les licitacions empreses que hagen participat en l'elaboració de les especificacions tècniques o dels documents preparatoris del contracte sempre que la dita participació pugua provocar restriccions a la lliure concurrència o suposar un tracte privilegiat respecte a la resta de les empreses licitadores.

2. Els contractes que tinguen com a objecte la vigilància, supervisió, control i direcció de l'execució d'obres i instal·lacions no es podran adjudicar a les mateixes empreses adjudicatàries dels corresponents contractes d'obres, ni a les empreses que hi estiguen vinculades, entenent-se per tals les que es troben en algun dels supòsits previstos en l'article 42 del Codi de Comerç.

Subsecció 2a. Normes especials sobre capacitat

Article 57. *Persones jurídiques.*

1. Les persones jurídiques només podran ser adjudicatàries de contractes les prestacions dels quals estiguen compreses dins dels fins, objecte o àmbit d'activitat que, segons els seus estatuts o regles fundacionals, els siguen propis.

2. Els qui concórreguen individualment o conjuntament amb altres a la licitació d'una concessió d'obres públiques podran fer-ho amb el compromís de constituir una societat que serà la titular de la concessió. La constitució i, si és el cas, la forma de la societat s'hauran d'ajustar al que establisca, per a determinats tipus de concessions, la corresponent legislació específica.

Article 58. *Empreses comunitàries.*

1. Tindran capacitat per a contractar amb el sector públic, en tot cas, les empreses no espanyoles d'estats membres de la Unió Europea que, d'acord amb la legislació de l'Estat en què estiguen establides, es troben habilitades per a realitzar la prestació de què es tracte.

2. Quan la legislació de l'Estat en què es troben establides estes empreses exigisca una autorització especial o la pertinença a una determinada organització per a poder prestar-hi el servici de què es tracte, hauran d'acreditar que complixen este requisit.

Article 59. *Unions d'empresaris.*

1. Podran contractar amb el sector públic les unions d'empresaris que es constituïsquen temporalment a este efecte, sense que siga necessària la seua formalització en escriptura pública fins que s'haja efectuat l'adjudicació del contracte a favor seu.

2. Els empresaris que concórreguen agrupats en unions temporals quedaran obligats solidàriament i hauran de nomenar un representant o apoderat únic de la unió amb poders suficients per a exercitar els drets i complir les obligacions que es deriven del

contracte fins a la seua extinció, sense perjudi de l'existència de poders mancomunats que puguen atorgar per a cobraments i pagaments de quantia significativa.

Als efectes de la licitació, els empresaris que desitgen concórrer integrats en una unió temporal hauran d'indicar els noms i circumstàncies dels qui la constituïsquen i la participació de cada u, i també que assumixen el compromís de constituir-se formalment en unió temporal en cas de resultar adjudicatari del contracte.

3. La duració de les unions temporals d'empresaris serà coincident amb la del contracte fins a la seua extinció.

4. Per als casos en què siga exigible la classificació i concórreguen en la unió empresaris nacionals, estrangers que no siguen nacionals d'un Estat membre de la Unió Europea i estrangers que siguen nacionals d'un Estat membre de la Unió Europea, els qui pertanguen als dos primers grups hauran d'acreditar la seua classificació, i estos últims, la seua solvència econòmica, financera i tècnica o professional.

Subsecció 3a. Prohibicions de contractar

Article 60. *Prohibicions de contractar.*

1. No podran contractar amb el sector públic les persones en les quals concórrega alguna de les circumstàncies següents:

a) Haver sigut condemnades per mitjà de sentència ferma per delictes d'associació il·lícita, corrupció en transaccions econòmiques internacionals, tràfic d'influències, suborn, frau i exaccions il·legals, delictes contra la Hisenda Pública i la Seguretat Social, delictes contra els drets dels treballadors, malversació i receptació i conductes afins, delictes relatius a la protecció del medi ambient, o a pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de professió, ofici, indústria o comerç. La prohibició de contractar inclou les persones jurídiques que tinguen administradors o representants, amb el càrrec o representació vigents, que es troben en la situació mencionada per actuacions fetes en nom o a benefici de les dites persones jurídiques, o en les quals concórreguen les condicions, qualitats o relacions que requereix la figura de delicte corresponent per a ser-ne subjecte actiu.

b) Haver sol·licitat la declaració de concurs voluntari, haver sigut declarades insolvents en qualsevol procediment, trobar-se declarades en concurs, llevat que en este haja adquirit l'eficàcia un conveni, estar subjectes a intervenció judicial o haver sigut inhabilitats d'acord amb la Llei 22/2003, de 9 de juliol, Concursal, sense que haja conclòs el període d'inhabilitació fixat en la sentència de qualificació del concurs.

c) Haver sigut sancionades amb caràcter ferm per infracció greu en matèria de disciplina de mercat, en matèria professional o en matèria d'integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no discriminació de les persones amb discapacitat, o per infracció molt greu en matèria social, incloses les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals, d'acord amb el que disposa el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'orde social, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, així com per la infracció greu prevista en el seu article 22.2, o per infracció molt greu en matèria mediambiental, d'acord amb el que estableixen el Reial Decret Legislatiu 1/2008, d'11 de gener, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Avaluació d'Impacte Ambiental de Projectes; la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de Costes; la Llei 4/1989, de 27 de març, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres; la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'Envasos i Residus d'Envasos; la Llei 10/1998, de 21 d'abril, de Residus; el text refós de la Llei d'Aigües, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, i la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de Prevenció i Control Integrats de la Contaminació.

d) No trobar-se al corrent en el compliment de les obligacions tributàries o de Seguretat Social imposades per les disposicions vigents, en els termes que reglamentàriament es determinen.

e) Haver incorregut en falsedat a l'efectuar la declaració responsable a què es referix l'article 146.1.c) o al facilitar qualssevol altres dades relatives a la seua capacitat i

solvència, o haver incomplert, per causa que li siga imputable, l'obligació de comunicar la informació prevista en l'article 70.4 i en l'article 330.

f) Estar incursa la persona física o els administradors de la persona jurídica en algun dels supòsits de la Llei 5/2006, de 10 d'abril, de Regulació dels Conflictes d'Interessos dels Membres del Govern i dels Alts Càrrecs de l'Administració General de l'Estat; de la Llei 53/1984, de 26 de desembre, d'Incompatibilitats del Personal al Servei de les Administracions Públiques, o perquè es tracte de qualsevol dels càrrecs electius regulats en la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General, en els termes que esta establert.

La prohibició arribarà a les persones jurídiques en el capital de les quals participen, en els termes i quanties establides per la legislació esmentada, el personal i els alts càrrecs de qualsevol Administració pública, així com els càrrecs electes al servei d'estes.

La prohibició s'estén igualment, en els dos casos, als cònjuges, persones vinculades amb anàloga relació de convivència afectiva i descendents de les persones a les quals es referixen els paràgrafs anteriors, sempre que, respecte dels últims, les dites persones exercisquen la seua representació legal.

g) Haver contractat persones respecte de les quals s'haja publicat en el «Boletín Oficial del Estado» l'incomplert a què es referix l'article 18.6 de la Llei 5/2006, de 10 d'abril, de Regulació dels Conflictes d'Interessos dels Membres del Govern i dels Alts Càrrecs de l'Administració General de l'Estat, per haver passat a prestar servicis en empreses o societats privades directament relacionades amb les competències del càrrec exercit durant els dos anys següents a la data de cessament en este. La prohibició de contractar es mantindrà durant el temps que romanga dins de l'organització de l'empresa la persona contractada amb el límit màxim de dos anys a comptar del cessament com a alt càrrec.

2. A més de les previstes en l'apartat anterior, són circumstàncies que impediran als empresaris contractar amb les administracions públiques les següents:

a) Haver donat lloc a la resolució ferma, per causa de la qual hagen sigut declarats culpables, de qualsevol contracte subscrit amb una Administració pública.

b) Haver infringit una prohibició per a contractar amb qualsevol de les administracions públiques.

c) Estar afectat per una prohibició de contractar imposada en virtut d'una sanció administrativa, d'acord amb el que preveuen la Llei 38/2003, de 17 de novembre, General de Subvencions, o la Llei 58/2003, de 17 de desembre, General Tributària.

d) Haver retirat indegudament la seua proposició o candidatura en un procediment d'adjudicació, o haver impossibilitat l'adjudicació del contracte a favor seu per no complir el que establert l'article 151.2 dins del termini assenyalat havent-hi dol, culpa o negligència.

e) Haver incomplert les condicions especials d'execució del contracte establides d'acord amb el que s'ha assenyalat en l'article 118, quan el dit incomplert haja sigut definit en els plecs o en el contracte com a infracció greu, de conformitat amb les disposicions de desplegament d'esta llei, i concórrega dol, culpa o negligència en l'empresari.

3. Les prohibicions de contractar afectaran també aquelles empreses de les quals, per raó de les persones que les regixen o d'altres circumstàncies, es puga presumir que són continuació o que deriven, per transformació, fusió o successió, d'altres empreses en què hagen concorregut aquelles prohibicions.

Article 61. Declaració de la concurrència de prohibicions de contractar i efectes.

1. Les prohibicions de contractar contingudes en les lletres b), d), f) i g) de l'apartat 1 de l'article anterior, i c) del seu apartat 2, seran apreciades directament pels òrgans de contractació, i subsistiran mentres concórreguen les circumstàncies que en cada cas les determinen.

La prohibició de contractar per la causa prevista en la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior serà apreciada directament pels òrgans de contractació, sempre que la sentència es pronuncie sobre el seu abast i duració, i subsistiran durant el termini assenyalat en estes. Quan la sentència no continga cap pronunciament sobre la prohibició de contractar o la seua duració, la prohibició serà apreciada directament pels òrgans de contractació, però el seu abast i duració s'hauran de determinar per mitjà d'un procediment instruït de conformitat amb el que disposen els apartats 2 i 3 d'este article.

En la resta de supòsits previstos en l'article anterior, l'apreciació de la concurrència de la prohibició de contractar requerirà la declaració prèvia de la seua existència per mitjà d'un procediment a este efecte.

2. En els casos en què, d'acord amb el que s'ha assenyalat en l'apartat anterior, siga necessària una declaració prèvia sobre la concurrència de la prohibició, l'abast i la duració d'esta es determinaran seguint el procediment que en les normes de desplegament d'esta llei s'establisca, tenint en compte, si és el cas, l'existència de dol o mala fe manifesta en l'empresari i l'entitat del dany causat als interessos públics. La duració de la prohibició no excedirà els cinc anys, amb caràcter general, o els huit anys en el cas de les prohibicions que tinguen per causa l'existència d'una condemna per mitjà d'una sentència ferma. No obstant això, les prohibicions de contractar basades en la causa prevista en la lletra d) de l'apartat 2 de l'article anterior subsistiran, en tot cas, durant un termini de dos anys, comptats des de la seua inscripció en el Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades, i les imposades per la causa prevista en la lletra e) del mateix apartat no podran excedir un any de duració.

El procediment de declaració no es podrà iniciar si han transcorregut més de tres anys comptats a partir de les dates següents:

- a) Des de la fermesa de la resolució sancionadora, en el cas de la causa prevista en la lletra c) de l'apartat 1 de l'article anterior;
- b) des de la data en què s'hagen facilitat les dades falses o des d'aquella en què s'haja hagut de comunicar la informació corresponent, en els casos previstos en la lletra e) de l'apartat 1 de l'article anterior;
- c) des de la data en què siga ferma la resolució del contracte, en el cas previst en la lletra a) de l'apartat 2 de l'article anterior;
- d) des de la data de formalització del contracte, en el cas previst en la lletra b) de l'apartat 2 de l'article anterior;
- e) en els casos previstos en la lletra d) de l'apartat 2 de l'article anterior, des de la data en què s'haja procedit a l'adjudicació del contracte, si la causa és la retirada indeguda de proposicions o candidatures; o des de la data en què s'hauria d'haver adjudicat, si la prohibició es fonamenta en l'incompliment del que estableix l'article 151.2.

En el cas de la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior, el procediment, si és necessari, no es podrà iniciar una vegada transcorregut el termini previst per a la prescripció de la pena corresponent, i en el cas de la lletra e) de l'apartat 2, si han transcorregut més de tres mesos des que es va produir l'incompliment.

3. La competència per a fixar la duració i l'abast de la prohibició de contractar en el cas de la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior, així com per a declarar la prohibició de contractar en el supòsit previst en la lletra c) del mateix apartat correspondrà al ministre d'Economia i Hisenda, que dictarà una resolució a proposta de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. La prohibició així declarada impedirà contractar amb qualsevol òrgan de contractació.

En el supòsit previst en la lletra e) de l'apartat 1 de l'article anterior, la declaració de la prohibició correspondrà a l'Administració o a l'entitat a la qual s'haja de comunicar la corresponent informació; en els casos previstos en les lletres a), d) i e) de l'apartat 2, a l'Administració contractant, i en el supòsit de la lletra b) d'este mateix apartat, a l'Administració que haja declarat la prohibició. En estos casos, la prohibició afectarà la contractació amb l'Administració o entitat del sector públic competent per a la seua declaració, sense perjuí que el ministre d'Economia i Hisenda, prèvia comunicació

d'aquelles i amb audiència a l'empresari afectat, considerant el dany causat als interessos públics, pugua estendre'n els efectes a la contractació amb qualsevol òrgan, ens, organisme o entitat del sector públic.

4. L'eficàcia de les prohibicions de contractar a què es referixen les lletres c) i e) de l'apartat 1 de l'article anterior, així com la de les establides en el seu apartat 2, estarà condicionada a la seua inscripció o constància en el Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades que corresponga. Igualment l'eficàcia de la resolució que determine l'abast i duració de la prohibició de contractar derivada de la causa prevista en la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior estarà condicionada a la seua inscripció.

5. Als efectes de l'aplicació d'este article, les autoritats i òrgans competents notificaran a la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat i als òrgans competents de les comunitats autònomes les sancions i resolucions fermes recaigudes en els procediments mencionats en l'article anterior, així com la comissió dels fets previstos en la lletra e) del seu apartat 1 i en les lletres b), d) i e) del seu apartat 2, a fi que es puguen instruir els expedients previstos en este article o adoptar les resolucions que siguen pertinents i procedir, si és el cas, a la seua inscripció en el Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades que siga procedent. Així mateix, la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat podrà demanar d'estes autoritats i òrgans totes les dades i antecedents que siguen necessaris als mateixos efectes.

Subsecció 4a. Solvència

Article 62. *Exigència de solvència.*

1. Per a subscriure contractes amb el sector públic els empresaris hauran d'acreditar que estan en possessió de les condicions mínimes de solvència econòmica i financera i professional o tècnica que determine l'òrgan de contractació. Este requisit serà substituït pel de la classificació quan esta siga exigible d'acord amb el que disposa esta llei.

2. Els requisits mínims de solvència que haja de reunir l'empresari i la documentació requerida per a acreditar-los s'indicaran en l'anunci de licitació i s'especificaran en el plec del contracte, havent d'estar vinculats al seu objecte i ser-hi proporcionals.

Article 63. *Integració de la solvència amb mitjans externs.*

Per a acreditar la solvència necessària per a subscriure un contracte determinat, l'empresari es podrà basar en la solvència i els mitjans d'altres entitats, independentment de la naturalesa jurídica dels vincles que tinga amb estes, sempre que demostre que, per a l'execució del contracte, disposa efectivament d'eixos mitjans.

Article 64. *Concreció de les condicions de solvència.*

1. En els contractes de servicis i d'obres, així com en els contractes de subministrament que incloguen servicis o treballs de col·locació i instal·lació, es podrà exigir a les persones jurídiques que especifiquen, en l'oferta o en la sol·licitud de participació, els noms i la qualificació professional del personal responsable d'executar la prestació.

2. Els òrgans de contractació podran exigir als candidats o licitadors, fent-ho constar en els plecs, que a més d'acreditar la seua solvència o, si és el cas, classificació, es comprometen a dedicar o adscriure a l'execució del contracte els mitjans personals o materials suficients per a això. Estos compromisos s'integraran en el contracte, i els plecs o el document contractual podran atribuir-los el caràcter d'obligacions essencials als efectes previstos en l'article 223.f), o establir penalitats, d'acord amb el que estableix l'article 212.1, per al cas que siguen incomplits per l'adjudicatari.

Subsecció 5a. Classificació de les empreses

Article 65. *Exigència de classificació.*

1. Per a contractar amb les administracions públiques l'execució de contractes d'obres amb un valor estimat igual o superior a 350.000 euros, o de contractes de servicis amb un valor estimat igual o superior a 120.000 euros, serà requisit indispensable que l'empresari es trobe degudament classificat. No obstant això, no serà necessària la classificació per a subscriure contractes de servicis compresos en les categories 6, 8, 21, 26 i 27 de l'annex II.

En cas que una part de la prestació objecte del contracte haja de ser realitzada per empreses especialitzades que compten amb una determinada habilitació o autorització professional, la classificació en el grup corresponent a eixa especialització, en cas de ser exigida, es podrà suplir pel compromís de l'empresari de subcontractar l'execució d'esta porció amb altres empresaris que disposen de l'habilitació i, si és el cas, classificació necessàries, sempre que l'import de la part que ha de ser executada per estos no excedisca el 50 per 100 del preu del contracte.

2. La classificació serà exigible igualment al cessionari d'un contracte en cas que haja sigut requerida al cedent.

3. Per reial decret es podrà exceptuar la necessitat de classificació per a determinats tipus de contractes d'obres i de servicis en què este requisit siga exigible o acordar que siga exigible per a tipus de contractes d'obres i servicis en què no ho era, tenint en compte les circumstàncies especials que hi concórreguen.

4. Quan no haja concorregut cap empresa classificada en un procediment d'adjudicació d'un contracte per al qual es requerisca classificació, l'òrgan de contractació podrà excloure la necessitat de complir este requisit en el següent procediment que es convoque per a l'adjudicació del mateix contracte, precisant en el plec de clàusules i en l'anunci, si és el cas, els mitjans d'acreditació de la solvència que hagen de ser utilitzats d'entre els especificats en els articles 75, 76 i 78.

5. Les entitats del sector públic que no tinguen el caràcter d'Administració pública podran exigir una determinada classificació als licitadors per a definir les condicions de solvència requerides per a subscriure el corresponent contracte.

Article 66. *Exempció de l'exigència de classificació.*

1. No serà exigible la classificació als empresaris no espanyols d'estats membres de la Unió Europea, ja concórreguen al contracte aïlladament o integrats en una unió, sense perjudi de l'obligació d'acreditar la seua solvència.

2. Excepcionalment, quan siga convenient per als interessos públics, la contractació de l'Administració General de l'Estat i els ens, organismes i entitats dependents d'esta amb persones que no estiguen classificades podrà ser autoritzada pel Consell de Ministres, amb un informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. En l'àmbit de les comunitats autònomes, l'autorització serà atorgada pels òrgans que estes designen com a competents.

Article 67. *Criteris aplicables i condicions per a la classificació.*

1. La classificació de les empreses es farà en funció de la seua solvència, valorada d'acord amb el que establixen els articles 75, 76 i 78, i determinarà els contractes a l'adjudicació dels quals puguen concórrer o optar per raó del seu objecte i de la seua quantia. A este efecte, els contractes es dividiran en grups generals i subgrups, per la peculiar naturalesa, i dins d'estos per categories, en funció de la quantia.

L'expressió de la quantia es farà per referència al valor íntegre del contracte quan la duració d'este siga igual o inferior a un any, i per referència al valor mitjà anual d'este quan es tracte de contractes de duració superior.

2. Per a procedir a la classificació serà necessari que l'empresari acredite la seua personalitat i capacitat d'obrar, així com que es troba legalment habilitat per a realitzar l'activitat corresponent, perquè disposa de les autoritzacions o habilitacions empresarials o professionals corresponents i reuneix els requisits de col·legiació o inscripció o altres de semblants que puguen ser necessaris, i que no està incurs en prohibicions de contractar.

3. En el supòsit de persones jurídiques pertanyents a un grup de societats, i als efectes de la valoració de la seua solvència econòmica, financera, tècnica o professional, podran ser tingudes en compte les societats pertanyents al grup, sempre que la persona jurídica en qüestió acredite que tindrà efectivament a la seua disposició, durant el termini a què es referix l'article 70.2, els mitjans de les dites societats necessaris per a l'execució dels contractes.

4. Es denegarà la classificació d'aquelles empreses de les quals, a la vista de les persones que les regixen o d'altres circumstàncies, es puga presumir que són continuació o que deriven, per transformació, fusió o successió, d'altres d'afectades per una prohibició de contractar.

5. A l'efecte de valorar i apreciar la concurrència del requisit de classificació, respecte dels empresaris que concórreguen agrupats en el cas de l'article 59, caldrà ajustar-se, en la forma que reglamentàriament es determine, a les característiques acumulades de cada un d'ells, expressades en les seues respectives classificacions. En tot cas, per a procedir a esta acumulació serà necessari que totes les empreses hagen obtingut prèviament la classificació com a empresa d'obres o de servicis, en relació amb el contracte a què opten, sense perjuí del que s'ha establert per als empresaris no espanyols d'estats membres de la Unió Europea en l'apartat 4 de l'article 59.

Article 68. *Competència per a la classificació.*

1. Els acords relatius a la classificació de les empreses seran adoptats, amb eficàcia general enfront de tots els òrgans de contractació, per les comissions classificadores de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. Estos acords podran ser objecte de recurs d'alçada davant del ministre d'Economia i Hisenda.

2. Els òrgans competents de les comunitats autònomes podran adoptar decisions sobre classificació de les empreses que seran eficaces, únicament, als efectes de contractar amb la comunitat autònoma que les haja adoptades, amb les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial, i amb els ens, organismes i entitats del sector públic dependents d'esta comunitat i d'estes entitats. En l'adopció d'estos acords, s'hauran de respectar, en tot cas, les regles i criteris establerts en esta llei i en les disposicions que la despleguen.

Article 69. *Inscripció registral de la classificació.*

Els acords relatius a la classificació de les empreses s'inscriuran d'ofici en el registre oficial de licitadors i empreses classificades que corresponga en funció de l'òrgan que els haja adoptat.

Article 70. *Termini de vigència i revisió de les classificacions.*

1. La classificació de les empreses tindrà una vigència indefinida mentre l'empresari mantinga les condicions i circumstàncies en què es va basar la seua concessió.

2. No obstant això, i sense perjuí del que indiquen l'apartat 3 d'este article i l'article següent, per a la conservació de la classificació s'haurà de justificar anualment el manteniment de la solvència econòmica i financera i, cada tres anys, el de la solvència tècnica i professional, per a la qual cosa l'empresari aportarà la corresponent documentació actualitzada en els termes que s'establisquen reglamentàriament.

3. La classificació serà revisable, a petició dels interessats o d'ofici, per l'Administració quan varien les circumstàncies preses en consideració per a concedir-la.

4. En tot cas, l'empresari està obligat a informar l'òrgan competent en matèria de classificació sobre qualsevol variació en les circumstàncies que hagen sigut tingudes en compte per a concedir-la que en puga donar lloc a revisió. L'omissió d'esta comunicació farà incórrer l'empresari en la prohibició de contractar prevista en la lletra e) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 71. *Comprovació dels elements de la classificació.*

Els òrgans competents en matèria de classificació podran sol·licitar en qualsevol moment de les empreses classificades o pendents de classificació els documents que estimen necessaris per a comprovar les declaracions i els fets manifestats per estes en els expedients que tramiten, així com demanar informe a qualsevol òrgan de les administracions públiques sobre estos aspectes.

Secció 2a. Acreditació de l'aptitud per a contractar

Subsecció 1a. Capacitat d'obrar

Article 72. *Acreditació de la capacitat d'obrar.*

1. La capacitat d'obrar dels empresaris que siguen persones jurídiques s'acreditarà per mitjà de l'escriptura o document de constitució, els estatuts o l'acte fundacional, en els quals consten les normes per les quals es regula la seua activitat, degudament inscrits, si és el cas, en el registre públic que corresponga, segons el tipus de persona jurídica de què es tracte.

2. La capacitat d'obrar dels empresaris no espanyols que siguen nacionals d'estats membres de la Unió Europea s'acreditarà per la seua inscripció en el registre procedent d'acord amb la legislació de l'Estat on estan establits, o per mitjà de la presentació d'una declaració jurada o un certificat, en els termes que s'establisquen reglamentàriament, d'acord amb les disposicions comunitàries d'aplicació.

3. Els altres empresaris estrangers hauran d'acreditar la seua capacitat d'obrar amb un informe de la missió diplomàtica permanent d'Espanya en l'Estat corresponent o de l'oficina consular en l'àmbit territorial de la qual radique el domicili de l'empresa.

Subsecció 2a. Prohibicions de contractar

Article 73. *Prova de la no-concurrencia d'una prohibició de contractar.*

1. La prova, per part dels empresaris, de no estar incursos en prohibicions per a contractar es podrà realitzar per mitjà de testimoni judicial o certificació administrativa, segons els casos. Quan el dit document no puga ser expedit per l'autoritat competent, podrà ser substituït per una declaració responsable atorgada davant d'una autoritat administrativa, notari públic o organisme professional qualificat.

2. Quan es tracte d'empreses d'estats membres de la Unió Europea i esta possibilitat estiga prevista en la legislació de l'Estat respectiu, també es podrà substituir per una declaració responsable atorgada davant d'una autoritat judicial.

Subsecció 3a. Solvència

Article 74. *Mitjans d'acreditar la solvència.*

1. La solvència econòmica i financera i tècnica o professional s'acreditarà per mitjà de l'aportació dels documents que determine l'òrgan de contractació entre els previstos en els articles 75 a 79.

2. La classificació de l'empresari n'acreditarà la solvència per a la subscripció de contractes del mateix tipus que aquells per als quals s'haja obtingut i per a la formalització dels quals no s'exigisca estar en possessió d'aquella.

3. Els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguen la condició d'administracions públiques podran admetre altres mitjans de prova de la solvència diferents dels que preveuen els articles 75 a 79 per als contractes que no estiguen subjectes a regulació harmonitzada.

Article 75. *Solvència econòmica i financera.*

1. La solvència econòmica i financera de l'empresari es podrà acreditar per un o més dels mitjans següents:

a) Declaracions apropiades d'entitats financeres o, si és el cas, justificant de l'existència d'una assegurança d'indemnització per riscos professionals.

b) Els comptes anuals presentats en el Registre Mercantil o en el registre oficial que corresponga. Els empresaris no obligats a presentar els comptes en registres oficials podran aportar, com a mitjà alternatiu d'acreditació, els llibres de comptabilitat degudament legalitzats.

c) Declaració sobre el volum global de negocis i, si és el cas, sobre el volum de negocis en l'àmbit d'activitats corresponent a l'objecte del contracte, referit com a màxim als tres últims exercicis disponibles en funció de la data de creació o d'inici de les activitats de l'empresari, en la mesura que es dispose de les referències del dit volum de negocis.

2. Si, per una raó justificada, l'empresari no està en condicions de presentar les referències sol·licitades, se l'autoritzarà a acreditar la seua solvència econòmica i financera per mitjà de qualsevol altre document que l'òrgan de contractació considere apropiat.

Article 76. *Solvència tècnica en els contractes d'obres.*

En els contractes d'obres, la solvència tècnica de l'empresari podrà ser acreditada per un o més dels mitjans següents:

a) Relació de les obres executades en el curs dels cinc últims anys, avalada per certificats de bona execució per a les obres més importants; estos certificats indicaran l'import, les dates i el lloc d'execució de les obres i precisaran si es van realitzar segons les regles per les quals es regix la professió i es van portar normalment a bon terme; si és el cas, estos certificats seran comunicats directament a l'òrgan de contractació per l'autoritat competent.

b) Declaració on s'indiquen els tècnics o les unitats tècniques, estiguen o no integrades en l'empresa, dels quals esta dispose per a l'execució de les obres, especialment els responsables del control de qualitat, acompanyada dels documents acreditatius corresponents.

c) Títols acadèmics i professionals de l'empresari i dels directius de l'empresa i, en particular, del responsable o responsables de les obres.

d) En els casos adequats, indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari podrà aplicar a l'executar el contracte.

e) Declaració sobre la plantilla mitjana anual de l'empresa i la importància del seu personal directiu durant els tres últims anys, acompanyada de la documentació justificativa corresponent.

f) Declaració on s'indique la maquinària, el material i l'equip tècnic de què es disposarà per a l'execució de les obres, a la qual s'adjuntarà la documentació acreditativa pertinent.

Article 77. Solvència tècnica en els contractes de subministrament.

1. En els contractes de subministrament la solvència tècnica dels empresaris s'acreditarà per un o més dels mitjans següents:

a) Relació dels principals subministraments efectuats durant els tres últims anys, on s'indique el seu import, dates i destinatari públic o privat d'aquells. Els subministraments efectuats s'acreditaran per mitjà de certificats expedits o visats per l'òrgan competent, quan el destinatari siga una entitat del sector públic o quan el destinatari siga un comprador privat, per mitjà d'un certificat expedit per este o, a falta d'este certificat, per mitjà d'una declaració de l'empresari.

b) Indicació del personal tècnic o unitats tècniques, integrades o no en l'empresa, dels quals es dispose per a l'execució del contracte, especialment els encarregats del control de qualitat.

c) Descripció de les instal·lacions tècniques, de les mesures emprades per a garantir la qualitat i dels mitjans d'estudi i investigació de l'empresa.

d) Control efectuat per l'entitat del sector públic contractant o, en nom seu, per un organisme oficial competent de l'Estat en el qual l'empresari està establert, sempre que hi haja un acord del dit organisme, quan els productes a subministrar siguen complexos o quan, excepcionalment, hagen de respondre a un fi particular. Este control versarà sobre la capacitat de producció de l'empresari i, si cal, sobre els mitjans d'estudi i investigació amb què compte, així com sobre les mesures emprades per a controlar la qualitat.

e) Mostres, descripcions i fotografies dels productes a subministrar, l'autenticitat dels quals es puga certificar a petició de l'entitat del sector públic contractant.

f) Certificats expedits pels instituts o servicis oficials encarregats del control de qualitat, de competència reconeguda, que acrediten la conformitat de productes perfectament detallada per mitjà de referències a determinades especificacions o normes.

2. En els contractes de subministrament que requerisquen obres de col·locació o instal·lació, la prestació de servicis o l'execució d'obres, la capacitat dels operadors econòmics per a prestar els dits servicis o executar la dita instal·lació o obres es podrà avaluar tenint en compte especialment els seus coneixements tècnics, eficàcia, experiència i fiabilitat.

Article 78. Solvència tècnica o professional en els contractes de servicis.

En els contractes de servicis, la solvència tècnica o professional dels empresaris s'haurà d'apreciar tenint en compte els seus coneixements tècnics, eficàcia, experiència i fiabilitat, la qual cosa es podrà acreditar, segons l'objecte del contracte, per un o més dels mitjans següents:

a) Una relació dels principals servicis o treballs realitzats en els últims tres anys que incloga import, dates i el destinatari, públic o privat, d'aquells. Els servicis o treballs efectuats s'acreditaran per mitjà de certificats expedits o visats per l'òrgan competent, quan el destinatari siga una entitat del sector públic; quan el destinatari siga un subjecte privat, per mitjà d'un certificat expedit per este o, a falta d'este certificat, per mitjà d'una declaració de l'empresari; si és el cas, estos certificats seran comunicats directament a l'òrgan de contractació per l'autoritat competent.

b) Indicació del personal tècnic o de les unitats tècniques, integrades o no en l'empresa, participants en el contracte, especialment aquells encarregats del control de qualitat.

c) Descripció de les instal·lacions tècniques, de les mesures emprades per l'empresari per a garantir la qualitat i dels mitjans d'estudi i investigació de l'empresa.

d) Quan es tracte de servicis o treballs complexos o quan, excepcionalment, hagen de respondre a un fi especial, un control efectuat per l'òrgan de contractació o, en nom d'este, per un organisme oficial o homologat competent de l'Estat en què estiga establert l'empresari, sempre que hi haja un acord del dit organisme. El control versarà sobre la

capacitat tècnica de l'empresari i, si és necessari, sobre els mitjans d'estudi i d'investigació de què dispose i sobre les mesures de control de la qualitat.

e) Les titulacions acadèmiques i professionals de l'empresari i del personal directiu de l'empresa i, en particular, del personal responsable de l'execució del contracte.

f) En els casos adequats, indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari podrà aplicar a l'executar el contracte.

g) Declaració sobre la plantilla mitjana anual de l'empresa i la importància del seu personal directiu durant els tres últims anys, acompanyada de la documentació justificativa corresponent.

h) Declaració on s'indique la maquinària, el material i l'equip tècnic de què es disposarà per a l'execució dels treballs o prestacions, a la qual s'adjuntarà la documentació acreditativa pertinent.

i) Indicació de la part del contracte que l'empresari té, eventualment, el propòsit de subcontractar.

Article 79. *Solvència tècnica o professional en la resta de contractes.*

L'acreditació de la solvència professional o tècnica en contractes diferents dels d'obres, servicis o subministrament es podrà acreditar pels documents i mitjans que s'indiquen en l'article anterior.

Article 80. *Acreditació del compliment de les normes de garantia de la qualitat.*

1. En els contractes subjectes a una regulació harmonitzada, quan els òrgans de contractació exigisquen la presentació de certificats expedits per organismes independents que acrediten que l'empresari complix determinades normes de garantia de la qualitat, hauran de fer referència als sistemes d'assegurament de la qualitat basats en la sèrie de normes europees en la matèria, certificats per organismes conformes a les normes europees relatives a la certificació.

2. Els òrgans de contractació reconeixeran els certificats equivalents expedits per organismes establits en qualsevol Estat membre de la Unió Europea, i també acceptaran altres proves de mesures equivalents de garantia de la qualitat que presenten els empresaris.

Article 81. *Acreditació del compliment de les normes de gestió mediambiental.*

1. En els contractes subjectes a una regulació harmonitzada, els òrgans de contractació podran exigir la presentació de certificats expedits per organismes independents que acrediten que l'empresari complix determinades normes de gestió mediambiental. Amb esta finalitat, es podran remetre al sistema comunitari de gestió i auditoria mediambientals (EMAS) o a les normes de gestió mediambiental basades en les normes europees o internacionals en la matèria i certificades per organismes conformes a la legislació comunitària o a les normes europees o internacionals relatives a la certificació.

2. Els òrgans de contractació reconeixeran els certificats equivalents expedits per organismes establits en qualsevol Estat membre de la Unió Europea, i també acceptaran altres proves de mesures equivalents de gestió mediambiental que presenten els empresaris.

Article 82. *Documentació i informació complementària.*

L'òrgan de contractació o l'òrgan auxiliar d'este podrà demanar de l'empresari aclariments sobre els certificats i documents presentats en aplicació dels articles anteriors o requerir-li la presentació d'altres de complementaris.

Subsecció 4a. Prova de la classificació i de l'aptitud per a contractar a través de registres o llistes oficials de contractistes

Article 83. *Certificacions de registres oficials de licitadors i empreses classificades.*

1. La inscripció en el Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat acreditarà davant de tots els òrgans de contractació del sector públic, segons el que hi haja reflectit i excepte prova en contra, les condicions d'aptitud de l'empresari quant a la seua personalitat i capacitat d'obrar, representació, habilitació professional o empresarial, solvència econòmica i financera, i classificació, així com la concurrència o no-concurrència de les prohibicions de contractar que hagen de constar-hi.

La inscripció en el registre oficial de licitadors i empreses classificades d'una comunitat autònoma acreditarà idèntiques circumstàncies als efectes de la contractació amb esta, amb les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial, i amb la resta d'ens, organismes o entitats del sector públic dependents d'esta comunitat i d'estes entitats.

2. La prova del contingut dels registres oficials de licitadors i empreses classificades s'efectuarà per mitjà de certificació de l'òrgan encarregat d'este, que es podrà expedir per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics.

Article 84. *Certificats comunitaris de classificació.*

1. Els certificats de classificació o documents semblants que acrediten la inscripció en llistes oficials d'empresaris autoritzats per a contractar establides pels estats membres de la Unió Europea indiquen una presumpció d'aptitud dels empresaris inclosos en estes davant dels diferents òrgans de contractació en relació amb la no-concurrència de les prohibicions de contractar a què es referixen les lletres a) a c) i e) de l'apartat 1 de l'article 60 i la possessió de les condicions de capacitat d'obrar i habilitació professional exigides per l'article 54 i les de solvència a què es referixen les lletres b) i c) de l'article 75, les lletres a), b) i e) de l'article 76, l'article 77, i les lletres a) i c) a i) de l'article 78. El mateix valor presumptiu indicaran les certificacions emeses per organismes que responguen a les normes europees de certificació expedides de conformitat amb la legislació de l'Estat membre en què estiga establert l'empresari.

2. Els documents a què es referix l'apartat anterior hauran d'indicar les referències que hagen permès la inscripció de l'empresari en la llista o l'expedició de la certificació, així com la classificació obtinguda. Estes mencions s'hauran d'incloure també en els certificats que expedisquen els registres oficials de licitadors i empreses classificades als efectes de la contractació en l'àmbit de la Unió Europea.

CAPÍTOL III

Successió en la persona del contractista

Article 85. *Supòsits de successió del contractista.*

En els casos de fusió d'empreses en què participe la societat contractista, continuarà el contracte vigent amb l'entitat absorbent o amb la resultant de la fusió, que quedarà subrogada en tots els drets i obligacions dimanants d'aquell. Igualment, en els supòsits d'escissió, aportació o transmissió d'empreses o branques d'activitat d'estes, continuarà el contracte amb l'entitat a la qual s'atribuïska el contracte, que quedarà subrogada en els drets i obligacions que en dimanen, sempre que tinga la solvència exigida a l'acordar-se l'adjudicació o que les diverses societats beneficiàries de les mencionades operacions i, en cas de subsistir, la societat de la qual provenguen el patrimoni, empreses o branques segregades, es responsabilitzen solidàriament amb aquella de l'execució del contracte. Si no es pot produir la subrogació perquè l'entitat a la qual s'atribuïx el contracte no reuneix les condicions de solvència necessàries, es resoldrà el contracte, i es considerarà a tots els efectes com un supòsit de resolució per culpa de l'adjudicatari.

TÍTOL III

Objecte, preu i quantia del contracte

CAPÍTOL I

Normes generals

Article 86. *Objecte del contracte.*

1. L'objecte dels contractes del sector públic haurà de ser determinat.
2. No es podrà fraccionar un contracte amb la finalitat de disminuir-ne la quantia i eludir així els requisits de publicitat o els relatius al procediment d'adjudicació que corresponguen.
3. Quan l'objecte del contracte admeta fraccionament i es justifique degudament en l'expedient, es podrà preveure la realització independent de cada una de les seues parts per mitjà de la seua divisió en lots, sempre que estos siguen susceptibles d'utilització o aprofitament separat i constituïsquen una unitat funcional, o així ho exigisca la naturalesa de l'objecte.

Així mateix, es podran contractar separadament prestacions diferenciades dirigides a integrar-se en una obra, tal com esta és definida en l'article 6, quan les dites prestacions gaudisquen d'una substantivitat pròpia que en permeta una execució separada, per haver de ser realitzades per empreses que compten amb una determinada habilitació.

En els casos previstos en els paràgrafs anteriors, les normes procedimentals i de publicitat que s'han d'aplicar en l'adjudicació de cada lot o prestació diferenciada es determinaran en funció del valor acumulat del conjunt, excepte el que disposen els articles 14.2, 15.2 i 16.2.

Article 87. *Preu.*

1. En els contractes del sector públic, la retribució del contractista consistirà en un preu cert que s'haurà d'expressar en euros, sense perjuí que el seu pagament es pugua fer per mitjà de l'entrega d'altres contraprestacions en els casos en què esta o altres lleis ho prevegen. Els òrgans de contractació miraran que el preu siga adequat per al compliment efectiu del contracte per mitjà de la correcta estimació del seu import, atenent el preu general de mercat en el moment de fixar el pressupost de licitació i l'aplicació, si és el cas, de les normes sobre ofertes amb valors anormals o desproporcionats.

2. El preu del contracte es podrà formular tant en termes de preus unitaris referits als distints components de la prestació o a les unitats d'esta que s'entreguen o s'executen, com en termes de preus aplicables a preu fet a la totalitat o a part de les prestacions del contracte. En tot cas, s'indicarà, com a partida independent, l'import de l'Impost sobre el Valor Afegit que haja de suportar l'Administració.

3. Els preus fixats en el contracte podran ser revisats o actualitzats, en els termes que preveu el capítol II d'este títol, si es tracta de contractes de les administracions públiques, o en la forma pactada en el contracte, en qualsevol altre cas, quan hagen de ser ajustats, a l'alça o a la baixa, per a tindre en compte les variacions econòmiques que es produïsquen durant l'execució del contracte.

4. Els contractes, quan la seua naturalesa i objecte ho permeten, podran incloure clàusules de variació de preus en funció del compliment de determinats objectius de terminis o de rendiment, així com penalitzacions per incompliment de clàusules contractuals, havent de determinar amb precisió els supòsits en què es produiran estes variacions i les regles per a determinar-les.

5. Excepcionalment es poden subscriure contractes amb preus provisionals quan, després de la tramitació d'un procediment negociat o d'un diàleg competitiu, es pose de manifest que l'execució del contracte ha de començar abans que siga possible la determinació del preu per la complexitat de les prestacions o la necessitat d'utilitzar una

tècnica nova, o que no hi ha informació sobre els costos de prestacions anàlogues i sobre els elements tècnics o comptables que permeten negociar amb precisió un preu cert.

En els contractes subscrits amb preus provisionals el preu es determinarà, dins dels límits fixats per al preu màxim, en funció dels costos en què realment incórrega el contractista i del benefici que s'haja acordat, per a la qual cosa, en tot cas, es detallaran en el contracte els punts següents:

- a) El procediment per a determinar el preu definitiu, amb referència als costos efectius i a la fórmula de càlcul del benefici.
- b) Les regles comptables que l'adjudicatari haurà d'aplicar per a determinar el cost de les prestacions.
- c) Els controls documentals i sobre el procés de producció que l'adjudicador podrà efectuar sobre els elements tècnics i comptables del cost de producció.

6. En els contractes es podrà preveure que la totalitat o part del preu siga satisfet en moneda diferent de l'euro. En este supòsit, s'expressarà en la corresponent divisa l'import que s'haja de satisfer en eixa moneda, i s'inclourà una estimació en euros de l'import total del contracte.

7. Es prohibeix el pagament ajornat del preu en els contractes de les administracions públiques, excepte en els supòsits en què el sistema de pagament s'establisca per mitjà de la modalitat d'arrendament financer o d'arrendament amb opció de compra, així com en els casos en què esta o una altra llei ho autoritze expressament.

Article 88. *Càlcul del valor estimat dels contractes.*

1. A tots els efectes que preveu esta llei, el valor estimat dels contractes estarà determinat per l'import total, sense incloure l'Impost sobre el Valor Afegit, pagador segons les estimacions de l'òrgan de contractació. En el càlcul de l'import total estimat, s'hauran de tindre en compte qualsevol forma d'opció eventual i les eventuais pròrrogues del contracte.

Quan s'haja previst abonar primes o efectuar pagaments als candidats o licitadors, la quantia d'estos es tindrà en compte en el càlcul del valor estimat del contracte.

En cas que, de conformitat amb el que disposa l'article 106, s'haja previst en els plecs o en l'anunci de licitació la possibilitat que el contracte siga modificat, es considerarà valor estimat del contracte l'import màxim que este puga aconseguir, tenint en compte la totalitat de les modificacions previstes.

2. L'estimació s'haurà de fer tenint en compte els preus habituals en el mercat, i haurà d'estar referida al moment de l'enviament de l'anunci de licitació o, en cas que no es requerisca un anunci d'este tipus, al moment en què l'òrgan de contractació inicié el procediment d'adjudicació del contracte.

3. En els contractes d'obres i de concessió d'obra pública, el càlcul del valor estimat ha de tindre en compte l'import d'estes, així com el valor total estimat dels subministraments necessaris per a la seua execució que hagen sigut posats a disposició del contractista per l'òrgan de contractació.

4. En els contractes de subministrament que tinguen com a objecte l'arrendament financer, l'arrendament o la venda a terminis de productes, el valor que es prendrà com a base per a calcular el valor estimat del contracte serà el següent:

- a) En cas de contractes de duració determinada, quan la duració siga igual o inferior a dotze mesos, el valor total estimat per a la duració del contracte; quan la seua duració siga superior a dotze mesos, el seu valor total, incloent-hi l'import estimat del valor residual.
- b) En cas de contractes la duració dels quals no es fixe per referència a un període de temps determinat, el valor mensual multiplicat per 48.

5. En els contractes de subministrament o de servicis que tinguen un caràcter de periodicitat, o de contractes que s'hagen de renovar en un període de temps determinat,

es prendrà com a base per al càlcul del valor estimat del contracte alguna de les quantitats següents:

a) El valor real total dels contractes successius semblants adjudicats durant l'exercici precedent o durant els dotze mesos previs, ajustat, quan siga possible, en funció dels canvis de quantitat o valor previstos per als dotze mesos posteriors al contracte inicial.

b) El valor estimat total dels contractes successius adjudicats durant els dotze mesos següents a la primera entrega o en el transcurs de l'exercici, si este és superior a dotze mesos.

L'elecció del mètode per a calcular el valor estimat no es podrà fer amb la intenció de sotraure el contracte a l'aplicació de les normes d'adjudicació que corresponguen.

6. En els contractes de servicis, als efectes del càlcul del seu import estimat, es prendran com a base, si és el cas, les quantitats següents:

a) En els servicis d'assegurances, la prima pagadora i altres formes de remuneració.

b) En servicis bancaris i altres servicis financers, els honoraris, les comissions, els interessos i altres formes de remuneració.

c) En els contractes relatius a un projecte, els honoraris, les comissions pagadores i altres formes de remuneració, així com les primes o contraprestacions que, si és el cas, es fixen per als participants en el concurs.

d) En els contractes de servicis en què no s'especifique un preu total, si tenen una duració determinada igual o inferior a quaranta-huit mesos, el valor total estimat corresponent a tota la seua duració. Si la duració és superior a quaranta-huit mesos o no es troba fixada per referència a un període de temps cert, el valor mensual multiplicat per 48.

7. Quan la realització d'una obra, la contractació d'uns servicis o l'obtenció d'uns subministraments homogenis puga donar lloc a l'adjudicació simultània de contractes per lots separats, s'haurà de tindre en compte el valor global estimat de la totalitat d'estos lots.

8. Per als acords marc i per als sistemes dinàmics d'adquisició es tindrà en compte el valor màxim estimat, excloent-ne l'Impost sobre el Valor Afegit, del conjunt de contractes previstos durant la duració total de l'acord marc o del sistema dinàmic d'adquisició.

CAPÍTOL II

Revisió de preus en els contractes de les administracions públiques

Article 89. *Procedència i límits.*

1. La revisió de preus en els contractes de les administracions públiques tindrà lloc, en els termes establits en este capítol i llevat que la improcedència de la revisió s'haja previst expressament en els plecs o pactat en el contracte, quan este s'haja executat almenys en el 20 per 100 del seu import i haja transcorregut un any des de la seua formalització. En conseqüència, el primer 20 per 100 executat i el primer any transcorregut des de la formalització quedaran exclosos de la revisió.

No obstant això, en els contractes de gestió de servicis públics, la revisió de preus podrà tindre lloc una vegada transcorregut el primer any des de la formalització del contracte, sense que siga necessari haver executat el 20 per 100 de la prestació.

2. La revisió de preus no tindrà lloc en els contractes el pagament dels quals es concerta per mitjà del sistema d'arrendament financer o d'arrendament amb opció a compra, ni en els contractes menors. En la resta de contractes, l'òrgan de contractació, en resolució motivada, podrà excloure la procedència de la revisió de preus.

3. El plec de clàusules administratives particulars o el contracte hauran de detallar, si és el cas, la fórmula o sistema de revisió aplicable.

Article 90. *Sistema de revisió de preus.*

1. Quan siga procedent, la revisió de preus es durà a terme per mitjà de l'aplicació d'índexs oficials o de la fórmula aprovada pel Consell de Ministres, amb un informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, per a cada tipus de contractes.

2. L'òrgan de contractació determinarà l'índex que s'haja d'aplicar, atenent la naturalesa de cada contracte i l'estructura dels costos de les prestacions d'este. Les fórmules aprovades pel Consell de Ministres exclouran la possibilitat d'utilitzar altres índexs; si, a causa de la configuració del contracte, pot ser aplicable més d'una fórmula, l'òrgan de contractació determinarà la més adequada, d'acord amb els criteris indicats.

3. Quan l'índex de referència que s'adopte siga l'índex de preus de consum elaborat per l'Institut Nacional d'Estadística o qualsevol dels índexs dels grups, subgrups, classes o subclasses que s'hi integren, la revisió no podrà superar el 85 per 100 de variació experimentada per l'índex adoptat.

Article 91. *Fórmules.*

1. Les fórmules que s'establisquen reflectiran la ponderació en el preu del contracte del cost dels materials bàsics i de l'energia incorporats al procés de generació de les prestacions objecte d'este. No s'inclouran en aquelles el cost de la mà d'obra, els costos financers, els gastos generals o d'estructura ni el benefici industrial.

2. Quan per circumstàncies excepcionals l'evolució dels costos de mà d'obra o financers que s'haja produït en un període experimente desviacions a l'alça que es puguen reputar com a impredecibles en el moment de l'adjudicació del contracte, el Consell de Ministres o l'òrgan competent de les comunitats autònomes podrà autoritzar, amb caràcter transitori, la introducció de factors correctors d'esta desviació perquè es consideren en la revisió del preu, sense que en cap cas puguen superar el 80 per 100 de la desviació produïda efectivament.

Es considerarà que concorren les circumstàncies a què es referix el paràgraf anterior quan l'evolució del deflactor del producte interior brut oficialment determinat per l'Institut Nacional d'Estadística supere en cinc punts percentuals les previsions macroeconòmiques oficials efectives en el moment de l'adjudicació o el tipus d'interés de les lletres del Tresor supere en cinc punts percentuals l'últim disponible en el moment de l'adjudicació del contracte. Els plecs de clàusules administratives particulars podran incloure les referències a les previsions macroeconòmiques i tipus d'interés existents en el moment de la licitació.

3. Exceptuant el que preveu l'apartat anterior, l'índex o fórmula de revisió aplicable al contracte serà invariable durant la vigència d'este, i determinarà la revisió de preus en cada data respecte a la data d'adjudicació del contracte, sempre que l'adjudicació es produïska en el termini de tres mesos des de la finalització del termini de presentació d'ofertes, o respecte a la data en què acabe el dit termini de tres mesos si l'adjudicació es produïx amb posterioritat.

4. La Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics aprovarà els índexs mensuals de preus dels materials bàsics i de l'energia, a proposta del Comitè Superior de Preus de Contractes de l'Estat, i estos hauran de ser publicats en el «Boletín Oficial del Estado».

Els índexs reflectiran, a l'alça o a la baixa, les variacions reals dels preus de l'energia i materials bàsics observades en el mercat i podran ser únics per a tot el territori nacional o particularitzar-se per zones geogràfiques.

5. Reglamentàriament s'establirà la relació de materials bàsics a incloure en les fórmules de revisió de preus. La dita relació podrà ser ampliada per orde del ministre d'Economia i Hisenda, dictada amb un informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, quan ho exigisca així l'evolució dels processos productius o l'aparició de nous materials amb participació rellevant en el cost de determinats contractes.

Els indicadors o regles de determinació de cada un dels índexs que intervenen en les fórmules de revisió de preus seran establits per orde del ministre d'Economia i Hisenda, a proposta del Comité Superior de Preus de Contractes de l'Estat.

Article 92. *Coefficient de revisió.*

El resultat d'aplicar les ponderacions previstes en l'apartat 1 de l'article anterior als índexs de preus definits en el seu apartat 4 proporcionarà en cada data, respecte a la data i períodes determinats en l'apartat 3 de l'esmentat article, un coeficient que s'aplicarà als imports líquids de les prestacions realitzades que tinguen dret a revisió a l'efecte de calcular el preu que corresponga satisfer.

Article 93. *Revisió en casos de demora en l'execució.*

Quan la clàusula de revisió s'aplique sobre períodes de temps en què el contractista haja incorregut en mora i sense perjudi de les penalitats que siguen procedents, els índexs de preus que hauran de ser tinguts en compte seran aquells que hagen correspost a les dates establides en el contracte per a la realització de la prestació en termini, llevat que els corresponents al període real d'execució produïsquen un coeficient inferior, i en este cas s'aplicaran estos últims.

Article 94. *Pagament de l'import de la revisió.*

L'import de les revisions que siguen procedents es farà efectiu d'ofici, per mitjà de l'abonament o descompte corresponent en les certificacions o pagaments parcials o, excepcionalment, quan no s'hagen pogut incloure en les certificacions o pagaments parcials, en la liquidació del contracte.

TÍTOL IV

Garanties exigibles en la contractació del sector públic

CAPÍTOL I

Garanties que s'han de prestar en els contractes subscrits amb les administracions públiques

Secció 1a. *Garantia definitiva*

Article 95. *Exigència de garantia.*

1. Els qui presenten les ofertes econòmicament més avantatjoses en les licitacions dels contractes que realitzen les administracions públiques hauran de constituir a disposició de l'òrgan de contractació una garantia d'un 5 per 100 de l'import d'adjudicació, excloent-ne l'Impost sobre el Valor Afegit. En cas dels contractes amb preus provisionals als quals es referix l'article 87.5, el percentatge es calcularà amb referència al preu màxim fixat.

No obstant això, ateses les circumstàncies concurrents en el contracte, l'òrgan de contractació podrà eximir l'adjudicatari de l'obligació de constituir garantia, justificant-ho adequadament en els plecs, especialment en el cas de subministraments de béns consumibles dels quals s'haja d'efectuar l'entrega recepció abans del pagament del preu. Esta exempció no serà possible en el cas de contractes d'obres i de concessió d'obres públiques.

2. En casos especials, l'òrgan de contractació podrà establir en el plec de clàusules que, a més de la garantia a què es referix l'apartat anterior, se'n preste una de complementària de fins a un 5 per 100 de l'import d'adjudicació del contracte, i la garantia total podrà arribar a un 10 per 100 del preu del contracte.

3. Quan la quantia del contracte es determine en funció de preus unitaris, l'import de la garantia a constituir es fixarà atenent el pressupost base de licitació.

4. En la concessió d'obres públiques l'import de la garantia definitiva es calcularà aplicant el 5 per 100 sobre el valor estimat del contracte, quantificat d'acord amb el que estableix l'article 88.3.

L'òrgan de contractació, ateses les característiques i la duració del contracte, podrà preveure en els plecs, justificant-ho adequadament, la possibilitat de reduir l'import de la garantia definitiva, una vegada executada l'obra i durant el període previst per a la seua explotació. Sense perjudi d'altres criteris que es puguen establir en els plecs, esta reducció serà progressivament i inversament proporcional al temps que quede de vigència del contracte, sense que puga suposar una minoració de l'import de la garantia per davall del 2 per 100 del valor estimat del contracte.

Article 96. *Garanties admeses.*

1. Les garanties exigides en els contractes subscrits amb les administracions públiques es podran prestar en alguna de les formes següents:

a) En efectiu o en valors de deute públic, amb subjecció, en cada cas, a les condicions establides en les normes de desplegament d'esta llei. L'efectiu i els certificats d'immobilització dels valors anotats es depositaran en la Caixa General de Dipòsits o en les seues sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda, o en les caixes o establiments públics equivalents de les comunitats autònomes o entitats locals contractants davant de les quals hagen de produir efectes, en la forma i amb les condicions que les normes de desplegament d'esta llei estableixen.

b) Per mitjà d'aval, prestat en la forma i condicions que estableixen les normes de desplegament d'esta llei per algun dels bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit, establiments financers de crèdit i societats de garantia recíproca autoritzats per a operar a Espanya, que s'haurà de depositar en els establiments assenyalats en la lletra a) anterior.

c) Per mitjà de contracte d'assegurança de caució, subscrit en la forma i condicions que les normes de desplegament d'esta llei estableixen, amb una entitat asseguradora autoritzada per a operar en el ram. El certificat de l'assegurança s'haurà d'entregar en els establiments que indica la lletra a) anterior.

2. Quan es preveja en els plecs, la garantia que, eventualment, s'haja de prestar en contractes diferents dels d'obra i concessió d'obra pública es podrà constituir per mitjà de retenció en el preu.

3. Quan es preveja en el plec, l'acreditació de la constitució de la garantia es podrà fer per mitjà de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics.

Article 97. *Règim de les garanties prestades per tercers.*

1. Les persones o entitats distintes del contractista que presten garanties a favor d'este no podran utilitzar el benefici d'excussió a què es referixen els articles 1.830 i concordants del Codi Civil.

2. L'avalador o assegurador serà considerat part interessada en els procediments que afecten la garantia prestada, en els termes que preveu la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

3. En el contracte d'assegurança de caució s'aplicaran les normes següents:

a) Tindrà la condició de beneficiari de l'assegurança el contractista; i la d'assegurat, l'Administració contractant.

b) La falta de pagament de la prima, siga única, primera o següents, no donarà dret a l'assegurador a resoldre el contracte, ni extingirà l'assegurança, ni suspendrà la cobertura, ni alliberarà l'assegurador de la seua obligació, en cas que este haja de fer efectiva la garantia.

c) L'assegurador no podrà oposar a l'assegurat les excepcions que puguen correspondre-li contra el beneficiari de l'assegurança.

Article 98. *Garantia global.*

1. Alternativament a la prestació d'una garantia singular per a cada contracte, l'empresari podrà constituir una garantia global per a refermar les responsabilitats que es puguen derivar de l'execució de tots els que subscriga amb una Administració pública, o amb un o més òrgans de contractació.

2. La garantia global s'haurà de constituir en alguna de les modalitats previstes en les lletres b) i c) de l'apartat 1 de l'article 96, i haurà de ser depositada en la Caixa General de Depòsits o en les seues sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda o en les caixes o establiments públics equivalents de les comunitats autònomes o entitats locals contractants, segons l'Administració davant la qual haja de produir efecte.

3. La garantia global respondrà, genèricament i permanentment, del compliment per l'adjudicatari de les obligacions derivades dels contractes coberts per esta fins al 5 per 100, o percentatge més alt que corresponga, de l'import d'adjudicació o del pressupost base de licitació, quan el preu es determine en funció de preus unitaris, sense perjuí que la indemnització de danys i perjuís a favor de l'Administració que, si és el cas, pugua ser procedent, es faça efectiva sobre la resta de la garantia global.

4. Als efectes de l'afectació de la garantia global a un contracte concret, la caixa o establiment on s'haja constituït emetrà, a petició dels interessats, una certificació acreditativa de la seua existència i suficiència, en un termini màxim de tres dies hàbils des de la presentació de la sol·licitud en este sentit, i immobilitzarà l'import de la garantia a constituir, que s'alliberarà quan quede cancel·lada la garantia.

Article 99. *Constitució, reposició i reajustament de garanties.*

1. El licitador que haja presentat l'oferta econòmicament més avantatjosa haurà d'acreditar, en el termini que indica l'article 151.2, la constitució de la garantia. Si no complix este requisit per causes imputables a ell, l'Administració no efectuarà l'adjudicació a favor seu, i s'aplicarà el que disposa l'últim paràgraf de l'article 151.2.

2. En cas que es facen efectives sobre la garantia les penalitats o indemnitzacions exigibles a l'adjudicatari, este haurà de reposar-la o ampliar-la, en la quantia que corresponga, en el termini de quinze dies des de l'execució; en cas contrari incorrerà en causa de resolució.

3. Quan, com a conseqüència d'una modificació del contracte, el preu d'este experimente variació, s'haurà de reajustar la garantia, perquè garde la deguda proporció amb el nou preu modificat, en el termini de quinze dies comptats des de la data en què es notifique a l'empresari l'acord de modificació. A este efecte, no es consideraran les variacions de preu que es produïsquen com a conseqüència d'una revisió d'este d'acord amb el que assenyalava el capítol II del títol III d'este llibre.

Article 100. *Responsabilitats a les quals estan afectes les garanties.*

La garantia respondrà dels conceptes següents:

- a) De les penalitats imposades al contractista conforme a l'article 212.
- b) De la correcta execució de les prestacions previstes en el contracte, dels gastos originats a l'Administració per la demora del contractista en el compliment de les seues obligacions, i dels danys i perjuís ocasionats a esta amb motiu de l'execució del contracte o pel seu incompliment, quan no siga procedent resoldre'l.
- c) De la confiscació que es pot decretar en els casos de resolució del contracte, d'acord amb el que en este o en esta llei estiga establert.
- d) A més, en el contracte de subministrament la garantia definitiva respondrà de la inexistència de vicis o defectes dels béns subministrats durant el termini de garantia que s'haja previst en el contracte.

Article 101. *Preferència en l'execució de garanties.*

1. Per a fer efectiva la garantia, l'Administració contractant tindrà preferència sobre qualsevol altre creditor, siguen quins siguen la naturalesa d'este i el títol del qual derive el seu crèdit.
2. Quan la garantia no siga suficient per a cobrir les responsabilitats a les quals està afecta, l'Administració cobrarà la diferència per mitjà del procediment administratiu de constrenyiment, d'acord amb el que estableixen les normes de recaptació.

Article 102. *Devolució i cancel·lació de les garanties.*

1. La garantia no serà tornada o cancel·lada fins que s'haja produït el venciment del termini de garantia i s'haja complit satisfactòriament el contracte de què es tracte, o fins que se'n declare la resolució sense culpa del contractista.
2. Aprovada la liquidació del contracte i transcorregut el termini de garantia, si no hi ha responsabilitats es tornarà la garantia constituïda o es cancel·larà l'aval o assegurança de caució.

L'acord de devolució s'haurà d'adoptar i notificar a l'interessat en el termini de dos mesos des de la finalització del termini de garantia. Transcorregut este, l'Administració haurà d'abonar al contractista la quantitat deguda incrementada amb l'interés legal dels diners corresponent al període transcorregut des del venciment de l'esmentat termini fins a la data de la devolució de la garantia, si esta no s'haguera fet efectiva per causa imputable a l'Administració.

3. En el supòsit de recepció parcial, el contractista només podrà sol·licitar la devolució o la cancel·lació de la part proporcional de la garantia quan així s'autoritze expressament en el plec de clàusules administratives particulars.

4. En els casos de cessió de contractes, no es procedirà a la devolució o cancel·lació de la garantia prestada pel cedent fins que es trobe formalment constituïda la del cessionari.

5. Transcorregut un any des de la data de terminació del contracte sense que la recepció formal i la liquidació hagen tingut lloc per causes no imputables al contractista, es procedirà, sense més demora, a la devolució o cancel·lació de les garanties una vegada depurades les responsabilitats a què es referix l'article 100.

Quan l'import del contracte siga inferior a 1.000.000 d'euros si es tracta de contractes d'obres, o a 100.000 euros en el cas d'altres contractes, el termini es reduirà a sis mesos.

Secció 2a. Garantia provisional

Article 103. *Exigència i règim.*

1. En atenció a les circumstàncies concurrents en cada contracte, els òrgans de contractació podran exigir als licitadors la constitució d'una garantia que responga del manteniment de les seues ofertes fins a l'adjudicació del contracte. Per al licitador que resulte adjudicatari, la garantia provisional respondrà també del compliment de les obligacions que li imposa el segon paràgraf de l'article 151.2.

Quan l'òrgan de contractació decidisca exigir una garantia provisional, haurà de justificar suficientment en l'expedient les raons de la seua exigència per a eixe contracte concret.

2. En els plecs de clàusules administratives es determinaran l'import de la garantia provisional, que no podrà ser superior a un 3 per 100 del pressupost del contracte, excloent-ne l'Impost sobre el Valor Afegit, i el règim de la seua devolució. La garantia provisional es podrà prestar en qualsevol de les formes previstes en l'article 96.

3. Quan s'exigisquen garanties provisionals, estes es depositaran, en les condicions que les normes de desplegament d'esta llei estableixen, de la manera següent:

a) En la Caixa General de Dipòsits o en les seues sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda, o en la caixa o establiment públic equivalent de les

comunitats autònomes o entitats locals contractants davant de les quals hagen de produir efecte quan es tracte de garanties en efectiu.

b) Davant de l'òrgan de contractació, quan es tracte de certificats d'immobilització de valors anotats, d'avalis o de certificats d'assegurança de caució.

4. La garantia provisional s'extingirà automàticament i serà tornada als licitadors immediatament després de l'adjudicació del contracte. En tot cas, la garantia serà retinguda al licitador la proposició del qual haja sigut seleccionada per a l'adjudicació fins que constituïska la garantia definitiva, i serà confiscada a les empreses que retiren injustificadament la seua proposició abans de l'adjudicació.

5. L'adjudicatari podrà aplicar l'import de la garantia provisional a la definitiva o podrà constituir de nou esta última, i en este cas la garantia provisional es cancel·larà simultàniament a la constitució de la definitiva.

CAPÍTOL II

Garanties a prestar en altres contractes del sector públic

Article 104. *Supòsits i règim.*

1. En els contractes que subscriguen els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguen la consideració d'administracions públiques, els òrgans de contractació podran exigir la prestació d'una garantia als licitadors o candidats, per a respondre del manteniment de les seues ofertes fins a l'adjudicació i, si és el cas, formalització del contracte o a l'adjudicatari, per a assegurar la correcta execució de la prestació.

2. L'import de la garantia, que es podrà presentar en alguna de les formes que preveu l'article 96, així com el règim de la seua devolució o cancel·lació, seran establits per l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies i característiques del contracte.

TÍTOL V

Modificació dels contractes

Article 105. *Supòsits.*

1. Sense perjudi dels supòsits que preveu esta llei de successió en la persona del contractista, cessió del contracte, revisió de preus i pròrroga del termini d'execució, els contractes del sector públic només es podran modificar quan s'haja previst en els plecs o en l'anunci de licitació o en els casos i amb els límits que establix l'article 107.

En qualssevol altres supòsits, si és necessari que la prestació s'execute de manera diferent a la pactada, inicialment caldrà procedir a la resolució del contracte en vigor i a la subscripció d'un altre en les condicions pertinents. Este nou contracte s'haurà d'adjudicar d'acord amb el que preveu el llibre III.

2. La modificació del contracte no es podrà realitzar a fi d'addicionar prestacions complementàries a les contractades inicialment, ampliar l'objecte del contracte a fi que pugua complir finalitats noves no previstes en la documentació preparatòria d'este, o incorporar una prestació susceptible d'utilització o aprofitament independent. En estos supòsits, s'haurà de procedir a una nova contractació de la prestació corresponent, en la qual es podrà aplicar el règim establert per a l'adjudicació de contractes complementaris si concorren les circumstàncies previstes en els articles 171.b) i 174.b).

Article 106. *Modificacions previstes en la documentació que regix la licitació.*

Els contractes del sector públic es podran modificar sempre que en els plecs o en l'anunci de licitació s'haja advertit expressament d'esta possibilitat i s'hagen detallat de manera clara, precisa i inequívoca les condicions en què podrà fer-se'n ús, així com l'abast i els límits de les modificacions que es poden acordar amb indicació expressa del

percentatge del preu del contracte al qual com a màxim puguen afectar, i el procediment que s'haja de seguir per a això.

A estos efectes, els supòsits en què es podrà modificar el contracte s'hauran de definir amb total concreció per referència a circumstàncies la concurrència de les quals es puga verificar de manera objectiva, i les condicions de l'eventual modificació s'hauran de precisar amb detall suficient per a permetre als licitadors la seua valoració a l'efecte de formular la seua oferta i ser preses en compte pel que fa a l'exigència de condicions d'aptitud als licitadors i valoració de les ofertes.

Article 107. *Modificacions no previstes en la documentació que regix la licitació.*

1. Les modificacions no previstes en els plecs o en l'anunci de licitació només es podran efectuar quan es justifique suficientment la concurrència d'alguna de les circumstàncies següents:

a) Inadequació de la prestació contractada per a satisfer les necessitats que es pretenen cobrir per mitjà del contracte a causa d'errors o omissions patits en la redacció del projecte o de les especificacions tècniques.

b) Inadequació del projecte o de les especificacions de la prestació per causes objectives que en determinen la falta d'idoneïtat, consistents en circumstàncies de tipus geològic, hídric, arqueològic, mediambiental o semblants, posades de manifest després de l'adjudicació del contracte i que no siguen previsibles amb anterioritat aplicant tota la diligència requerida d'acord amb una bona pràctica professional en l'elaboració del projecte o en la redacció de les especificacions tècniques.

c) Força major o cas fortuït que facen impossible la realització de la prestació en els termes definits inicialment.

d) Conveniència d'incorporar a la prestació avanços tècnics que la milloren notòriament, sempre que la seua disponibilitat en el mercat, d'acord amb l'estat de la tècnica, s'haja produït després de l'adjudicació del contracte.

e) Necessitat d'ajustar la prestació a especificacions tècniques, mediambientals, urbanístiques, de seguretat o d'accessibilitat aprovades després de l'adjudicació del contracte.

2. La modificació del contracte acordada d'acord amb el que preveu este article no podrà alterar les condicions essencials de la licitació i adjudicació, i s'haurà de limitar a introduir les variacions estrictament indispensables per a respondre a la causa objectiva que la faça necessària.

3. A l'efecte del que preveu l'apartat anterior, s'entendrà que s'alteren les condicions essencials de licitació i adjudicació del contracte en els casos següents:

a) Quan la modificació varie substancialment la funció i les característiques essencials de la prestació inicialment contractada.

b) Quan la modificació altere la relació entre la prestació contractada i el preu, tal com eixa relació va quedar definida per les condicions de l'adjudicació.

c) Quan per a la realització de la prestació modificada siga necessària una habilitació professional diferent de l'exigida per al contracte inicial o unes condicions de solvència substancialment distintes.

d) Quan les modificacions del contracte igualen o excedisquen, en més o en menys, el 10 per cent del preu d'adjudicació del contracte; en el cas de modificacions successives, el conjunt d'estes modificacions no podrà superar este límit.

e) En qualssevol altres casos en què es puga presumir que, si s'ha conegut prèviament la modificació, hagen concorregut al procediment d'adjudicació altres interessats, o que els licitadors que hi van prendre part hagen presentat ofertes substancialment diferents de les formulades.

Article 108. *Procediment.*

1. En el cas previst en l'article 106, les modificacions contractuals s'acordaran en la forma que s'haja especificat en l'anunci o en els plecs.
2. Abans de procedir a la modificació del contracte d'acord amb el que disposa l'article 107, s'haurà de donar audiència al redactor del projecte o de les especificacions tècniques, si estos s'han preparat per un tercer alié a l'òrgan de contractació en virtut d'un contracte de servicis, perquè, en un termini no inferior a tres dies, formule les consideracions que considere convenient.
3. El que disposa este article s'entén sense perjudi del que estableix l'article 211 per al cas de modificacions que afecten contractes administratius.

LLIBRE II

Preparació dels contractes

TÍTOL I

Preparació de contractes per les administracions públiques

CAPÍTOL I

Normes generals

Secció 1a. Expedient de contractació

Subsecció 1a. Tramitació ordinària

Article 109. *Expedient de contractació: iniciació i contingut.*

1. La subscripció de contractes per part de les administracions públiques requerirà la tramitació prèvia del corresponent expedient, que iniciarà l'òrgan de contractació motivant la necessitat del contracte en els termes que preveu l'article 22 d'esta llei.
2. L'expedient s'haurà de referir a la totalitat de l'objecte del contracte, sense perjudi del que preveu l'apartat 3 de l'article 86 sobre la seua eventual divisió en lots, a l'efecte de la licitació i adjudicació.
3. A l'expedient s'incorporaran el plec de clàusules administratives particulars i el de prescripcions tècniques que hagen de regir el contracte. En cas que el procediment triat per a adjudicar el contracte siga el de diàleg competitiu regulat en la secció 5a, del capítol I, del títol I, del llibre III, els plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques seran substituïts pel document descriptiu a què fa referència l'article 181.1.
Així mateix, s'hauran d'incorporar el certificat d'existència de crèdit o document que legalment el substituïska, i la fiscalització prèvia de la intervenció, si és el cas, en els termes que preveu la Llei 47/2003, de 26 de novembre.
4. En l'expedient es justificarà adequadament l'elecció del procediment i la dels criteris que es tindran en consideració per a adjudicar el contracte.
5. Si el finançament del contracte s'ha de fer amb aportacions de distinta procedència, encara que es tracte d'òrgans d'una mateixa Administració pública, l'òrgan de contractació al qual corresponga l'adjudicació del contracte tramitarà un sol expedient, on s'acreditarà la plena disponibilitat de totes les aportacions i se'n determinarà l'orde d'abonament, incloent-hi una garantia per a la seua efectivitat.

Article 110. *Aprovació de l'expedient.*

1. Completat l'expedient de contractació, l'òrgan de contractació dictarà una resolució motivada aprovant-lo i disposant l'obertura del procediment d'adjudicació. Esta resolució implicarà també l'aprovació del gasto, excepte el supòsit excepcional previst en

la lletra a) de l'apartat 3 de l'article 150, o que les normes de desconcentració o l'acte de delegació hagen establert el contrari, i en este cas caldrà demanar l'aprovació de l'òrgan competent.

2. Els expedients de contractació es podran ultimar fins i tot amb l'adjudicació i formalització del contracte corresponent, encara que la seua execució, es faça en una anualitat o en diverses, s'haja d'iniciar en l'exercici següent. A estos efectes es podran comprometre crèdits amb les limitacions que determinen les normes pressupostàries de les diferents administracions públiques subjectes a esta llei.

Article 111. *Expedient de contractació en contractes menors.*

1. En els contractes menors definits en l'article 138.3, la tramitació de l'expedient només exigirà l'aprovació del gasto i la incorporació a este de la factura corresponent, que haurà de reunir els requisits que establisquen les normes de desplegament d'esta llei.

2. En el contracte menor d'obres s'haurà d'afegir, a més, el pressupost de les obres, sense perjudi que hi haja d'haver el projecte corresponent quan ho requerisquen normes específiques. Igualment, s'haurà de sol·licitar l'informe de supervisió a què es referix l'article 125 quan el treball afecte l'estabilitat, la seguretat o l'estanquitat de l'obra.

Subsecció 2a. Tramitació abreviada de l'expedient

Article 112. *Tramitació urgent de l'expedient.*

1. Podran ser objecte de tramitació urgent els expedients corresponents als contractes la subscripció dels quals responga a una necessitat inajornable o l'adjudicació del quals calga accelerar per raons d'interés públic. Amb esta finalitat l'expedient haurà de contindre la declaració d'urgència feta per l'òrgan de contractació, degudament motivada.

2. Els expedients qualificats d'urgents es tramitaran seguint el mateix procediment que el dels ordinaris, amb les especialitats següents:

a) Els expedients gaudiran de preferència per a ser despatxats pels diferents òrgans que intervinguen en la tramitació, que disposaran d'un termini de cinc dies per a emetre els respectius informes o efectuar els tràmits corresponents.

Quan la complexitat de l'expedient o qualsevol altra causa igualment justificada impedisca complir el termini que s'ha indicat anteriorment, els òrgans que hagen d'evacuar el tràmit ho comunicaran a l'òrgan de contractació que n'haja declarat la urgència. En este cas, el termini quedarà prorrogat fins a deu dies.

b) Acordada l'obertura del procediment d'adjudicació, els terminis establits en esta llei per a la licitació, adjudicació i formalització del contracte es reduiran a la mitat, excepte el termini de quinze dies hàbils que establix el paràgraf primer de l'article 156.3 com a període d'espera abans de la formalització del contracte.

No obstant això, quan es tracte de procediments relatius a contractes subjectes a regulació harmonitzada, esta reducció no afectarà els terminis establits en els articles 158 i 159 per a facilitar la informació als licitadors i la presentació de proposicions en el procediment obert. En els procediments restringits i en els negociats en què, d'acord amb el que preveu l'article 177.1, siga precedent la publicació d'un anunci de la licitació, el termini per a la presentació de sol·licituds de participació es podrà reduir fins a quinze dies comptats des de l'enviament de l'anunci de licitació, o fins a deu, si este enviament es fa per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i el termini per a facilitar la informació suplementària a què es referix l'article 166.4 es reduirà a quatre dies. En el procediment restringit, el termini per a la presentació de proposicions previst en l'article 167.1 es podrà reduir fins a deu dies a partir de la data de l'enviament de la invitació per a presentar ofertes.

c) El termini d'inici de l'execució del contracte no podrà ser superior a quinze dies hàbils, comptats des de la formalització. Si s'excedix este termini, el contracte podrà ser resolt, llevat que el retard es dega a causes alienes a l'Administració contractant i al contractista i es faça constar així en la corresponent resolució motivada.

Article 113. *Tramitació d'emergència.*

1. Quan l'Administració haja d'actuar de manera immediata a causa d'esdeveniments catastròfics, de situacions que suposen greu perill o de necessitats que afecten la defensa nacional, caldrà ajustar-se al règim excepcional següent:

a) L'òrgan de contractació, sense obligació de tramitar expedient administratiu, podrà ordenar l'execució del que calga per a remeiar l'esdeveniment produït o satisfer la necessitat sobrevinguda, o contractar lliurement el seu objecte, en tot o en part, sense subjectar-se als requisits formals establits en la present llei, inclús el de l'existència de crèdit suficient. L'acord corresponent s'acompanyarà de l'oportuna retenció de crèdit o documentació que justifique la iniciació de l'expedient de modificació de crèdit.

b) Si el contracte ha sigut subscrit per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social o altres entitats públiques estatals, estos acords es comunicaran al Consell de Ministres en el termini màxim de seixanta dies.

c) Simultàniament, el Ministeri d'Economia i Hisenda, si es tracta de l'Administració General de l'Estat, o els representants legals dels organismes autònoms i entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, autoritzaran el lliurament dels fons necessaris per a fer front als gastos, amb caràcter de «a justificar».

d) Executades les actuacions objecte d'este règim excepcional, es faran els tràmits necessaris per a la intervenció i aprovació del compte justificatiu, sense perjudi dels ajustos necessaris que s'establisquen reglamentàriament a l'efecte de fer complir l'article 49 de la Llei General Pressupostària.

e) El termini d'inici de l'execució de les prestacions no podrà ser superior a un mes, comptat des de l'adopció de l'acord previst en la lletra a). Si s'excedix este termini, la contractació de les esmentades prestacions requerirà la tramitació d'un procediment ordinari.

Així mateix, transcorregut el dit termini, es rendirà el compte justificatiu del lliurament que, si és el cas, s'haja efectuat, amb reintegrament dels fons no invertits. En les normes de desplegament d'esta llei s'explicitarà el procediment de control d'estes obligacions.

2. La resta de prestacions que calga per a completar l'actuació empresa per l'Administració i que no tinguen caràcter d'emergència es contractaran d'acord amb la tramitació ordinària regulada en esta llei.

Secció 2a. Plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques

Article 114. *Plecs de clàusules administratives generals.*

1. El Consell de Ministres, a iniciativa dels ministeris interessats, a proposta del ministre d'Economia i Hisenda, i amb el dictamen previ del Consell d'Estat, podrà aprovar plecs de clàusules administratives generals, que s'hauran d'ajustar en el contingut als preceptes d'esta llei i de les seues disposicions de desplegament, per a la seua utilització en els contractes que subscriguen els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals.

2. Quan es tracte de plecs generals per a l'adquisició de béns i servicis relacionats amb les tecnologies per a la informació, la proposta al Consell de Ministres correspondrà conjuntament al ministre d'Economia i Hisenda i al ministre de Política Territorial i Administració Pública.

3. Les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local podran aprovar plecs de clàusules administratives generals, d'acord amb les seues normes específiques, amb el dictamen previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva, si n'hi ha.

Article 115. *Plecs de clàusules administratives particulars.*

1. Els plecs de clàusules administratives particulars s'hauran d'aprovar prèviament a l'autorització del gasto o conjuntament amb esta, i sempre abans de la licitació del contracte o, si no n'hi ha, abans de la seua adjudicació.

2. En els plecs de clàusules administratives particulars s'inclouran els pactes i les condicions definidors dels drets i obligacions de les parts del contracte i les altres mencions requerides per esta llei i les normes que la despleguen. En el cas de contractes mixtos, es detallarà el règim jurídic aplicable als seus efectes, compliment i extinció, atenent les normes aplicables a les diferents prestacions fusionades en estos.

3. Els contractes s'ajustaran al contingut dels plecs particulars, les clàusules dels quals es consideren part integrant d'estos.

4. L'aprovació dels plecs de clàusules administratives particulars correspondrà a l'òrgan de contractació, que podrà, així mateix, aprovar models de plecs particulars per a determinades categories de contractes de naturalesa anàloga.

5. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat haurà d'emetre un informe amb caràcter previ sobre tots els plecs particulars en què es propose la inclusió d'estipulacions contràries als corresponents plecs generals.

6. En l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals, l'aprovació dels plecs i dels models requerirà l'informe previ del servici jurídic respectiu. Este informe no serà necessari quan el plec de clàusules administratives particulars s'ajuste a un model de plec que haja sigut prèviament objecte d'este informe.

Article 116. *Plecs de prescripcions tècniques.*

1. L'òrgan de contractació aprovarà amb anterioritat a l'autorització del gasto o conjuntament amb esta, i sempre abans de la licitació del contracte, o si no hi ha autorització, abans de la seua adjudicació, els plecs i documents que continguen les prescripcions tècniques particulars que hagen de regir la realització de la prestació i en definisquen les qualitats, de conformitat amb els requisits que per a cada contracte estableix la present llei.

2. Amb un informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, el Consell de Ministres, a proposta del ministre corresponent, podrà establir els plecs de prescripcions tècniques generals a les quals s'hagen d'ajustar l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals.

Article 117. *Regles per a l'establiment de prescripcions tècniques.*

1. Les prescripcions tècniques es definiran, en la mesura que siga possible, tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tots, tal com són definits estos termes en la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'Igualtat d'Oportunitats, no-Discriminació i Accessibilitat Universal de les Persones amb Discapacitat, i, sempre que l'objecte del contracte afecte o puga afectar el medi ambient, aplicant criteris de sostenibilitat i protecció ambiental, d'acord amb les definicions i principis regulats en els articles 3 i 4, respectivament, de la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de Prevenció i Control Integrats de la Contaminació.

Si no és possible definir les prescripcions tècniques tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tots, esta circumstància s'haurà de motivar suficientment.

2. Les prescripcions tècniques hauran de permetre l'accés en condicions d'igualtat dels licitadors, sense que puguen tindre per efecte la creació d'obstacles injustificats a l'obertura dels contractes públics a la competència.

3. Sense perjudi de les instruccions i reglaments tècnics nacionals que siguen obligatoris, sempre que siguen compatibles amb el dret comunitari, les prescripcions tècniques es podran definir d'alguna de les formes següents:

a) Fent referència, d'acord amb el següent orde de prelación, a especificacions tècniques contingudes en normes nacionals que incorporen normes europees, a documents d'idoneïtat tècnica europeus, a especificacions tècniques comunes, a normes internacionals, a altres sistemes de referències tècniques elaborats pels organismes europeus de normalització o, si no n'hi ha, a normes nacionals, a documents d'idoneïtat tècnica nacionals o a especificacions tècniques nacionals en matèria de projecte, càlcul i realització d'obres i de posada en funcionament de productes, i cada referència s'acompanyarà de la menció «o equivalent».

b) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, incorporant a estes últimes, quan l'objecte del contracte afecte o puga afectar el medi ambient, el compliment de característiques mediambientals. Els paràmetres emprats han de ser suficientment precisos per a permetre la determinació de l'objecte del contracte pels licitadors i l'adjudicació d'este als òrgans de contractació.

c) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, d'acord amb el que s'indica en la lletra b), fent referència, com a mitjà de presumpció de conformitat amb estos, a les especificacions esmentades en la lletra a).

d) Fent referència a les especificacions tècniques esmentades en la lletra a), per a certes característiques, i al rendiment o a les exigències funcionals mencionats en la lletra b), per a altres.

4. Quan les prescripcions tècniques es definisquen en la forma que preveu la lletra a) de l'apartat anterior, l'òrgan de contractació no podrà rebutjar una oferta basant-se en el fet que els productes i servicis oferits no s'ajusten a les especificacions a què s'ha fet referència, sempre que en la seua oferta el licitador prove, per qualsevol mitjà adequat, que les solucions que proposa complixen de manera equivalent els requisits definits en les corresponents prescripcions tècniques. A estos efectes, un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut podran constituir un mitjà de prova adequat.

5. Quan les prescripcions s'establisquen en termes de rendiment o d'exigències funcionals, no es podrà rebutjar una oferta d'obres, productes o servicis que s'ajuste a una norma nacional que incorpore una norma europea, a un document d'idoneïtat tècnica europeu, a una especificació tècnica comuna, a una norma internacional o al sistema de referències tècniques elaborat per un organisme europeu de normalització, sempre que estos documents tècnics tinguen com a objecte els rendiments o les exigències funcionals exigits per les prescripcions.

En estos casos, el licitador ha de provar en la seua oferta que les obres, productes o servicis conformes a la norma o document tècnic complixen les prescripcions tècniques establides per l'òrgan de contractació. A estos efectes, un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut podran constituir un mitjà adequat de prova.

6. Quan es prescriuen característiques mediambientals en termes de rendiments o d'exigències funcionals, es podran utilitzar prescripcions detallades o, si és el cas, parts d'estes, tal com es definixen en les etiquetes ecològiques europees, nacionals o plurinacionals, o en qualsevol altra etiqueta ecològica, sempre que estes siguen apropiades per a definir les característiques dels subministraments o de les prestacions que siguen objecte del contracte, les seues exigències es basen en informació científica, en el procediment per a la seua adopció hagen pogut participar totes les parts afectades com ara organismes governamentals, consumidors, fabricants, distribuïdors i organitzacions mediambientals, i que siguen accessibles a totes les parts interessades.

Els òrgans de contractació podran indicar que els productes o servicis proveïts de l'etiqueta ecològica es consideren d'acord amb les especificacions tècniques definides en el plec de prescripcions tècniques, i hauran d'acceptar qualsevol altre mitjà de prova

adequat, com un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut.

7. A l'efecte del present article, s'entendrà per «organismes tècnics oficialment reconeguts» aquells laboratoris d'assajos, entitats de calibratge i organismes d'inspecció i certificació que, sent conformes amb les normes aplicables, hagen sigut oficialment reconeguts per les administracions públiques en l'àmbit de les seues competències respectives.

Els òrgans de contractació hauran d'acceptar els certificats expedits per organismes reconeguts en altres estats membres.

8. Llevat que ho justifique l'objecte del contracte, les especificacions tècniques no podran mencionar una fabricació o una procedència determinada o un procediment concret, ni fer referència a una marca, a una patent o a un tipus, a un origen o a una producció determinats amb la finalitat d'afavorir o descartar certes empreses o certs productes. Esta menció o referència s'autoritzarà, amb caràcter excepcional, en el cas que no siga possible fer una descripció suficientment precisa i intel·ligible de l'objecte del contracte en aplicació dels apartats 3 i 4 d'este article i haurà d'anar acompanyada de la menció «o equivalent».

Article 118. *Condicions especials d'execució del contracte.*

1. Els òrgans de contractació podran establir condicions especials en relació amb l'execució del contracte, sempre que siguen compatibles amb el dret comunitari i s'indiquen en l'anunci de licitació i en el plec o en el contracte. Estes condicions d'execució es podran referir, en especial, a consideracions de tipus mediambiental o a consideracions de tipus social, a fi de promoure l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en el dit mercat, combatre la desocupació, afavorir la formació en el lloc de treball, o altres finalitats que s'establisquen amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida en l'article 145 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció per mitjà de l'exigència del compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball.

2. Els plecs o el contracte podran establir penalitats, d'acord amb el que es preveu en l'article 212.1, per al cas d'incompliment d'estes condicions especials d'execució, o atribuir-los el caràcter d'obligacions contractuals essencials als efectes que s'indiquen en l'article 223.f). Quan l'incompliment d'estes condicions no es tipifique com a causa de resolució del contracte, este podrà ser considerat en els plecs o en el contracte, en els termes que s'establisquen reglamentàriament, com a infracció greu als efectes que estableix l'article 60.2.e).

Article 119. *Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient, ocupació i condicions laborals.*

1. L'òrgan de contractació podrà assenyalar en el plec l'organisme o organismes dels quals els candidats o licitadors podran obtindre la informació pertinent sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, a la protecció del medi ambient i a les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals, que seran aplicables als treballs efectuats en l'obra o als servicis prestats durant l'execució del contracte.

2. L'òrgan de contractació que facilite la informació a la qual es referix l'apartat 1 sol·licitarà als licitadors o als candidats en un procediment d'adjudicació de contractes que manifesten haver tingut en compte en l'elaboració de les seues ofertes les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals, i protecció del medi ambient.

Això no serà obstacle per a l'aplicació del que disposa l'article 152 sobre verificació de les ofertes que incloguen valors anormals o desproporcionats.

Article 120. *Informació sobre les condicions de subrogació en contractes de treball.*

En aquells contractes que imposen a l'adjudicatari l'obligació de subrogar-se com a ocupador en determinades relacions laborals, l'òrgan de contractació haurà de facilitar als licitadors, en el mateix plec o en la documentació complementària, la informació sobre les condicions dels contractes dels treballadors als quals afecte la subrogació que siga necessària per a permetre l'avaluació dels costos laborals que implicarà esta mesura. A estos efectes, l'empresa que efectue la prestació objecte del contracte a adjudicar i que tinga la condició d'ocupadora dels treballadors afectats estarà obligada a proporcionar la referida informació a l'òrgan de contractació, a requeriment d'este.

CAPÍTOL II

Normes especials per a la preparació de determinats contractes

Secció 1a. *Actuacions preparatòries del contracte d'obres*

Subsecció 1a. Projecte d'obres i replantejament

Article 121. *Projecte d'obres.*

1. En els termes que preveu esta llei, l'adjudicació d'un contracte d'obres requerirà l'elaboració, supervisió, aprovació i replantejament previs del corresponent projecte que definirà amb precisió l'objecte del contracte. L'aprovació del projecte correspondrà a l'òrgan de contractació llevat que esta competència estiga específicament atribuïda a un altre òrgan per una norma jurídica.

2. En el supòsit d'adjudicació conjunta de projecte i obra, l'execució d'esta quedarà condicionada a la supervisió, aprovació i replantejament del projecte per l'òrgan de contractació.

Article 122. *Classificació de les obres.*

1. A l'efecte d'elaboració dels projectes es classificaran les obres, segons el seu objecte i naturalesa, en els grups següents:

- a) Obres de primer establiment, reforma o gran reparació.
- b) Obres de reparació simple, restauració o rehabilitació.
- c) Obres de conservació i manteniment.
- d) Obres de demolició.

2. Són obres de primer establiment les que donen lloc a la creació d'un bé immoble.

3. El concepte general de reforma comprén el conjunt d'obres d'ampliació, millora, modernització, adaptació, adequació o reforç d'un bé immoble ja existent.

4. Es consideren com a obres de reparació les necessàries per a esmenar un menyscabament produït en un bé immoble per causes fortuïtes o accidentals. Quan afecten fonamentalment l'estructura resistent tindran la qualificació de gran reparació i, en cas contrari, de reparació simple.

5. Si el menyscabament es produïx en el temps per l'ús natural del bé, les obres necessàries per a la seua esmena tindran el caràcter de conservació. Les obres de manteniment tindran el mateix caràcter que les de conservació.

6. Són obres de restauració aquelles que tenen com a objecte reparar una construcció conservant-ne l'estètica, respectant el seu valor històric i mantenint-ne la funcionalitat.

7. Són obres de rehabilitació aquelles que tenen com a objecte reparar una construcció conservant-ne l'estètica, respectant el seu valor històric i dotant-la d'una nova funcionalitat que siga compatible amb els elements i valors originals de l'immoble.

8. Són obres de demolició les que tinguen com a objecte el derrocament o la destrucció d'un bé immoble.

Article 123. *Contingut dels projectes i responsabilitat derivada de la seua elaboració.*

1. Els projectes d'obres hauran de comprendre, almenys:

a) Una memòria en què es descriga l'objecte de les obres, que arrebregarà els antecedents i la situació prèvia a estes obres, les necessitats a satisfer i la justificació de la solució adoptada, i es detallaran els factors de tot tipus a tindre en compte.

b) Els plànols de conjunt i de detall necessaris perquè l'obra quede perfectament definida, així com els que delimiten l'ocupació de terrenys i la restitució de servituds i la resta de drets reals, si és el cas, i servicis afectats per la seua execució.

c) El plec de prescripcions tècniques particulars, on es farà la descripció de les obres i se'n regularà l'execució, amb expressió de la forma en què esta es durà a terme, les obligacions d'orde tècnic que corresponguen al contractista, i la manera en què es durà a terme el mesurament de les unitats executades i el control de qualitat dels materials emprats i del procés d'execució.

d) Un pressupost, integrat o no per diversos parcials, amb expressió dels preus unitaris i dels desperfectes, si és el cas, estat de mesuraments i els detalls necessaris per a la seua valoració.

e) Un programa d'execució dels treballs o pla d'obra de caràcter indicatiu, amb previsió, si és el cas, del temps i cost.

f) Les referències de tot tipus en què es basarà el replantejament de l'obra.

g) L'estudi de seguretat i salut o, si és el cas, l'estudi bàsic de seguretat i salut, en els termes que preveuen les normes de seguretat i salut en les obres.

h) Tota la documentació que es preveu en normes de caràcter legal o reglamentari.

2. No obstant això, per als projectes d'obres de primer establiment, reforma o gran reparació inferiors a 350.000 euros, i per a la resta de projectes enumerats en l'article anterior, es podrà simplificar, refundre o fins i tot suprimir, algun dels documents anteriors en la forma que es determine en les normes de desplegament d'esta llei, sempre que la documentació resultant siga suficient per a definir, valorar i executar les obres que comprega. No obstant això, només es podrà prescindir de la documentació indicada en la lletra g) de l'apartat anterior en els casos en què així estiga previst en la normativa específica que la regula.

3. Llevat que això resulte incompatible amb la naturalesa de l'obra, el projecte haurà d'incloure un estudi geotècnic dels terrenys sobre els quals s'executarà esta, així com els informes i estudis previs necessaris per a determinar millor l'objecte del contracte.

4. Quan l'elaboració del projecte haja sigut contractada íntegrament per l'Administració, l'autor o autors del projecte incorreran en responsabilitat en els termes que estableixen els articles 310 a 312. En cas que la prestació es duga a terme en col·laboració amb l'Administració i sota la seua supervisió, les responsabilitats es limitaran a l'àmbit de la col·laboració.

5. Els projectes s'han de subjectar a les instruccions tècniques que siguen de compliment obligatori.

Article 124. *Presentació del projecte per l'empresari.*

1. La contractació conjunta de l'elaboració del projecte i l'execució de les obres corresponents tindrà caràcter excepcional i només es podrà efectuar en els supòsits següents la concurrència dels quals s'haurà de justificar degudament en l'expedient:

a) Quan motius de tipus tècnic obliguen necessàriament a vincular l'empresari als estudis de les obres. Estos motius han d'estar lligats al destí o a les tècniques d'execució de l'obra.

b) Quan es tracte d'obres la dimensió excepcional o dificultats tècniques singulars de les quals requerisquen solucions aportades amb mitjans i capacitat tècnica pròpies de les empreses.

2. En tot cas, la licitació d'este tipus de contracte requerirà la redacció prèvia per l'Administració o entitat contractant del corresponent avantprojecte o document semblant i només, quan per causes justificades siga convenient a l'interés públic, es podrà limitar a redactar les bases tècniques a què s'haja d'ajustar el projecte.

3. El contractista presentarà el projecte a l'òrgan de contractació per a la seua supervisió, aprovació i replantejament. Si s'observen defectes o referències de preus inadequats en el projecte rebut es requerirà l'esmena del contractista, en els termes de l'article 310, sense que es puga iniciar l'execució d'obra fins que es procedisca a una nova supervisió, aprovació i replantejament del projecte. En cas que l'òrgan de contractació i el contractista no arriben a un acord sobre els preus, l'últim quedarà exonerat d'executar les obres, sense un altre dret davant de l'òrgan de contractació que el pagament dels treballs de redacció del corresponent projecte.

4. En els casos a què es referix este article, la iniciació de l'expedient i la reserva de crèdit corresponent fixaran l'import estimat màxim que el futur contracte pot aconseguir. No obstant això, no es procedirà a la fiscalització del gasto, a la seua aprovació, i també a l'adquisició del compromís generat per este, fins que es coneguen l'import i les condicions del contracte d'acord amb la proposició seleccionada, circumstàncies que figuraran en el corresponent plec de clàusules administratives particulars.

5. Quan es tracte de l'elaboració d'un projecte d'obres singulars d'infraestructures hidràuliques o de transport l'entitat o complexitat del qual no permeta establir l'import estimatiu de la realització de les obres, la previsió del preu màxim al qual es referix l'apartat anterior es limitarà exclusivament al projecte. L'execució de l'obra quedarà supeditada a l'estudi de la viabilitat del seu finançament i a la tramitació del corresponent expedient de gasto. En cas que es renuncie a l'execució de l'obra o no es produïska pronunciament en un termini de tres mesos, llevat que el plec de clàusules n'establisca un altre de més llarg, el contractista tindrà dret al pagament del preu del projecte incrementat en el 5 per 100 com a compensació.

Article 125. *Supervisió de projectes.*

Abans de l'aprovació del projecte, quan la quantia del contracte d'obres siga igual o superior a 350.000 euros, els òrgans de contractació hauran de sol·licitar un informe de les corresponents oficines o unitats de supervisió dels projectes encarregades de verificar que s'han tingut en compte les disposicions generals de caràcter legal o reglamentari, així com la normativa tècnica que siga d'aplicació per a cada tipus de projecte. La responsabilitat per l'aplicació incorrecta de les disposicions en els diferents estudis i càlculs s'exigirà de conformitat amb el que disposa l'article 123.4. En els projectes de quantia inferior a l'assenyalada, l'informe tindrà caràcter facultatiu, llevat que es tracte d'obres que afecten l'estabilitat, seguretat o estanquitat de l'obra, i en este cas l'informe de supervisió serà igualment preceptiu.

Article 126. *Replantejament del projecte.*

1. Aprovat el projecte i prèviament a la tramitació de l'expedient de contractació de l'obra, es procedirà a efectuar-ne el replantejament, el qual consistirà a comprovar la realitat geomètrica d'este i la disponibilitat dels terrenys necessaris per a la seua normal execució, que serà requisit indispensable per a l'adjudicació en tots els procediments. Així mateix s'hauran de comprovar tots els supòsits que figuren en el projecte elaborat i siguen bàsics per al contracte que s'ha de subscriure.

2. En la tramitació dels expedients de contractació referents a obres d'infraestructures hidràuliques, de transport i de carreteres, es dispensarà del requisit previ de disponibilitat

dels terrenys, si bé l'ocupació efectiva d'aquells haurà d'anar precedida de la formalització de l'acta d'ocupació.

3. En els casos de cessió de terrenys o locals per entitats públiques, serà suficient per a acreditar la disponibilitat dels terrenys l'aportació dels acords de cessió i acceptació pels òrgans competents.

4. Una vegada realitzat el replantejament, s'incorporarà el projecte a l'expedient de contractació.

Subsecció 2a. Plec de clàusules administratives en contractes sota la modalitat d'abonament total del preu

Article 127. Contingut dels plecs de clàusules administratives en els contractes d'obra amb abonament total del preu.

En els contractes d'obres en què s'estipula que l'Administració satisfarà el preu per mitjà d'un únic abonament efectuat en el moment de terminació de l'obra, i el contractista s'obliga a finançar-ne la construcció avançant les quantitats necessàries fins que es produïska la recepció de l'obra acabada, els plecs de clàusules administratives particulars hauran d'incloure les condicions específiques del finançament, així com, si és el cas, la capitalització dels seus interessos i la seua liquidació, i les ofertes hauran d'expressar separatament el preu de construcció i el preu final a pagar, a l'efecte que en la valoració de les ofertes es puguen ponderar les condicions de finançament i el refinançament, si és el cas, dels costos de construcció.

Secció 2a. Actuacions preparatòries del contracte de concessió d'obra pública

Article 128. Estudi de viabilitat.

1. Amb caràcter previ a la decisió de construir i explotar en règim de concessió una obra pública, l'òrgan que corresponga de l'Administració concedent acordarà la realització d'un estudi de viabilitat de l'obra.

2. L'estudi de viabilitat haurà de contindre, almenys, les dades, l'anàlisi, els informes o els estudis que siguen procedents sobre els punts següents:

a) Finalitat i justificació de l'obra, així com la definició de les seues característiques essencials.

b) Previsions sobre la demanda d'ús i incidència econòmica i social de l'obra en la seua àrea d'influència i sobre la rendibilitat de la concessió.

c) Valoració de les dades i informes existents que facen referència al planejament sectorial, territorial o urbanístic.

d) Estudi d'impacte ambiental quan este siga preceptiu d'acord amb la legislació vigent. En la resta de casos, una anàlisi ambiental de les alternatives i les corresponents mesures correctores i protectores necessàries.

e) Justificació de la solució triada, indicant, entre les alternatives considerades si es tracta d'infraestructures viàries o lineals, les característiques del seu traçat.

f) Riscos operatius i tecnològics en la construcció i explotació de l'obra.

g) Cost de la inversió, així com el sistema de finançament proposat per a la construcció de l'obra amb la justificació, així mateix, de la procedència d'esta.

h) Estudi de seguretat i salut o, si és el cas, estudi bàsic de seguretat i salut, en els termes que preveuen les disposicions mínimes de seguretat i salut en obres de construcció.

3. L'Administració concedent sotmetrà l'estudi de viabilitat a informació pública durant el termini d'un mes, prorrogable per un termini idèntic segons la complexitat d'este, i el traslladarà, perquè se n'emeta informe, als òrgans de l'Administració General de

l'Estat, les comunitats autònomes i entitats locals afectades quan l'obra no figure en el planejament urbanístic corresponent, que l'hauran d'emetre en el termini d'un mes.

4. El tràmit d'informació pública previst en l'apartat anterior servirà també per a omplir el que fa referència a l'estudi d'impacte ambiental, en els casos en què la declaració d'impacte ambiental siga preceptiva.

5. S'admetrà la iniciativa privada en la presentació d'estudis de viabilitat d'eventuals concessions. Una vegada presentat l'estudi, serà elevat a l'òrgan competent perquè en el termini de tres mesos comuniqui al particular la decisió de tramitar-lo o no, o fixe un termini més gran per a estudiar-lo, que en cap cas serà superior a sis mesos. El silenci de l'Administració o de l'entitat que corresponga equivaldrà a la no-acceptació de l'estudi.

En cas que l'estudi de viabilitat culmine en l'atorgament de la concessió corresponent després de l'oportuna licitació, l'autor tindrà dret, sempre que no haja resultat adjudicatari i llevat que l'estudi haja resultat insuficient d'acord amb la seua pròpia finalitat, al rescabament dels gastos efectuats per a elaborar-lo, incrementats un 5 per 100 com a compensació, gastos que es podran imposar al concessionari com a condició contractual en el corresponent plec de clàusules administratives particulars. L'import dels gastos serà determinat per l'Administració concedent en funció dels que siguen acreditats per qui haja presentat l'estudi, conformes amb la naturalesa i contingut d'este i d'acord amb els preus de mercat.

6. L'Administració concedent podrà acordar motivadament la substitució de l'estudi de viabilitat a què es referixen els apartats anteriors per un estudi de viabilitat economicofinancera quan per la naturalesa i finalitat de l'obra o per la quantia de la inversió requerida considere que este és suficient. En estos supòsits, l'Administració elaborarà a més, abans de licitar la concessió, l'avantprojecte o projecte corresponent per a assegurar els tràmits que establixen els apartats 3 i 4 de l'article següent.

Article 129. *Avantprojecte de construcció i explotació de l'obra.*

1. D'acord amb la complexitat de l'obra i el grau de definició de les seues característiques, l'Administració concedent, aprovat l'estudi de viabilitat, podrà acordar la redacció de l'avantprojecte corresponent. Este podrà incloure, d'acord amb la naturalesa de l'obra, zones complementàries d'explotació comercial.

2. L'avantprojecte de construcció i explotació de l'obra haurà de contindre, com a mínim, la documentació següent:

a) Una memòria en què s'exposaran les necessitats a satisfer, els factors socials, tècnics, econòmics, mediambientals i administratius considerats per a atendre l'objectiu fixat i la justificació de la solució que es proposa. La memòria s'acompanyarà de les dades i càlculs bàsics corresponents.

b) Els plans de situació generals i de conjunt necessaris per a la definició de l'obra.

c) Un pressupost que comprega els gastos d'execució de l'obra, incloent-hi el cost de les expropiacions que s'hagen de dur a terme, partint dels corresponents mesuraments aproximats i valoracions. Per al càlcul del cost de les expropiacions es tindrà en compte el sistema legal de valoracions vigent.

d) Un estudi relatiu al règim d'utilització i explotació de l'obra, amb indicació de la seua forma de finançament i del règim tarifari que regirà en la concessió, incloent-hi, si és el cas, la incidència o contribució que hi tindran els rendiments que puguen correspondre a la zona d'explotació comercial.

3. L'avantprojecte se sotmetrà a informació pública pel termini d'un mes, prorrogable per idèntic termini per raó de la complexitat, perquè es puguen formular totes les observacions que es consideren oportunes sobre la ubicació i les característiques de l'obra, així com qualsevol altra circumstància referent a la seua declaració d'utilitat pública, i el traslladarà perquè emeten informe els òrgans afectats de l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i entitats locals. Este tràmit d'informació pública servirà també per a omplir el que fa referència a l'estudi d'impacte ambiental, en els casos en què

la declaració d'impacte ambiental siga preceptiva i no s'haja efectuat el dit tràmit anteriorment per tractar-se d'un supòsit inclòs en l'apartat 6 de l'article anterior.

4. L'Administració concedent aprovarà l'avantprojecte de l'obra, considerant les al·legacions formulades i incorporant les prescripcions de la declaració d'impacte ambiental, i instarà el reconeixement concret de la utilitat pública de l'obra als efectes que preveu la legislació d'expropiació forçosa.

5. Quan el plec de clàusules administratives particulars ho autoritze, i en els termes que este establisca, els licitadors a la concessió podran introduir en l'avantprojecte les variants o millores que consideren convenients.

Article 130. *Projecte de l'obra i replantejament d'este.*

1. En cas que les obres siguen definides en totes les seues característiques per l'Administració concedent, es procedirà a la redacció, supervisió, aprovació i replantejament del projecte corresponent d'acord amb el que disposen els articles corresponents d'esta llei i al reconeixement de la utilitat pública de l'obra als efectes previstos en la legislació d'expropiació forçosa.

2. Quan no hi haja avantprojecte, l'Administració concedent sotmetrà el projecte, abans de ser aprovat definitivament, a la tramitació establida en els apartats 3 i 4 de l'article anterior per als avantprojectes.

3. Serà d'aplicació pel que fa a les possibles millores del projecte de l'obra el que disposa l'apartat 5 de l'article anterior.

4. El concessionari respondrà dels danys derivats dels defectes del projecte quan, segons els termes de la concessió, li corresponga la seua presentació o haja introduït millores en allò que proposa l'Administració.

Article 131. *Plecs de clàusules administratives particulars.*

1. Els plecs de clàusules administratives particulars dels contractes de concessió d'obres públiques hauran de fer referència, almenys, als aspectes següents:

a) Definició de l'objecte del contracte, amb referència a l'avantprojecte o projecte de què es tracte, i menció expressa dels documents d'este que tinguen caràcter contractual. Si és el cas, determinació de la zona complementària d'explotació comercial.

b) Requisits de capacitat i solvència financera, econòmica i tècnica que siguen exigibles als licitadors.

c) Contingut de les proposicions, que hauran de fer referència, almenys, als punts següents:

1r. Relació de promotors de la futura societat concessionària, en cas que n'estiguen previstes la constitució i les característiques, tant jurídiques com financeres.

2n. Pla de realització de les obres amb indicació de les dates previstes per al seu inici, terminació i obertura a l'ús a què es destinen.

3r. Termini de duració de la concessió.

4t. Pla economicofinancer de la concessió, que inclourà, entre els aspectes que li són propis, el sistema de tarifes, la inversió i els costos d'explotació i obligacions de pagament i gastos financers, directes o indirectes, estimats. Haurà de ser objecte de consideració específica la incidència en les tarifes, així com en les previsions d'amortització, en el termini concessional i en altres variables de la concessió previstes en el plec, si és el cas, dels rendiments de la demanda d'utilització de l'obra i, quan n'hi haja, dels beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial, o quan superen els nivells mínim i màxim o quan no hi arriben, respectivament, que es consideren en l'oferta. En tot cas, si els rendiments de la zona comercial no superen el llindar mínim fixat en el plec de clàusules administratives, estos rendiments no es podran considerar als efectes de la revisió dels elements assenyalats anteriorment.

5t. En els casos de finançament mixt de l'obra, proposta del percentatge de finançament amb càrrec a recursos públics, per davall dels establits en el plec de clàusules administratives particulars.

6t. Compromís que la societat concessionària adoptarà el model de comptabilitat que establisca el plec, de conformitat amb la normativa aplicable, inclòs el que puga correspondre a la gestió de les zones complementàries d'explotació comercial, sense perjudi que els rendiments d'estes s'integren a tots els efectes en els de la concessió.

7m. En els termes i amb l'abast que es fixe en el plec, els licitadors podran introduir les millores que consideren convenients, i que es podran referir a característiques estructurals de l'obra, al seu règim d'explotació, a les mesures que tendixen a evitar els danys al medi ambient i els recursos naturals, o a millores substancials, però no a la seua ubicació.

d) Sistema de retribució del concessionari en què s'inclouran les opcions possibles sobre les quals haurà de versar l'oferta, així com, si és el cas, les fórmules d'actualització de costos durant l'explotació de l'obra, amb referència obligada a la seua repercussió en les tarifes corresponents en funció de l'objecte de la concessió.

e) El lliandar mínim de beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial per davall del qual no es podrà incidir en els elements econòmics de la concessió.

f) Quantia i forma de les garanties.

g) Característiques especials, si és el cas, de la societat concessionària.

h) Termini, si és el cas, per a l'elaboració del projecte, termini per a l'execució de les obres i termini d'explotació d'estes, que podrà ser fix o variable en funció dels criteris establits en el plec.

i) Drets i obligacions específiques de les parts durant la fase d'execució de les obres i durant la seua explotació.

j) Règim de penaltats i supòsits que puguen donar lloc al segrest de la concessió.

k) Lloc, data i termini per a la presentació d'ofertes.

2. L'òrgan de contractació podrà incloure en el plec, en funció de la naturalesa i complexitat d'este, un termini perquè els licitadors puguen sol·licitar els aclariments que consideren pertinents sobre el seu contingut. Les respostes tindran caràcter vinculant i s'hauran de fer públiques en termes que garantisquen la igualtat i la concurrència en el procés de licitació.

Secció 3a. Actuacions preparatòries del contracte de gestió de servicis públics

Article 132. Règim jurídic del servici.

Abans de contractar un servici públic, s'haurà d'haver establert el seu règim jurídic, que declare expressament que l'activitat de què es tracta queda assumida per l'Administració respectiva com a pròpia d'esta, atribuísca les competències administratives, determine l'abast de les prestacions a favor dels administrats, i regule els aspectes de caràcter jurídic, econòmic i administratiu relatius a la prestació del servici.

Article 133. Plecs i avantprojecte d'obra i explotació.

1. D'acord amb les normes reguladores del règim jurídic del servici, els plecs de clàusules administratives particulars i de prescripcions tècniques fixaran les condicions de prestació del servici i, si és el cas, fixaran les tarifes que hagen d'abonar els usuaris, els procediments per a la seua revisió, i el cànon o participació que s'haja de satisfer a l'Administració.

2. En els contractes que compreguen l'execució d'obres, la tramitació de l'expedient anirà precedida de l'elaboració i l'aprovació administrativa de l'avantprojecte d'explotació i del corresponent a les obres que calga, amb especificació de les prescripcions tècniques

relatives a la seua realització. En este supòsit seran aplicables els preceptes que establix esta llei per a la concessió d'obres públiques.

3. L'òrgan de contractació podrà incloure en el plec, segons la naturalesa i la complexitat d'este, un termini perquè els licitadors puguen sol·licitar els aclariments que consideren pertinents sobre el seu contingut. Les respostes tindran caràcter vinculant i s'hauran de fer públiques en termes que garantisquen la igualtat i la concurrència en el procés de licitació.

Secció 4a. Actuacions preparatòries dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

Article 134. Avaluació prèvia.

1. Amb caràcter previ a la iniciació d'un expedient de contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, l'Administració o entitat contractant haurà d'elaborar un document d'avaluació en què es pose de manifest que, tenint en compte la complexitat del contracte, no es troba en condicions de definir, amb caràcter previ a la licitació, els mitjans tècnics necessaris per a assolir els objectius projectats o d'establir els mecanismes jurídics i financers per a dur a terme el contracte, i s'efectue una anàlisi comparativa amb formes alternatives de contractació que justifiquen en termes d'obtenció de més valor per preu, de cost global, d'eficàcia o d'imputació de riscos, els motius de caràcter jurídic, econòmic, administratiu i financer que recomanen l'adopció d'esta fórmula de contractació.

2. L'avaluació a què es referix l'apartat anterior es podrà fer de manera succinta si concorren raons d'urgència, no imputables a l'Administració o entitat contractant, que aconsellen utilitzar el contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat per a atendre les necessitats públiques.

3. L'avaluació la farà un òrgan col·legiat on s'integren experts amb qualificació suficient en la matèria sobre la qual verse el contracte.

4. No serà necessari realitzar una nova avaluació quan un òrgan integrat en la mateixa Administració o entitat que aquell que pretenga realitzar el contracte, o en l'Administració de què depenga este o a la qual es trobe vinculat, l'haja efectuat prèviament per a un supòsit anàleg, sempre que esta avaluació prèvia no s'haja dut a terme de manera succinta per raons d'urgència.

Article 135. Programa funcional.

L'òrgan de contractació, en vista dels resultats de l'avaluació a què es referix l'article anterior, elaborarà un programa funcional que contindrà els elements bàsics que informaran el diàleg amb els contractistes i que s'inclourà en el document descriptiu del contracte. Particularment, s'identificaran en el programa funcional la naturalesa i la dimensió de les necessitats a satisfer, els elements jurídics, tècnics o econòmics mínims que han d'incloure necessàriament les ofertes per a ser admeses al diàleg competitiu, i els criteris d'adjudicació del contracte.

Article 136. Clàusules del contracte.

Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat hauran d'incloure necessàriament, a més de les clàusules relatives als aspectes previstos en l'article 26, estipulacions referides als aspectes següents:

a) Identificació de les prestacions principals que constituïxen el seu objecte, que condicionaran el règim substantiu aplicable al contracte, de conformitat amb el que preveuen la lletra m) d'este article i l'article 313.

b) Condicions de repartiment de riscos entre l'Administració i el contractista, desglossant i precisant la imputació dels riscos derivats de la variació dels costos de les prestacions i la imputació dels riscos de disponibilitat o de demanda d'estes prestacions.

- c) Objectius de rendiment assignats al contractista, particularment pel que fa referència a la qualitat de les prestacions dels servicis, la qualitat de les obres i subministraments i les condicions en què són posades a disposició de l'Administració.
- d) Remuneració del contractista, que haurà de desglossar les bases i criteris per al càlcul dels costos d'inversió, de funcionament i de finançament i, si és el cas, dels ingressos que el contractista puga obtenir de l'explotació de les obres o equips en cas que siga autoritzada i compatible amb la cobertura de les necessitats de l'Administració.
- e) Causes i procediments per a determinar les variacions de la remuneració al llarg del període d'execució del contracte.
- f) Fórmules de pagament i, particularment, condicions en les quals, en cada venciment o en determinat termini, l'import dels pagaments pendents de satisfer per l'Administració i els imports que el contractista ha d'abonar-li com a conseqüència de penalitats o sancions poden ser objecte de compensació.
- g) Fórmules de control per l'Administració de l'execució del contracte, especialment respecte als objectius de rendiment, així com les condicions en què es pot produir la subcontractació.
- h) Sancions i penalitats aplicables en cas d'incompliment de les obligacions del contracte.
- i) Condicions en què es pot procedir per acord o, si no n'hi ha, per una decisió unilateral de l'Administració, a la modificació de determinats aspectes del contracte o a la seua resolució, particularment en supòsits de variació de les necessitats de l'Administració, d'innovacions tecnològiques o de modificació de les condicions de finançament obtingudes pel contractista.
- j) Control que es reserva l'Administració sobre la cessió total o parcial del contracte.
- k) Destí de les obres i equipaments objecte del contracte a la finalització d'este.
- l) Garanties que el contractista complix les seues obligacions.
- m) Referència a les condicions generals i, quan siga procedent, a les especials que siguen pertinents en funció de la naturalesa de les prestacions principals, que la llei estableix respecte a les prerrogatives de l'Administració i a l'execució, modificació i extinció dels contractes.

TÍTOL II

Preparació d'altres contractes

CAPÍTOL ÚNIC

Regles aplicables a la preparació dels contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques i de contractes subvencionats

Article 137. *Establiment de prescripcions tècniques i preparació de plecs.*

1. En els contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques, que estiguen subjectes a regulació harmonitzada o que siguen contractes de servicis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II de quantia igual o superior a 193.000 euros, així com en els contractes subvencionats als quals es referix l'article 17, s'hauran d'observar les regles que estableix l'article 117 per a la definició i l'establiment de prescripcions tècniques, i serà igualment aplicable el que preveuen els articles 118 a 120. Si la subscripció del contracte és necessària per a atendre una necessitat inajornable o si cal accelerar l'adjudicació per raons d'interés públic, l'òrgan de contractació podrà declarar urgent la seua tramitació, i motivar-ho degudament en la documentació preparatòria. En este cas serà aplicable el que preveu l'article 112.2.b) sobre reducció de terminis.

2. En contractes diferents dels mencionats en l'apartat anterior de quantia superior a 50.000 euros, els poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions

públiques hauran d'elaborar un plec en el qual s'establisquen les característiques bàsiques del contracte, el règim d'admissió de variants, les modalitats de recepció de les ofertes, els criteris d'adjudicació i les garanties que hauran de constituir, si és el cas, els licitadors o l'adjudicatari, i s'aplicarà, així mateix, el que disposa l'article 120. Estos plecs seran part integrant del contracte.

LLIBRE III

Selecció del contractista i adjudicació dels contractes

TÍTOL I

Adjudicació dels contractes

CAPÍTOL I

Adjudicació dels contractes de les administracions públiques

Secció 1a. Normes generals

Subsecció 1a. Disposicions directives

Article 138. *Procediment d'adjudicació.*

1. Els contractes que realitzen les administracions públiques s'adjudicaran d'acord amb les normes del present capítol.

2. L'adjudicació es farà, ordinàriament, utilitzant el procediment obert o el procediment restringit. En els supòsits enumerats en els articles 170 a 175, ambdós inclosos, es podrà seguir el procediment negociat, i en els casos previstos en l'article 180 es podrà recórrer al diàleg competitiu.

3. Els contractes menors es podran adjudicar directament a qualsevol empresari amb capacitat d'obrar i que dispose de l'habilitació professional necessària per a realitzar la prestació, complint les normes que estableix l'article 111.

Es consideren contractes menors els contractes d'import inferior a 50.000 euros, quan es tracte de contractes d'obres, o a 18.000 euros, quan es tracte d'altres contractes, sense perjudici del que disposa l'article 206 en relació amb les obres, servicis i subministraments centralitzats en l'àmbit estatal.

4. En els concursos de projectes se seguirà el procediment regulat en la secció 6a d'este capítol.

Article 139. *Principis d'igualtat i transparència.*

Els òrgans de contractació donaran als licitadors i candidats un tractament igualitari i no discriminatori i ajustaran la seua actuació al principi de transparència.

Article 140. *Confidencialitat.*

1. Sense perjudici de les disposicions de la present llei relatives a la publicitat de l'adjudicació i a la informació que s'ha de donar als candidats i als licitadors, els òrgans de contractació no podran divulgar la informació facilitada pels empresaris que estos hagen designat com a confidencial; este caràcter afecta, en particular, els secrets tècnics o comercials i els aspectes confidencials de les ofertes.

2. El contractista haurà de respectar el caràcter confidencial de la informació a la qual tinga accés en ocasió de l'execució del contracte a la qual s'haja donat el caràcter mencionat en els plecs o en el contracte, o que per la seua pròpia naturalesa haja de ser tractada com a tal. Este deure es mantindrà durant un termini de cinc anys des del coneixement d'eixa informació, llevat que els plecs o el contracte estableixen un termini més llarg.

Subsecció 2a. Publicitat

Article 141. *Anunci previ.*

1. Els òrgans de contractació podran publicar un anunci d'informació prèvia a fi de donar a conèixer, en relació amb els contractes d'obres, subministraments i servicis que tinguen projectat adjudicar en els dotze mesos següents, les dades següents:

a) En el cas dels contractes d'obres, les característiques essencials d'aquells el valor estimat dels quals siga igual o superior a 4.845.000 euros.

b) En el cas dels contractes de subministrament, el seu valor total estimat, desglossat per grups de productes referits a partides del «Vocabulari Comú dels Contractes Públics» (CPV), quan eixe valor total siga igual o superior a 750.000 euros.

c) En el cas dels contractes de servicis, el valor total estimat per a cada categoria de les compreses en els números 1 al 16 de l'annex II, quan eixe valor total siga igual o superior a 750.000 euros.

2. Els anuncis es publicaran en el «Diari Oficial de la Unió Europea» o en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació al qual es referix l'article 53.

En cas que la publicació s'efectue en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació, este haurà de comunicar-ho prèviament a la Comissió Europea i al «Boletín Oficial del Estado» per mitjans electrònics, d'acord amb el format i amb les modalitats de transmissió que s'establisquen. En l'anunci previ s'indicarà la data en la qual s'haja enviat esta comunicació.

3. Els anuncis s'enviaran a l'Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees o es publicaran en el perfil de contractant com més prompte millor, una vegada presa la decisió per la qual s'autoritze el programa en el qual es preveu la subscripció dels contractes corresponents, en el cas dels d'obres, o una vegada iniciat l'exercici pressupostari, en els restants.

4. La publicació de l'anunci previ, complint les condicions que establixen els articles 159.1 i 167.1, permetrà reduir els terminis per a la presentació de proposicions en els procediments oberts i restringits en la forma que en eixos preceptes es determina.

Article 142. *Convocatòria de licitacions.*

1. Els procediments per a l'adjudicació de contractes de les administracions públiques, a excepció dels negociats que se seguisquen en casos diferents dels que preveuen els apartats 1 i 2 de l'article 177, s'hauran d'anunciar en el «Boletín Oficial del Estado». No obstant això, quan es tracte de contractes de les comunitats autònomes, entitats locals o organismes o entitats de dret públic que en depenen, es podrà substituir la publicitat en el «Boletín Oficial del Estado» per la que es faça en els diaris o butlletins oficials autonòmics o provincials.

Quan els contractes estiguen subjectes a regulació harmonitzada, la licitació s'haurà de publicar, a més, en el «Diari Oficial de la Unió Europea», sense que en este cas la publicitat efectuada en els diaris oficials autonòmics o provincials pugua substituir la que s'ha de fer en el «Boletín Oficial del Estado».

2. Quan l'òrgan de contractació ho estime convenient, els procediments per a l'adjudicació de contractes d'obres, subministraments o servicis no subjectes a regulació harmonitzada podran ser anunciats, a més, en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

3. L'enviament de l'anunci al «Diari Oficial de la Unió Europea» haurà de precedir qualsevol altra publicitat. Els anuncis que es publiquen en altres diaris o butlletins hauran d'indicar la data d'aquell enviament, de la qual l'òrgan de contractació deixarà prova suficient en l'expedient, i no podran contindre indicacions diferents de les incloses en l'anunci esmentat.

4. Els anuncis de licitació es publicaran, així mateix, en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació. En els procediments negociats seguits en els casos previstos en

l'article 177.2, esta publicitat podrà substituir la que s'ha d'efectuar en el «Boletín Oficial del Estado» o en els diaris oficials autonòmics o provincials.

Subsecció 3a. Licitació

Article 143. Terminis de presentació de les sol·licituds de participació i de les proposicions.

Els òrgans de contractació fixaran els terminis de recepció de les ofertes i sol·licituds de participació tenint en compte el temps que raonablement puga ser necessari per a preparar-les, atesa la complexitat del contracte, i respectant, en tot cas, els terminis mínims fixats en esta llei.

Article 144. Reducció de terminis en cas de tramitació urgent.

En el cas que l'expedient de contractació s'haja declarat de tramitació urgent, els terminis establits en este capítol es reduiran en la forma que preveu la lletra b) de l'apartat 2 de l'article 112.

Article 145. Proposicions dels interessats.

1. Les proposicions dels interessats s'hauran d'ajustar al que preveu el plec de clàusules administratives particulars, i la seua presentació implica l'acceptació incondicionada per l'empresari del contingut de la totalitat de les esmentades clàusules o condicions, sense cap excepció ni reserva.

2. Les proposicions seran secretes i s'arbitraran els mitjans que garantisquen este caràcter fins al moment de la licitació pública, sense perjudici del que disposen els articles 148 i 182 quant a la informació que s'ha de facilitar als participants en una subhasta electrònica o en un diàleg competitiu.

3. Cada licitador no podrà presentar més d'una proposició, sense perjudici del que disposen l'article 147 sobre admissibilitat de variants o millores i l'article 148 sobre presentació de nous preus o valors en el si d'una subhasta electrònica. Tampoc podrà subscriure cap proposta en unió temporal amb altres si ho ha fet individualment o figurar en més d'una unió temporal. La infracció d'estes normes donarà lloc a la no-admissió de totes les propostes subscriïdes per ell.

4. En els contractes de concessió d'obra pública, la presentació de proposicions diferents per empreses vinculades implicarà l'exclusió del procediment d'adjudicació, amb caràcter general, de les ofertes formulades. No obstant això, si sobrevé la vinculació abans que conclonga el termini de presentació d'ofertes, o del termini de presentació de candidatures en el procediment restringit, podrà subsistir l'oferta que determinen de comú acord les empreses esmentades.

En els altres contractes, la presentació de diferents proposicions per empreses vinculades produirà els efectes que reglamentàriament es determinen en relació amb l'aplicació del règim d'ofertes amb valors anormals o desproporcionats previst en l'article 152.

Es consideraran empreses vinculades les que es troben en algun dels supòsits que preveu l'article 42 del Codi de Comerç.

5. En la proposició s'haurà d'indicar, com a partida independent, l'import de l'Impost sobre el Valor Afegit que haja de ser repercutit.

Article 146. Presentació de la documentació acreditativa del compliment de requisits previs.

1. Les proposicions en el procediment obert i les sol·licituds de participació en els procediments restringit i negociat i en el diàleg competitiu hauran d'anar acompanyades dels documents següents:

a) Els que acrediten la personalitat jurídica de l'empresari i, si és el cas, la seua representació.

b) Els que acrediten la classificació de l'empresa, si és el cas, o justifiquen els requisits de la seua solvència econòmica, financera i tècnica o professional.

Si l'empresa es troba pendent de classificació, s'haurà d'aportar el document acreditatiu d'haver presentat la sol·licitud corresponent per a això, i s'haurà de justificar el fet d'estar en possessió de la classificació exigida en el termini previst en les normes de desplegament d'esta llei per a l'esmena de defectes o omissions en la documentació.

c) Una declaració responsable de no estar incurs en prohibició de contractar. Esta declaració inclourà la manifestació de trobar-se al corrent del compliment de les obligacions tributàries i amb la Seguretat Social imposades per les disposicions vigents, sense perjudi que la justificació acreditativa d'este requisit l'haja de presentar, abans de l'adjudicació, l'empresari a favor del qual s'efectuarà esta.

d) Si és el cas, una adreça de correu electrònic en la qual efectuar les notificacions.

e) Per a les empreses estrangeres, en els casos en els quals el contracte s'execute a Espanya, la declaració de sotmetre's a la jurisdicció dels jutjats i tribunals espanyols de qualsevol tipus, per a totes les incidències que de manera directa o indirecta puguen sorgir del contracte, amb renúncia, si és el cas, al fur jurisdiccional estranger que puga correspondre al licitador.

2. Quan d'acord amb esta llei siga necessària la presentació d'altres documents, s'indicarà esta circumstància en el plec de clàusules administratives particulars o en el document descriptiu i en el corresponent anunci de licitació.

3. Quan l'acreditació de les circumstàncies mencionades en les lletres a) i b) de l'apartat 1 es realitze per mitjà de la certificació d'un registre oficial de licitadors i empreses classificades prevista en l'apartat 2 de l'article 83, o per mitjà d'un certificat comunitari de classificació d'acord amb el que estableix l'article 84, s'hi haurà d'adjuntar una declaració responsable del licitador en la qual es manifeste que les circumstàncies reflectides en el certificat corresponent no han experimentat variació. Esta manifestació s'haurà de reiterar, en cas de resultar adjudicatari, en el document en el qual es formalitze el contracte, sense perjudi que l'òrgan de contractació puga, si ho estima convenient, efectuar una consulta al Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades.

El certificat del Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades podrà ser expedit electrònicament, llevat que s'establisca una altra cosa en els plecs o en l'anunci del contracte. Si els plecs o l'anunci del contracte ho preveuen, la incorporació del certificat al procediment podrà efectuar-la d'ofici l'òrgan de contractació o aquell al qual corresponga l'examen de les proposicions, sol·licitant-ho directament al Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades, sense perjudi que els licitadors hagen de presentar, en qualsevol cas, la declaració responsable indicada en el paràgraf anterior.

Article 147. *Admissibilitat de variants o millores.*

1. Quan en l'adjudicació s'hagen de tindre en compte criteris distints del preu, l'òrgan de contractació podrà prendre en consideració les variants o millores que oferisquen els licitadors, sempre que el plec de clàusules administratives particulars haja previst expressament esta possibilitat.

2. La possibilitat que els licitadors oferisquen variants o millores s'indicarà en l'anunci de licitació del contracte precisant sobre quins elements i en quines condicions queda autoritzada la seua presentació.

3. En els procediments d'adjudicació de contractes de subministrament o de servicis, els òrgans de contractació que hagen autoritzat la presentació de variants o millores no en podran rebutjar una per l'únic motiu que, si és triada, donarà lloc a un contracte de servicis en comptes d'un contracte de subministrament o a un contracte de subministrament en comptes d'un contracte de servicis.

Article 148. *Subhasta electrònica.*

1. Als efectes de l'adjudicació del contracte es podrà celebrar una subhasta electrònica, articulada com un procés iteratiu, que té lloc després d'una primera avaluació completa de les ofertes, per a la presentació de millores en els preus o de nous valors relatius a determinats elements de les ofertes que les milloren en el seu conjunt, basat en un dispositiu electrònic que en permeta la classificació a través de mètodes d'avaluació automàtics.

2. La subhasta electrònica es podrà emprar en els procediments oberts, en els restringits, i en els negociats que se seguïsquen en el cas previst en l'article 170 a), sempre que les especificacions del contracte que s'haja d'adjudicar es puguen establir de manera precisa i que les prestacions que constituïxen el seu objecte no tinguen caràcter intel·lectual. No es podrà recórrer a les subhastes electròniques de forma abusiva o de manera que s'obstaculitze, restringisca o falsege la competència o que es veja modificat l'objecte del contracte.

3. La subhasta electrònica es basarà en variacions referides al preu o a valors dels elements de l'oferta que siguen quantificables i susceptibles de ser expressats en xifres o percentatges.

4. Els òrgans de contractació que decidisquen recórrer a una subhasta electrònica hauran d'indicar-ho en l'anunci de licitació i hauran d'incloure en el plec de condicions la informació següent:

- a) Els elements als valors dels quals es referisca la subhasta electrònica;
- b) si és el cas, els límits dels valors que es podran presentar, tal com resulten de les especificacions de l'objecte del contracte;
- c) la informació que es posarà a disposició dels licitadors durant la subhasta electrònica i el moment en el qual es facilitarà;
- d) la forma en la qual es durà a terme la subhasta;
- e) les condicions en les quals els licitadors podran licitar, i en particular les millores mínimes que s'exigiran, si és el cas, per a cada licitació;
- f) el dispositiu electrònic utilitzat i les modalitats i especificacions tècniques de connexió.

5. Abans de procedir a la subhasta electrònica, l'òrgan de contractació farà una primera avaluació completa de les ofertes de conformitat amb els criteris d'adjudicació, i a continuació invitarà simultàniament, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, tots els licitadors que hagen presentat ofertes admissibles a presentar nous preus revisats a la baixa o nous valors que milloren l'oferta.

6. La invitació inclourà tota la informació pertinent per a la connexió individual al dispositiu electrònic utilitzat i precisarà la data i l'hora de començament de la subhasta electrònica.

Igualment s'hi indicarà la fórmula matemàtica que s'utilitzarà per a la reclassificació automàtica de les ofertes en funció dels nous preus o dels nous valors que es presenten. Esta fórmula incorporarà la ponderació de tots els criteris fixats per a determinar l'oferta més avantatjosa econòmicament, tal com s'haja indicat en l'anunci de licitació o en el plec, per a la qual cosa, les eventuais bandes de valors s'hauran d'expressar prèviament amb un valor determinat. En el cas que s'autoritze la presentació de variants o millores, es proporcionaran fórmules diferents per a cada una, si és procedent.

Quan per a l'adjudicació del contracte s'hagen de tindre en compte una pluralitat de criteris, s'acompanyarà a la invitació el resultat de l'avaluació de l'oferta presentada pel licitador.

7. Entre la data d'enviament de les invitacions i el començament de la subhasta electrònica hauran de transcórrer, almenys, dos dies hàbils.

8. La subhasta electrònica es podrà dur a terme en diverses fases successives.

9. Al llarg de cada fase de la subhasta, i de forma contínua i instantània, es comunicarà als licitadors, com a mínim, la informació que els permeta conèixer la seua

respectiva classificació en cada moment. Addicionalment, es podran facilitar altres dades relatives als preus o valors presentats pels restants licitadors, sempre que això estiga previst en el plec, i es podrà anunciar el nombre dels que estan participant en la corresponent fase de la subhasta, sense que en cap cas se'n puga divulgar la identitat.

10. El tancament de la subhasta es fixarà per referència a un o més dels criteris següents:

a) Per mitjà de l'assenyalament d'una data i hora concretes, que s'hauran d'indicar en la invitació de participació en la subhasta.

b) Atenent la falta de presentació de nous preus o de nous valors que complisquen els requisits establits en relació amb la formulació de millores mínimes.

Si s'utilitza esta referència, en la invitació a participar en la subhasta s'especificarà el termini que haurà de transcórrer a partir de la recepció de l'última licitació abans de declarar-ne el tancament.

c) Per finalització del nombre de fases establert en la invitació a participar en la subhasta. Quan el tancament de la subhasta s'haja de produir aplicant este criteri, la invitació a participar-hi indicarà el calendari que s'ha d'observar en cada una de les seues fases.

11. Una vegada conclosa la subhasta electrònica, el contracte s'adjudicarà de conformitat amb el que estableix l'article 151, en funció dels seus resultats.

Article 149. *Successió en el procediment.*

Si durant la tramitació d'un procediment i abans de l'adjudicació es produïx l'extinció de la personalitat jurídica d'una empresa licitadora o candidata per fusió, escissió o per la transmissió del seu patrimoni empresarial, li succeiran en la seua posició en el procediment les societats absorbents, les resultants de la fusió, les beneficiàries de l'escissió o les adquirents del patrimoni o de la corresponent branca d'activitat, sempre que reunisquen les condicions de capacitat i absència de prohibicions de contractar i acrediten la seua solvència i classificació en les condicions exigides en el plec de clàusules administratives particulars per a poder participar en el procediment d'adjudicació.

Subsecció 4a. Selecció de l'adjudicatari

Article 150. *Criteris de valoració de les ofertes.*

1. Per a la valoració de les proposicions i la determinació de l'oferta més avantatjosa econòmicament caldrà atendre criteris directament vinculats a l'objecte del contracte, com ara la qualitat, el preu, la fórmula utilitzable per a revisar les retribucions lligades a la utilització de l'obra o a la prestació del servei, el termini d'execució o entrega de la prestació, el cost d'utilització, les característiques mediambientals o vinculades amb la satisfacció d'exigències socials que responguen a necessitats, definides en les especificacions del contracte, pròpies de les categories de població especialment desfavorides a les quals pertanguen els usuaris o beneficiaris de les prestacions que s'han de contractar, la rendibilitat, el valor tècnic, les característiques estètiques o funcionals, la disponibilitat i el cost dels recanvis, el manteniment, l'assistència tècnica, el servei postvenda o altres de semblants.

Quan només s'utilitze un criteri d'adjudicació, este ha de ser, necessàriament, el del preu més baix.

2. Els criteris que han de servir de base per a l'adjudicació del contracte seran determinats per l'òrgan de contractació i es detallaran en l'anunci, en els plecs de clàusules administratives particulars o en el document descriptiu.

En la determinació dels criteris d'adjudicació es donarà preponderància als que facen referència a característiques de l'objecte del contracte que es puguen valorar per mitjà de xifres o percentatges obtinguts a través de la mera aplicació de les fórmules establides en els plecs. Quan en una licitació que se seguisca per un procediment obert o restringit s'atribuïska

als criteris avaluables de forma automàtica per aplicació de fórmules una ponderació inferior a la corresponent als criteris la quantificació dels quals depenga d'un juí de valor, s'haurà de constituir un comitè que tinga un mínim de tres membres, format per experts no integrats en l'òrgan proponent del contracte i amb qualificació apropiada, al qual correspondrà realitzar l'avaluació de les ofertes d'acord amb estos últims criteris, o encomanar esta avaluació a un organisme tècnic especialitzat, degudament identificat en els plecs.

L'avaluació de les ofertes d'acord amb els criteris quantificables per mitjà de la mera aplicació de fórmules es realitzarà després d'efectuar prèviament la dels altres criteris en els quals no concórrega esta circumstància, i se'n deixarà constància documental. Les normes de desplegament d'esta llei determinaran els supòsits i les condicions en les quals s'haja de fer pública esta avaluació prèvia, així com la forma en la qual s'hauran de presentar les proposicions per a fer possible esta valoració separada.

3. La valoració de més d'un criteri serà procedent, en particular, en l'adjudicació dels contractes següents:

a) Aquells els projectes o els pressupostos dels quals no hagen pogut ser establits prèviament i hagen de ser presentats pels licitadors.

b) Quan l'òrgan de contractació considere que la definició de la prestació és susceptible de ser millorada per altres solucions tècniques, que han de proposar els licitadors per mitjà de la presentació de variants, o per reduccions en el seu termini d'execució.

c) Aquells per a l'execució dels quals l'òrgan, organisme o entitat contractant facilite materials o mitjans auxiliars la bona utilització dels quals exigix garanties especials per part dels contractistes.

d) Aquells que requerisquen l'ús de tecnologia especialment avançada o l'execució dels quals siga particularment complexa.

e) Contractes de gestió de servicis públics.

f) Contractes de subministraments, llevat que els productes que s'han d'adquirir estiguen perfectament definits per estar normalitzats i no siga possible variar els terminis d'entrega ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, i que, per consegüent, el preu siga l'únic factor determinant de l'adjudicació.

g) Contractes de servicis, llevat que les prestacions estiguen perfectament definides tècnicament i no siga possible variar els terminis d'entrega ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, i que, per consegüent, el preu siga l'únic factor determinant de l'adjudicació.

h) Contractes l'execució dels quals pugua tindre un impacte significatiu en el medi ambient, en l'adjudicació dels quals es valoraran condicions ambientals mesurables, com ara el menor impacte ambiental, l'estalvi i l'ús eficient de l'aigua i l'energia i dels materials, el cost ambiental del cicle de vida, els procediments i mètodes de producció ecològics, la generació i la gestió de residus o l'ús de materials reciclats o reutilitzats o de materials ecològics.

4. Quan es prenga en consideració més d'un criteri, s'haurà de precisar la ponderació relativa atribuïda a cada un dels criteris, que es podrà expressar fixant una banda de valors amb una amplitud adequada. En el cas que el procediment d'adjudicació s'articule en diverses fases, s'indicarà igualment en quines d'estes fases s'aplicaran els distints criteris, així com el llindar mínim de puntuació exigít al licitador per a continuar en el procés selectiu.

Quan, per raons degudament justificades, no siga possible ponderar els criteris triats, estos s'enumeraran per orde decreixent d'importància.

5. Els criteris triats i la seua ponderació s'indicanen en l'anunci de licitació, en el cas que s'haja de publicar.

6. Els plecs o el contracte podran establir penalitats, d'acord amb el que preveu l'article 212.1, per als casos d'incompliment o de compliment defectuós de la prestació que afecten característiques d'esta que s'hagen tingut en compte per a definir els criteris d'adjudicació, o atribuir a la puntual observança d'estes característiques el caràcter d'obligació contractual essencial als efectes assenyalats en l'article 223.f).

Article 151. *Classificació de les ofertes, adjudicació del contracte i notificació de l'adjudicació.*

1. L'òrgan de contractació classificarà, per orde decreixent, les proposicions presentades i que no hagen sigut declarades desproporcionades o anormals d'acord amb allò que s'assenyala en l'article següent. Per a realitzar l'esmentada classificació, atindrà els criteris d'adjudicació assenyalats en el plec o en l'anunci i podrà sol·licitar per a això tots els informes tècnics que estime pertinents. Quan l'únic criteri que s'ha de considerar siga el preu, s'entendrà que l'oferta més avantatjosa econòmicament és la que incorpora el preu més baix.

2. L'òrgan de contractació requerirà el licitador que haja presentat l'oferta econòmicament més avantatjosa perquè dins del termini de deu dies hàbils, a comptar del següent a aquell en el qual haja rebut el requeriment, presente la documentació justificativa de trobar-se al corrent en el compliment de les seues obligacions tributàries i amb la Seguretat Social o autoritze l'òrgan de contractació per a obtindre'n l'acreditació de forma directa, si disposa efectivament dels mitjans que s'haja compromés a dedicar o adscriure a l'execució del contracte de conformitat amb l'article 64.2, i si ha constituït la garantia definitiva que siga procedent. Els certificats corresponents podran ser expedits per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, llevat que s'establisca una altra cosa en els plecs.

Les normes autonòmiques de desplegament d'esta llei podran fixar un termini més llarg del previst en este paràgraf, sense que s'excedisca el de vint dies hàbils.

Si no s'ompli adequadament el requeriment en el termini assenyalat, s'entendrà que el licitador ha retirat la seua oferta, i, en eixe cas, es procedirà a demanar la mateixa documentació al licitador següent, per l'orde en què hagen quedat classificades les ofertes.

3. L'òrgan de contractació haurà d'adjudicar el contracte dins dels cinc dies hàbils següents a la recepció de la documentació. En els procediments negociats i de diàleg competitiu, l'adjudicació concretarà i fixarà els termes definitius del contracte.

No es podrà declarar deserta una licitació quan hi haja alguna oferta o proposició que siga admissible d'acord amb els criteris que figuren en el plec.

4. L'adjudicació haurà de ser motivada, es notificarà als candidats o licitadors i, simultàniament, es publicarà en el perfil de contractant.

La notificació haurà de contindre, en tot cas, la informació necessària que permeta al licitador exclòs o candidat descartat interposar, de conformitat amb l'article 40, un recurs suficientment fonamentat contra la decisió d'adjudicació.

En particular expressarà els punts següents:

- a) En relació amb els candidats descartats, l'exposició resumida de les raons per les quals s'haja desestimat la seua candidatura.
- b) Respecte als licitadors exclosos del procediment d'adjudicació, també en forma resumida, les raons per les quals no s'haja admés la seua oferta.
- c) En tot cas, el nom de l'adjudicatari, les característiques i els avantatges de la proposició de l'adjudicatari que determinen que ha sigut seleccionada la seua oferta amb preferència a les que han presentat els restants licitadors les ofertes dels quals han sigut admeses.

Serà aplicable a la motivació de l'adjudicació l'excepció de confidencialitat que conté l'article 153.

En tot cas, en la notificació i en el perfil de contractant s'indicarà el termini en el qual s'ha de procedir a la seua formalització de conformitat amb l'article 156.3.

La notificació es farà per qualsevol dels mitjans que permeten deixar constància de la seua recepció pel destinatari. En particular, es podrà efectuar per correu electrònic a l'adreça que els licitadors o candidats hagen designat al presentar les seues proposicions, en els termes establits en l'article 28 de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'Accés Electrònic dels Ciutadans als Servicis Públics. No obstant això, el termini per a considerar rebutjada

la notificació, amb els efectes previstos en l'article 59.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, serà de cinc dies.

Article 152. *Ofertes amb valors anormals o desproporcionats.*

1. Quan l'únic criteri valorable de forma objectiva que s'haja de considerar per a l'adjudicació del contracte siga el del seu preu, el caràcter desproporcionat o anormal de les ofertes es podrà apreciar d'acord amb els paràmetres objectius que s'establisquen reglamentàriament, per referència al conjunt d'ofertes vàlides que s'hagen presentat.

2. Quan per a l'adjudicació s'haja de considerar més d'un criteri de valoració, en els plecs es podran expressar els paràmetres objectius en funció dels quals s'apreciarà, si és el cas, que la proposició no pot ser complida com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats. Si el preu ofert és un dels criteris objectius que han de servir de base per a l'adjudicació, en el plec es podran indicar els límits que permeten apreciar, si és el cas, que la proposició no pot ser complida com a conseqüència d'ofertes desproporcionades o anormals.

3. Quan s'identifique una proposició que puga ser considerada desproporcionada o anormal, s'haurà de donar audiència al licitador que l'haja presentada perquè justifique la valoració de l'oferta i en precise les condicions, en particular pel que fa a l'estalvi que permeta el procediment d'execució del contracte, les solucions tècniques adoptades i les condicions excepcionalment favorables que dispose per a executar la prestació, l'originalitat de les prestacions proposades, el respecte de les disposicions relatives a la protecció de l'ús i les condicions de treball vigents en el lloc en el qual es realitzarà la prestació, o la possible obtenció d'una ajuda d'Estat.

En el procediment s'haurà de sol·licitar l'assessorament tècnic del servici corresponent.

Si l'oferta és anormalment baixa pel fet que el licitador ha obtingut una ajuda d'Estat, només es podrà rebutjar la proposició per esta única causa si el licitador no pot acreditar que esta ajuda s'ha concedit sense contravindre les disposicions comunitàries en matèria d'ajudes públiques. L'òrgan de contractació que rebutge una oferta per esta raó haurà d'informar-ne la Comissió Europea, quan el procediment d'adjudicació es referisca a un contracte subjecte a regulació harmonitzada.

4. Si l'òrgan de contractació, considerant la justificació feta pel licitador i els informes mencionats en l'apartat anterior, estima que l'oferta no pot ser complida com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats, l'exclourà de la classificació i acordarà l'adjudicació a favor de la proposició més avantatjosa econòmicament, d'acord amb l'orde en què hagen sigut classificades d'acord amb el que assenyalava l'apartat 1 de l'article anterior.

Subsecció 5a. Obligacions d'informació sobre el resultat del procediment

Article 153. *Informació no publicable.*

L'òrgan de contractació podrà no comunicar determinades dades relatives a l'adjudicació quan considere, i ho justificarà degudament en l'expedient, que la divulgació d'eixa informació pot obstaculitzar l'aplicació d'una norma, resultar contrària a l'interés públic o perjudicar interessos comercials legítims d'empreses públiques o privades o la competència lleial entre estes, o quan es tracte de contractes declarats secrets o reservats o l'execució dels quals haja d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb la legislació vigent, o quan ho exigisca la protecció dels interessos essencials de la seguretat de l'Estat i s'haja declarat així de conformitat amb el que preveu l'article 13.2. d).

Article 154. *Publicitat de la formalització dels contractes.*

1. La formalització dels contractes de quantia igual o superior a les quantitats indicades en l'article 138.3 es publicarà en el perfil de contractant de l'òrgan de

contractació indicant, com a mínim, les mateixes dades mencionades en l'anunci de l'adjudicació.

2. Quan la quantia del contracte siga igual o superior a 100.000 euros o, en el cas de contractes de gestió de servicis públics, quan el pressupost de gastos de primer establiment siga igual o superior a l'import esmentat o el seu termini de duració excedisca els cinc anys, s'haurà de publicar, a més, en el «Boletín Oficial del Estado» o en els respectius diaris o butlletins oficials de les comunitats autònomes o de les províncies, un anunci en el qual es done compte de l'esmentada formalització, en un termini no superior a quaranta-huit dies a comptar de la data de formalització.

Quan es tracte de contractes subjectes a regulació harmonitzada, l'anunci s'haurà d'enviar, en el termini que assenyalava el paràgraf anterior, al «Diari Oficial de la Unió Europea» i s'haurà de publicar en el «Boletín Oficial del Estado».

3. En el cas de contractes de servicis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II i de quantia igual o superior a 193.000 euros, l'òrgan de contractació comunicarà l'adjudicació a la Comissió Europea, indicant si n'estima procedent la publicació.

4. En els casos als quals es referix l'article anterior, l'òrgan de contractació podrà no publicar determinada informació relativa a l'adjudicació i formalització del contracte, i ho justificarà degudament en l'expedient.

Article 155. *Renúncia a la formalització del contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per l'Administració.*

1. En el cas que l'òrgan de contractació renunci a subscriure un contracte per al qual haja efectuat la convocatòria corresponent, o decidisca reiniciar el procediment per a la seua adjudicació, ho notificarà als candidats o licitadors, i informarà també la Comissió Europea d'esta decisió quan el contracte haja sigut anunciat en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

2. La renúncia a la formalització del contracte o el desistiment del procediment només els podrà acordar l'òrgan de contractació abans de l'adjudicació. En els dos casos es compensarà els candidats o licitadors pels gastos en els quals hagen incorregut, en la forma prevista en l'anunci o en el plec, o d'acord amb els principis generals que regixen la responsabilitat de l'Administració.

3. Només es podrà renunciar a la subscripció del contracte per raons d'interés públic degudament justificades en l'expedient. En este cas, no es podrà promoure una nova licitació del seu objecte mentres subsistisquen les raons al·legades per a fonamentar la renúncia.

4. El desistiment del procediment haurà d'estar fundat en una infracció no esmenable de les normes de preparació del contracte o de les reguladores del procediment d'adjudicació, i s'haurà de justificar en l'expedient la concurrència de la causa. El desistiment no impedirà la iniciació immediata d'un nou procediment de licitació.

Subsecció 6a. Formalització del contracte

Article 156. *Formalització dels contractes.*

1. Els contractes que realitzen les administracions públiques s'hauran de formalitzar en un document administratiu que s'ajuste amb exactitud a les condicions de la licitació i l'esmentat document constituirà títol suficient per a accedir a qualsevol registre públic. No obstant això, el contractista podrà sol·licitar que el contracte s'eleva a escriptura pública, i correran a càrrec seu els gastos corresponents. En cap cas es podran incloure en el document en el qual es formalitze el contracte clàusules que impliquen alteració dels termes de l'adjudicació.

2. En el cas dels contractes menors definits en l'article 138.3 s'ajustaran, quant a la seua formalització, al que disposa l'article 111.

3. Si el contracte és susceptible de recurs especial en matèria de contractació de conformitat amb l'article 40.1, la formalització no es podrà efectuar abans que

transcorreguen quinze dies hàbils des que es remeta la notificació de l'adjudicació als licitadors i candidats. Les comunitats autònomes podran incrementar este termini, sense que excedisca d'un mes.

L'òrgan de contractació requerirà l'adjudicatari perquè formalitze el contracte en un termini no superior a cinc dies a comptar del següent a aquell en què haja rebut el requeriment, una vegada transcorregut el termini previst en el paràgraf anterior sense que s'haja interposat un recurs que comporte la suspensió de la formalització del contracte. De la mateixa manera serà procedent quan l'òrgan competent per a la resolució del recurs haja alçat la suspensió.

En la resta de casos, la formalització del contracte s'haurà de fer no més tard dels quinze dies hàbils següents a aquell en què es reba la notificació de l'adjudicació als licitadors i candidats en la forma que preveu l'article 151.4.

4. Quan per causes imputables a l'adjudicatari no s'haja formalitzat el contracte dins del termini indicat, l'Administració podrà acordar la confiscació sobre la garantia definitiva de l'import de la garantia provisional que, si és el cas, haja exigit.

Si les causes de la no-formalització són imputables a l'Administració, s'indemnitzarà el contractista dels danys i perjudicis que la demora li puga ocasionar.

5. No es podrà iniciar l'execució del contracte sense la seua formalització prèvia, excepte en els casos previstos en l'article 113 d'esta llei.

Secció 2a. Procediment obert

Article 157. *Delimitació.*

En el procediment obert tot empresari interessat podrà presentar una proposició, i quedarà exclosa tota negociació dels termes del contracte amb els licitadors.

Article 158. *Informació als licitadors.*

1. Quan no s'haja facilitat accés per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics als plecs i a qualsevol documentació complementària, els plecs s'enviaran als interessats en un termini de sis dies a partir de la recepció d'una sol·licitud en este sentit, sempre que la sol·licitud s'haja presentat, abans que expire el termini de presentació de les ofertes, amb l'antelació que l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies del contracte i del procediment, haja indicat en els plecs.

2. La informació addicional que se sol·licite sobre els plecs i sobre la documentació complementària s'haurà de facilitar, almenys, sis dies abans de la data límit fixada per a la recepció d'ofertes, sempre que la petició s'haja presentat amb l'antelació que l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies del contracte i del procediment, haja indicat en els plecs.

3. Quan els plecs i la documentació o la informació complementària, a pesar d'haver-se sol·licitat en el moment oportú, no s'hagen proporcionat en els terminis fixats o quan les ofertes només es puguen realitzar després d'una visita sobre el terreny o amb la consulta prèvia «in situ» de la documentació que s'adjunte al plec, els terminis per a la recepció d'ofertes es prorrogaran de manera que tots els interessats afectats puguen conèixer tota la informació necessària per a formular les ofertes.

Article 159. *Terminis per a la presentació de proposicions.*

1. En procediments d'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada, el termini de presentació de proposicions no serà inferior a cinquanta-dos dies, comptats des de la data de l'enviament de l'anunci del contracte a la Comissió Europea. Este termini es podrà reduir cinc dies quan s'oferisca l'accés per mitjans electrònics als plecs i a la documentació complementària.

Si s'ha enviat l'anunci previ a què es referix l'article 141, el termini de presentació de proposicions es podrà reduir fins a trenta-sis dies, com a norma general, o, en casos

excepcionals degudament justificats, fins a vint-i-dos dies. Esta reducció del termini només serà admissible quan l'anunci d'informació prèvia s'haja enviat per a la seua publicació abans dels cinquanta-dos dies i dins dels dotze mesos anteriors a la data d'enviament de l'anunci de licitació, sempre que s'hi haja inclòs, si està disponible, tota la informació exigida per a l'anunci.

Els terminis assenyalats en els dos paràgrafs anteriors es podran reduir set dies quan els anuncis es preparen i s'envien per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics. Esta reducció es podrà addicionar, si és el cas, a la de cinc dies prevista en l'incís final del primer paràgraf.

En estos procediments, la publicació de la licitació en el «Boletín Oficial del Estado» s'ha de fer, en tot cas, amb una antelació mínima equivalent al termini fixat per a la presentació de les proposicions en l'apartat següent.

2. En els contractes de les administracions públiques que no estiguen subjectes a regulació harmonitzada, el termini de presentació de proposicions no serà inferior a quinze dies, comptats des de la publicació de l'anunci del contracte. En els contractes d'obres i de concessió d'obres públiques, el termini serà, com a mínim, de vint-i-sis dies.

Article 160. *Examen de les proposicions i proposta d'adjudicació.*

1. L'òrgan competent per a la valoració de les proposicions qualificarà prèviament la documentació a la qual es referix l'article 146, que hauran de presentar els licitadors en un sobre diferent del que continga la proposició. Posteriorment, procedirà a l'obertura i examen de les proposicions, i formularà la proposta d'adjudicació corresponent a l'òrgan de contractació, una vegada ponderats els criteris que s'hagen d'aplicar per a efectuar la selecció de l'adjudicatari, i sense perjudi de la intervenció del comitè d'experts o de l'organisme tècnic especialitzat als quals fa referència l'article 150.2 en els casos que s'hi preveuen, i l'avaluació que haja fet dels criteris que exigixen un juí de valor vincularà aquell a l'efecte de formular la proposta. L'obertura de les proposicions s'haurà d'efectuar en el termini màxim d'un mes comptat des de la data de finalització del termini per a presentar les ofertes. En tot cas, l'obertura de l'oferta econòmica es farà en acte públic, excepte quan es preveja que en la licitació es poden emprar mitjans electrònics.

Quan per a la valoració de les proposicions s'hagen de tindre en compte criteris diferents del preu, l'òrgan competent per a això podrà sol·licitar, abans de formular la seua proposta, tots els informes tècnics que considere necessaris. Igualment, es podran sol·licitar estos informes quan calga verificar que les ofertes complixen les especificacions tècniques del plec.

2. La proposta d'adjudicació no crea cap dret a favor del licitador proposat davant de l'Administració. No obstant això, quan l'òrgan de contractació no adjudique el contracte d'acord amb la proposta formulada haurà de motivar la seua decisió.

Article 161. *Adjudicació.*

1. Quan l'únic criteri a considerar per a seleccionar l'adjudicatari del contracte siga el del preu, l'adjudicació haurà de recaure en el termini màxim de quinze dies a comptar de l'endemà de l'obertura de les proposicions.

2. Quan per a l'adjudicació del contracte s'hagen de tindre en compte una pluralitat de criteris, el termini màxim per a efectuar l'adjudicació serà de dos mesos a comptar de l'obertura de les proposicions, llevat que se n'haja establert un altre en el plec de clàusules administratives particulars.

3. Els terminis indicats en els apartats anteriors s'ampliaran quinze dies hàbils quan calga seguir els tràmits als quals es referix l'article 152.3.

4. Si no es produïx l'adjudicació dins dels terminis assenyalats, els licitadors tindran dret a retirar la seua proposició.

Secció 3a. Procediment restringit

Article 162. *Caracterització.*

En el procediment restringit només podran presentar proposicions els empresaris que, a sol·licitud seua i en consideració a la seua solvència, siguen seleccionats per l'òrgan de contractació. En este procediment estarà prohibida tota negociació dels termes del contracte amb els sol·licitants o candidats.

Article 163. *Criteris per a la selecció de candidats.*

1. Amb caràcter previ a l'anunci de la licitació, l'òrgan de contractació haurà d'haver establert els criteris objectius de solvència, d'entre els que assenyalen els articles 75 a 79, d'acord amb els quals seran triats els candidats que seran invitats a presentar proposicions.

2. L'òrgan de contractació indicarà el nombre mínim d'empresaris als quals invitarà a participar en el procediment, que no podrà ser inferior a cinc. Si ho estima procedent, l'òrgan de contractació podrà fixar igualment el nombre màxim de candidats als quals s'invitarà a presentar oferta.

En tot cas, el nombre de candidats invitats ha de ser suficient per a garantir una competència efectiva.

3. Els criteris o normes objectius i no discriminatoris d'acord amb els quals se seleccionaran els candidats, així com el nombre mínim i, si és el cas, el nombre màxim d'aquells als quals s'invitarà a presentar proposicions s'indicaran en l'anunci de licitació.

Article 164. *Sol·licituds de participació.*

1. En els procediments d'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada, el termini de recepció de les sol·licituds de participació no podrà ser inferior a trenta-set dies, a partir de la data de l'enviament de l'anunci al «Diari Oficial de la Unió Europea». Si es tracta de contractes de concessió d'obra pública, este termini no podrà ser inferior a cinquanta-dos dies. Este termini es podrà reduir set dies quan els anuncis s'envien per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.

En estos casos, la publicació de la licitació en el «Boletín Oficial del Estado» s'ha de fer amb una antelació mínima equivalent al termini fixat en l'apartat següent per a la presentació de les sol·licituds de participació.

2. Si es tracta de contractes no subjectes a regulació harmonitzada, el termini per a la presentació de sol·licituds de participació serà, com a mínim, de deu dies, comptats des de la publicació de l'anunci.

3. Les sol·licituds de participació hauran d'adjuntar la documentació a la qual es referix l'article 146.1.

Article 165. *Selecció de sol·licitants.*

1. L'òrgan de contractació, una vegada comprovada la personalitat i solvència dels sol·licitants, seleccionarà els que hagen de passar a la fase següent, als quals invitarà, simultàniament i per escrit, a presentar les seues proposicions en el termini que siga procedent d'acord amb allò que assenyalava l'article 167.

2. El nombre de candidats invitats a presentar proposicions haurà de ser igual, almenys, al mínim que, si és el cas, s'haja fixat prèviament. Quan el nombre de candidats que complisquen els criteris de selecció siga inferior a eixe nombre mínim, l'òrgan de contractació podrà continuar el procediment amb els que reunisquen les condicions exigides, sense que es puga invitar empresaris que no hagen sol·licitat participar-hi, o candidats que no posseïsquen eixes condicions.

Article 166. *Contingut de les invitacions i informació als convidats.*

1. Les invitacions contindran una referència a l'anunci de licitació publicat i indicaran la data límit per a la recepció d'ofertes, l'adreça a la qual s'hagen d'enviar i la llengua en la qual hagen d'estar redactades, si se n'admet alguna altra a més del castellà, els criteris d'adjudicació del contracte que es tindran en compte i la seua ponderació relativa o, si és el cas, l'orde decreixent d'importància atribuït a estos, si no figuren en l'anunci de licitació, i el lloc, el dia i l'hora de l'obertura de proposicions.

2. La invitació als candidats inclourà un exemplar dels plecs i una còpia de la documentació complementària, o contindrà les indicacions pertinents per a permetre l'accés a estos documents, quan s'hagen posat directament a la seua disposició per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics d'acord amb el que disposa l'apartat 1 de l'article següent.

3. Quan els plecs o la documentació complementària estiguen en poder d'una entitat o òrgan diferent del que tramita el procediment, la invitació precisarà la forma en què es pot sol·licitar la documentació esmentada i, si és el cas, la data límit per a fer-ho, així com l'import i les modalitats de pagament de la quantitat que, si és el cas, s'haja d'abonar. Els servicis competents remetran la documentació esmentada sense demora als interessats després de la recepció de la sol·licitud.

4. Els òrgans de contractació o els servicis competents hauran de facilitar, abans dels sis dies anteriors a la data límit fixada per a la recepció d'ofertes, la informació suplementària sobre els plecs o sobre la documentació complementària que els sol·liciten els candidats amb la deguda antelació.

5. Serà igualment aplicable en este procediment el que preveu l'article 158.3.

Article 167. *Proposicions.*

1. El termini de recepció d'ofertes en els procediments relatius a contractes subjectes a regulació harmonitzada no podrà ser inferior a quaranta dies, comptats a partir de la data d'enviament de la invitació escrita. Este termini es podrà reduir cinc dies quan s'oferisca l'accés per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics als plecs i a la documentació complementària.

Si s'ha enviat l'anunci previ a què es referix l'article 141, el termini es podrà reduir, com a norma general, fins a trenta-sis dies o, en casos excepcionals degudament justificats, fins a vint-i-dos dies. Esta reducció del termini només serà admissible quan l'anunci d'informació prèvia s'haja enviat per a la seua publicació abans dels cinquanta-dos dies i després dels dotze mesos anteriors a la data d'enviament de l'anunci de licitació, sempre que s'hi haja inclòs, si està disponible, tota la informació exigida per a este.

2. En els procediments relatius a contractes no subjectes a regulació harmonitzada, el termini per a la presentació de proposicions no serà inferior a quinze dies, comptats des de la data d'enviament de la invitació.

Article 168. *Adjudicació.*

En l'adjudicació del contracte serà aplicable el que preveuen els articles 160 i 161, excepte el que es referix a la necessitat de qualificar prèviament la documentació a la qual es referix l'article 146.

Secció 4a. Procediment negociat

Article 169. *Caracterització.*

1. En el procediment negociat l'adjudicació recaurà en el licitador elegit justificadament per l'òrgan de contractació, després d'efectuar consultes amb diversos candidats i negociar les condicions del contracte amb un o més d'ells.

2. El procediment negociat serà objecte de publicitat prèvia en els casos previstos en l'article 177, en els quals serà possible la presentació d'ofertes en concurrència per qualsevol empresari interessat. En la resta de supòsits, no serà necessari donar publicitat al procediment, i s'assegurarà la concurrència per mitjà del compliment del que preveu l'article 178.1.

Subsecció 1a. Supòsits d'aplicació

Article 170. *Supòsits generals.*

En els termes que s'establixen per a cada tipus de contracte en els articles següents, els contractes que realitzen les administracions públiques es podran adjudicar per mitjà de procediment negociat en els casos següents:

a) Quan les proposicions o ofertes econòmiques en els procediments oberts, restringits o de diàleg competitiu seguits prèviament siguen irregulars o inacceptables per haver sigut presentades per empresaris faltats d'aptitud, per incompliment en les ofertes de les obligacions legals relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient i condicions de treball a què es referix l'article 119, per infringir les condicions per a la presentació de variants o millores, o per incloure valors anormals o desproporcionats, sempre que no es modifiquen substancialment les condicions originals del contracte.

b) En casos excepcionals, quan es tracte de contractes en els quals, per raó de les característiques o dels riscos que comporten, no es puga determinar prèviament el preu global.

c) Quan, després d'haver-se seguit un procediment obert o restringit, no s'haja presentat cap oferta o candidatura, o les ofertes no siguen adequades, sempre que les condicions inicials del contracte no es modifiquen substancialment. Si es tracta de contractes subjectes a regulació harmonitzada, es remetrà un informe a la Comissió de la Unió Europea, si esta ho sol·licita.

d) Quan, per raons tècniques o artístiques o per motius relacionats amb la protecció de drets d'exclusiva, el contracte només es puga encomanar a un empresari determinat.

e) Quan una imperiosa urgència, resultant d'esdeveniments imprevisibles per a l'òrgan de contractació i no imputables a este, demane una execució ràpida del contracte que no es puga aconseguir per mitjà de l'aplicació de la tramitació d'urgència regulada en l'article 112.

f) Quan el contracte haja sigut declarat secret o reservat, o quan la seua execució haja d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb la legislació vigent, o quan ho exigisca la protecció dels interessos essencials de la seguretat de l'Estat i s'haja declarat així de conformitat amb el que preveu l'article 13.2.d).

g) Quan es tracte de contractes inclosos en l'àmbit de l'article 346 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.

Article 171. *Contractes d'obres.*

A més dels casos previstos en l'article 170, els contractes d'obres es podran adjudicar per procediment negociat en els supòsits següents:

a) Quan les obres es realitzen únicament amb fins d'investigació, experimentació o perfeccionament i no a fi d'obtindre una rendibilitat o de cobrir els costos d'investigació o de desenrotllament.

b) Quan es tracte d'obres complementàries que no figuren en el projecte ni en el contracte, o en el projecte de concessió i el seu contracte inicial, però que a causa d'una circumstància que no s'haja pogut preveure per un poder adjudicador diligent passen a ser necessàries per a executar l'obra tal com estava descrita en el projecte o en el contracte sense modificar-la, i l'execució de la qual es confie al contractista de l'obra principal o al concessionari de l'obra pública, d'acord amb els preus que regisquen per al

contracte primitiu o que, si és el cas, es fixen contradictòriament, sempre que les obres no es puguen separar tècnicament o econòmicament del contracte primitiu sense causar grans inconvenients a l'òrgan de contractació o que, encara que resulten separables, siguen estrictament necessàries per al seu perfeccionament, i que l'import acumulat de les obres complementàries no supere el 50 per cent de l'import primitiu del contracte.

c) Quan les obres consistisquen en la repetició d'altres de similars adjudicades per procediment obert o restringit al mateix contractista per l'òrgan de contractació, sempre que s'ajusten a un projecte base que haja sigut objecte del contracte inicial adjudicat pels esmentats procediments, que la possibilitat de fer ús d'este procediment estiga indicada en l'anunci de licitació del contracte inicial i que l'import de les noves obres s'haja computat al fixar la quantia total del contracte.

Únicament es podrà recórrer a este procediment durant un període de tres anys, a partir de la formalització del contracte inicial.

d) En tot cas, quan el seu valor estimat siga inferior a un milió d'euros.

Article 172. *Contractes de gestió de servicis públics.*

A més dels supòsits previstos en l'article 170, es podrà acudir al procediment negociat per a adjudicar contractes de gestió de servicis públics en els casos següents:

a) Quan es tracte de servicis públics respecte dels quals no siga possible promoure concurrència en l'oferta.

b) Els de gestió de servicis el pressupost de gastos de primer establiment dels quals es preveja inferior a 500.000 euros i el seu termini de duració siga inferior a cinc anys.

c) Els relatius a la prestació d'assistència sanitària concertats amb mitjans aliens, derivats d'un conveni de col·laboració entre les administracions públiques o d'un contracte marc, sempre que este haja sigut adjudicat amb subjecció a les normes d'esta llei.

Article 173. *Contractes de subministrament.*

A més dels casos previstos en l'article 170, els contractes de subministrament es podran adjudicar per mitjà del procediment negociat en els supòsits següents:

a) Quan es tracte de l'adquisició de béns mobles integrants del patrimoni històric espanyol, amb la valoració prèvia de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Històric Espanyol o de l'organisme reconegut a l'efecte de les comunitats autònomes, que es destinen a museus, arxius o biblioteques.

b) Quan els productes es fabriquen exclusivament per a fins d'investigació, experimentació, estudi o desenvolupament; esta condició no s'aplica a la producció en sèrie destinada a establir la viabilitat comercial del producte o a recuperar els costos d'investigació i desenvolupament.

c) Quan es tracte d'entregues complementàries efectuades pel proveïdor inicial que constituïsquen bé una reposició parcial de subministraments o instal·lacions d'ús corrent, o bé una ampliació dels subministraments o instal·lacions existents, si el canvi de proveïdor obliga l'òrgan de contractació a adquirir material amb característiques tècniques diferents, donant lloc a incompatibilitats o a dificultats tècniques d'ús i de manteniment desproporcionades. La duració d'estos contractes, així com la dels contractes renovables, no podrà, per regla general, ser superior a tres anys.

d) Quan es tracte de l'adquisició en mercats organitzats o borses de matèries primeres de subministraments que hi cotitzen.

e) Quan es tracte d'un subministrament concertat en condicions especialment avantatjoses amb un proveïdor que cesse definitivament en les activitats comercials, o amb els administradors d'un concurs, o a través d'un acord judicial o un procediment de la mateixa naturalesa.

f) En tot cas, quan el seu valor estimat siga inferior a 100.000 euros.

Article 174. *Contractes de servicis.*

A més dels casos previstos en l'article 170, els contractes de servicis es podran adjudicar per procediment negociat en els supòsits següents:

a) Quan a causa de les característiques de la prestació, especialment en els contractes que tinguen com a objecte prestacions de caràcter intel·lectual i en els compresos en la categoria 6 de l'annex II, no siga possible establir-ne les condicions amb la precisió necessària per a adjudicar-lo per procediment obert o restringit.

b) Quan es tracte de servicis complementaris que no figuren en el projecte ni en el contracte però que a causa d'una circumstància que no s'haja pogut preveure per un poder adjudicador diligent passen a ser necessaris per a executar el servici tal com estava descrit en el projecte o en el contracte sense modificar-lo, i l'execució del qual es confia a l'empresari a qui es va adjudicar el contracte principal d'acord amb els preus que regisquen per a este o que, si és el cas, es fixen contradictòriament, sempre que els servicis no es puguen separar tècnicament o econòmicament del contracte primitiu sense causar grans inconvenients a l'òrgan de contractació o que, encara que resulten separables, siguen estrictament necessaris per al seu perfeccionament i que l'import acumulat dels servicis complementaris no supere el 50 per cent de l'import primitiu del contracte.

c) Quan els servicis consistisquen en la repetició d'altres de similars adjudicats per procediment obert o restringit al mateix contractista per l'òrgan de contractació, sempre que s'ajusten a un projecte base que haja sigut objecte del contracte inicial adjudicat pels esmentats procediments, que la possibilitat de fer ús d'este procediment estiga indicada en l'anunci de licitació del contracte inicial i que l'import dels nous servicis s'haja computat al fixar la quantia total del contracte.

Únicament es podrà recórrer a este procediment durant un període de tres anys, a partir de la formalització del contracte inicial.

d) Quan el contracte en qüestió siga la conseqüència d'un concurs i, d'acord amb les normes aplicables, s'haja d'adjudicar al guanyador. En el cas que hi haja diversos guanyadors s'haurà d'invitar a tots ells a participar en les negociacions.

e) En tot cas, quan el seu valor estimat siga inferior a 100.000 euros.

Article 175. *Altres contractes.*

Llevat que disposen una altra cosa les normes especials per les quals es regulen, la resta de contractes de les administracions públiques podran ser adjudicats per procediment negociat en els casos previstos en l'article 170 i, a més, quan el seu valor estimat siga inferior a 100.000 euros.

Subsecció 2a. Tramitació

Article 176. *Delimitació de la matèria objecte de negociació.*

En el plec de clàusules administratives particulars es determinaran els aspectes econòmics i tècnics que, si és el cas, hagen de ser objecte de negociació amb les empreses.

Article 177. *Anunci de licitació i presentació de sol·licituds de participació.*

1. Quan s'acudisca al procediment negociat perquè concorren les circumstàncies previstes en les lletres a) i b) de l'article 170, en la lletra a) de l'article 171, o en la lletra a) de l'article 174, l'òrgan de contractació haurà de publicar un anunci de licitació en la forma que preveu l'article 142.

Es podrà prescindir de la publicació de l'anunci quan s'acudisca al procediment negociat perquè s'hagen presentat ofertes irregulars o inacceptables en els procediments anteriors, sempre que en la negociació s'inclouen tots els licitadors que en el

procediment obert o restringit, o en el procediment de diàleg competitiu seguit amb anterioritat, hagen presentat ofertes conformes amb els requisits formals exigits, i només a ells.

2. Igualment, en els contractes no subjectes a regulació harmonitzada que es puguen adjudicar per procediment negociat perquè la seua quantia és inferior a la indicada en els articles 171, lletra d), 172, lletra b), 173, lletra f), 174, lletra e) i 175, s'hauran de publicar anuncis d'acord amb el que preveu l'article 142 quan el seu valor estimat siga superior a 200.000 euros, si es tracta de contractes d'obres, o a 60.000 euros, quan es tracte d'altres contractes.

3. Seran aplicables al procediment negociat, en els casos en què es publiquen els anuncis de licitació, les normes que contenen els articles 163 a 166, els dos inclosos. No obstant això, en el cas que es decidisca limitar el nombre d'empreses a les quals s'invitarà a negociar, caldrà tindre en compte el que assenyala l'apartat 1 de l'article següent.

Article 178. *Negociació dels termes del contracte.*

1. En el procediment negociat caldrà sol·licitar ofertes, almenys, a tres empreses capacitades per a la realització de l'objecte del contracte, sempre que això siga possible.

2. Els òrgans de contractació podran articular el procediment negociat en fases successives, a fi de reduir progressivament el nombre d'ofertes a negociar per mitjà de l'aplicació dels criteris d'adjudicació assenyalats en l'anunci de licitació o en el plec de condicions, i en estos s'indicarà si s'ha de fer ús d'esta facultat. El nombre de solucions que arriben fins a la fase final haurà de ser prou ampli com per a garantir una competència efectiva, sempre que s'hagen presentat un nombre suficient de solucions o de candidats adequats.

3. Durant la negociació, els òrgans de contractació vetllaran perquè tots els licitadors reben el mateix tracte. En particular no facilitaran, de forma discriminatòria, informació que pugua donar avantatges a determinats licitadors respecte a la resta.

4. Els òrgans de contractació negociaran amb els licitadors les ofertes que estos hagen presentat per a adaptar-les als requisits indicats en el plec de clàusules administratives particulars i en l'anunci de licitació, si és el cas, i en els possibles documents complementaris, a fi d'identificar l'oferta econòmicament més avantajosa.

5. En l'expedient s'haurà de deixar constància de les invitacions cursades, de les ofertes rebudes i de les raons per a acceptar-les o rebutjar-les.

Secció 5a. Diàleg competitiu

Article 179. *Caracterització.*

1. En el diàleg competitiu, l'òrgan de contractació dirigeix un diàleg amb els candidats seleccionats, amb la sol·licitud prèvia d'estos, a fi de trobar una o diverses solucions susceptibles de satisfer les seues necessitats i que serviran de base perquè els candidats elegits presenten una oferta.

2. Els òrgans de contractació podran establir primes o compensacions per als participants en el diàleg.

Article 180. *Supòsits d'aplicació.*

1. El diàleg competitiu es podrà utilitzar en el cas de contractes particularment complexos, quan l'òrgan de contractació considere que l'ús del procediment obert o el del restringit no permet una adequada adjudicació del contracte.

2. A este efecte, es considerarà que un contracte és particularment complex quan l'òrgan de contractació no es trobe objectivament capacitat per a definir, d'acord amb les lletres b), c) o d) de l'apartat 3 de l'article 117, els mitjans tècnics aptes per a satisfer-ne les necessitats o objectius, o per a determinar la cobertura jurídica o financera d'un projecte.

3. Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat als quals es referix l'article 11 s'adjudicaran per este procediment, sense perjudi que es pugua seguir el procediment negociat amb publicitat en el cas previst en l'article 170.a).

Article 181. *Obertura del procediment i sol·licituds de participació.*

1. Els òrgans de contractació publicaran un anunci de licitació en el qual donaran a conèixer les seues necessitats i requisits, que definiran en l'anunci o en un document descriptiu.

2. Seran aplicables en este procediment les normes que contenen els articles 163 a 165, els dos inclosos. No obstant això, en el cas que es decidisca limitar el nombre d'empreses que s'invitarà a prendre part en el diàleg, este no podrà ser inferior a tres.

3. Les invitacions a prendre part en el diàleg contindran una referència a l'anunci de licitació publicat i indicaran la data i el lloc d'inici de la fase de consulta, la llengua o llengües utilitzables, si se n'admet alguna altra a més del castellà, els documents relatius a les condicions d'aptitud que, si és el cas, s'hagen d'adjuntar, i la ponderació relativa dels criteris d'adjudicació del contracte o, si és el cas, l'orde decreixent d'importància d'estos criteris, si no figuren en l'anunci de licitació. Seran aplicables les disposicions dels apartats 2 a 5 de l'article 166, quant a la documentació que ha d'acompanyar les invitacions, si bé les referències als plecs s'han de considerar fetes al document descriptiu i el termini límit previst en l'apartat 4 per a facilitar informació suplementària es considerarà referit als sis dies anteriors a la data fixada per a l'inici de la fase de diàleg.

Article 182. *Diàleg amb els candidats.*

1. L'òrgan de contractació encetarà, amb els candidats seleccionats, un diàleg el fi del qual serà determinar i definir els mitjans adequats per a satisfer les seues necessitats. En el transcurs d'este diàleg, es podran debatre tots els aspectes del contracte amb els candidats seleccionats.

2. Durant el diàleg, l'òrgan de contractació donarà un tracte igual a tots els licitadors i, en particular, no facilitarà, de manera discriminatòria, informació que pugua donar avantatges a determinats licitadors respecte a la resta.

L'òrgan de contractació no podrà revelar als altres participants les solucions proposades per un participant o altres dades confidencials que este els comuniquen sense l'acord previ d'este.

3. El procediment es podrà articular en fases successives, a fi de reduir progressivament el nombre de solucions a examinar durant la fase de diàleg per mitjà de l'aplicació dels criteris indicats en l'anunci de licitació o en el document descriptiu, i s'hi indicarà si s'ha de fer ús d'esta possibilitat. El nombre de solucions que s'examinen en la fase final haurà de ser prou ampli com per a garantir una competència efectiva entre estes, sempre que s'hagen presentat un nombre suficient de solucions o de candidats adequats.

4. L'òrgan de contractació prosseguirà el diàleg fins que es trobe en condicions de determinar, després de comparar-les, si és necessari, les solucions que puguen respondre a les seues necessitats.

Després de declarar tancat el diàleg i d'informar-ne a tots els participants, l'òrgan de contractació els invitarà que presenten la seua oferta final, basada en la solució o solucions presentades i especificades durant la fase de diàleg, i indicarà la data límit, l'adreça a la qual s'ha d'enviar i la llengua o llengües en què poden estar redactades, si se n'admet alguna altra a més del castellà.

Article 183. *Presentació i examen de les ofertes.*

1. Les ofertes han d'incloure tots els elements requerits i necessaris per a la realització del projecte.

L'òrgan de contractació podrà sol·licitar precisions o aclariments sobre les ofertes presentades, ajustos en estes o informació complementària relativa a estes, sempre que

això no supose una modificació dels seus elements fonamentals que implique una variació que pugua falsejar la competència o tindre un efecte discriminatori.

2. L'òrgan de contractació avaluarà les ofertes presentades pels licitadors en funció dels criteris d'adjudicació establits en l'anunci de licitació o en el document descriptiu, i seleccionarà l'oferta econòmicament més avantatjosa. Per a esta valoració s'hauran de prendre en consideració, necessàriament, diversos criteris, i no serà possible adjudicar el contracte únicament basant-se en el preu ofert.

3. L'òrgan de contractació podrà requerir al licitador l'oferta del qual es considere més avantatjosa econòmicament perquè n'aclarisca determinats aspectes o ratifique els compromisos que hi figuren, sempre que amb això no es modifiquen elements substancials de l'oferta o de la licitació, es falsege la competència, o es produísca un efecte discriminatori.

Secció 6a. Normes especials aplicables als concursos de projectes

Article 184. Àmbit d'aplicació.

1. Són concursos de projectes els procediments encaminats a l'obtenció de plans o projectes, principalment en els camps de l'arquitectura, l'urbanisme, l'enginyeria i el processament de dades, a través d'una selecció que, després de la corresponent licitació, s'encomana a un jurat.

2. Les normes de la present secció s'aplicaran als concursos de projectes que responguen a un dels tipus següents:

- a) Concursos de projectes organitzats en el marc d'un procediment d'adjudicació d'un contracte de servicis.
- b) Concursos de projectes amb primes de participació o pagaments als participants.

3. No s'aplicaran les normes de la present secció als concursos de projectes que es troben en casos equiparables als previstos en l'article 4 i en l'apartat 2 de l'article 13.

4. Es consideren subjectes a regulació harmonitzada els concursos de projectes la quantia dels quals siga igual o superior als llindars fixats en l'article 16 en funció de l'òrgan que efectue la convocatòria.

La quantia dels concursos de projectes es calcularà aplicant les regles següents als supòsits previstos en l'apartat 2 d'este article: en el cas de la lletra a), es tindran en compte el valor estimat del contracte de servicis i les eventuais primes de participació o pagaments als participants; en el cas previst en la lletra b), es tindrà en compte l'import total dels pagaments i primes, incloent-hi el valor estimat del contracte de servicis que es pugua adjudicar ulteriorment d'acord amb la lletra d) de l'article 174, si l'òrgan de contractació no exclou esta adjudicació en l'anunci del concurs.

Article 185. Bases del concurs.

Les normes relatives a l'organització d'un concurs de projectes s'establiran de conformitat amb el que regula la present secció i es posaran a disposició dels que estiguen interessats a participar-hi.

Article 186. Participants.

En el cas que es decidisca limitar el nombre de participants, s'haurà de fer la selecció aplicant criteris objectius, clars i no discriminatoris, sense que l'accés a la participació es pugua limitar a un determinat àmbit territorial, o a persones físiques, excloent-ne les jurídiques o al revés. En tot cas, al fixar el nombre de candidats invitats a participar, caldrà tindre en compte la necessitat de garantir una competència real.

Article 187. *Publicitat.*

1. La licitació del concurs de projectes es publicarà en la forma que preveu l'article 142.
2. Els resultats del concurs es publicaran en la forma que preveu l'article 154.

Article 188. *Decisió del concurs.*

1. El jurat estarà compost per persones físiques independents dels participants en el concurs de projectes.
2. Quan s'exigisca una qualificació professional específica per a participar en un concurs de projectes, almenys un terç dels membres del jurat haurà de posseir esta qualificació o una altra d'equivalent.
3. El jurat adoptarà les seues decisions o dictàmens amb total independència, sobre la base de projectes que li seran presentats de forma anònima, i atenent únicament els criteris indicats en l'anunci de celebració del concurs.
4. El jurat tindrà autonomia de decisió o de dictamen.
5. El jurat farà constar en un informe, firmat pels seus membres, la classificació dels projectes, tenint en compte els mèrits de cada projecte, junt amb les seues observacions i qualssevol aspectes que requerisquen aclariment.
6. S'haurà de respectar l'anonimat fins que el jurat emeta el seu dictamen o decisió.
7. Si és necessari, es podrà invitar els participants a respondre preguntes que el jurat haja inclòs en l'acta per a aclarir qualsevol aspecte dels projectes, i s'alçarà una acta completa del diàleg entre els membres del jurat i els participants.
8. Conegut el dictamen del jurat i tenint en compte el contingut de la classificació i de l'acta a què es referix l'article anterior l'òrgan de contractació procedirà a l'adjudicació, que haurà de ser motivada si no s'ajusta a la proposta o propostes del jurat.
9. En els aspectes que no preveu esta secció, el concurs dels projectes es regirà per les disposicions reguladores de la contractació de servicis.

CAPÍTOL II

Adjudicació d'altres contractes del sector públic

Secció 1a. Normes aplicables pels poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques

Article 189. *Delimitació general.*

Els poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques aplicaran, per a l'adjudicació dels seus contractes, les normes de la secció present.

Article 190. *Adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada.*

1. L'adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada es regirà per les normes que estableix el capítol anterior amb les adaptacions següents:

a) No seran aplicables les normes que estableixen el paràgraf segon de l'apartat 2 de l'article 150 sobre intervenció del comitè d'experts per a la valoració de criteris subjectius, els apartats 1 i 2 de l'article 152 sobre criteris per a apreciar el caràcter anormal o desproporcionat de les ofertes, l'article 156 sobre formalització dels contractes sense perjudi que s'haja d'observar el termini que estableix el seu apartat 3 i el que preveu l'apartat 5, l'article 160 sobre examen de les proposicions i proposta d'adjudicació, i l'article 172 sobre els supòsits en què és possible acudir a un procediment negociat per a adjudicar contractes de gestió de servicis públics.

b) No serà necessari publicar les licitacions i adjudicacions en els diaris oficials nacionals als quals es referixen el paràgraf primer de l'apartat 1 de l'article 142 i el paràgraf primer de l'apartat 2 de l'article 154, i s'entendrà que se satisfà el principi de

publicitat per mitjà de la publicació efectuada en el «Diari Oficial de la Unió Europea» i la inserció de la corresponent informació en la plataforma de contractació a la qual es referix l'article 334 o en el sistema equivalent gestionat per l'administració pública de la qual depenga l'entitat contractant, sense perjudi de la utilització de mitjans addicionals amb caràcter voluntari.

2. Si, per raons d'urgència, resulta impracticable el compliment dels terminis mínims establits, serà aplicable el que preveu l'article 112.2.b) sobre reducció de terminis.

Article 191. Adjudicació dels contractes que no estiguen subjectes a regulació harmonitzada.

En l'adjudicació de contractes no subjectes a regulació harmonitzada seran aplicables les disposicions següents:

a) L'adjudicació estarà sotmesa, en tot cas, als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació.

b) Els òrgans competents de les entitats a les quals es referix esta secció aprovaran unes instruccions, de compliment obligatori en l'àmbit intern d'estes, en les quals es regulen els procediments de contractació de manera que quede garantida l'efectivitat dels principis enunciats en la lletra anterior i que el contracte és adjudicat a qui presente l'oferta econòmicament més avantatjosa. Estes instruccions s'han de posar a disposició de tots els interessats a participar en els procediments d'adjudicació de contractes regulats per estes, i s'han de publicar en el perfil de contractant de l'entitat.

En l'àmbit del sector públic estatal, l'aprovació de les instruccions requerirà l'informe previ de l'Advocacia de l'Estat.

c) Es consideraran complides les exigències derivades del principi de publicitat amb la inserció de la informació relativa a la licitació dels contractes l'import dels quals supere els 50.000 euros en el perfil del contractant de l'entitat, sense perjudi que les instruccions internes de contractació puguen arbitrar altres modalitats, alternatives o addicionals, de difusió.

Secció 2a. Normes aplicables per altres ens, organismes i entitats del sector públic

Article 192. Règim d'adjudicació de contractes.

1. Els ens, els organismes i les entitats del sector públic que no tinguen la consideració de poders adjudicadors s'hauran d'ajustar, en l'adjudicació dels contractes, als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació.

2. L'adjudicació dels contractes s'haurà d'efectuar de manera que recaiga en l'oferta econòmicament més avantatjosa.

3. En les instruccions internes en matèria de contractació que aproven estes entitats es disposarà el que siga necessari per a assegurar l'efectivitat dels principis enunciats en l'apartat 1 d'este article i la directriu establida en l'apartat 2. Estes instruccions s'han de posar a disposició de tots els interessats a participar en els procediments d'adjudicació de contractes regulats per estes, i s'han de publicar en el perfil de contractant de l'entitat.

En l'àmbit del sector públic estatal, estes instruccions hauran de ser informades abans de ser aprovades per l'òrgan al qual corresponga l'assessorament jurídic de la corresponent entitat.

Secció 3a. Normes aplicables en l'adjudicació de contractes subvencionats

Article 193. Adjudicació de contractes subvencionats.

L'adjudicació dels contractes subvencionats a què es referix l'article 17 d'esta llei es regirà per les normes que estableix l'article 190.

TÍTOL II

Racionalització tècnica de la contractació

CAPÍTOL I

Normes generals

Article 194. *Sistemes per a la racionalització de la contractació de les administracions públiques.*

Per a racionalitzar i ordenar l'adjudicació de contractes, les administracions públiques podran concloure acords marc, articular sistemes dinàmics, o centralitzar la contractació d'obres, servicis i subministraments en servicis especialitzats, d'acord amb les normes d'este títol.

Article 195. *Sistemes per a la racionalització de la contractació d'altres entitats del sector públic.*

Els sistemes per a la racionalització de la contractació que establisquen les entitats del sector públic que no tinguen el caràcter d'administracions públiques en les seues normes i instruccions pròpies s'hauran d'ajustar a les disposicions d'este títol per a l'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada.

CAPÍTOL II

Acords marc

Article 196. *Funcionalitat i límits.*

1. Els òrgans de contractació del sector públic podran concloure acords marc amb un o més empresaris a fi de fixar les condicions a les quals s'hauran d'ajustar els contractes que pretenguen adjudicar durant un període determinat, sempre que el recurs a estos instruments no s'efectue de forma abusiva o de manera que la competència es veja obstaculitzada, restringida o falsejada.

2. Quan es concloga l'acord marc amb diversos empresaris, el nombre d'estos haurà de ser, almenys, de tres, sempre que hi haja un nombre suficient d'interessats que s'ajusten als criteris de selecció o d'ofertes admissibles que responguen als criteris d'adjudicació.

3. La duració d'un acord marc no podrà excedir els quatre anys, excepte en casos excepcionals, degudament justificats.

Article 197. *Procediment de subscripció d'acords marc.*

1. Per a la celebració d'un acord marc se seguiran les normes de procediment establides en el llibre II, i en el capítol I del títol I d'este llibre.

2. La formalització de l'acord marc es publicarà en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació i, en un termini no superior a quaranta-huit dies, es publicarà, a més, en el «Boletín Oficial del Estado» o en els respectius diaris o butlletins oficials de les comunitats autònomes o de les províncies. La possibilitat d'adjudicar contractes subjectes a regulació harmonitzada basant-se en l'acord marc estarà condicionada pel fet que, en el termini de quaranta-huit dies des que es firme, se n'haja remés l'anunci corresponent al «Diari Oficial de la Unió Europea» i s'haja publicat en el «Boletín Oficial del Estado».

3. En els casos a què es referix l'article 153, l'òrgan de contractació podrà no publicar determinada informació relativa a la firma de l'acord marc, i ho justificarà degudament en l'expedient.

Article 198. *Adjudicació de contractes basats en un acord marc.*

1. Només es podran subscriure contractes basats en un acord marc entre els òrgans de contractació i les empreses que hagen sigut originàriament part en l'acord. En estos contractes, en particular en el cas previst en l'apartat 3 d'este article, les parts no podran, en cap cas, introduir modificacions substancials respecte dels termes establits en l'acord marc.

2. Els contractes basats en l'acord marc s'adjudicaran d'acord amb el que preveuen els apartats 3 i 4 d'este article.

3. Quan s'haja conclòs l'acord marc amb un únic empresari, els contractes basats en aquell s'adjudicaran d'acord amb els termes que s'hi establixen. Els òrgans de contractació podran consultar per escrit l'empresari, i li demanaran, si és necessari, que complete la seua oferta.

4. Quan l'acord marc s'haja firmat amb diversos empresaris, l'adjudicació dels contractes basats en este s'efectuarà aplicant els termes fixats en este acord marc, sense necessitat de convocar les parts a una nova licitació.

Quan no tots els termes estiguen establits en l'acord marc, l'adjudicació dels contractes s'efectuarà convocant les parts a una nova licitació, en la qual es prendran com a base els mateixos termes, formulant-los de manera més precisa si és necessari, i, si cal, altres als quals es referisquen les especificacions de l'acord marc, d'acord amb el procediment següent:

a) Per cada contracte que s'haja d'adjudicar, es consultarà per escrit totes les empreses capaces de realitzar l'objecte del contracte. No obstant això, quan els contractes que s'han d'adjudicar no estiguen subjectes, per raó del seu objecte i quantia, a procediment harmonitzat, l'òrgan de contractació podrà decidir, justificant-ho degudament en l'expedient, no estendre esta consulta a la totalitat dels empresaris que siguen part de l'acord marc, sempre que, com a mínim, sol·licite ofertes a tres d'estos.

b) Es concedirà un termini suficient per a presentar les ofertes relatives a cada contracte específic, tenint en compte factors com ara la complexitat de l'objecte del contracte i el temps necessari per a l'enviament de l'oferta.

c) Les ofertes es presentaran per escrit i el seu contingut serà confidencial fins al moment fixat per a la seua obertura.

d) De manera alternativa al que assenyalen les lletres anteriors, l'òrgan de contractació podrà obrir una subhasta electrònica per a l'adjudicació del contracte, d'acord amb el que establix l'article 148.

e) El contracte s'adjudicarà al licitador que haja presentat la millor oferta, valorada segons els criteris detallats en l'acord marc.

f) Si ho considera oportú, l'òrgan de contractació podrà decidir la publicació de l'adjudicació d'acord amb el que preveu l'article 154.

5. En els procediments d'adjudicació als quals es referixen els apartats anteriors es podrà efectuar la formalització del contracte sense necessitat d'observar el termini d'espera previst en l'article 156.3.

CAPÍTOL III

Sistemes dinàmics de contractació

Article 199. *Funcionalitat i límits.*

1. Els òrgans de contractació del sector públic podran articular sistemes dinàmics per a la contractació d'obres, servicis i subministraments d'ús corrent les característiques dels quals, generalment disponibles en el mercat, satisfacen les seues necessitats, sempre que el recurs a estos instruments no es faça de manera que la competència es veja obstaculitzada, restringida o falsejada.

2. La duració d'un sistema dinàmic de contractació no podrà excedir els quatre anys, excepte en casos excepcionals degudament justificats.

Article 200. *Implementació.*

1. El sistema dinàmic de contractació es desenrotllarà d'acord amb les normes del procediment obert al llarg de totes les seues fases i fins a l'adjudicació dels corresponents contractes, que s'efectuarà en la forma prevista en l'article 202. Tots els licitadors que complisquen els criteris de selecció i que hagen presentat una oferta indicativa que s'ajuste a allò que s'ha assenyalat en els plecs seran admesos en el sistema.

2. Per a la implementació d'un sistema dinàmic de contractació s'observaran les normes següents:

a) L'òrgan de contractació haurà de publicar un anunci de licitació, en la forma que estableix l'article 142, en el qual haurà d'indicar expressament que pretén articular un sistema dinàmic de contractació.

b) En els plecs s'haurà de precisar, a més dels altres punts que resulten pertinents, la naturalesa dels contractes que es podran subscriure per mitjà del sistema, i tota la informació necessària per a incorporar-s'hi i, en particular, la relativa a l'equip electrònic utilitzat i als arreglaments i les especificacions tècniques de connexió.

c) Des de la publicació de l'anunci i fins a l'expiració del sistema, s'oferirà accés sense restricció, directe i complet, per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics, als plecs i a la documentació complementària. En l'anunci a què es referix la lletra a) anterior, s'indicarà l'adreça d'internet en la qual es poden consultar estos documents.

3. El desenrotllament del sistema i l'adjudicació dels contractes en el marc d'este s'hauran d'efectuar, exclusivament, per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.

4. La participació en el sistema serà gratuïta per a les empreses, a les quals no es podrà carregar cap gasto.

Article 201. *Incorporació d'empreses al sistema.*

1. Durant la vigència del sistema, tot empresari interessat podrà presentar una oferta indicativa a l'efecte de ser-hi inclòs.

2. L'avaluació de les ofertes indicatives s'haurà d'efectuar en un termini màxim de quinze dies a partir de la seua presentació. Este termini podrà ser prorrogat per l'òrgan de contractació, sempre que, mentrestant, no convoque una nova licitació.

3. L'òrgan de contractació haurà de comunicar al licitador la seua admissió en el sistema dinàmic de contractació, o el rebuig de la seua oferta indicativa, que només serà procedent en el cas que l'oferta no s'ajuste al que estableix el plec, en el termini màxim de dos dies des que s'efectue l'avaluació de la seua oferta indicativa.

4. Les ofertes indicatives es podran millorar en qualsevol moment, sempre que continuen sent conformes al plec.

Article 202. *Adjudicació de contractes en el marc d'un sistema dinàmic de contractació.*

1. Cada contracte específic que es pretenga adjudicar en el marc d'un sistema dinàmic de contractació haurà de ser objecte d'una licitació.

2. Quan per raó de la seua quantia els contractes a adjudicar estiguen subjectes a regulació harmonitzada, abans de procedir a la licitació els òrgans de contractació publicaran un anunci simplificat, en els mitjans que es detallen en l'article 142, en el qual invitaran qualsevol empresari interessat a presentar una oferta indicativa, en un termini no inferior a quinze dies, que es computaran des de l'enviament de l'anunci a la Unió Europea. Fins que no concloga l'avaluació de les ofertes indicatives presentades en termini no es podran convocar noves licitacions.

3. Tots els empresaris admesos en el sistema seran invitats a presentar una oferta per al contracte específic que s'estiga licitant, a l'efecte de la qual se'ls concedirà un

termini suficient que es fixarà tenint en compte el temps que raonablement puga ser necessari per a preparar-la, atesa la complexitat del contracte. L'òrgan de contractació podrà, així mateix, obrir una subhasta electrònica d'acord amb el que estableix l'article 148.

4. El contracte s'adjudicarà al licitador que haja presentat la millor oferta, valorada d'acord amb els criteris assenyalats en l'anunci de licitació a què es referix l'article 200.2.a). Estos criteris s'hauran de precisar en la invitació a la qual es referix l'apartat anterior.

5. El resultat del procediment s'haurà d'anunciar dins dels quaranta-huit dies següents a l'adjudicació de cada contracte en la forma que preveu l'apartat 1 de l'article 154, i serà igualment aplicable el que preveu el seu apartat 4. No obstant això, estos anuncis es podran agrupar trimestralment, i en este cas el termini de quaranta-huit dies es computarà des de l'acabament del trimestre.

6. L'adjudicació prevista en l'apartat 4 d'este article podrà anar seguida de manera immediata per la formalització del contracte.

CAPÍTOL IV

Centrals de contractació

Secció 1a. Normes generals

Article 203. *Funcionalitat i principis d'actuació.*

1. Les entitats del sector públic podran centralitzar la contractació d'obres, servicis i subministraments i atribuir-la a servicis especialitzats.

2. Les centrals de contractació podran actuar adquirint subministraments i servicis per a altres òrgans de contractació, o adjudicant contractes o firmant acords marc per a la realització d'obres, subministraments o servicis destinats a estos.

3. Les centrals de contractació se subjectaran, en l'adjudicació dels contractes i acords marc que subscriuen, a les disposicions de la present llei i les normes que la despleguen.

Article 204. *Creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes i entitats locals.*

1. La creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes, així com la determinació del tipus de contractes i l'àmbit subjectiu al qual s'estenen, es farà en la forma que prevegen les normes de desplegament d'esta llei que aquelles dicten en exercici de les seues competències.

2. En l'àmbit de l'Administració local, les diputacions provincials podran crear centrals de contractació per acord del ple.

Article 205. *Adhesió a sistemes externs de contractació centralitzada.*

1. Les comunitats autònomes i les entitats locals, així com els organismes autònoms i ens públics que en depenen, es podran adherir al sistema de contractació centralitzada estatal regulat en l'article 206, per a la totalitat dels subministraments, servicis i obres que inclou o només per a determinades categories d'estos. L'adhesió requerirà la conclusió del corresponent acord amb la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

2. Igualment, per mitjà dels corresponents acords, les comunitats autònomes i les entitats locals es podran adherir a sistemes d'adquisició centralitzada d'altres comunitats autònomes o entitats locals.

3. Les societats i fundacions i la resta d'ens, organismes i entitats del sector públic es podran adherir als sistemes de contractació centralitzada establits per les administracions públiques en la forma prevista en els apartats anteriors.

Secció 2a. Contractació centralitzada en l'àmbit estatal

Article 206. Règim general.

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals, el ministre d'Economia i Hisenda podrà declarar de contractació centralitzada els subministraments, obres i servicis que contracten, de forma general i amb característiques essencialment homogènies, els diferents òrgans i organismes.

2. La contractació d'estos subministraments, obres o servicis s'haurà d'efectuar a través de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, que operarà, respecte d'estos, com a central de contractació única en l'àmbit que definix l'apartat 1. El finançament dels corresponents contractes anirà a càrrec de l'organisme peticionari.

3. La contractació d'obres, subministraments o servicis centralitzats la podrà fer la Direcció General del Patrimoni de l'Estat a través dels procediments següents:

a) Per mitjà de la conclusió del corresponent contracte, que s'adjudicarà d'acord amb les normes procedimentals contingudes en el capítol I del títol I d'este llibre.

b) A través del procediment especial d'adopció de tipus. Este procediment es desenrotllarà en dos fases, la primera de les quals tindrà com a objecte l'adopció dels tipus contractables per a cada classe de béns, obres o servicis per mitjà de la conclusió d'un acord marc o l'obertura d'un sistema dinàmic, mentres que la segona tindrà com a finalitat la contractació específica, d'acord amb les normes aplicables a cada un dels citats sistemes contractuals, dels béns, servicis o obres dels tipus adoptats d'esta forma que necessiten els diferents òrgans i organismes.

Fins que no es produïska l'adopció de tipus, d'acord amb el que assenyala l'apartat anterior, o quan els tipus adoptats no reunisquen les característiques indispensables per a satisfer les necessitats de l'organisme peticionari, la contractació dels subministraments, obres o servicis serà efectuada, d'acord amb les normes generals de procediment, per la Direcció General del Patrimoni de l'Estat. No obstant això, si ho preveu l'orde per la qual s'acorda la centralització d'estos contractes, la contractació podrà ser realitzada, d'acord amb les normes generals de competència i procediment, per l'òrgan de contractació corresponent, amb un informe previ favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Quan la contractació dels subministraments, servicis o obres s'haja d'efectuar convocant les parts en un acord marc a una nova licitació, d'acord amb el que preveuen les lletres a) a d) de l'apartat 4 de l'article 198, la consulta per escrit als empresaris capaços de realitzar la prestació, així com la recepció i l'examen de les proposicions seran responsabilitat de l'organisme interessat en l'adjudicació del contracte, que elevarà la proposta corresponent a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Si l'adopció de tipus s'ha efectuat per mitjà de l'articulació d'un sistema dinàmic de contractació, en l'adjudicació dels contractes que, per raó de la seua quantia, no estiguen subjectes a un procediment harmonitzat, no regirà el que disposen l'article 201.2 i l'article 202.2 sobre la impossibilitat de convocar noves licitacions mentres estiga pendent l'avaluació de les ofertes presentades.

4. La conclusió per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals d'acords marc que tinguen com a objecte béns, servicis o obres no declarats de contractació centralitzada requerirà l'informe favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, que s'haurà d'obtindre abans d'iniciar el procediment dirigit a la seua adjudicació, quan eixos béns, servicis o obres es contracten de forma general i amb característiques essencialment homogènies en el mencionat àmbit. Igualment, serà necessari l'informe previ favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat per a la subscripció d'acords marc que afecten més d'un departament ministerial, organisme autònom o entitat de les mencionades en este apartat.

Article 207. *Adquisició centralitzada d'equips i sistemes per al tractament de la informació.*

1. La competència per a adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i els seus elements complementaris o auxiliars, en l'àmbit que definix l'apartat 1 de l'article anterior, que no hagen sigut declarats d'adquisició centralitzada, d'acord amb el que assenyalava este apartat, correspondrà, en tot cas, al director general del Patrimoni de l'Estat, oïts els departaments ministerials o organismes interessats en la compra pel que fa a les seues necessitats.

2. El ministre d'Economia i Hisenda podrà atribuir la competència per a adquirir els béns a què es referix este article a altres òrgans de l'Administració General de l'Estat, els organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i entitats públiques estatals, quan circumstàncies especials o el volum d'adquisicions que realitzen ho aconsellen així.

LLIBRE IV

Efectes, compliment i extinció dels contractes administratius

TÍTOL I

Normes generals

CAPÍTOL I

Efectes dels contractes

Article 208. *Règim jurídic.*

Els efectes dels contractes administratius es regiran per les normes a què fa referència l'article 19.2 i pels plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques, generals i particulars.

Article 209. *Vinculació al contingut contractual.*

Els contractes s'hauran de complir segons les clàusules d'estos, sense perjudi de les prerrogatives que estableix la legislació a favor de les administracions públiques.

CAPÍTOL II

Prerrogatives de l'Administració pública en els contractes administratius

Article 210. *Enumeració.*

Dins dels límits i amb subjecció als requisits i efectes assenyalats en la present llei, l'òrgan de contractació posseïx la prerrogativa d'interpretar els contractes administratius, resoldre els dubtes que oferisca el seu compliment, modificar-los per raons d'interés públic, acordar-ne la resolució i determinar-ne els efectes.

Article 211. *Procediment d'exercici.*

1. En els procediments que s'instruïsquen per a l'adopció d'acords relatius a la interpretació, modificació i resolució del contracte caldrà donar audiència al contractista.

2. En l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals, els acords a què es referix l'apartat anterior hauran de ser adoptats amb un informe previ del servici jurídic corresponent, excepte en els casos previstos en els articles 99 i 213.

3. No obstant això, serà preceptiu l'informe del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva en els casos de:

- a) Interpretació, nul·litat i resolució, quan es formule oposició per part del contractista.
- b) Modificacions del contracte, quan la seua quantia, aïllada o conjuntament, siga superior a un 10 per cent del preu primitiu del contracte, quan este siga igual o superior a 6.000.000 d'euros.

4. Els acords que adopte l'òrgan de contractació posaran fi a la via administrativa i seran immediatament executius

CAPÍTOL III

Execució dels contractes

Article 212. *Execució defectuosa i demora.*

1. Els plecs o el document contractual podran preveure penalitats per al cas de compliment defectuós de la prestació objecte d'este o per al supòsit d'incompliment dels compromisos o de les condicions especials d'execució del contracte que s'hagen establert d'acord amb els articles 64.2 i 118.1. Estes penalitats hauran de ser proporcionals a la gravetat de l'incompliment i la seua quantia no podrà ser superior al 10 per cent del pressupost del contracte.

2. El contractista està obligat a complir el contracte dins del termini total fixat per a la realització d'este, així com dels terminis parcials assenyalats per a la seua execució successiva.

3. La constitució en mora del contractista no necessitarà intimació prèvia per part de l'Administració.

4. Quan el contractista, per causes imputables a este, haja incorregut en demora respecte al compliment del termini total, l'Administració podrà optar indistintament per la resolució del contracte o per la imposició de les penalitats diàries en la proporció de 0,20 euros per cada 1.000 euros del preu del contracte.

L'òrgan de contractació podrà acordar la inclusió en el plec de clàusules administratives particulars d'unes penalitats diferents de les enumerades en el paràgraf anterior quan, atenent les característiques especials del contracte, es considere necessari per a la seua correcta execució i així es justifique en l'expedient.

5. Cada vegada que les penalitats per demora aconseguisquen un múltiple del 5 per cent del preu del contracte, l'òrgan de contractació estarà facultat per a procedir a la resolució d'este o acordar la continuïtat de la seua execució amb imposició de noves penalitats.

6. L'Administració tindrà la mateixa facultat a la qual es referix l'apartat anterior respecte a l'incompliment per part del contractista dels terminis parcials, quan s'haja previst en el plec de clàusules administratives particulars o quan la demora en el compliment d'aquells faça presumir raonablement la impossibilitat de complir el termini total.

7. Quan el contractista, per causes imputables a este, haja incomplert l'execució parcial de les prestacions definides en el contracte, l'Administració podrà optar, indistintament, per la seua resolució o per la imposició de les penalitats que, per a estos supòsits, es determinen en el plec de clàusules administratives particulars.

8. Les penalitats s'imposaran per acord de l'òrgan de contractació, adoptat a proposta del responsable del contracte si s'ha designat, que serà immediatament executiu, i es faran efectives per mitjà de deducció de les quantitats que, en concepte de pagament total o parcial, s'hagen abonat al contractista o sobre la garantia que, si és el cas, s'haja constituït, quan no es puguen deduir de les mencionades certificacions.

Article 213. *Resolució per demora i pròrroga dels contractes.*

1. En el supòsit a què es referix l'article anterior, si l'Administració opta per la resolució, l'haurà d'acordar l'òrgan de contractació o aquell que tinga atribuïda esta competència en les comunitats autònomes, sense un altre tràmit preceptiu que l'audiència del contractista i, quan es formule oposició per part d'este, el dictamen del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva.

2. Si el retard s'ha produït per motius no imputables al contractista i este oferix complir els seus compromisos i se li dóna una pròrroga del temps que se li havia assenyalat, l'Administració concedirà un termini que serà, almenys, igual al temps perdut, llevat que el contractista en demane un altre de menor.

Article 214. *Indemnització de danys i perjuís.*

1. Serà obligació del contractista indemnitzar tots els danys i perjuís que es causen a tercers com a conseqüència de les operacions que requerisca l'execució del contracte.

2. Quan estos danys i perjuís hagen sigut ocasionats com a conseqüència immediata i directa d'una orde de l'Administració, esta serà responsable dins dels límits assenyalats en les lleis. També serà responsable l'Administració dels danys que es causen a tercers com a conseqüència dels vicis del projecte que ha elaborat en el contracte d'obres o en el de subministrament de fabricació.

3. Els tercers podran requerir prèviament, dins de l'any següent a la producció del fet, l'òrgan de contractació, perquè este, oït el contractista, es pronuncie sobre a quina de les parts contractants correspon la responsabilitat dels danys. L'exercici d'esta facultat interromp el termini de prescripció de l'acció.

4. La reclamació d'aquells es formularà, en tot cas, d'acord amb el procediment establert en la legislació aplicable a cada supòsit.

Article 215. *Principi de compte i risc.*

L'execució del contracte es farà a compte i risc del contractista, sense perjudi del que l'article 231 estableix per al contracte d'obres, i del que s'haja pactat en les clàusules de repartiment de risc que s'inclouen en els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Article 216. *Pagament del preu.*

1. El contractista tindrà dret a l'abonament de la prestació realitzada en els termes que estableixen esta llei i el contracte, d'acord amb el preu convingut.

2. El pagament del preu es podrà fer de manera total o parcial, per mitjà d'abonaments a compte o, en el cas de contractes de tracte successiu, per mitjà de pagament en cada un dels venciments que s'hagen estipulat.

3. El contractista tindrà també dret a percebre abonaments a compte per l'import de les operacions preparatòries de l'execució del contracte i que estiguen compreses en l'objecte d'este, en les condicions assenyalades en els plecs respectius, i haurà d'assegurar els pagaments mencionats per mitjà de la prestació de garantia.

4. L'Administració tindrà l'obligació d'abonar el preu dins dels trenta dies següents a la data de l'expedició dels certificats d'obres o dels corresponents documents que acrediten la realització total o parcial del contracte, sense perjudi del termini especial establert en l'article 222.4, i, si es demora, haurà d'abonar al contractista, a partir del compliment del dit termini de trenta dies, els interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials. Quan no siga procedent l'expedició de certificació d'obra, i la data de recepció de la factura o sol·licitud de pagament equivalent es preste a dubte o siga anterior a la recepció de les mercaderies o a la prestació dels servicis, el termini de trenta dies es comptarà des de la dita data de recepció o prestació.

5. Si la demora en el pagament és superior a quatre mesos, el contractista podrà procedir, si és el cas, a la suspensió del compliment del contracte, i haurà de comunicar a l'Administració, amb un mes d'antelació, esta circumstància, als efectes del reconeixement dels drets que es puguen derivar de la dita suspensió, en els termes establits en esta llei.

6. Si la demora de l'Administració és superior a huit mesos, el contractista tindrà dret, així mateix, a resoldre el contracte i al rescabament dels perjudis que com a conseqüència d'això se li originen.

7. Sense perjudi del que estableixen les normes tributàries i de la Seguretat Social, els abonaments a compte que corresponguen per l'execució del contracte només podran ser embargats en els supòsits següents:

a) Per al pagament dels salaris meritats pel personal del contractista en l'execució del contracte i de les quotes socials que se'n deriven.

b) Per al pagament de les obligacions concretes pel contractista amb els subcontractistes i subministradors referides a l'execució del contracte.

8. Les comunitats autònomes podran reduir els terminis de trenta dies, quatre mesos i huit mesos que estableixen els apartats 4, 5 i 6 d'este article.

Article 217. Procediment per a fer efectius els deutes de les administracions públiques.

Transcorregut el termini a què es referix l'article 216.4 d'esta llei, els contractistes podran reclamar per escrit a l'administració contractant el compliment de l'obligació de pagament i, si és el cas, dels interessos de demora. Si, transcorregut el termini d'un mes, l'Administració no ha contestat, es considerarà reconegut el venciment del termini de pagament i els interessats podran formular un recurs contenciós administratiu contra la inactivitat de l'Administració, i podran sol·licitar com a mesura cautelar el pagament immediat del deute. L'òrgan judicial adoptarà la mesura cautelar, llevat que l'Administració acredite que no concorren les circumstàncies que justifiquen el pagament o que la quantia reclamada no correspon a la que és exigible i, en este cas, la mesura cautelar es limitarà a esta última. La sentència condemnarà a costes l'Administració demandada en el cas d'estimació total de la pretensió de cobrament.

Article 218. Transmissió dels drets de cobrament.

1. Els contractistes que, d'acord amb l'article anterior, tinguen dret de cobrament davant de l'Administració, podran cedir-lo d'acord amb el dret.

2. Perquè la cessió del dret de cobrament siga efectiva davant de l'Administració, serà requisit imprescindible la notificació fefaent a esta de l'acord de cessió.

3. L'eficàcia de les segones i successives cessions dels drets de cobrament cedits pel contractista quedarà condicionada al compliment del que disposa el número anterior.

4. Una vegada que l'Administració tinga coneixement de l'acord de cessió, el manament de pagament haurà de ser expedit a favor del cessionari. Abans que s'informe l'Administració sobre la cessió, els manaments de pagament a nom del contractista o del cedent produiran efectes alliberadors.

CAPÍTOL IV

Modificació dels contractes

Article 219. Potestat de modificació del contracte.

1. Els contractes administratius només podran ser modificats per raons d'interés públic en els casos i en la forma previstos en el títol V del llibre I, i d'acord amb el procediment regulat en l'article 211.

En estos casos, les modificacions acordades per l'òrgan de contractació seran obligatòries per als contractistes.

2. Les modificacions del contracte s'hauran de formalitzar d'acord amb el que disposa l'article 156.

Article 220. *Suspensió dels contractes.*

1. Si l'Administració acorda la suspensió del contracte o esta té lloc per l'aplicació del que disposa l'article 216, s'alçarà una acta en què es consignaran les circumstàncies que l'han motivat i la situació de fet en l'execució d'aquell.

2. Acordada la suspensió, l'Administració abonarà al contractista els danys i perjuís patits efectivament per este.

CAPÍTOL V

Extinció dels contractes

Secció 1a. Disposició general

Article 221. *Extinció dels contractes.*

Els contractes s'extingiran per compliment o per resolució.

Secció 2a. Compliment dels contractes

Article 222. *Compliment dels contractes i recepció de la prestació.*

1. El contracte s'entendrà complit pel contractista quan este haja realitzat, d'acord amb els seus termes i a satisfacció de l'Administració, la totalitat de la prestació.

2. En tot cas, la seua constatació exigirà de l'Administració un acte formal i positiu de recepció o conformitat dins del mes següent a l'entrega o realització de l'objecte del contracte, o en el termini que es determine en el plec de clàusules administratives particulars per raó de les seues característiques. A la Intervenció de l'Administració corresponent li seran comunicats, quan siga preceptiu, la data i el lloc de l'acte, per a la seua eventual assistència en exercici de les seues funcions de comprovació de la inversió.

3. En els contractes es fixarà un termini de garantia a comptar de la data de recepció o conformitat, transcorregut el qual sense objeccions per part de l'Administració, excepte en els supòsits en què s'establisca un altre termini en esta llei o en altres normes, quedarà extingida la responsabilitat del contractista. S'exceptuen del termini de garantia aquells contractes en què per la seua naturalesa o característiques no siga necessari, cosa que s'haurà de justificar degudament en l'expedient de contractació i consignar expressament en el plec.

4. Excepte en els contractes d'obres, que es regiran pel que disposa l'article 235, dins del termini d'un mes, a comptar de la data de l'acte de recepció o conformitat, s'haurà d'acordar i ser notificada al contractista la liquidació corresponent del contracte i se li haurà d'abonar, si és el cas, el saldo resultant. Si es produïx demora en el pagament del saldo de liquidació, el contractista tindrà dret a percebre els interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'establixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials.

Secció 3a. Resolució dels contractes

Article 223. *Causas de resolució.*

Són causes de resolució del contracte:

a) La mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual o l'extinció de la personalitat jurídica de la societat contractista, sense perjuí del que preveu l'article 85.

- b) La declaració de concurs o la declaració d'insolvència en qualsevol altre procediment.
- c) El mutu acord entre l'Administració i el contractista.
- d) La demora en el compliment dels terminis per part del contractista i l'incompliment del termini assenyalat en la lletra c) de l'apartat 2 de l'article 112.
- e) La demora en el pagament per part de l'Administració per un termini superior al que estableix l'apartat 6 de l'article 216 o l'inferior que s'haja fixat a l'empara del seu apartat 8.
- f) L'incompliment de les restants obligacions contractuals essencials, qualificades com a tals en els plecs o en el contracte.
- g) La impossibilitat d'executar la prestació en els termes inicialment pactats o la possibilitat certa que es produïska una lesió greu a l'interés públic si es continua executant la prestació en eixos termes, quan no siga possible modificar el contracte d'acord amb el que disposa el títol V del llibre I.
- h) Les establides expressament en el contracte.
- i) Les que s'assenyalen específicament per a cada categoria de contracte en esta llei.

Article 224. *Aplicació de les causes de resolució.*

1. La resolució del contracte l'acordarà l'òrgan de contractació, d'ofici o a instància del contractista, si és el cas, seguint el procediment que estableixen les normes de desplegament d'esta llei.
2. La declaració d'insolvència en qualsevol procediment i, en cas de concurs, l'obertura de la fase de liquidació, donaran sempre lloc a la resolució del contracte.
En la resta de casos, la resolució podrà ser instada per aquella part a la qual no siga imputable la circumstància que donà lloc a esta, sense perjudi del que estableix l'apartat 7.
3. Quan la causa de resolució siga la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual, l'Administració podrà acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors.
4. La resolució per mutu acord només podrà tindre lloc quan no concórrega una altra causa de resolució que siga imputable al contractista i sempre que raons d'interés públic facen innecessària o inconvenient la permanència del contracte.
5. En cas de declaració de concurs i mentres no s'haja produït l'obertura de la fase de liquidació, l'Administració potestativament continuarà el contracte si el contractista presta les garanties suficients segons el parer d'aquella per a la seua execució.
6. En el supòsit de demora a què es referix la lletra e) de l'article anterior, si les penalitats a què dóna lloc la demora en el compliment del termini assolixen un múltiple del 5 per cent de l'import del contracte, caldrà ajustar-se al que disposa l'article 212.5.
7. L'incompliment de les obligacions derivades del contracte per part de l'Administració originarà la resolució d'aquell només en els casos que preveu esta llei.

Article 225. *Efectes de la resolució.*

1. Quan la resolució es produïska per mutu acord, els drets de les parts s'acomodaran al que elles hagen estipulat vàlidament.
2. L'incompliment per part de l'Administració de les obligacions del contracte determinarà per a aquella, amb caràcter general, el pagament dels danys i perjudis que per esta causa s'irroguen al contractista.
3. Quan el contracte es resolga per incompliment culpable del contractista, este haurà d'indemnitzar l'Administració pels danys i perjudis ocasionats. La indemnització es farà efectiva, en primer terme, sobre la garantia que, si és el cas, s'haja constituït, sense perjudi de la subsistència de la responsabilitat del contractista en allò que es referix a l'import que excedisca el de la garantia confiscada.
4. En tot cas, l'acord de resolució contindrà un pronunciament exprés sobre la procedència o no de la pèrdua, devolució o cancel·lació de la garantia que, si és el cas,

haja sigut constituïda. Només s'acordarà la pèrdua de la garantia en cas de resolució del contracte per concurs del contractista quan el concurs haja sigut qualificat de culpable.

5. Quan la resolució s'acorde per les causes recollides en la lletra g) de l'article 223, el contractista tindrà dret a una indemnització del 3 per cent de l'import de la prestació deixada de realitzar, llevat que la causa siga imputable al contractista.

6. En el moment d'incoar-se l'expedient administratiu de resolució del contracte per la causa que estableix la lletra g) de l'article 223, es podrà iniciar el procediment per a l'adjudicació del nou contracte, si bé l'adjudicació d'este quedarà condicionada a la terminació de l'expedient de resolució. S'aplicarà la tramitació d'urgència als dos procediments.

Fins que es formalitze el nou contracte, el contractista quedarà obligat, en la forma i amb l'abast que determine l'òrgan de contractació, a adoptar les mesures necessàries per raons de seguretat, o indispensables per a evitar un greu trastorn al servici públic o la ruïna del que construeix o fabrica. A falta d'acord, l'òrgan de contractació fixarà la retribució del contractista a instància d'este, una vegada conculsos els treballs i prenent com a referència els preus que van servir de base per a la firma del contracte. El contractista podrà impugnar esta decisió davant de l'òrgan de contractació, el qual haurà de resoldre el que siga procedent en el termini de quinze dies hàbils.

CAPÍTOL VI

Cessió dels contractes i subcontractació

Secció 1a. Cessió dels contractes

Article 226. *Cessió dels contractes.*

1. Els drets i les obligacions que dimanen del contracte podran ser cedits per l'adjudicatari a un tercer sempre que les qualitats tècniques o personals del cedent no hagen sigut raó determinant de l'adjudicació del contracte, i de la cessió no resulte una restricció efectiva de la competència en el mercat. No es podrà autoritzar la cessió a un tercer quan esta supose una alteració substancial de les característiques del contractista si estes constituïxen un element essencial del contracte.

2. Perquè els adjudicataris puguen cedir els seus drets i obligacions a tercers s'hauran de complir els requisits següents:

- a) Que l'òrgan de contractació autoritze, de manera prèvia i expressa, la cessió.
- b) Que el cedent tinga executat almenys un 20 per 100 de l'import del contracte o, quan es tracte de la gestió de servici públic, que haja efectuat la seua explotació durant almenys una quinta part del termini de duració del contracte. No serà aplicable este requisit si la cessió es produïx mentre l'adjudicatari es trobe en concurs encara que s'haja obert la fase de liquidació.
- c) Que el cessionari tinga capacitat per a contractar amb l'Administració i la solvència que siga exigible, i estiga classificat degudament si este requisit ha sigut exigit al cedent, i no estar incurs en una causa de prohibició de contractar.
- d) Que la cessió es formalitze, entre l'adjudicatari i el cessionari, en una escriptura pública.

3. El cessionari quedarà subrogat en tots els drets i obligacions que correspondrien al cedent.

Secció 2a. Subcontractació

Article 227. *Subcontractació.*

1. El contractista podrà concertar amb tercers la realització parcial de la prestació, llevat que el contracte o els plecs disposen el contrari o que per la seua naturalesa i condicions es deduïska que aquell ha de ser executat directament per l'adjudicatari.

2. La formalització dels subcontractes estarà sotmesa al compliment dels requisits següents:

a) Si es preveu en els plecs o en l'anunci de licitació, els licitadors hauran d'indicar en l'oferta la part del contracte que tinguen previst subcontractar, assenyalant el seu import, i el nom o el perfil empresarial, definit per referència a les condicions de solvència professional o tècnica, dels subcontractistes als quals s'haja d'encomanar la seua realització.

b) En tot cas, l'adjudicatari haurà de comunicar anticipadament i per escrit a l'Administració la intenció de signar els subcontractes, assenyalant la part de la prestació que es pretén subcontractar i la identitat del subcontractista, i justificar suficientment l'aptitud d'este per a executar-la per referència als elements tècnics i humans de què disposa i a la seua experiència. En el cas que el subcontractista tinga la classificació adequada per a realitzar la part del contracte objecte de la subcontractació, la comunicació d'esta circumstància eximirà el contractista de la necessitat de justificar l'aptitud d'aquell. L'acreditació de l'aptitud del subcontractista es podrà realitzar immediatament després de la formalització del subcontracte si esta és necessària per a atendre una situació d'emergència o que exigisca l'adopció de mesures urgents i així es justifica suficientment.

c) Si els plecs o l'anunci de licitació han imposat als licitadors l'obligació de comunicar les circumstàncies assenyalades en la lletra a), els subcontractes que no s'ajusten a allò que s'ha indicat en l'oferta perquè es formalitzen amb empresaris diferents dels que s'hi havien indicat nominativament o perquè es referixen a parts de la prestació diferents de les que s'hi havien assenyalat, no es podran firmar fins que transcorreguen vint dies des que s'haja cursat la notificació i aportat les justificacions a què es referix la lletra b), llevat que amb anterioritat s'hagen autoritzat expressament, sempre que l'Administració no haja notificat dins d'este termini la seua oposició a estos. Este règim serà igualment aplicable si els subcontractistes han sigut identificats en l'oferta per mitjà de la descripció del seu perfil professional.

Sota la responsabilitat del contractista, els subcontractes es podran concloure sense necessitat de deixar transcórrer el termini de vint dies si la seua formalització és necessària per a atendre una situació d'emergència o que exigisca l'adopció de mesures urgents i es justifica suficientment.

d) En els contractes de caràcter secret o reservat, o en aquells l'execució dels quals haja d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials, d'acord amb disposicions legals o reglamentàries, o quan ho exigisca la protecció dels interessos essencials de la seguretat de l'Estat, la subcontractació requerirà sempre l'autorització expressa de l'òrgan de contractació.

e) Les prestacions parcials que l'adjudicatari subcontracte amb tercers no podran excedir el percentatge que es fixe en el plec de clàusules administratives particulars. En cas que no figure en el plec un límit especial, el contractista podrà subcontractar fins a un percentatge que no excedisca el 60 per 100 de l'import d'adjudicació.

Per al còmput d'este percentatge màxim, no es tindran en compte els subcontractes conclusos amb empreses vinculades al contractista principal, i es consideraran com a tals els que es troben en alguns dels supòsits que preveu l'article 42 del Codi de Comerç.

3. La infracció de les condicions que estableix l'apartat anterior per a procedir a la subcontractació, així com la falta d'acreditació de l'aptitud del subcontractista o de les circumstàncies determinants de la situació d'emergència o de les que fan urgent la subcontractació, podran donar lloc, en tot cas, a la imposició al contractista d'una penalitat de fins a un 50 per 100 de l'import del subcontracte.

4. Els subcontractistes estaran obligats només davant del contractista principal, el qual assumirà, per tant, la responsabilitat total de l'execució del contracte davant de l'Administració, d'acord estrictament amb els plecs de clàusules administratives particulars i els termes del contracte.

El coneixement que tinga l'Administració dels subcontractes formalitzats en virtut de les comunicacions a què es referixen les lletres b) i c) de l'apartat 1 d'este article, o

l'autorització que atorgue en el supòsit previst en la lletra d) del dit apartat, no alteraran la responsabilitat exclusiva del contractista principal.

5. En cap cas podrà concertar el contractista l'execució parcial del contracte amb persones inhabilitades per a contractar d'acord amb l'ordenament jurídic o compreses en algun dels supòsits de l'article 60.

6. El contractista haurà d'informar els representants dels treballadors de la subcontractació, d'acord amb la legislació laboral.

7. Els òrgans de contractació podran imposar al contractista, advertint-lo en l'anunci o en els plecs, la subcontractació amb tercers no vinculats a este, de determinades parts de la prestació que no excedisquen en el seu conjunt el 50 per cent de l'import del pressupost del contracte, quan tinguen una substantivitat pròpia dins del conjunt que les faça susceptibles d'una execució separada, per haver de ser realitzades per empreses que compten amb una determinada habilitació professional o per poder-se'n atribuir la realització a empreses amb una classificació adequada per a realitzar-la.

Les obligacions imposades d'acord amb el que preveu el paràgraf anterior es consideraran condicions especials d'execució del contracte als efectes previstos en els articles 212.1 i 223.f)

8. Els subcontractistes no tindran en cap cas una acció directa davant de l'Administració contractant per les obligacions contretes amb ells pel contractista com a conseqüència de l'execució del contracte principal i dels subcontractes.

9. El que disposa este article és aplicable a les entitats públiques empresarials i organismes assimilats dependents de les restants administracions públiques, si bé la referència a les prohibicions de contractar que fa l'apartat 5 d'este article s'ha d'entendre limitada a les que s'enumeren en l'article 60.1.

Article 228. *Pagaments a subcontractistes i subministradors.*

1. El contractista s'ha d'obligar a abonar als subcontractistes o subministradors el preu pactat en els terminis i condicions que s'indiquen a continuació.

2. Els terminis fixats no podran ser més desfavorables que els que preveu l'article 216.4 per a les relacions entre l'Administració i el contractista i es computaran des de la data d'aprovació pel contractista principal de la factura emesa pel subcontractista o el subministrador, amb indicació de la seua data i del període a què corresponga.

3. L'aprovació o conformitat s'haurà d'atorgar en un termini màxim de trenta dies des de la presentació de la factura. Dins del mateix termini s'hauran de formular, si és el cas, els motius de disconformitat amb esta.

4. El contractista haurà d'abonar les factures en el termini fixat de conformitat amb el que preveu l'apartat 2. En cas de demora en el pagament, el subcontractista o el subministrador tindrà dret al cobrament dels interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre.

5. El contractista podrà pactar amb els subministradors i subcontractistes terminis de pagament superiors als establits en el present article sempre que el dit pacte no constituïska una clàusula abusiva d'acord amb els criteris que estableix l'article 9 de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, i que el pagament s'instrumente per mitjà d'un document negociable que comporte l'acció canviària, els gastos de descompte o la negociació de la qual vagen íntegrament a compte del contractista. Addicionalment, el subministrador o subcontractista podrà exigir que el pagament es garantisca per mitjà d'un aval.

TÍTOL II

Normes especials per a contractes d'obres, concessió d'obra pública, gestió de servicis públics, subministraments, servicis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

CAPÍTOL I

Contracte d'obres

Secció 1a. Execució del contracte d'obres

Article 229. Comprovació del replantejament.

L'execució del contracte d'obres començarà amb l'acta de comprovació del replantejament. A estos efectes, dins del termini que es consigne en el contracte, que no podrà ser superior a un mes des de la data de la seua formalització excepte casos excepcionals justificats, el servici de l'Administració encarregada de les obres procedirà, en presència del contractista, a comprovar el replantejament fet prèviament a la licitació, i s'estendrà una acta del resultat, que serà firmada per les dos parts interessades i de la qual es remetrà un exemplar a l'òrgan que va formalitzar el contracte.

Article 230. Execució de les obres i responsabilitat del contractista.

1. Les obres s'executaran amb subjecció estricta a les estipulacions que conté el plec de clàusules administratives particulars i al projecte que servix de base al contracte i d'acord amb les instruccions que en interpretació tècnica d'este donen al contractista el director facultatiu de les obres i, si és el cas, el responsable del contracte en els àmbits de la seua respectiva competència.

2. Quan les instruccions siguen de caràcter verbal, hauran de ser ratificades per escrit en el termini més breu possible perquè siguen vinculants per a les parts.

3. Durant el desenrotllament de les obres i fins que es complisca el termini de garantia, el contractista és responsable dels defectes que en la construcció es puguen advertir.

Article 231. Força major.

1. En casos de força major i sempre que no hi haja una actuació imprudent per part del contractista, este tindrà dret a una indemnització pels danys i perjuís que se li hagen ocasionat.

2. Tindran la consideració de casos de força major els següents:

- a) Els incendis causats per l'electricitat atmosfèrica.
- b) Els fenòmens naturals d'efectes catastròfics, com ara sismes submarins, terratrèmols, erupcions volcàniques, moviments del terreny, temporals marítims, inundacions o altres de semblants.
- c) Les destrosses ocasionades violentament en temps de guerra, robatoris tumultuosos o alteracions greus de l'orde públic.

Article 232. Certificacions i abonaments a compte.

1. Als efectes del pagament, l'Administració expedirà mensualment, en els primers deu dies següents al mes a què corresponguen, certificacions que compreguen l'obra executada durant el dit període de temps, excepte que el plec de clàusules administratives particulars preveja una altra cosa, els abonaments de les quals tenen el concepte de pagaments a compte subjectes a les rectificacions i variacions que es produïsquen en el mesurament final i sense que supose, de cap manera, l'aprovació i la recepció de les obres que comprenen.

2. El contractista tindrà també dret a percebre abonaments a compte sobre el seu import per les operacions preparatòries realitzades com ara instal·lacions i aplec de materials o equips de maquinària pesada adscrits a l'obra, en les condicions que indiquen els plecs de clàusules administratives particulars respectius i conforme al règim i els límits que, amb caràcter general, es determinen reglamentàriament, i haurà d'assegurar els esmentats pagaments per mitjà de la prestació de garantia.

Article 233. Obres a preu fet i obres amb preu tancat.

1. Quan la naturalesa de l'obra ho permeta, es podrà establir el sistema de retribució a preu fet, sense existència de preus unitaris, d'acord amb el que estableixen els apartats següents quan el criteri de retribució es configure com de preu tancat o en les circumstàncies i condicions que determinen les normes de desplegament d'esta llei per a la resta dels casos.

2. El sistema de retribució a preu fet es podrà configurar, si és el cas, com de preu tancat, amb l'efecte que el preu ofert per l'adjudicatari es mantindrà invariable, i no seran abonables les modificacions del contracte que siguen necessàries per a corregir errors o omissions experimentats en la redacció del projecte d'acord amb el que estableixen les lletres a) i b) de l'apartat 1 de l'article 107.

3. La contractació d'obres a preu fet amb preu tancat requerirà que es complisquen les condicions següents:

a) Que estiga previst en el plec de clàusules administratives particulars del contracte, el qual podrà establir que algunes unitats o parts de l'obra s'exclouen d'este sistema i s'abonen per preus unitaris.

b) Les unitats d'obra el preu de les quals s'haja d'abonar d'acord amb este sistema han d'estar prèviament definides en el projecte i s'han d'haver replantejat abans de la licitació. L'òrgan de contractació ha de garantir als interessats l'accés al terreny on s'ubicaran les obres a fi que hi puguem realitzar les comprovacions que consideren oportunes amb suficient antelació a la data límit de presentació d'ofertes.

c) Que el preu corresponent als elements del contracte o unitats d'obra contractats pel sistema a preu fet amb preu tancat siga abonat mensualment, en la mateixa proporció que guarde l'obra executada en el mes a què corresponga amb el total de la unitat o element d'obra de què es tracte.

d) Quan, de conformitat amb el que estableix l'apartat 2 de l'article 147, s'autoritze als licitadors la presentació de variants o millores sobre determinats elements o unitats d'obra que, d'acord amb el plec de clàusules administratives particulars del contracte hagen de ser oferides pel preu tancat, les variants esmentades hauran de ser oferides sota esta modalitat.

En este cas, els licitadors estaran obligats a presentar un projecte bàsic, el contingut del qual es determinarà en el plec de clàusules administratives particulars del contracte.

L'adjudicatari del contracte, en el termini que indique este plec, haurà d'aportar el projecte de construcció de les variants o millores oferides per a la preceptiva supervisió i aprovació. En cap cas, el preu o el termini de l'adjudicació experimentarà cap variació a conseqüència de l'aprovació d'este projecte.

Secció 2a. Modificació del contracte d'obres

Article 234. Modificació del contracte d'obres.

1. Seran obligatòries per al contractista les modificacions del contracte d'obres que s'acorden, de conformitat amb el que estableixen l'article 219 i el títol V del llibre I.

En cas que la modificació supose supressió o reducció d'unitats d'obra, el contractista no tindrà dret a reclamar cap indemnització.

2. Quan les modificacions suposen la introducció d'unitats d'obra no previstes en el projecte o les seues característiques diferisquen de les fixades en este, els preus aplicables a estes seran fixats per l'Administració, amb l'audiència prèvia del contractista per un termini mínim de tres dies hàbils. Si este no accepta els preus fixats, l'òrgan de contractació podrà contractar-les amb un altre empresari amb els mateixos preus que haja fixat o executar-les directament.

3. Quan el director facultatiu de l'obra considere necessària una modificació del projecte, demanarà a l'òrgan de contractació l'autorització per a iniciar l'expedient corresponent, que se substanciarà amb caràcter d'urgència amb les actuacions següents:

- a) Redacció de la modificació del projecte i aprovació tècnica d'esta.
- b) Audiència del contractista i del redactor del projecte, per un termini mínim de tres dies.
- c) Aprovació de l'expedient per l'òrgan de contractació, així com dels gastos complementaris necessaris.

No obstant això, es podran introduir variacions sense necessitat d'aprovació prèvia quan estes consistisquen en l'alteració en el nombre d'unitats realment executades sobre les previstes en els mesuraments del projecte, sempre que no representen un increment del gasto superior al 10 per cent del preu primitiu del contracte.

4. Quan la tramitació d'un projecte modificat exigisca la suspensió temporal, parcial o total, de l'execució de les obres i això ocasione greus perjudis per a l'interés públic, el ministre, si es tracta de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social i la resta d'entitats públiques estatals, podrà acordar que continuen provisionalment estes tal com estiga previst en la proposta tècnica que elabore la direcció facultativa, sempre que l'import màxim previst no supere el 10 per cent del preu primitiu del contracte i hi haja crèdit adequat i suficient per al seu finançament.

L'expedient de projecte modificat a tramitar a este efecte exigirà exclusivament la incorporació de les actuacions següents:

- a) Proposta tècnica motivada feta pel director facultatiu de l'obra, on figure l'import aproximat de la modificació així com la descripció bàsica de les obres a realitzar.
- b) Audiència del contractista.
- c) Conformitat de l'òrgan de contractació.
- d) Certificat d'existència de crèdit.

En el termini de sis mesos haurà d'estar aprovat tècnicament el projecte, i en el de huit mesos, l'expedient del projecte modificat.

Dins de l'esmentat termini de huit mesos s'executaran preferentment, de les unitats d'obra previstes, aquelles parts que no hagen de quedar posteriorment i definitivament ocultes. L'autorització del ministre per a iniciar provisionalment les obres implicarà en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms i entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social l'aprovació del gasto, sense perjudi dels ajustos que s'hagen de fer en el moment de l'aprovació de l'expedient del gasto.

Secció 3a. Compliment del contracte d'obres

Article 235. Recepció i termini de garantia.

1. A la recepció de les obres a la seua terminació i als efectes establits en l'article 222.2 concorrerà el responsable del contracte al qual es referix l'article 52 d'esta Llei, si s'ha nomenat, o un facultatiu designat per l'Administració representant d'esta, el facultatiu encarregat de la direcció de les obres i el contractista assistit, si ho estima oportú, del seu facultatiu.

Dins del termini de tres mesos comptats a partir de la recepció, l'òrgan de contractació haurà d'aprovar la certificació final de les obres executades, que serà abonada al contractista a compte de la liquidació del contracte en el termini previst en l'article 216.4 d'esta llei.

2. Si es troben les obres en bon estat i d'acord amb les prescripcions previstes, el funcionari tècnic designat per l'Administració contractant i representant d'esta les donarà per rebudes, alçarà la corresponent acta i començarà llavors el termini de garantia.

Quan les obres no es troben en estat de ser rebudes, es farà constar així en l'acta i el seu director assenyalarà els defectes observats, detallarà les instruccions necessàries i fixarà un termini per a esmenar aquells defectes. Si transcorregut el dit termini el contractista no els ha reparat, se li podrà concedir un altre nou termini improrrogable o declarar resolt el contracte.

3. El termini de garantia s'establirà en el plec de clàusules administratives particulars atenen la naturalesa i complexitat de l'obra i no podrà ser inferior a un any excepte casos especials.

Dins del termini de quinze dies anteriors al compliment del termini de garantia, el director facultatiu de l'obra, d'ofici o a instància del contractista, redactarà un informe sobre l'estat de les obres. Si este és favorable, el contractista quedarà rellevat de tota responsabilitat, excepte en el que disposa l'article següent, i es procedirà a la devolució o cancel·lació de la garantia, a la liquidació del contracte i, si és el cas, al pagament de les obligacions pendents que s'haurà d'efectuar en el termini de seixanta dies. En cas que l'informe no siga favorable i els defectes observats es deguen a deficiències en l'execució de l'obra i no a l'ús d'allò que s'ha construït durant el termini de garantia, el director facultatiu dictarà les instruccions oportunes al contractista per a la deguda reparació d'allò que s'ha construït, i se li concedirà un termini per a això durant el qual continuarà encarregat de la conservació de les obres, sense dret a percebre cap quantitat per ampliació del termini de garantia.

4. No obstant això, en aquelles obres la perduració de les quals no tinga finalitat pràctica com les de sondejos i prospeccions que hagen resultat infructuosos, o que per la seua naturalesa exigisquen treballs que excedisquen el concepte de mera conservació com els de dragatges, no s'exigirà cap termini de garantia.

5. Podran ser objecte de recepció parcial aquelles parts d'obra susceptibles de ser executades per fases que puguen ser entregades a l'ús públic, segons el que estableix el contracte.

6. Sempre que, per raons excepcionals d'interés públic degudament motivades en l'expedient, l'òrgan de contractació acorde l'ocupació efectiva de les obres o la seua posada en servici per a l'ús públic, inclús sense el compliment de l'acte formal de recepció, des que concórreguen les dites circumstàncies es produiran els efectes i les conseqüències propis de l'acte de recepció de les obres i en els termes en què reglamentàriament s'establisquen.

Article 236. *Responsabilitat per vicis ocults.*

1. Si l'obra s'arruïna després de l'expiració del termini de garantia per vicis ocults de la construcció a causa de l'incompliment del contracte per part del contractista, este respondrà dels danys i perjudis que es manifesten durant un termini de quinze anys a comptar de la recepció.

2. Transcorregut este termini sense que s'haja manifestat cap dany o perjudi, quedarà totalment extingida la responsabilitat del contractista.

Secció 4a. Resolució del contracte d'obres

Article 237. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte d'obres, a més de les assenyaldes en l'article 223, les següents:

- a) La demora en la comprovació del replantejament, conforme a l'article 229.
- b) La suspensió de la iniciació de les obres per un termini superior a sis mesos per part de l'Administració.

c) El desistiment o la suspensió de les obres per un termini superior a huit mesos acordada per l'Administració.

Article 238. *Suspensió de la iniciació de l'obra.*

En la suspensió de la iniciació de les obres per part de l'Administració, quan esta deixe transcórrer sis mesos a comptar d'aquella sense que dicte cap acord sobre esta situació i que ho notifique al contractista, este tindrà dret a la resolució del contracte.

Article 239. *Efectes de la resolució.*

1. La resolució del contracte donarà lloc a la comprovació, el mesurament i la liquidació de les obres realitzades d'acord amb el projecte, i fixarà els saldos pertinents a favor o en contra del contractista. Serà necessària la citació d'este, en el domicili que figure en l'expedient de contractació, perquè assistisca a l'acte de comprovació i mesurament.

2. Si es demora la comprovació del replantejament, segons l'article 229, i això dona lloc a la resolució del contracte, el contractista només tindrà dret a una indemnització equivalent al 2 per 100 del preu de l'adjudicació.

3. En el supòsit de suspensió de la iniciació de les obres per part de l'Administració per un temps superior a sis mesos, el contractista tindrà dret a percebre per tots els conceptes una indemnització del 3 per 100 del preu d'adjudicació.

4. En cas de desistiment o suspensió de les obres iniciades per un termini superior a huit mesos, el contractista tindrà dret al 6 per 100 del preu de les obres deixades de realitzar en concepte de benefici industrial, i s'entendrà per obres deixades de realitzar les que resulten de la diferència entre les reflectides en el contracte primitiu i les seues modificacions i les que fins a la data de notificació de la suspensió s'hagen executat.

5. Quan les obres hagen de ser continuades per un altre empresari o per la mateixa Administració, amb caràcter d'urgència, per motius de seguretat o per a evitar la ruïna del que s'ha construït, l'òrgan de contractació, una vegada que haja notificat al contractista la liquidació de les obres executades, podrà acordar-ne la continuació, sense perjudi que el contractista pugua impugnar la valoració efectuada davant d'este mateix òrgan. L'òrgan de contractació resoldrà el que siga procedent en el termini de quinze dies.

CAPÍTOL II

Contracte de concessió d'obra pública

Secció 1a. *Construcció de les obres objecte de concessió*

Article 240. *Modalitats d'execució de les obres.*

1. Les obres es realitzaran conforme al projecte aprovat per l'òrgan de contractació i en els terminis establits en el plec de clàusules administratives particulars, i podran ser executades amb ajuda de l'Administració. L'execució de l'obra que corresponga al concessionari podrà ser contractada en tot o en part amb tercers, d'acord amb el que disposen esta llei i el plec de clàusules administratives particulars.

2. L'ajuda de l'Administració en la construcció de l'obra podrà consistir en l'execució pel seu compte de part d'esta o en el seu finançament parcial. En el primer supòsit, la part d'obra que execute haurà de presentar característiques pròpies que en permeten el tractament diferenciat i haurà de ser objecte, a la seua terminació, de la corresponent recepció formal. Si no disposa una altra cosa el plec de clàusules administratives particulars, l'import de l'obra s'abonarà d'acord amb el que estableix l'article 232. En el segon supòsit, l'import del finançament que s'atorgue es podrà abonar en els termes pactats durant l'execució de les obres, d'acord amb el que estableix l'article 232, o bé una vegada que aquelles hagen conclòs, en la forma en què especifica l'article 254.

Article 241. *Responsabilitat en l'execució de les obres per tercers.*

1. Correspon al concessionari el control de l'execució de les obres que contracte amb tercers i el control de les quals s'ha d'ajustar al pla que el concessionari elabore i siga aprovat per l'òrgan de contractació. Este podrà, en qualsevol moment, demanar informació sobre la marxa de les obres i fer-hi les visites d'inspecció que crega oportunes.

2. El concessionari serà responsable davant de l'òrgan de contractació de les conseqüències derivades de l'execució o resolució dels contractes que formalitze amb tercers i responsable únic, així mateix, davant d'estos de les mateixes conseqüències.

Article 242. *Principi de risc i ventura en l'execució de les obres.*

1. Les obres s'executaran a compte i risc del concessionari, d'acord amb el que disposen els articles 215 i 231, excepte per a aquella part de l'obra que pugua ser executada per compte de l'Administració, segons el que preveu l'article 240.2, i en este cas regirà el règim general previst per al contracte d'obres.

2. No es tindran en compte als efectes del còmput del termini de duració de la concessió i de l'establert per a l'execució de l'obra els períodes en què esta s'haja de suspendre per una causa imputable a l'Administració concedent o per força major. Si el concessionari és responsable del retard en l'execució de l'obra caldrà ajustar-se al que disposa el règim de penalitats contingut en el plec de clàusules administratives particulars i en esta llei, sense que siga possible l'ampliació del termini de la concessió.

3. Si la concurrència de força major implica més costos per al concessionari, es procedirà a ajustar el pla economicofinancer. Si la força major impedisca per complet la realització de les obres, es procedirà a resoldre el contracte, i l'òrgan de contractació haurà d'abonar al concessionari l'import total de les obres executades, així com els majors costos en què haja incorregut com a conseqüència de l'endeutament amb tercers.

Article 243. *Modificació del projecte.*

Una vegada perfeccionat el contracte, l'òrgan de contractació només podrà introduir modificacions en el projecte d'acord amb el que establixen el títol V del llibre I i l'article 249.1.b). El pla economicofinancer de la concessió ha d'arreplegar en tot cas, per mitjà dels ajustos oportuns, els efectes derivats de l'increment o disminució dels costos.

Article 244. *Comprovació de les obres.*

1. A la terminació de les obres, i als efectes del seguiment del correcte compliment del contracte pel concessionari, es procedirà a l'alçament d'una acta de comprovació per part de l'Administració concedent. L'acta de recepció formal s'alçarà al terme de la concessió quan es procedisca a l'entrega de béns i instal·lacions a l'òrgan de contractació. L'alçament i el contingut de l'acta de comprovació s'ajustaran al que disposa el plec de clàusules administratives particulars, i els de l'acta de recepció, al que establix l'article 235.

2. A l'acta de comprovació s'acompanyarà un document de valoració de l'obra pública executada i, si és el cas, una declaració del compliment de les condicions imposades en la declaració d'impacte ambiental, que serà expedit per l'òrgan de contractació i en el qual es farà constar la inversió realitzada.

3. En les obres finançades parcialment per l'Administració concedent, per mitjà d'abonaments parcials al concessionari basant-se en les certificacions mensuals de l'obra executada, la certificació final de l'obra acompanyarà el document de valoració i l'acta de comprovació a què es referix l'apartat anterior.

4. L'aprovació de l'acta de comprovació de les obres per l'òrgan de l'Administració concedent portarà implícita l'autorització per a l'obertura d'estes a l'ús públic, i començarà des d'eixe moment el termini de garantia de l'obra quan haja sigut executada per tercers diferents del concessionari, així com la fase d'explotació.

Secció 2a. Drets i obligacions del concessionari i prerrogatives de l'Administració concedent

Subsecció 1a. Drets i obligacions del concessionari

Article 245. Drets del concessionari.

Els concessionaris tindran els drets següents:

- a) El dret a explotar l'obra pública i a percebre la retribució econòmica prevista en el contracte durant el temps de la concessió.
- b) El dret al manteniment de l'equilibri econòmic de la concessió, de la forma i amb l'extensió previstes en l'article 258.
- c) El dret a utilitzar els béns de domini públic de l'Administració concedent necessaris per a la construcció, modificació, conservació i explotació de l'obra pública. Este dret inclourà el d'utilitzar, exclusivament per a la construcció de l'obra, les aigües que afloren o els materials que apareguen durant la seua execució, amb l'autorització prèvia de l'Administració competent, en cada cas, per a la gestió del domini públic corresponent.
- d) El dret a demanar de l'Administració la tramitació dels procediments d'expropiació forçosa, imposició de servituds i desdonament administratiu que siguen necessaris per a la construcció, modificació i explotació de l'obra pública, així com la realització de totes les accions que calguen per a fer viable l'exercici dels drets del concessionari.
- e) Els béns i drets expropiats que queden afectes a la concessió s'incorporaran al domini públic.
- f) El dret a cedir la concessió, d'acord amb el que preveu l'article 226, i a hipotecar-la en les condicions que estableix la llei, amb l'autorització prèvia de l'òrgan de contractació en els dos casos.
- g) El dret a titular els seus drets de crèdit, en els termes que preveu la llei.
- h) Qualsevol altres que li siguen reconeguts per esta o altres lleis o pels plecs de condicions.

Article 246. Obligacions del concessionari.

Seran obligacions generals del concessionari:

- a) Executar les obres d'acord amb el que disposa el contracte.
- b) Explotar l'obra pública, assumint el risc econòmic de la seua gestió amb la continuïtat i en els termes establits en el contracte o ordenats posteriorment per l'òrgan de contractació.
- c) Admetre la utilització de l'obra pública per tots els usuaris en les condicions que hagen sigut establides d'acord amb els principis d'igualtat, universalitat i no-discriminació, per mitjà de l'abonament, si és el cas, de la corresponent tarifa.
- d) Cuidar del bon orde i de la qualitat de l'obra pública, i del seu ús. Es podran dictar les oportunes instruccions, sense perjudi dels poders de policia que corresponguen a l'òrgan de contractació.
- e) Indemnitzar els danys que s'ocasionen a tercers per causa de l'execució de les obres o de la seua explotació, quan li siguen imputables d'acord amb l'article 214.
- f) Protegir el domini públic que quede vinculat a la concessió, en especial, preservant els seus valors ecològics i ambientals.
- g) Qualsevol altres previstes en esta o una altra llei o en el plec de clàusules administratives particulars.

Article 247. Ús i conservació de l'obra pública.

1. El concessionari haurà de cuidar l'adequada aplicació de les normes sobre ús, policia i conservació de l'obra pública.

2. El personal encarregat de l'explotació de l'obra pública, en absència d'agents de l'autoritat, podrà adoptar les mesures necessàries per a la utilització de l'obra pública, i formular, si és el cas, les denúncies pertinents. A estos efectes, serviran de mitjà de prova les obtingudes pel personal del concessionari degudament acreditat i amb els mitjans homologats prèviament per l'Administració competent, així com qualsevol altre admés en dret.

3. El concessionari podrà impedir l'ús de l'obra pública a aquells usuaris que no abonon la tarifa corresponent, sense perjudi del que, a este respecte, establisca la legislació sectorial corresponent.

4. El concessionari haurà de mantindre l'obra pública de conformitat amb el que, en cada moment i segons el progrés de la ciència, dispose la normativa tècnica, mediambiental, d'accessibilitat i eliminació de barreres i de seguretat dels usuaris que siga aplicable.

5. L'Administració podrà incloure en els plecs de condicions mecanismes per a mesurar la qualitat del servici oferida pel concessionari, i atorgar-li avantatges o penalitzacions econòmiques en funció d'estos mecanismes.

Article 248. *Zones complementàries d'explotació comercial.*

1. Atenent la seua finalitat, les obres públiques podran incloure, a més de les superfícies que calguen segons la seua naturalesa, unes altres zones o terrenys per a l'execució d'activitats complementàries, comercials o industrials que siguen necessàries o convenients per la utilitat que presten als usuaris de les obres i que siguen susceptibles d'un aprofitament econòmic diferenciat, com ara establiments d'hostaleria, estacions de servici, zones d'oci, estacionaments, locals comercials i altres susceptibles d'explotació.

2. Estes activitats complementàries s'implantaran de conformitat amb el que establixen els plecs generals o particulars que regixen la concessió i, si és el cas, amb el que determinen la legislació o el planejament urbanístic que siga aplicable.

3. Les corresponents zones o espais quedaran subjectes al principi d'unitat de gestió i control de l'Administració pública concedent i seran explotats conjuntament amb l'obra pel concessionari, directament o a través de tercers, en els termes que establix l'oportú plec de la concessió.

Subsecció 2a. Prerrogatives i drets de l'Administració

Article 249. *Prerrogatives i drets de l'Administració.*

1. Dins dels límits i amb subjecció als requisits i amb els efectes assenyalats en esta llei, l'òrgan de contractació o, si és el cas, l'òrgan que es determine en la legislació específica tindrà les prerrogatives i drets següents en relació amb els contractes de concessió d'obres públiques:

- a) Interpretar els contractes i resoldre els dubtes que oferisca el seu compliment.
- b) Modificar els contractes per raons d'interés públic degudament justificades, d'acord amb el que preveu el títol V del llibre I.
- c) Restablir l'equilibri econòmic de la concessió a favor de l'interés públic, de la forma i amb l'extensió que preveu l'article 258.
- d) Acordar la resolució dels contractes en els casos i en les condicions que establixen els articles 269 i 270.
- e) Establir, si és el cas, les tarifes màximes per la utilització de l'obra pública.
- f) Vigilar i controlar el compliment de les obligacions del concessionari; a este efecte podrà inspeccionar el servici, les seues obres, instal·lacions i locals, així com la documentació, relacionats amb l'objecte de la concessió.
- g) Assumir l'explotació de l'obra pública en els supòsits en què es produïsca el segrest de la concessió.

- h) Imposar al concessionari les penalitats pertinents per raó dels incompliments en què incórrega.
- i) Exercir les funcions de policia en l'ús i explotació de l'obra pública en els termes que establisca la legislació sectorial específica.
- j) Imposar amb caràcter temporal les condicions d'utilització de l'obra pública que siguen necessàries per a solucionar situacions excepcionals d'interés general, i abonar la indemnització que, si és el cas, corresponga.
- k) Qualsevol altres drets reconeguts en esta o en altres lleis.

2. L'exercici de les prerrogatives administratives que preveu este article s'ajustarà al que disposen esta llei i la legislació específica que siga aplicable.

En particular, serà preceptiu el dictamen del Consell d'Estat o de l'òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva en els casos d'interpretació, modificació, nul·litat i resolució, quan el concessionari formule una oposició en les modificacions acordades en la fase d'execució de les obres que es troben en el cas que preveu l'article 211.3.b) i en aquells supòsits previstos en la legislació específica.

Article 250. *Modificació de l'obra pública.*

1. L'òrgan de contractació podrà acordar, quan l'interés públic ho exigisca i si concorren les circumstàncies que preveu el títol V del llibre I, la modificació de l'obra pública, així com la seua ampliació o, si concorren les circumstàncies previstes en l'article 171.b), la realització d'obres complementàries directament relacionades amb l'objecte de la concessió durant la vigència d'esta, i es procedirà, si és el cas, a la revisió del pla economicofinancer a fi d'acomodar-lo a les noves circumstàncies.

2. Qualsevol modificació que afecte l'equilibri econòmic de la concessió es regirà pel que disposa l'article 258.

3. Les modificacions que, per les seues característiques físiques i econòmiques, permeten la seua explotació independent, seran objecte d'una nova licitació per a la seua construcció i explotació.

Article 251. *Segrest de la concessió.*

1. L'òrgan de contractació, amb l'audiència prèvia del concessionari, podrà acordar el segrest de la concessió en els casos en què el concessionari no puga fer front, temporalment i amb greu dany social, a l'explotació de l'obra pública per causes alienes a este o incórrega en un incompliment greu de les seues obligacions que pose en perill la dita explotació. L'acord de l'òrgan de contractació serà notificat al concessionari i si este, dins del termini que se li haja fixat, no corregix la deficiència, s'executarà el segrest. Així mateix, es podrà acordar el segrest en els altres casos arrellegats en esta llei amb els efectes que s'hi preveuen.

2. Efectuat el segrest, correspondrà a l'òrgan de contractació l'explotació directa de l'obra pública i la percepció de la contraprestació establida, i es podrà utilitzar el mateix personal i material del concessionari. L'òrgan de contractació designarà un o més interventors que substituiran plenament o parcialment el personal directiu de l'empresa concessionària. L'explotació de l'obra pública objecte de segrest es farà per compte i risc del concessionari, al qual es tornarà, al finalitzar aquell, el saldo que resulte després de satisfer tots els gastos, incloent-hi els honoraris dels interventors, i deduir, si és el cas, la quantia de les penalitats imposades.

3. El segrest tindrà caràcter temporal i la seua duració serà la que determine l'òrgan de contractació sense que puga excedir, incloent-hi les possibles pròrrogues, els tres anys. L'òrgan de contractació acordarà d'ofici o a petició del concessionari el cessament del segrest quan s'acredite la desaparició de les causes que l'hagen motivat i el concessionari justifique estar en condicions de prosseguir la normal explotació de l'obra pública. Transcorregut el termini fixat per al segrest sense que el concessionari haja garantit l'assumpció completa de les seues obligacions, l'òrgan de contractació resoldrà el contracte de concessió.

Article 252. Penalitats per incompliments del concessionari.

1. Els plecs de clàusules administratives particulars establiran un catàleg d'incompliments de les obligacions del concessionari, distingint entre els de caràcter lleu i greu. S'hauran de considerar penalitzables l'incompliment total o parcial pel concessionari de les prohibicions que estableix esta llei, l'omissió d'actuacions que siguen obligatòries d'acord amb esta i, en particular, l'incompliment dels terminis per a l'execució de les obres, la negligència en el compliment dels seus deures d'ús, policia i conservació de l'obra pública, la interrupció injustificada total o parcial de la seua utilització, i el cobrament a l'usuari de quantitats superiors a les autoritzades legalment.

2. L'òrgan de contractació podrà imposar penalitats de caràcter econòmic, que s'establiran en els plecs de forma proporcional al tipus d'incompliment i a la importància econòmica de l'explotació. El límit màxim de les penalitats a imposar no podrà excedir el 10 per 100 del pressupost total de l'obra durant la seua fase de construcció. Si la concessió està en fase d'explotació, el límit màxim de les penalitats anuals no podrà excedir el 20 per 100 dels ingressos obtinguts per l'explotació de l'obra pública durant l'any anterior.

3. Els incompliments greus donaran lloc, a més, a la resolució de la concessió en els casos previstos en el corresponent plec.

4. A més dels supòsits que preveu esta llei, en els plecs s'establiran els incompliments greus que poden donar lloc al segrest temporal de la concessió, amb independència de les penalitats que en cada cas corresponguen per raó de l'incompliment.

5. Durant la fase d'execució de l'obra, el règim de penalitats a imposar al concessionari serà el que estableix l'article 212.

6. Amb independència del règim de penalitats previst en el plec, l'Administració podrà imposar també al concessionari multes coercitives quan persistisca en l'incompliment de les seues obligacions, sempre que haja sigut requerit prèviament i no les haja complides en el termini fixat. Si no està determinat per la legislació específica, l'import diari de la multa serà de 3.000 euros.

*Secció 3a. Règim economicofinancer de la concessió**Article 253. Finançament de les obres.*

1. Les obres públiques objecte de concessió seran finançades, totalment o parcialment, pel concessionari que, en tot cas, assumirà el risc en funció de la inversió realitzada.

2. Quan hi haja raons de rendibilitat econòmica o social, o concórreguen exigències singulars derivades de la finalitat pública o interès general de l'obra objecte de concessió, l'Administració podrà aportar també recursos públics per al seu finançament, que adoptarà la forma conjunta de finançament de l'obra, per mitjà de subvencions o préstecs reintegrables, amb interès o sense, d'acord amb el que estableixen l'article 240 i esta secció, i de conformitat amb les previsions del plec de clàusules administratives particulars corresponent; en tot cas s'ha de respectar el principi d'assumpció de risc pel concessionari.

3. La construcció de l'obra pública objecte de concessió podrà, així mateix, ser finançada amb aportacions d'altres administracions públiques diferents de la concedent, en els termes que continga el conveni corresponent, i amb el finançament que pugua provindre d'altres organismes nacionals o internacionals.

Article 254. Aportacions públiques a la construcció.

1. Les administracions públiques podran contribuir al finançament de l'obra per mitjà d'aportacions que seran realitzades durant la fase d'execució de les obres, tal com disposa l'article 240 d'esta llei, una vegada concloses estes o al terme de la concessió, i l'import de les quals serà fixat en els plecs de condicions corresponents o pels licitadors en les seues ofertes quan s'establisca així en els dits plecs. En els dos últims supòsits,

serà aplicable la normativa sobre contractes d'obra sota la modalitat d'abonament total, excepte en la possibilitat de fraccionar l'abonament.

2. Les aportacions públiques a què es referix l'apartat anterior podran consistir en aportacions no dineràries de l'òrgan de contractació o de qualsevol altra Administració amb la qual existisca conveni a este efecte, d'acord amb la valoració d'aquelles que continga el plec de clàusules administratives particulars.

Els béns immobles que s'entreguen al concessionari s'integraran en el patrimoni afecte a la concessió, es destinaran a l'ús previst en el projecte de l'obra, i revertiran a l'Administració en el moment de la seua extinció; s'ha de respectar, en tot cas, el que disposen els plans d'ordenació urbanística o sectorial que els afecten.

Article 255. *Retribució per la utilització de l'obra.*

1. El concessionari tindrà dret a percebre dels usuaris o de l'Administració una retribució per la utilització de l'obra en la forma que preveu en el plec de clàusules administratives particulars i de conformitat amb el que estableix este article.

2. Les tarifes que abonen els usuaris per la utilització de les obres públiques seran fixades per l'òrgan de contractació en l'acord d'adjudicació. Les tarifes tindran el caràcter de màximes i els concessionaris podran aplicar tarifes inferiors quan ho estimen convenient.

3. Les tarifes seran objecte de revisió d'acord amb el procediment que determine el plec de clàusules administratives particulars.

De conformitat amb l'article 131.1.c) 4t, el pla economicofinancer de la concessió establirà la incidència en les tarifes dels rendiments de la demanda d'utilització de l'obra i, quan n'hi haja, dels beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial, quan no assolisquen o quan superen, respectivament, els nivells mínim i màxim que es consideren en l'oferta.

4. La retribució per la utilització de l'obra podrà ser abonada per l'Administració tenint en compte la seua utilització i de la forma prevista en el plec de clàusules administratives particulars.

5. El concessionari es retribuirà igualment amb els ingressos procedents de l'explotació de la zona comercial vinculada a la concessió, en cas que esta existisca, segons el que estableix el plec de clàusules administratives particulars.

6. El concessionari haurà de separar comptablement els ingressos provinents de les aportacions públiques i els altres procedents de les tarifes abonades pels usuaris de l'obra i, si és el cas, els procedents de l'explotació de la zona comercial.

Article 256. *Aportacions públiques a l'explotació.*

Les administracions públiques podran atorgar al concessionari les aportacions següents a fi de garantir la viabilitat econòmica de l'explotació de l'obra:

a) Subvencions, bestretes reintegrables, préstecs participatius, subordinats o d'una altra naturalesa, aprovats per l'òrgan de contractació per a ser aportats des de l'inici de l'explotació de l'obra o en el transcurs d'esta quan es preveja que seran necessaris per a garantir la viabilitat economicofinancera de la concessió. La devolució dels préstecs i el pagament dels interessos meritats, si és el cas, pel concessionari s'ajustaran als termes previstos en la concessió.

b) Ajudes en els casos excepcionals en els quals, per raons d'interés públic, siga aconsellable la promoció de la utilització de l'obra pública abans que la seua explotació arribe al llindar mínim de rendibilitat.

Article 257. *Obres públiques diferenciades.*

1. Quan dos o més obres públiques mantinguen una relació funcional entre si, el contracte de concessió d'obra pública no perd la seua naturalesa pel fet que la utilització d'una part de les obres construïdes no estiga subjecta a remuneració, sempre que la dita

part siga, així mateix, competència de l'Administració concedent i incidisca en l'explotació de la concessió.

2. El plec de clàusules administratives particulars corresponent especificarà amb claredat els aspectes concernents a l'obra objecte de concessió, segons es determina en esta llei, i distingirà, a estos efectes, la part objecte de remuneració d'aquella que no ho és.

Els licitadors hauran de presentar el pla economicofinancer corresponent que incloga les dos parts de les obres.

3. En tot cas, per a la determinació de les tarifes a aplicar per la utilització de l'obra objecte de concessió es tindrà en compte l'import total de les obres realitzades.

Article 258. *Manteniment de l'equilibri econòmic del contracte.*

1. El contracte de concessió d'obres públiques ha de mantindre el seu equilibri econòmic en els termes que van ser considerats per a la seua adjudicació, tenint en compte l'interés general i l'interés del concessionari, de conformitat amb el que disposa l'apartat següent.

2. L'Administració ha de restablir l'equilibri econòmic del contracte, en benefici de la part que corresponga, en els supòsits següents:

a) Quan l'Administració modifique, per raons d'interés públic i d'acord amb el que preveu el títol V del llibre I, les condicions d'explotació de l'obra.

b) Quan causes de força major o actuacions de l'Administració determinen de forma directa la ruptura substancial de l'economia de la concessió. A estos efectes, s'entendran per causa de força major les enumerades en l'article 231.

c) Quan es produïsquen els supòsits que estableix el mateix contracte per a la seua revisió, d'acord amb el que preveuen l'apartat 4t de la lletra c), i la lletra d) de l'article 131.1.

3. En els supòsits que preveu l'apartat anterior, el restabliment de l'equilibri econòmic del contracte es farà adoptant les mesures que en cada cas siguen procedents. Estes mesures podran consistir en la modificació de les tarifes establides per la utilització de l'obra, la reducció del termini concessional, i, en general, en qualsevol modificació de les clàusules de contingut econòmic incloses en el contracte. Així mateix, en els casos previstos en l'apartat 2.b), i sempre que la retribució del concessionari provinga en més d'un 50 per cent de tarifes abonades pels usuaris, es podrà prorrogar el termini de la concessió per un període que no excedisca un 15 per cent de la seua duració inicial. En el supòsit de força major previst en l'apartat 2.b), l'Administració concedent assegurarà els rendiments mínims acordats en el contracte sempre que aquella no impedisca per complet la realització de les obres o la continuïtat de la seua explotació.

Secció 4a. *Finançament privat*

Subsecció 1a. Emissió de títols pel concessionari

Article 259. *Emissió d'obligacions i altres títols.*

1. El concessionari podrà apel·lar al crèdit en el mercat de capitals, tant exterior com interior, per mitjà de l'emissió de qualsevol classe d'obligacions, bons o altres títols semblants admesos en dret.

2. No es podran emetre títols el termini de reembossament total o parcial dels quals finalitze en una data posterior a l'acabament de la concessió.

3. Les emissions d'obligacions podran comptar amb l'aval de l'Estat i dels seus organismes públics, que s'atorgarà d'acord amb les prescripcions de la normativa pressupostària. La concessió de l'aval per part de les comunitats autònomes, de les entitats locals, dels seus organismes públics respectius i de la resta de subjectes sotmesos a esta llei s'atorgarà d'acord amb el que estableisca la seua normativa específica.

4. L'emissió de les obligacions, bons o altres títols esmentats haurà de ser comunicada a l'òrgan de contractació en el termini màxim d'un mes des de la data en què cada emissió es realitze.

5. A les emissions de valors regulades en este article i en el següent els serà aplicable el que disposa la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors.

6. Si l'emissió ha sigut objecte de registre davant de la Comissió Nacional del Mercat de Valors i el risc financer corresponent als valors ha sigut avaluat positivament per una entitat qualificadora reconeguda per la dita entitat supervisora, no serà aplicable el límit de l'import que preveuen l'article 405 del text refós de la Llei de Societats de Capital i el paràgraf segon de l'article 1 de la Llei 211/1964, de 24 de desembre, sobre regulació de l'emissió d'obligacions per societats que no hagen adoptat la forma d'anònimes, associacions o altres persones jurídiques i la constitució del sindicat d'obligacionistes.

Article 260. Incorporació a títols negociables dels drets de crèdit del concessionari.

1. Es podran emetre valors que representen una participació en un o més dels drets de crèdit a favor del concessionari consistents en el dret al cobrament de les tarifes, els ingressos que puga obtindre per l'explotació dels elements comercials relacionats amb la concessió, així com els que corresponguen a les aportacions que, si és el cas, haja de realitzar l'Administració. La cessió d'estos drets es formalitzarà en una escriptura pública que, en el supòsit de cessió de les aportacions que ha de fer l'Administració, s'haurà de notificar a l'òrgan contractant, i això sense perjudi del que disposa el paràgraf quint d'este apartat.

Els valors negociables anteriorment esmentats es representaran en títols o en anotacions en compte, es podran realitzar una o diverses emissions i podran afectar drets de crèdit previstos per a un o més exercicis econòmics distints.

Tant les participacions com directament els drets de crèdit a què es referix el primer paràgraf d'este apartat es podran incorporar a fons de titulització d'actius que es regiran per la normativa específica que els corresponga.

De la subscripció i tinença d'estos valors que no estiga limitada a inversors institucionals o professionals es deixarà una nota marginal en la inscripció registral de la concessió corresponent. Així mateix, les característiques de les emissions hauran de constar en les memòries anuals de les societats que les realitzen.

L'emissió d'estos valors requerirà una autorització administrativa prèvia de l'òrgan de contractació, l'atorgament de la qual només es podrà denegar quan ho justifiquen el bon fi de la concessió o una altra raó d'interés públic rellevant.

2. Sempre que designen prèviament una persona física o jurídica que actue com a representant únic davant de l'Administració només als efectes previstos en este apartat, els tenidors de valors a què es referix l'apartat 1 d'este article podran exercir les facultats que l'article 262 atribuïx al creditor hipotecari. Si, a més, les operacions a què es referix el dit apartat 1 han previst expressament la satisfacció dels drets dels tenidors abans del transcurs del termini concessional, estos podran exercir les facultats a què es referix l'apartat 3 de l'esmentat article 262 a partir del venciment dels títols.

3. Quan es produïska una causa de resolució de la concessió imputable al concessionari sense que els creditors hagen obtingut el reembossament corresponent als seus títols, l'Administració concedent podrà optar per alguna de les actuacions següents:

a) Excepte que les causes d'extinció siguen les previstes en l'article 269.b), acordar el segrest de la concessió d'acord amb el que preveu l'article 251 d'esta llei només a l'efecte de satisfer els drets dels creditors sense que el concessionari puga percebre cap ingrés.

b) Resoldre la concessió, acordant amb el representant dels creditors la quantia del deute i les condicions en què haurà de ser amortitzat. A falta d'acord, l'Administració en

quedarà alliberada amb la posada a la disposició dels creditors de la menor de les quantitats següents:

1. L'import de la indemnització que corresponga al concessionari per aplicació del que preveu l'article 271 d'esta llei.
2. La diferència entre el valor nominal de l'emissió i les quantitats percebudes fins al moment de la resolució de la concessió tant en concepte d'interessos com d'amortitzacions parcials.
4. Si es produïx una causa de resolució no imputable al concessionari i els creditors no s'han satisfet íntegrament dels seus drets, l'Administració podrà optar per actuar d'acord amb el que preveu el paràgraf a) de l'apartat anterior o per resoldre la concessió acordant amb el representant dels creditors la quantia del deute i les condicions en què haurà de ser amortitzada. A falta d'acord, l'Administració en quedarà alliberada amb la posada a disposició de la diferència entre el valor nominal de la seua inversió i les quantitats percebudes fins al moment de la resolució de la concessió tant en concepte d'interessos com d'amortitzacions parcials.
5. Quedarà sempre assegurada la facultat d'acordar la licitació d'una nova concessió una vegada resolta l'anterior.
6. L'òrgan competent resoldrà les sol·licituds referents a les autoritzacions administratives previstes en este article en el termini d'un mes, les quals s'hauran d'entendre desestimades si no resol i notifica en eixe termini.

Subsecció 2a. Hipoteca de la concessió

Article 261. *Objecte de la hipoteca de la concessió.*

1. Les concessions d'obres públiques amb els béns i drets que porten incorporats seran hipotecables d'acord amb el que disposa la legislació hipotecària, amb l'autorització prèvia de l'òrgan de contractació.

No s'admetrà la hipoteca de concessions d'obres públiques en garantia de deutes que no tinguen relació amb la concessió corresponent.

2. L'òrgan competent resoldrà les sol·licituds referents a les autoritzacions administratives previstes en este article i en el següent en el termini d'un mes, les quals s'entendran desestimades si no resol i notifica en eixe termini.

Article 262. *Drets del creditor hipotecari.*

1. Quan el valor de la concessió hipotecada patisca un greu deteriorament per una causa imputable al concessionari, el creditor hipotecari podrà sol·licitar de l'òrgan de contractació un pronunciament sobre l'existència efectiva del dit deteriorament. Si este es confirma podrà, així mateix, sol·licitar de l'Administració que, amb l'audiència prèvia del concessionari, li ordene fer o no fer el que corresponga per a evitar o remeiar el dany, sense perjudi del possible exercici de l'acció de devastació prevista en l'article 117 de la Llei Hipotecària. No obstant això, en el cas que s'exercite l'acció administrativa prevista en este apartat, s'entendrà que el creditor hipotecari renuncia a l'acció prevista en l'esmentat article 117 de la Llei Hipotecària.

2. Quan siga procedent la resolució de la concessió per incompliment d'alguna de les obligacions del concessionari, l'Administració, abans de resoldre, donarà audiència al creditor hipotecari per si este oferix subrogar-se en el seu compliment i l'Administració considera compatible este oferiment amb el bon fi de la concessió.

3. Si l'obligació garantida no ha sigut satisfeta totalment o parcialment en el moment del seu venciment, abans de promoure el procediment d'execució corresponent, el

creditor hipotecari podrà exercir les facultats següents sempre que s'haja previst en la corresponent escriptura de constitució d'hipoteca:

a) Sol·licitar de l'Administració concedent que, amb l'audiència prèvia del concessionari, dispose que s'assigne a l'amortització del deute una part de la recaptació i de les quantitats que, si és el cas, l'Administració haja de fer efectives al concessionari. A este efecte, es podrà designar, per compte i risc del creditor, un interventor que comprove els ingressos obtinguts així i es faça càrrec de la part que s'haja assenyalat, la qual no podrà excedir el percentatge o la quantia que es determine prèviament.

b) Si hi ha béns aptes per a això, sol·licitar a l'Administració concedent que, amb audiència prèvia al concessionari, li atorgue l'explotació, durant un determinat període de temps, de totes o de part de les zones complementàries d'explotació comercial. En el cas que un tercer explote estes zones en virtut d'una relació juridicoprivada amb el concessionari, la mesura prevista en este apartat haurà de ser notificada al dit tercer amb la indicació que queda obligat a efectuar al creditor hipotecari els pagaments que hauria de fer al concessionari.

Article 263. *Execució de la hipoteca.*

1. L'adjudicatari en el procediment d'execució hipotecària quedarà subrogat en la posició del concessionari, amb l'autorització prèvia administrativa, en els termes que s'establixen en l'apartat següent.

2. Tot el que desitge participar en el procediment d'execució hipotecària en qualitat de postor o eventual adjudicatari, inclús el mateix creditor hipotecari si la legislació sectorial no ho impedit, haurà de comunicar-ho a l'òrgan de contractació per a obtindre l'autorització administrativa oportuna, que s'haurà de notificar a l'interessat en el termini màxim de 15 dies, i sense la qual no se l'admetrà en el procediment. L'autorització tindrà caràcter reglat i s'atorgarà sempre que el peticionari complisca els requisits exigits al concessionari.

Si ha finalitzat la fase de construcció o esta no forma part de l'objecte de la concessió, només s'exigiran els requisits necessaris per a dur a terme l'explotació de l'obra.

3. Si la subhasta queda deserta o l'òrgan de contractació no autoritza cap interessat per a participar en el procediment d'execució hipotecària, l'Administració concedent podrà optar per alguna de les actuacions següents en el cas que el creditor hipotecari autoritzat, si és el cas, per a ser concessionari no opte per l'exercici del dret que li atribueix l'article 671 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil:

a) Acordar el segrest de la concessió d'acord amb el que preveu l'article 251 d'esta llei, sense que el concessionari puga percebre cap ingrés. Es donarà tràmit d'audiència al creditor hipotecari per a oferir-li la possibilitat de proposar un nou concessionari. Si la proposta no es produïx o el candidat proposat no complix els requisits exigibles d'acord amb el que establix l'apartat anterior, es procedirà a la licitació de la mateixa concessió en el menor termini possible.

b) Resoldre la concessió i, previ acord amb els creditors hipotecaris, fixar la quantia del deute i les condicions en què haurà de ser amortitzat. Si no hi ha acord, l'Administració quedarà alliberada amb la posada a disposició dels creditors de l'import de la indemnització que correspon al concessionari per l'aplicació del que preveu l'article 271 d'esta llei.

Article 264. *Drets de titulars de càrregues inscrites o anotades sobre la concessió per al cas de resolució concessional.*

1. Quan siga procedent la resolució de la concessió i existisquen titulars de drets o càrregues inscrits o anotats en el Registre de la Propietat sobre la concessió, s'observaran les regles següents:

a) L'Administració, començant el procediment, haurà de sol·licitar, per a la incorporació a l'expedient, una certificació del Registre de la Propietat, a fi que puguen ser oïts tots els titulars d'estes càrregues i drets.

b) El registrador, en el moment d'expedir la certificació a què es referix el paràgraf anterior, haurà d'estendre una nota al marge de la inscripció de la concessió sobre la iniciació del procediment de resolució.

c) Per a cancel·lar els assentaments practicats a favor dels titulars de les càrregues i drets esmentats, haurà de mediar una resolució administrativa ferma que declare la resolució de la concessió i el depòsit previ a disposició dels titulars esmentats de les quantitats i eventuais indemnitzacions que l'Administració haja d'abonar al concessionari d'acord amb el que preveu l'article 271.

2. Sense perjudi del que disposa l'article anterior, per al cas que la subhasta quede deserta, quan la resolució de la concessió siga procedent per causa imputable al concessionari, els titulars dels drets i càrregues a què es referix l'apartat precedent podran exercitar, per orde, el dret de subrogar-se en la posició jurídica del concessionari, sempre que, pel fet de reunir els requisits necessaris, siguen autoritzats prèviament per l'òrgan de contractació.

Subsecció 3a. Altres fonts de finançament

Article 265. *Crèdits participatius.*

1. S'admeten els crèdits participatius per al finançament de la construcció i l'explotació, o només l'explotació, de les obres públiques objecte de concessió. En els dits supòsits, la participació del prestador es produirà sobre els ingressos del concessionari.

2. El concessionari podrà amortitzar anticipadament el capital prestat en les condicions pactades.

3. Excepcionalment, les administracions públiques podran contribuir al finançament de l'obra per mitjà de l'atorgament de crèdits participatius. En estos casos, i llevat que hi haja estipulació expressa en contra, el concessionari no podrà amortitzar anticipadament el capital prestat, si no és que l'amortització anticipada implica que el concessionari abona el valor actual net dels beneficis futurs esperats segons el pla economicofinancer revisat i aprovat per l'òrgan competent de l'Administració en el moment de la devolució del capital.

4. L'obtenció d'estos crèdits s'haurà de comunicar a l'òrgan de contractació en el termini màxim d'un mes des de la data en què cada un haja sigut concedit.

Secció 5a. *Extinció de les concessions*

Article 266. *Modes d'extinció.*

Les concessions d'obra pública s'extingiran per compliment o per resolució.

Article 267. *Extinció de la concessió per transcurs del termini.*

1. La concessió s'entendrà extingida per compliment quan transcórrega el termini inicialment establert o, si és el cas, el termini resultant de les pròrrogues acordades conforme a l'article 258.3 o de les reduccions que s'hagen decidit.

2. Quedaran igualment extingits tots els contractes vinculats a la concessió i a l'explotació de les seues zones comercials.

Article 268. *Termini de les concessions.*

1. Les concessions de construcció i explotació d'obres públiques s'atorgaran pel termini que s'acorde en el plec de clàusules administratives particulars, que no podrà excedir els 40 anys.

2. Els terminis fixats en els plecs de condicions només podran ser prorrogats per les causes que preveu l'article 258.3.

3. Les concessions relatives a obres hidràuliques es regiran, quant a la duració, per l'article 134.1.a) del text refós de la Llei d'Aigües, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2001, de 20 de juliol.

Article 269. *Causas de resolució.*

Són causes de resolució del contracte de concessió d'obres públiques les següents:

- a) La mort o incapacitat sobrevinguda del concessionari individual o l'extinció de la personalitat jurídica de la societat concessionària.
- b) La declaració de concurs o la declaració d'insolvència en qualsevol altre procediment.
- c) L'execució hipotecària declarada deserta o la impossibilitat d'iniciar el procediment d'execució hipotecària per falta d'interessats autoritzats en els casos en què siga procedent, d'acord amb el que estableix la llei.
- d) El mutu acord entre el concedent i el concessionari.
- e) El segrest de la concessió per un termini superior a l'establert com a màxim sense que el contractista haja garantit l'assumpció completa de les seues obligacions.
- f) La demora superior a sis mesos per part de l'òrgan de contractació en l'entrega al concessionari de la contraprestació dels terrenys o dels mitjans auxiliars a què es va obligar segons el contracte.
- g) El rescat de l'explotació de l'obra pública per l'òrgan de contractació. S'entendrà per rescat la declaració unilateral de l'òrgan contractant, discrecionalment adoptada, per la qual dona per acabada la concessió, no obstant la bona gestió del seu titular.
- h) La supressió de l'explotació de l'obra pública per raons d'interés públic.
- i) La impossibilitat de l'explotació de l'obra pública com a conseqüència d'acords adoptats per l'Administració concedent després del contracte.
- j) L'abandó, la renúncia unilateral, així com l'incompliment pel concessionari de les seues obligacions contractuals essencials.
- k) Qualsevol altres causes expressament previstes en esta o una altra llei o en el contracte.

Article 270. *Aplicació de les causes de resolució.*

1. L'òrgan de contractació acordarà la resolució del contracte, d'ofici o a instància del concessionari, per mitjà del procediment que siga aplicable d'acord amb la legislació de contractes.

2. La declaració d'insolvència i, en cas de concurs, l'obertura de la fase de liquidació, així com les causes de resolució que preveuen els paràgrafs e), g), h) i i) de l'article anterior, originaran sempre la resolució del contracte. En la resta de casos, serà potestatiu instar la resolució per a la part a la qual no siga imputable la causa.

3. Quan la causa de resolució siga la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual, l'Administració podrà acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors, sempre que estos complisquen o es comprometen a complir, en el termini que s'establisca a este efecte, els requisits exigits al concessionari inicial.

4. La resolució per mutu acord només podrà tindre lloc si la concessió no es troba sotmesa al segrest acordat per infracció greu del concessionari i sempre que raons d'interés públic facen innecessària o inconvenient la continuació del contracte.

5. En els casos de fusió d'empreses en què participe la societat concessionària, caldrà l'autorització administrativa prèvia perquè l'entitat absorbent o resultant de la fusió pugua continuar la concessió i quedar subrogada en tots els drets i obligacions dimanants d'aquella.

6. En els supòsits d'escissió, aportació o transmissió d'empreses, només podrà continuar el contracte amb l'entitat resultant o beneficiària en el cas en què siga expressament autoritzat per l'òrgan de contractació considerant els requisits establerts per a l'adjudicació de la concessió en funció del grau de desenrotllament del negoci concessional en el moment que es produïsquen estes circumstàncies.

Article 271. Efectes de la resolució.

1. En els supòsits de resolució, l'Administració abonarà al concessionari l'import de les inversions realitzades per raó de l'expropiació de terrenys, execució d'obres de construcció i adquisició de béns que siguem necessaris per a l'explotació de l'obra objecte de la concessió. A este efecte, se'n tindrà en compte el grau d'amortització en funció del temps que quede per al final de la concessió i el que estableix el pla economicofinancer. La quantitat resultant es fixarà dins del termini de sis mesos, llevat que se n'establisca un altre en el plec de clàusules administratives particulars.

2. En el supòsit del paràgraf f) de l'article 269, el concessionari podrà optar per la resolució del contracte, amb els efectes que estableix l'apartat següent, o per exigir l'abonament de l'interés legal de les quantitats degudes o els valors econòmics convinguts, a partir del venciment del termini previst per al compliment de la contraprestació o l'entrega dels béns pactats.

3. En els supòsits dels paràgrafs g), h) i i) de l'article 269, i sense perjudici del que disposa l'apartat 1 d'este article, l'Administració concedent indemnitzarà el concessionari pels danys i perjudicis que se li irroguen. Per a determinar la quantia de la indemnització es tindran en compte els beneficis futurs que el concessionari deixarà de percebre, atenent els resultats d'explotació en l'últim quinquenni quan siga possible, i la pèrdua del valor de les obres i instal·lacions que no li hagen de ser entregades, considerant el seu grau d'amortització.

4. Quan el contracte es resolga per una causa imputable al concessionari, li serà confiscada la fiança i haurà d'indemnitzar, a més, l'Administració pels danys i perjudicis ocasionats en el que excedisca l'import de la garantia confiscada.

5. L'òrgan de contractació podrà acordar també la resolució dels contractes atorgats pel concessionari per a l'aprofitament de les zones complementàries. L'òrgan de contractació podrà acordar també, com a conseqüència de la resolució de la concessió, la resolució dels contractes atorgats d'explotació comercial, i abonar la indemnització que, si és el cas, corresponga. Esta indemnització serà abonada a càrrec del concessionari quan la resolució es produísca com a conseqüència d'una causa imputable a este. Quan no s'acorde la resolució dels esmentats contractes, els titulars dels drets d'aprofitament seguiran exercint-los, i quedaran obligats davant de l'òrgan de contractació en els mateixos termes en què ho estiguen davant del concessionari, llevat que s'arribe, de mutu acord, a la revisió del contracte corresponent.

6. Quan el contracte es resolga per mutu acord, els drets de les parts s'acomodaran al que estipulen estes vàlidament.

Article 272. Destinació de les obres a l'extinció de la concessió.

1. El concessionari estarà obligat a entregar a l'Administració concedent, en bon estat de conservació i ús, les obres incloses en la concessió, així com els béns i instal·lacions necessaris per a la seua explotació i els béns i instal·lacions inclosos en la zona d'explotació comercial, si n'hi ha, d'acord amb el que estableix el contracte, i tot això quedarà reflectit en l'acta de recepció.

2. No obstant això, els plecs podran preveure que, en el moment de l'extinció de la concessió, estes obres, béns i instal·lacions, o alguns d'estos, hagen de ser demolits pel concessionari, el qual haurà de reposar els béns sobre els quals s'assenten a l'estat en què es trobaven abans de la seua construcció.

Secció 6a. Execució d'obres per tercers**Article 273. Subcontractació.**

1. L'òrgan de contractació podrà imposar al concessionari d'obres públiques que confie a tercers un percentatge dels contractes que represente, com a mínim, un 30 per 100 del valor global de les obres objecte de la concessió, i preveure al mateix temps la

facultat que els candidats incrementen el dit percentatge; este percentatge mínim haurà de constar en el contracte de concessió d'obres.

2. En cas de no fer ús de la facultat a què es referix l'apartat anterior, l'òrgan de contractació podrà convidar els candidats a la concessió a indicar en les seues ofertes, si és procedent, el percentatge del valor global de les obres objecte de la concessió que es proposen confiar a tercers.

Article 274. Adjudicació de contractes d'obres pel concessionari.

1. Quan el concessionari de l'obra pública tinga el caràcter de poder adjudicador conforme a l'article 3.3, haurà de respectar, en relació amb aquelles obres que hagen de ser executades per tercers, les disposicions de la present llei sobre adjudicació de contractes d'obres.

2. L'adjudicació de contractes d'obres pels concessionaris d'obres públiques que no tinguen el caràcter de poders adjudicadors serà regulada per les normes que contenen els apartats 3 i 4 d'este article quan l'adjudicació es realitze a un tercer i el valor del contracte siga igual o superior a 4.845.000 euros, llevat que en el contracte concórreguen circumstàncies que permeten l'adjudicació per un procediment negociat sense publicitat.

No tindran la consideració de tercers aquelles empreses que s'hagen agrupat per a obtenir la concessió ni les empreses vinculades a estes. S'entendrà per empresa vinculada qualsevol empresa en la qual el concessionari pugua exercir, directament o indirectament, una influència dominant, o qualsevol empresa que pugua exercir una influència dominant en el concessionari o que, de la mateixa manera que el concessionari, estiga sotmesa a la influència dominant d'una altra empresa per raó de propietat, participació financera o normes reguladores. Es considerarà que hi ha influència dominant quan una empresa, directament o indirectament, es trobe en una de les situacions següents respecte a una altra:

- a) Que posseïsca la majoria del capital subscrit de l'empresa;
- b) que dispose de la majoria dels vots corresponents a les participacions emeses per l'empresa;
- c) que pugua designar més de la mitat dels membres de l'òrgan d'administració, de direcció o de vigilància de l'empresa.

La llista exhaustiva d'estes empreses s'ha d'adjuntar a la candidatura per a la concessió, i s'ha d'actualitzar en funció de les modificacions que es produïsquen posteriorment en les relacions entre les empreses.

3. Seran aplicables a estos procediments les normes sobre publicitat que conté l'article 142.

4. El concessionari fixarà el termini de recepció de les sol·licituds de participació, que no podrà ser inferior a trenta-set dies a partir de la data d'enviament de l'anunci de licitació, i també fixarà el termini de recepció de les ofertes, que no podrà ser inferior a quaranta dies a partir de la data de l'enviament de l'anunci de licitació al «Diari Oficial de la Unió Europea» o de la invitació a presentar una oferta.

Quan els anuncis es preparen i s'envien per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, es podran reduir en set dies els terminis de recepció de les ofertes i el termini de recepció de les sol·licituds de participació.

Serà possible reduir en cinc dies els terminis de recepció de les ofertes quan s'oferisca accés sense restricció, directe i complet, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, al plec de condicions i a qualsevol documentació complementària, especificant en el text de l'anunci l'adreça d'internet en què la dita documentació es pugua consultar. Esta reducció es podrà sumar a la prevista en el paràgraf anterior.

En tot cas, serà aplicable el que preveu l'article 158.3 i la prohibició de contractar prevista en l'article 60.1.a) en relació amb els adjudicataris d'estos contractes.

CAPÍTOL III

Contracte de gestió de servicis públics

Secció 1a. Disposicions generals

Article 275. *Àmbit del contracte.*

1. L'Administració podrà gestionar indirectament, per mitjà d'un contracte, els servicis de la seua competència, sempre que siguen susceptibles d'explotació per particulars. En cap cas es podran prestar per gestió indirecta els servicis que impliquen l'exercici de l'autoritat inherent als poders públics.

2. El contracte expressarà amb claredat l'àmbit de la gestió, tant en l'orde funcional com en el territorial.

Article 276. *Règim jurídic.*

Els efectes, el compliment i l'extinció dels contractes de gestió de servicis públics seran regulats per la present llei, excloent-ne els articles 212, apartats 2 a 7, els dos inclosos, 213, 220 i 222, i per les disposicions especials del servici respectiu, en la mesura que no s'hi oposen.

Article 277. *Modalitats de la contractació.*

La contractació de la gestió dels servicis públics podrà adoptar les modalitats següents:

- Concessió, per la qual l'empresari gestionarà el servici pel seu propi compte i risc.
- Gestió interessada, en virtut de la qual l'Administració i l'empresari participaran en els resultats de l'explotació del servici en la proporció que s'establisca en el contracte.
- Concert amb persona natural o jurídica que realitze prestacions anàlogues a les que constitueixen el servici públic de què es tracte.
- Societat d'economia mixta en la qual l'Administració participe, per si o per mitjà d'una entitat pública, en concurrència amb persones naturals o jurídiques.

Article 278. *Duració.*

El contracte de gestió de servicis públics no podrà tindre caràcter perpetu o indefinit. Es fixaran necessàriament en el plec de clàusules administratives particulars la seua duració i la de les pròrrogues de què puga ser objecte, sense que el termini total puga excedir, incloses les pròrrogues, els períodes següents:

- Cinquanta anys en els contractes que compreguen l'execució d'obres i l'explotació d'un servici públic, llevat que este siga d'un mercat o d'una llotja central majorista d'articles alimentaris gestionats per una societat d'economia mixta municipal, i en este cas podrà ser fins a 60 anys.
- Vint-i-cinc anys en els contractes que compreguen l'explotació d'un servici públic no relacionat amb la prestació de servicis sanitaris.
- Deu anys en els contractes que compreguen l'explotació d'un servici públic l'objecte del qual consistisca en la prestació de servicis sanitaris sempre que no estiguen compresos en la lletra a).

Secció 2a. Execució del contracte de gestió de servicis públics

Article 279. *Execució del contracte.*

1. El contractista està obligat a organitzar i prestar el servici amb estricta subjecció a les característiques establides en el contracte i dins dels terminis que s'hi assenyalen, i, si

és el cas, a l'execució de les obres conforme al projecte aprovat per l'òrgan de contractació.

2. En tot cas, l'Administració conservarà els poders de policia necessaris per a assegurar la bona marxa dels servicis de què es tracte.

Article 280. *Obligacions generals.*

El contractista estarà subjecte al compliment de les obligacions següents:

a) Prestar el servici amb la continuïtat convinguda i garantir als particulars el dret a utilitzar-lo en les condicions que hagen sigut establides i per mitjà de l'abonament, si és el cas, de la contraprestació econòmica compresa en les tarifes aprovades.

b) Cuidar del bon orde del servici, dictant les instruccions oportunes, sense perjudici dels poders de policia a què es referix l'article anterior.

c) Indemnitzar pels danys que es causen a tercers com a conseqüència de les operacions que requerisca el desenrotllament del servici, excepte quan el dany siga produït per causes imputables a l'Administració.

d) Respectar el principi de no-discriminació per raó de nacionalitat respecte de les empreses d'estats membres de la Comunitat Europea o signataris de l'Acord sobre contractació pública de l'Organització Mundial del Comerç en els contractes de subministrament conseqüència del de gestió de servicis públics.

Article 281. *Prestacions econòmiques.*

1. El contractista té dret a les contraprestacions econòmiques previstes en el contracte, entre les quals s'inclourà, per a fer efectiu el seu dret a l'explotació del servici, una retribució fixada en funció de la seua utilització, que es percebrà directament dels usuaris o de la mateixa Administració.

2. Les contraprestacions econòmiques pactades seran revisades, si és el cas, de la forma que establix el contracte.

Secció 3a. Modificació del contracte de gestió de servicis públics

Article 282. *Modificació del contracte i manteniment del seu equilibri econòmic.*

1. L'Administració podrà modificar per raons d'interés públic, i si concorren les circumstàncies previstes en el títol V del llibre I, les característiques del servici contractat i les tarifes que han de ser abonades pels usuaris.

2. Quan les modificacions afecten el règim financer del contracte, l'Administració haurà de compensar el contractista de manera que es mantinga l'equilibri dels supòsits econòmics que van ser considerats com a bàsics en l'adjudicació del contracte.

3. En el cas que els acords que dicte l'Administració respecte al desenrotllament del servici no tinguen transcendència econòmica, el contractista no tindrà dret a indemnització per raó d'estos.

4. L'Administració haurà de restablir l'equilibri econòmic del contracte en benefici de la part que corresponga en els supòsits següents:

a) Quan l'Administració modifique, per raons d'interés públic i d'acord amb el que establix el títol V del llibre I, les característiques del servici contractat.

b) Quan actuacions de l'Administració determinen de forma directa la ruptura substancial de l'economia del contracte.

c) Quan causes de força major determinen de forma directa la ruptura substancial de l'economia del contracte. A este efecte, s'entendran per causes de força major les enumerades en l'article 231 d'esta llei.

5. En els supòsits previstos en l'apartat anterior, el restabliment de l'equilibri econòmic del contracte es farà per mitjà de l'adopció de les mesures que en cada cas

siguen procedents. Estes mesures podran consistir en la modificació de les tarifes a abonar pels usuaris, en la reducció del termini del contracte i, en general, en qualsevol modificació de les clàusules de contingut econòmic incloses en el contracte. Així mateix, en els casos previstos en els apartats 4.b) i c), es podrà prorrogar el termini del contracte per un període que no excedisca el 10 per cent de la seua duració inicial, respectant els límits màxims de duració previstos legalment.

Secció 4a. Compliment i efectes del contracte de gestió de servicis públics

Article 283. Reversió.

1. Quan finalitze el termini contractual, el servici revertirà a l'Administració, i el contractista haurà d'entregar les obres i instal·lacions a què estiga obligat d'acord amb el contracte i en l'estat de conservació i funcionament adequats.

2. Durant un període prudencial anterior a la reversió, que s'haurà de fixar en el plec, l'òrgan competent de l'Administració adoptarà les disposicions encaminades a fer que l'entrega dels béns es verifique en les condicions convingudes.

Article 284. Falta d'entrega de contraprestacions econòmiques i mitjans auxiliars.

Si l'Administració no fa efectiva al contractista la contraprestació econòmica o no entrega els mitjans auxiliars a què es va obligar en el contracte dins dels terminis que s'hi preveuen, i no és procedent la resolució del contracte o no la sol·licita el contractista, este tindrà dret a l'interés de demora de les quantitats o valors econòmics que aquells signifiquen, de conformitat amb el que establix l'article 216.

Article 285. Incompliment del contractista.

Si de l'incompliment per part del contractista es deriva una pertorbació greu i no reparable per altres mitjans en el servici públic, i l'Administració no decidix la resolució del contracte, podrà acordar la intervenció d'este fins que aquella desaparega. En tot cas, el contractista haurà d'abonar a l'Administració els danys i perjuís que efectivament li haja irrogat.

Secció 5a. Resolució del contracte de gestió de servicis públics

Article 286. Causes de resolució.

Són causes de resolució del contracte de gestió de servicis públics, a més de les que indica l'article 223, amb l'excepció de les previstes en les seues lletres d) i e), les següents:

- a) La demora superior a sis mesos per part de l'Administració en l'entrega al contractista de la contraprestació o dels mitjans auxiliars a què es va obligar segons el contracte.
- b) El rescat del servici per l'Administració.
- c) La supressió del servici per raons d'interés públic.
- d) La impossibilitat de l'explotació del servici com a conseqüència d'acords adoptats per l'Administració després del contracte.

Article 287. Aplicació de les causes de resolució.

1. Quan la causa de la resolució siga la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista, l'Administració podrà acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors, excepte que hi haja una disposició expressa en contra de la legislació específica del servici.

2. Per raons d'interés públic, l'Administració podrà acordar el rescat del servici per a gestionar-lo directament.

Article 288. *Efectes de la resolució.*

1. En els supòsits de resolució, l'Administració, en tot cas, abonarà al contractista el preu de les obres i instal·lacions que, executades per este, hagen de passar a la propietat d'aquella, tenint en compte el seu estat i el temps que quede per a la reversió.

2. Amb independència del que disposa l'article 225, l'incompliment per part de l'Administració o del contractista de les obligacions del contracte produirà els efectes que segons les disposicions específiques del servici puguen afectar estos contractes.

3. En el supòsit de la lletra a) de l'article 286, el contractista tindrà dret a l'abonament de l'interés de demora, previst en la llei per la qual s'establixen mesures de lluita contra la morositat en operacions comercials, de les quantitats degudes o valors econòmics convinguts a partir del venciment del termini previst per a la seua entrega, així com dels danys i perjuís patits.

4. En els supòsits de les lletres b), c) i d) de l'article 286, sense perjuí del que disposa l'apartat 1 d'este article, l'Administració indemnitzarà el contractista pels danys i perjuís que se li irroguen, inclosos els beneficis futurs que deixe de percebre, atenant els resultats de l'explotació en l'últim quinquenni i la pèrdua del valor de les obres i instal·lacions que no hagen de revertir a aquella, tenint en compte el seu grau d'amortització.

Secció 6a. Subcontractació del contracte de gestió de servicis públics

Article 289. *Subcontractació.*

En el contracte de gestió de servicis públics, la subcontractació només podrà recaure sobre prestacions accessòries.

CAPÍTOL IV

Contracte de subministrament

Secció 1a. Regulació de determinats contractes de subministrament

Article 290. *Arrendament.*

1. En el contracte d'arrendament, l'arrendador o empresari assumirà, durant el termini de vigència del contracte, l'obligació del manteniment del seu objecte. Les quantitats que, si és el cas, haja de satisfer l'Administració en concepte de cànon de manteniment es fixaran separadament de les constitutives del preu de l'arrendament.

2. En el contracte d'arrendament no s'admetrà la pròrroga tàcita, i la pròrroga expressa no es podrà estendre a un període superior a la mitat del contracte immediatament anterior.

Article 291. *Contractes de fabricació i aplicació de normes i usos vigents en comerç internacional.*

1. Als contractes de fabricació, als quals es referix la lletra c) de l'apartat 3 de l'article 9, se'ls aplicaran directament les normes generals i especials del contracte d'obres que l'òrgan de contractació determine en el plec de clàusules administratives particulars corresponent, excepte les relatives a la seua publicitat, que s'acomodaran, en tot cas, al contracte de subministrament.

2. Els contractes que se subscriguen amb empreses estrangeres, quan el seu objecte es fabrique fora del territori nacional o en procedisca, i els de subministrament que, amb estes empreses, subscriga el Ministeri de Defensa i que hagen de ser executats fora del territori nacional, es regiran per la present llei, sense perjuí del que convinguen les parts d'acord amb les normes i usos vigents en el comerç internacional.

Secció 2a. Execució del contracte de subministrament

Article 292. Entrega i recepció.

1. El contractista estarà obligat a entregar els béns objecte de subministrament en el temps i lloc fixats en el contracte i de conformitat amb les prescripcions tècniques i clàusules administratives.

2. Siga quin siga el tipus de subministrament, l'adjudicatari no tindrà dret a cap indemnització per causa de pèrdues, avaries o perjuís ocasionats en els béns abans de l'entrega a l'Administració, llevat que esta haja incorregut en mora en la recepció.

3. Quan l'acte formal de la recepció dels béns, d'acord amb les condicions del plec, siga posterior a l'entrega, l'Administració serà responsable de la custòdia d'estos durant el temps que hi haja entre l'una i l'altra.

4. Una vegada l'Administració ha rebut de conformitat béns o productes peribles, serà responsable de la seua gestió, l'ús o la caducitat, sense perjuí de la responsabilitat del subministrador pels vicis o defectes ocults d'estos.

Article 293. Pagament del preu.

L'adjudicatari tindrà dret a l'abonament del preu dels subministraments efectivament entregats i formalment rebuts per l'Administració d'acord amb les condicions establides en el contracte.

Article 294. Pagament en metàl·lic i en altres béns.

1. Quan raons tècniques o econòmiques degudament justificades en l'expedient ho aconsellen, es podrà establir en el plec de clàusules administratives particulars que el pagament del preu total dels béns a subministrar consistisca part en diners i part en l'entrega d'altres béns de la mateixa classe, sense que, en cap cas, l'import d'estos puga superar el 50 per 100 del preu total. A estos efectes, el compromís de gasto corresponent es limitarà a l'import que, del preu total del contracte, no se satisfaga per mitjà de l'entrega de béns al contractista, sense que siga aplicable el que disposen l'article 27.4 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, General Pressupostària, l'apartat 3 de l'article 165 de la Llei reguladora de les hisendes locals, aprovada pel Reial Decret Legislatiu 2/2004, de 5 de març, o regulacions anàlogues contingudes en les normes pressupostàries de les distintes administracions públiques subjectes a esta llei.

2. L'entrega dels béns per l'Administració l'acordarà l'òrgan de contractació, pel mateix procediment que se seguisca per a l'adjudicació del contracte de subministrament. El dit acord implicarà per si sol la baixa en l'inventari i, si és el cas, la desafectació dels béns de què es tracte.

3. En este supòsit, l'import que, del preu total del subministrament, corresponga als béns entregats per l'Administració serà un element econòmic a valorar per a l'adjudicació del contracte i haurà de ser consignat expressament pels empresaris en les seues ofertes.

4. El contingut d'este article serà aplicable als contractes de servicis per a la gestió dels sistemes d'informació, als de servicis de telecomunicació i als contractes de manteniment d'estos sistemes, subministraments d'equips i terminals i adaptacions necessàries com ara cablejat, canalitzacions i altres d'anàlogues, sempre que estiguen associades a la prestació d'estos servicis i es contracten conjuntament amb estos. S'entén que els béns a entregar, si és el cas, per l'Administració han de ser béns i equips informàtics i de telecomunicacions.

Article 295. Facultats de l'Administració en el procés de fabricació.

L'Administració té la facultat d'inspeccionar i de ser informada del procés de fabricació o elaboració del producte que haja de ser entregat com a conseqüència del contracte. Podrà ordenar o realitzar per si mateixa anàlisis, assajos i proves dels materials que s'hagen d'utilitzar, establir sistemes de control de qualitat i dictar totes les disposicions que considere oportunes per al compliment estricte del que s'haja convingut.

Secció 3a. Modificació del contracte de subministrament

Article 296. Modificació del contracte de subministrament.

Quan, com a conseqüència de les modificacions del contracte de subministrament acordades conforme al que estableixen l'article 219 i el títol V del llibre I, es produïska augment, reducció o supressió de les unitats de béns que integren el subministrament o la substitució d'uns béns per altres, sempre que estos estiguen compresos en el contracte, estes modificacions seran obligatòries per al contractista, sense que tinga cap dret, en cas de supressió o reducció d'unitats o classes de béns, a reclamar una indemnització per estes causes.

Secció 4a. Compliment del contracte de subministrament

Article 297. Gastos d'entrega i recepció.

1. Llevat d'un pacte en contra, els gastos de l'entrega i transport dels béns objecte del subministrament al lloc convingut seran a compte del contractista.

2. Si els béns no es troben en estat de ser rebuts, es farà constar així en l'acta de recepció, i es donaran les instruccions precises al contractista perquè esmene els defectes observats o procedisca a un nou subministrament de conformitat amb el que s'haja pactat.

Article 298. Vicis o defectes durant el termini de garantia.

1. Si durant el termini de garantia s'acredita l'existència de vicis o defectes en els béns subministrats, l'Administració tindrà dret a reclamar del contractista la reposició dels que resulten inadequats o la reparació d'estos si és suficient.

2. Durant este termini de garantia el contractista tindrà dret a conèixer i ser oït sobre l'aplicació dels béns subministrats.

3. Si l'òrgan de contractació estima, durant el termini de garantia, que els béns subministrats no són aptes per al fi pretés, com a conseqüència dels vicis o defectes que s'hi observen i que són imputables al contractista, i existix la presumpció que la reposició o reparació dels dits béns no serà suficient per a aconseguir aquell fi, podrà, abans d'expirar el dit termini, rebutjar els béns i deixar-los a compte del contractista i quedarà exempt de l'obligació de pagament o tindrà dret, si és el cas, a la recuperació del preu satisfet.

4. Acabat el termini de garantia sense que l'Administració haja formalitzat algun dels inconvenients o la denúncia a què es referixen els apartats 1 i 3 d'este article, el contractista quedarà exempt de la responsabilitat per raó dels béns subministrats.

Secció 5a. Resolució del contracte de subministrament

Article 299. Causes de resolució.

Són causes de resolució del contracte de subministrament, a més de les que assenjala l'article 223, les següents:

a) La suspensió, per una causa imputable a l'Administració, de la iniciació del subministrament per un termini superior a sis mesos a partir de la data indicada en el contracte per a l'entrega, llevat que el plec n'assenyale un altre de menor.

b) El desistiment o la suspensió del subministrament per un termini superior a l'any acordat per l'Administració, llevat que el plec n'assenyale un altre de menor.

Article 300. *Efectes de la resolució.*

1. La resolució del contracte donarà lloc a la devolució recíproca dels béns i de l'import dels pagaments realitzats, i, quan no siga possible o convenient per a l'Administració, esta haurà d'abonar el preu dels efectivament entregats i rebuts de conformitat.

2. En el supòsit de suspensió de la iniciació del subministrament per un temps superior a sis mesos, el contractista només tindrà dret a percebre una indemnització del 3 per 100 del preu de l'adjudicació.

3. En el cas de desistiment o de suspensió del subministrament per un termini superior a un any per part de l'Administració, el contractista tindrà dret al 6 per 100 del preu de les entregues que ha deixat de realitzar en concepte de benefici industrial.

CAPÍTOL V

Contractes de servicis

Secció 1a. *Disposicions generals*

Article 301. *Contingut i límits.*

1. No podran ser objecte d'estos contractes els servicis que impliquen l'exercici de l'autoritat inherent als poders públics.

2. Llevat que disposen una altra cosa els plecs de clàusules administratives o el document contractual, els contractes de servicis que tinguen com a objecte el desenrotllament i la posada a disposició de productes protegits per un dret de propietat intel·lectual o industrial comportaran la cessió d'este a l'Administració contractant. En tot cas, i encara que s'excloga la cessió dels drets de propietat intel·lectual, l'òrgan de contractació podrà autoritzar sempre l'ús del producte corresponent als ens, organismes i entitats pertanyents al sector públic a què es referix l'article 3.1.

3. Els contractes de servicis que subscriga el Ministeri de Defensa amb empreses estrangeres i que hagen de ser executats fora del territori nacional es regiran per la present llei, sense perjudi del que convinguen les parts d'acord amb les normes i els usos vigents en el comerç internacional.

4. Quan s'extingisquen els contractes de servicis, no es podrà produir en cap cas la consolidació de les persones que hagen realitzat els treballs objecte del contracte com a personal de l'ens, organisme o entitat del sector públic contractant.

Article 302. *Determinació del preu.*

En el plec de clàusules administratives s'establirà el sistema de determinació del preu dels contractes de servicis, que es podrà referir a components de la prestació, unitats d'execució o unitats de temps, o es podran establir a preu fet quan no siga possible o convenient descompondre'l, o resultar de l'aplicació d'honoraris per tarifes o d'una combinació de diverses d'estes modalitats.

Article 303. *Duració.*

1. Els contractes de servicis no podran tindre un termini de vigència superior a quatre anys, amb les condicions i els límits que establisquen les respectives normes pressupostàries de les administracions públiques, si bé se'n podrà preveure en el mateix contracte la pròrroga per mutu acord de les parts abans de la finalització d'aquell, sempre que la duració total del contracte, incloses les pròrrogues, no excedisca els sis anys, i que les pròrrogues no superen, aïlladament o conjuntament, el termini fixat originàriament. La subscripció de contractes de servicis de duració superior a l'assenyalada podrà ser autoritzada excepcionalment pel Consell de Ministres o per l'òrgan autonòmic competent de forma singular per a contractes determinats, o de forma genèrica per a certes categories.

2. No obstant el que s'ha disposat anteriorment, els contractes regulats en este títol que siguen complementaris de contractes d'obres o de subministrament podran tindre un termini superior de vigència que en cap cas excedirà el termini de duració del contracte principal, excepte en els contractes que comprenen treballs relacionats amb la liquidació del contracte principal, el termini final dels quals excedirà el del contracte en el temps necessari per a realitzar-los. La iniciació del contracte complementari a què es referix este apartat quedarà en suspens, excepte per una causa justificada derivada del seu objecte i contingut, fins que comence l'execució del contracte d'obres corresponent.

Només tindran el concepte de contractes complementaris aquells l'objecte dels quals es considere necessari per a la correcta realització de la prestació o prestacions objecte del contracte principal.

3. Els contractes per a la defensa jurídica i judicial de l'Administració tindran la duració necessària per a atendre adequadament les seues necessitats.

4. Els contractes de servicis que tinguen com a objecte l'assistència a la direcció d'obra o la gestió integrada de projectes tindran una duració igual a la del contracte d'obres a què estan vinculats més el termini estimat per a procedir a la liquidació de les obres.

Article 304. Règim de contractació per a activitats docents.

1. En els contractes regulats en este títol que tinguen com a objecte la prestació d'activitats docents en centres del sector públic en forma de cursos de formació o perfeccionament del personal al servici de l'Administració o quan es tracte de seminaris, col·loquis, taules redones, conferències, col·laboracions o qualsevol altre tipus semblant d'activitat, sempre que les dites activitats siguen realitzades per persones físiques, les disposicions d'esta llei no seran aplicables a la preparació i l'adjudicació del contracte.

2. En esta classe de contractes es podrà establir el pagament parcial anticipat, prèvia constitució d'una garantia per part del contractista, sense que se'n pugua autoritzar la cessió.

3. Per a acreditar l'existència dels contractes a què es referix este article, bastarà la designació o nomenament per autoritat competent.

Secció 2a. Execució dels contractes de servicis

Article 305. Execució i responsabilitat del contractista.

1. El contracte s'executarà amb subjecció a allò que s'ha establert en les seues clàusules i en els plecs, i d'acord amb les instruccions que l'òrgan de contractació done al contractista per a interpretar-lo.

2. El contractista serà responsable de la qualitat tècnica dels treballs que desenrotlle i de les prestacions i servicis realitzats, així com de les conseqüències que es deduïsquen per a l'Administració o per a tercers de les omissions, errors, mètodes inadequats o conclusions incorrectes en l'execució del contracte.

Secció 3a. Modificació dels contractes de servicis de manteniment

Article 306. Modificació d'estos contractes.

Quan, com a conseqüència de modificacions del contracte de servicis de manteniment acordades segons el que establixen l'article 219 i el títol V del llibre I, es produïska l'augment, la reducció o la supressió d'equips a mantindre o la substitució d'uns equips per altres, sempre que estos estiguen continguts en el contracte, estes modificacions seran obligatòries per al contractista, sense que tinga cap dret, en cas de supressió o reducció d'unitats o classes d'equips, a reclamar una indemnització per les dites causes.

Secció 4a. Compliment dels contractes de servicis

Article 307. Compliment dels contractes.

1. L'Administració determinarà si la prestació realitzada pel contractista s'ajusta a les prescripcions establides per a la seua execució i compliment, i, si és el cas, requerirà la realització de les prestacions contractades i l'esmena dels defectes observats en ocasió de la seua recepció. Si els treballs efectuats no s'adeqüen a la prestació contractada, com a conseqüència de vicis o defectes imputables al contractista, podrà rebutjar-la i quedarà exempta de l'obligació de pagament o tindrà dret, si és el cas, a la recuperació del preu satisfet.

2. Si durant el termini de garantia s'acredita l'existència de vicis o defectes en els treballs efectuats, l'òrgan de contractació tindrà dret a reclamar al contractista que els esmene.

3. Acabat el termini de garantia sense que l'Administració haja formalitzat alguna de les objeccions o la denúncia a què es referixen els apartats anteriors, el contractista quedarà exempt de responsabilitat per raó de la prestació efectuada, sense perjudi del que establixen els articles 310, 311 i 312 sobre esmena d'errors i responsabilitat en els contractes que tinguen com a objecte l'elaboració de projectes d'obres.

4. El contractista tindrà dret a conèixer i ser oït sobre les observacions que es formulen en relació amb el compliment de la prestació contractada.

Secció 5a. Resolució dels contractes de servicis

Article 308. Causes de resolució.

Són causes de resolució dels contractes de servicis, a més de les que assenyalava l'article 223, les següents:

a) La suspensió per una causa imputable a l'Administració de la iniciació del contracte per un termini superior a sis mesos a partir de la data assenyalada en este per al començament, llevat que en el plec se n'assenyale un altre de menor.

b) El desistiment o la suspensió del contracte per un termini superior a un any acordats per l'Administració, llevat que en el plec se n'assenyale un altre de menor.

c) Els contractes complementaris a què es referix l'article 303.2 quedaran resolts, en tot cas, quan es resolga el contracte principal.

Article 309. Efectes de la resolució.

1. La resolució del contracte donarà dret al contractista, en tot cas, a percebre el preu dels estudis, informes, projectes, treballs o servicis que efectivament haja realitzat d'acord amb el contracte i que hagen sigut rebuts per l'Administració.

2. En el supòsit de suspensió de la iniciació del contracte per un temps superior a sis mesos, el contractista només tindrà dret a percebre una indemnització del 5 per 100 del preu d'aquell.

3. En el cas de la lletra b) de l'article anterior, el contractista tindrà dret al 10 per 100 del preu dels estudis, informes, projectes o treballs pendents de realitzar en concepte de benefici deixat d'obtindre.

Secció 6a. De l'esmena d'errors i responsabilitats en el contracte d'elaboració de projectes d'obres

Article 310. Esmena d'errors i correcció de deficiències.

1. Quan el contracte de servicis consistisca en l'elaboració íntegra d'un projecte d'obra, l'òrgan de contractació exigirà que el contractista esmene els defectes, insuficiències tècniques, errors materials, omissions i infraccions de preceptes legals o

reglamentaris que li siguen imputables, i li atorgarà a este efecte el termini corresponent, que no podrà excedir els dos mesos.

2. Si transcorregut este termini les deficiències no han sigut corregides, l'Administració podrà optar, atenent les circumstàncies concurrents, per la resolució del contracte o per concedir un nou termini al contractista.

3. En el primer cas, serà procedent la confiscació de la garantia i el contractista incorrerà en l'obligació d'abonar a l'Administració una indemnització equivalent al 25 per 100 del preu del contracte.

4. En el segon cas, el nou termini concedit per a esmenar les deficiències no corregides serà d'un mes improrrogable, i el contractista incorrerà en una penalitat equivalent al 25 per 100 del preu del contracte.

5. Si es produïx un nou incompliment, serà procedent la resolució del contracte amb l'obligació per part del contractista d'abonar a l'Administració una indemnització igual al preu pactat amb pèrdua de la garantia.

6. Quan el contractista, en qualsevol moment abans de la concessió de l'últim termini, renuncie a la realització del projecte, haurà d'abonar a l'Administració una indemnització igual a la mitat del preu del contracte amb pèrdua de la garantia.

Article 311. *Indemnitzacions.*

1. Per als casos en què el pressupost d'execució de l'obra prevista en el projecte es desvie més d'un 20 per 100, tant per excés com per defecte, del seu cost real com a conseqüència d'errors o omissions imputables al contractista consultor, l'Administració podrà establir en el plec de clàusules administratives particulars un sistema d'indemnitzacions consistent en una minoració del preu del contracte d'elaboració del projecte, en funció del percentatge de desviació, fins a un màxim equivalent a la mitat d'aquell.

2. El barem d'indemnitzacions serà el següent:

a) En el cas que la desviació siga de més del 20 per 100 i de menys del 30 per 100, la indemnització corresponent serà del 30 per 100 del preu del contracte.

b) En el cas que la desviació siga de més del 30 per 100 i de menys del 40 per 100, la indemnització corresponent serà del 40 per 100 del preu del contracte.

c) En el cas que la desviació siga de més del 40 per 100, la indemnització corresponent serà del 50 per 100 del preu del contracte.

3. El contractista haurà d'abonar l'import de la indemnització en el termini d'un mes a partir de la notificació de la resolució corresponent, que s'adoptarà, prèvia tramitació de l'expedient, amb audiència de l'interessat.

Article 312. *Responsabilitat per defectes o errors del projecte.*

1. Amb independència del que preveuen els articles anteriors, el contractista respondrà dels danys i perjudicis que durant l'execució o explotació de les obres es causen tant a l'Administració com a tercers per defectes i insuficiències tècniques del projecte o pels errors materials, omissions i infraccions de preceptes legals o reglamentaris en què este haja incorregut i que li siguen imputables.

2. La indemnització derivada de la responsabilitat exigible al contractista arribarà al 50 per 100 de l'import dels danys i perjudicis causats, fins a un límit màxim de cinc vegades el preu pactat pel projecte, i serà exigible durant un termini de deu anys, comptats des de la seua recepció per l'Administració, i serà a càrrec d'esta última, si és el cas, la resta de la dita indemnització quan haja de ser satisfeta a tercers.

CAPÍTOL VI

Contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

Article 313. *Règim jurídic.*

Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat es regiran per les normes generals que conté el títol I del present llibre i per les normes especials corresponents al contracte típic l'objecte del qual es corresponga amb la prestació principal d'aquell, identificada d'acord amb el que disposa l'article 136.a), en el que no s'oposen a la seua naturalesa, funcionalitat i contingut peculiar d'acord amb l'article 11.

Estes normes delimitaran els deures i drets de les parts i les prerrogatives de l'Administració.

Article 314. *Duració.*

La duració dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat no podrà excedir els 20 anys. No obstant això, quan, per raó de la prestació principal que constituïx el seu objecte i de la seua configuració, el règim aplicable siga el propi dels contractes de concessió d'obra pública, caldrà ajustar-se al que disposa l'article 268 sobre la duració d'estos.

Article 315. *Finançament.*

1. El finançament dels col·laboradors privats en els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, en els supòsits en què per raó de l'objecte tinguen naturalesa de concessió d'obra pública, es durà a terme en les condicions i termes previstos per a este últim contracte.

2. La regulació del finançament dels adjudicataris de contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat en els supòsits no previstos en l'apartat anterior es regirà per les normes següents:

a) Quan es determine el règim de remuneració del contractista, amb l'abast que preveu l'article 136, lletres d), e) i f) d'esta llei, es podran establir previsions sobre les garanties que, d'acord amb el que preveuen les disposicions reguladores del finançament privat de les concessions d'obres públiques, pot obtenir el contractista per a la captació del finançament necessari per a l'execució de contracte.

b) El contracte preveurà un règim de notificació pel contractista de les operacions financeres que concerte per al finançament del contracte.

En el cas que siga procedent la resolució del contracte, l'òrgan de contractació, abans d'acordar-la, donarà audiència als creditors per si estos oferixen subrogar-se en el compliment del contracte, directament o a través d'una entitat participada, en condicions que es consideren compatibles amb el seu bon fi, sempre que reunisquen els requisits exigits a l'adjudicatari.

c) Quan l'execució del contracte comporte costos d'inversió inicials i es preveja que les obres o els equipaments que es generen s'hagen d'incorporar al patrimoni de l'entitat contractant en concloure o resoldre's el contracte, es podrà establir que, quan siga procedent la resolució del contracte, l'entitat contractant puga posar a la disposició dels creditors una quantitat no superior al 80 per cent del cost real de les inversions realment executades, detraient-la de la liquidació del contracte.

LLIBRE V

Organització administrativa per a la gestió de la contractació

TÍTOL I

Òrgans competents en matèria de contractació

CAPÍTOL I

Òrgans de contractació Article 316. *Òrgans de contractació.*

1. Els ministres i els secretaris d'Estat són els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat i, en conseqüència, estan facultats per a firmar en nom seu els contractes en l'àmbit de la seua competència.

En els departaments ministerials en què hi haja diversos òrgans de contractació, la competència per a firmar els contractes de subministrament i de servicis que afecten l'àmbit de més d'un òrgan correspondrà al ministre, excepte en els casos en què esta s'atribuïska a la junta de contractació.

2. Els presidents o directors dels organismes autònoms, agències estatals, entitats públiques empresarials i la resta d'entitats públiques estatals, i els directors generals de les distintes entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, són els òrgans de contractació dels uns i els altres, a falta d'una disposició específica sobre el particular inclosa en les normes corresponents de creació o reguladores del funcionament d'eixes entitats.

3. El director general del Patrimoni de l'Estat és l'òrgan de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada regulat en els articles 206 i 207.

4. En els departaments ministerials i en els organismes autònoms, les agències estatals, les entitats públiques empresarials i la resta d'entitats de dret públic estatals, així com en les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social, es podran constituir juntes de contractació, que actuaran com a òrgans de contractació, amb els límits quantitativs o referents a les característiques dels contractes que determine el titular del departament, en els contractes següents:

a) Contractes d'obres compreses en els paràgrafs b) i c) de l'apartat 1 de l'article 122, llevat que les obres hagen sigut declarades de contractació centralitzada.

b) Contractes de subministrament que es referisquen a béns consumibles o de fàcil deteriorament per l'ús, excepte els relatius a béns declarats d'adquisició centralitzada.

c) Contractes de servicis no declarats de contractació centralitzada.

d) Contractes de subministrament i de servicis diferents dels atribuïts a la competència de la junta, d'acord amb les dos lletres anteriors, que afecten més d'un òrgan de contractació, exceptuant els que tinguen com a objecte béns o servicis de contractació centralitzada.

La composició de les juntes de contractació es fixarà reglamentàriament, i entre els seus vocals hauran de figurar un funcionari que tinga atribuït, legalment o reglamentàriament, l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació, i un interventor.

5. Excepcionalment, quan el contracte siga d'interés per a diversos departaments ministerials i, per raons d'economia i eficàcia, la tramitació de l'expedient l'haja d'efectuar un únic òrgan de contractació, els altres departaments interessats podran contribuir a finançar-lo en els termes que s'establisquen reglamentàriament i conforme a la normativa pressupostària, de la forma que es determine en convenis o protocols d'actuació.

6. La capacitat per a contractar dels representants legals de les societats i fundacions del sector públic estatal es regirà pel que disposen els estatuts d'estes entitats i per les normes de dret privat que siguen aplicables en cada cas.

Article 317. *Autorització per a contractar.*

1. Els òrgans de contractació dels departaments ministerials, organismes autònoms, agències estatals i entitats de dret públic estatals, així com els de les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social, necessitaran l'autorització del Consell de Ministres per a firmar contractes en els casos següents:

- a) Quan el valor estimat del contracte, calculat d'acord amb el que assenyala l'article 88, siga igual o superior a dotze milions d'euros.
- b) En els contractes de caràcter plurianual quan es modifiquen els percentatges o el nombre d'anualitats legalment previstos a què es referix l'article 47 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre.
- c) Quan el pagament dels contractes es concerte per mitjà del sistema d'arrendament financer o per mitjà del sistema d'arrendament amb opció de compra i el nombre d'anualitats supere els quatre anys.

2. L'autorització del Consell de Ministres a què es referix l'apartat anterior s'haurà d'obtenir abans de l'aprovació de l'expedient. L'aprovació de l'expedient i l'aprovació del gasto correspondran a l'òrgan de contractació.

3. El Consell de Ministres podrà reclamar discrecionalment el coneixement i l'autorització de qualsevol altre contracte. Igualment, l'òrgan de contractació, a través del ministre corresponent, podrà elevar un contracte no comprés en l'apartat 1 a la consideració del Consell de Ministres.

4. Quan el Consell de Ministres autoritze la subscripció del contracte, haurà d'autoritzar-ne igualment la modificació quan siga causa de resolució, i la resolució mateixa si és el cas.

5. Els titulars dels departaments ministerials a què es troben adscrits els organismes autònoms, les entitats públiques i les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social podran fixar la quantia a partir de la qual serà necessària la seua autorització per a la subscripció dels contractes.

6. En l'àmbit del sector públic estatal, abans d'autoritzar un contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, així com un contracte de concessió d'obra pública amb un valor estimat igual o superior a dotze milions d'euros, serà preceptiu i vinculant un informe del Ministeri d'Economia i Hisenda que es pronuncie sobre les repercussions pressupostàries i els compromisos financers que comporta, així com sobre la incidència en el compliment de l'objectiu d'estabilitat pressupostària, segons el que estableix el text refós de la Llei General d'Estabilitat Pressupostària, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 2/2007, de 28 de desembre.

A este efecte, l'òrgan de contractació haurà de proporcionar informació completa sobre els aspectes financers i pressupostaris del contracte, incloent-hi els mecanismes de captació de finançament i garanties que es preveja utilitzar durant tota la vigència del contracte, així com, si és el cas, el document d'avaluació prèvia a què es referix l'article 134 d'esta llei.

En estos contractes, abans de l'aprovació de l'expedient de contractació o de la modificació d'estos, serà igualment necessari demanar l'informe del Ministeri d'Economia i Hisenda quan, amb independència de la quantia del contracte, en el finançament es preveja qualsevol forma d'ajuda o aportació estatal, o l'atorgament de préstecs o bestretes.

Article 318. *Desconcentració.*

1. Les competències en matèria de contractació podran ser desconcentrades per un reial decret acordat pel Consell de Ministres en qualsevol òrgan, depenga o no de l'òrgan de contractació.

2. En les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social, les competències en matèria de contractació dels seus directors es podran desconcentrar de la forma i amb els requisits establits en la Llei General de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny.

Article 319. *Abstenció i recusació.*

Les autoritats i el personal al servici de les administracions públiques que intervinguen en els procediments de contractació s'hauran d'abstindre o podran ser recusats en els casos i de la forma que preveuen els articles 28 i 29 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

CAPÍTOL II

Òrgans d'assistència

Article 320. *Meses de contractació.*

1. Excepte en el cas que la competència per a contractar corresponga a una junta de contractació, en els procediments oberts i restringits i en els procediments negociats amb publicitat a què es referix l'article 177.1, els òrgans de contractació de les administracions públiques estaran assistits per una mesa de contractació, que serà l'òrgan competent per a la valoració de les ofertes. En els procediments negociats en què no siga necessari publicar anuncis de licitació, la constitució de la mesa serà potestativa per a l'òrgan de contractació.

2. La mesa estarà constituïda per un president, els vocals que es determinen reglamentàriament i un secretari.

3. Els membres de la mesa seran nomenats per l'òrgan de contractació.

El secretari haurà de ser designat entre funcionaris o, si no n'hi ha, entre un altre tipus de personal dependent de l'òrgan de contractació, i entre els vocals hauran de figurar necessàriament un funcionari, d'entre els que tinguen atribuït legalment o reglamentàriament l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació, i un interventor, o, a falta d'estos, una persona al servici de l'òrgan de contractació que tinga atribuïdes les funcions corresponents al seu assessorament jurídic i una altra que tinga atribuïdes les relatives al seu control economicopressupostari.

Article 321. *Mesa especial del diàleg competitiu.*

1. Per a assistir l'òrgan de contractació en els procediments de diàleg competitiu seguits per les administracions públiques estatals, es constituirà una mesa amb la composició que indica l'apartat 2 de l'article anterior, a la qual s'incorporaran persones especialment qualificades en la matèria sobre la qual verse el diàleg, designades per l'òrgan de contractació. El nombre d'estes persones serà igual o superior a un terç dels components de la mesa i participaran en les deliberacions amb veu i vot.

2. En els expedients que es tramiten per a la subscripció de contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, l'elaboració del document d'avaluació prèvia a què es referix l'article 134 correspondrà a la mesa especial del diàleg competitiu.

Article 322. *Mesa de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada.*

En les seues funcions com a òrgan de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada, el director general del Patrimoni de l'Estat estarà assistit per una mesa de contractació interdepartamental, la composició de la qual es determinarà reglamentàriament.

Article 323. *Jurats de concursos.*

1. En els concursos de projectes, la mesa de contractació es constituirà en jurat dels concursos de projectes incorporant a la seua composició fins a cinc personalitats de notòria competència en l'àmbit rellevant, designades per l'òrgan de contractació, que puguen contribuir de manera especial a avaluar les propostes presentades, i que participaran en les deliberacions amb veu i vot.

2. Els membres del jurat han de ser persones físiques independents dels participants en el concurs. Quan s'exigisca als candidats posseir una determinada qualificació o experiència, almenys una tercera part dels membres del jurat haurà d'estar en possessió d'esta o d'una altra d'equivalent.

CAPÍTOL III

Òrgans consultius

Article 324. *Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.*

1. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat és l'òrgan consultiu específic de l'Administració General de l'Estat, dels seus organismes autònoms, de les seues agències i de la resta d'entitats públiques estatals en matèria de contractació administrativa. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat estarà adscrita al Ministeri d'Economia i Hisenda, i la seua composició i règim jurídic s'establiran reglamentàriament.

2. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat podrà promoure l'adopció de les normes o mesures de caràcter general que considere procedents per a la millora del sistema de contractació en els aspectes administratius, tècnics i econòmics.

3. La Junta podrà exposar directament als òrgans de contractació, o formular amb caràcter general, les recomanacions pertinents si dels estudis sobre contractació administrativa o d'un contracte particular es deduïxen conclusions d'interés per a l'Administració.

Article 325. *Òrgans consultius en matèria de contractació de les comunitats autònomes.*

Els òrgans consultius en matèria de contractació que creen les comunitats autònomes exerciran la seua competència en l'àmbit territorial corresponent en relació amb la contractació de les administracions autonòmiques, dels organismes i de les entitats dependents o vinculats a estes i, si s'establix així en les seues normes reguladores, de les entitats locals incloses en este àmbit, sense perjudi de les competències de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.

TÍTOL II

Registres oficials

CAPÍTOL I

Registres oficials de licitadors i empreses classificades

Article 326. *Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat.*

1. El Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat dependrà del Ministeri d'Economia i Hisenda, i la seua administració correspondrà als òrgans de suport tècnic de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.

2. En el Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat es faran constar les dades relatives a la capacitat dels empresaris que hagen sigut classificats per la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, així com aquells altres que hagen sol·licitat la inscripció d'algunes de les dades mencionades en les lletres a) a d) de l'apartat 1 de l'article 328.

Article 327. Registres oficials de licitadors i empreses classificades de les comunitats autònomes.

Les comunitats autònomes podran crear els seus propis registres oficials de licitadors i empreses classificades, on s'inscriuran les condicions d'aptitud dels empresaris que així ho sol·liciten, que hagen sigut classificats per estes, o que hagen incorregut en alguna prohibició de contractar la declaració de la qual corresponga a estes o a les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial.

Article 328. Contingut del Registre.

1. En el Registre podran constar, per a cada empresa que hi haja inscrita, les dades següents:

- a) Les corresponents a la seua personalitat i capacitat d'obrar, en el cas de persones jurídiques.
- b) Les relatives a l'extensió de les facultats dels representants o apoderats amb capacitat per a actuar en nom seu i obligar-la contractualment.
- c) Les referents a les autoritzacions o habilitacions professionals i als altres requisits que siguen necessaris per a actuar en el seu sector d'activitat.
- d) Les dades relatives a la solvència econòmica i financera, que es reflectiran de manera independent si l'empresari no té classificació.
- e) La classificació obtinguda d'acord amb el que disposen els articles 65 a 71, així com les incidències que tinguen lloc durant la seua vigència; en esta inscripció, i com a element desagregat de la classificació, s'indicarà la solvència econòmica i financera de l'empresari.
- f) Les prohibicions de contractar que els afecten.
- g) Qualsevol altra dada d'interès per a la contractació pública que es determine reglamentàriament.

2. En tot cas, es faran constar en el Registre les prohibicions de contractar a què es referix l'apartat 4 de l'article 61.

Article 329. Voluntarietat de la inscripció.

1. Sense perjudi del que es disposa quant a la necessitat d'inscriure la classificació obtinguda i les prohibicions de contractar referenciades en l'article 61.4, la inscripció en els registres oficials de licitadors i empreses classificades és voluntària per als empresaris, els quals podran determinar quines dades entre les mencionades en l'article anterior volen que s'hi reflectisquen.

2. No obstant això, la inscripció de la classificació obtinguda per l'empresari requerirà la constància en el Registre de les circumstàncies mencionades en les lletres a) i c) de l'apartat 1 de l'article anterior. De la mateixa manera, la inscripció de les dades a què es referixen les lletres b), c) i d) del mateix apartat no es podrà fer sense que consten les que afecten la personalitat i la capacitat d'obrar de l'empresari.

Article 330. Responsabilitat de l'empresari en relació amb l'actualització de la informació registral.

Els empresaris inscrits estan obligats a posar en coneixement del Registre qualsevol variació que es produïsca en les dades reflectides en este, així com la supervençió de qualsevol circumstància que determine la concurrència d'una prohibició de contractar. L'omissió d'esta comunicació, quan hi haja dol, culpa o negligència, farà incórrer l'empresari en la circumstància que preveu la lletra e) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 331. *Publicitat.*

El Registre serà públic per a tots els qui tinguen interès legítim de conèixer-ne el contingut. L'accés a este es regirà pel que disposen l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i les normes que despleguen o complementen este precepte.

Article 332. *Col·laboració entre registres.*

El Registre Oficial de Licitadors i Empreses Classificades de l'Estat i els registres oficials d'empreses classificades de les comunitats autònomes, en l'exercici de la seua activitat i en les seues relacions recíproques, facilitaran a les altres administracions la informació que estes necessiten sobre el contingut dels seus registres respectius.

CAPÍTOL II

Registre de Contractes del Sector Públic

Article 333. *Registre de Contractes del Sector Públic.*

1. El Ministeri d'Economia i Hisenda crearà i mantindrà un registre de contractes, on s'inscriuran les dades bàsiques dels contractes adjudicats per les distintes administracions públiques i la resta d'entitats del sector públic subjectes a esta llei.

2. El Registre de Contractes del Sector Públic constituïx el sistema oficial central d'informació sobre la contractació pública a Espanya i, com a tal, el suport per al coneixement, l'anàlisi i la investigació de la contractació pública, per a l'estadística en matèria de contractes públics, per al compliment de les obligacions internacionals d'Espanya en matèria d'informació sobre la contractació pública, per a les comunicacions de les dades sobre contractes a altres òrgans de l'Administració que estiguen legalment previstes i, en general, per a la difusió pública de la dita informació, de conformitat amb el principi de transparència.

El Registre constituirà l'instrument dels poders públics per a la revisió i millora contínues dels procediments i de les pràctiques de la contractació pública, l'anàlisi de la qualitat, la fiabilitat i l'eficiència dels seus proveïdors, i la supervisió de la competència i transparència en els mercats públics.

3. Els òrgans de contractació de totes les administracions públiques i la resta d'entitats incloses en l'àmbit d'aplicació d'esta llei comunicaran al Registre de Contractes del Sector Públic, per a la inscripció, les dades bàsiques dels contractes adjudicats, així com, si és el cas, les modificacions, les pròrrogues, les variacions de terminis o de preu, l'import final i l'extinció. El contingut de les dites comunicacions i el termini per a efectuar-les s'establiran reglamentàriament.

4. Les comunicacions de dades de contractes al Registre de Contractes del Sector Públic es faran per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics de la forma que determine el ministre d'Economia i Hisenda de conformitat amb les comunitats autònomes.

5. El Registre de Contractes del Sector Públic facilitarà l'accés a les seues dades de manera telemàtica als òrgans de l'Administració que les necessiten per a l'exercici de les seues competències legalment atribuïdes, i en particular, als òrgans competents en matèria de fiscalització del gasto o inspecció de tributs, de la forma que reglamentàriament es determine.

Així mateix, i amb les limitacions que imposen les normes sobre protecció de dades de caràcter personal, facilitarà l'accés públic a les dades que no tinguen el caràcter de confidencials i que no hagen sigut prèviament publicades de manera telemàtica i a través d'internet.

6. En els casos d'administracions públiques que disposen de registres de contractes anàlegs en el seu àmbit de competències, la comunicació de dades a què es referix l'apartat 3 podrà ser substituïda per comunicacions entre els seus respectius registres de contractes. El Ministeri d'Economia i Hisenda determinarà reglamentàriament les

especificacions i els requisits per a la sincronització de dades entre el Registre de Contractes del Sector Públic i els altres registres de contractes.

7. A fi de garantir la identificació única i precisa de cada contracte, les administracions i entitats comunicants assignaran a cada un d'estos un codi identificador, que serà únic en el seu àmbit de competències. El Ministeri d'Economia i Hisenda determinarà les regles d'assignació dels identificadors únics que siguen necessaris per a assegurar la identificació unívoca de cada contracte dins del Registre de Contractes del Sector Públic i la coordinació amb els altres registres de contractes.

8. El Govern elevarà anualment a les Corts Generals un informe sobre la contractació pública a Espanya, a partir de les dades i anàlisis proporcionades pel Registre de Contractes del Sector Públic.

TÍTOL III

Gestió de la publicitat contractual per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics

CAPÍTOL ÚNIC

Plataforma de Contractació de l'Estat

Article 334. *Plataforma de Contractació de l'Estat.*

1. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, a través dels seus òrgans de suport tècnic, posarà a disposició de tots els òrgans de contractació del sector públic una plataforma electrònica que permeta donar publicitat a través d'internet de les convocatòries de licitacions i dels seus resultats, i de tota la informació que consideren rellevant relativa als contractes que subscriuen, així com prestar altres servicis complementaris associats al tractament informàtic d'estes dades. En tot cas, els perfils de contractant dels òrgans de contractació del sector públic estatal s'hauran d'integrar en esta plataforma, i s'hauran de gestionar i difondre exclusivament a través seu. En les seues electròniques d'estos òrgans s'inclourà un enllaç al seu perfil de contractant situat en la Plataforma de Contractació de l'Estat.

2. La plataforma haurà de disposar d'un dispositiu que permeta acreditar de manera fefaent l'inici de la difusió pública de la informació que s'hi incloga.

3. La publicació d'anuncis i de qualsevol altra informació relativa als contractes en la plataforma tindrà els efectes que preveu la llei.

4. L'accés dels interessats a la Plataforma de Contractació es farà a través d'un portal únic. Reglamentàriament, es definiran les modalitats de connexió de la Plataforma de Contractació amb el portal del «Boletín Oficial del Estado».

5. La Plataforma de Contractació de l'Estat s'interconnectarà amb els servicis d'informació similars que articulen les comunitats autònomes i les entitats locals de la forma que es determine en els convenis que es conclouen a este efecte.

Disposició addicional primera. *Contractació en l'estranger.*

1. Els contractes que es formalitzen i s'executen a l'estranger, sense perjudi de tindre en compte els principis d'esta llei per a resoldre els dubtes i les llacunes que en aplicar-se es puguen presentar, es regiran per les normes següents:

a) En l'Administració General de l'Estat, la formalització d'estos contractes correspondrà al ministre d'Assumptes Exteriors i de Cooperació, que l'exercitarà a través de les representacions diplomàtiques o consulars i que podrà delegar-la a favor d'altres òrgans, funcionaris o persones particulars. No obstant això, en l'àmbit del Ministeri de Defensa, la formalització correspondrà al titular d'este departament, que podrà delegar esta competència, i quan es tracte de contractes necessaris per al compliment de missions de pau en què participen les Forces i Cossos de Seguretat espanyols, correspondrà al ministre de l'Interior.

En els organismes autònoms, les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social, la formalització d'estos contractes correspon als seus representants legals o a les persones en qui estos deleguen.

En els altres organismes i entitats subjectes a esta llei, la formalització dels contractes correspondrà als seus representants legals.

Els articles 316 a 319 s'aplicaran quant a la tramitació, l'autorització si és el cas, l'adjudicació, la modificació i la resolució d'estos contractes.

b) Sense perjudi dels requisits de capacitat que puguen exigir les lleis de l'Estat en què se subscriga el contracte, per a empreses d'estats membres de la Comunitat Europea, caldrà ajustar-se al que disposa esta llei.

c) El plec de clàusules administratives particulars podrà ser substituït pel plec de clàusules del contracte.

d) Sense perjudi del que s'establix per als contractes menors, els contractes es podran adjudicar per procediment negociat, i s'hauran d'aconseguir, sempre que siga possible, almenys tres ofertes d'empreses capaces de complir-los.

e) La formalització es durà a terme per mitjà d'un document fefaent, i s'hauran de remetre les dades d'estos contractes al Ministeri d'Economia i Hisenda als efectes que preveu l'article 333, sense perjudi de l'obligació de remetre-les al Tribunal de Comptes prevista en l'article 29. Pel que fa als contractes menors, caldrà ajustar-se al que disposa esta llei amb caràcter general.

f) A l'adjudicatari se li podran exigir unes garanties anàlogues a les que preveu esta llei per a assegurar l'execució del contracte, sempre que això siga possible i adequat a les condicions de l'Estat en què s'efectua la contractació, i, si no n'hi ha, les que siguen usuals i autoritzades en el dit Estat o siguen conformes a les pràctiques comercials internacionals. Les garanties es constituïran en la representació diplomàtica o consular corresponent.

g) El pagament del preu es condicionarà a l'entrega pel contractista de la prestació convinguda, llevat que s'hi opose el dret o els costums de l'Estat, cas en què s'haurà d'exigir una garantia que cobrisca la bestreta, prestada de la forma prevista en la lletra f). Excepcionalment, per una resolució motivada de l'òrgan de contractació i quan les circumstàncies ho imposen, es podrà eximir de la prestació d'esta garantia, sempre que això siga conforme a les pràctiques comercials internacionals.

h) En estos contractes es procurarà incloure estipulacions tendents a preservar els interessos de l'Administració davant de possibles incompliments del contractista, i a autoritzar les modificacions del contracte que es puguen fer convenients.

i) L'òrgan de contractació podrà establir en la documentació contractual un règim de revisió de preus diferent del previst amb caràcter general en esta llei, atenent la legislació del país en què s'haja d'executar el contracte i les seues circumstàncies socioeconòmiques. En tot cas, el règim de revisió de preus que s'establisca es basarà en paràmetres objectius i, si és possible, públics o, si més no, fàcilment mesurables, i a este efecte es podran utilitzar els calculats per organismes internacionals.

2. En els contractes amb empreses espanyoles s'inclouran clàusules de submissió als tribunals espanyols.

3. En els contractes amb empreses estrangeres es procurarà, quan les circumstàncies ho aconsellen, la incorporació de clàusules tendents a resoldre les discrepàncies que puguen sorgir per mitjà de fórmules senzilles d'arbitratge. Igualment, es procurarà incloure clàusules de submissió als tribunals espanyols. En estos contractes es podrà transigir prèvia autorització del Consell de Ministres o de l'òrgan competent de les comunitats autònomes i entitats locals.

4. Les regles que conté este article no obstenen perquè, en els contractes subjectes a regulació harmonitzada que es formalitzen i s'executen en la resta d'estats membres de la Unió Europea, s'hagen de complir les normes d'esta llei referents a la publicitat comunitària i als procediments d'adjudicació dels contractes.

5. Els contractes formalitzats a l'estranger que s'hagen d'executar totalment o parcialment a Espanya i que estiguen vinculats directament a la realització de programes

o projectes de cooperació en matèria cultural o d'investigació o de cooperació al desenvolupament, es podran adjudicar pel procediment negociat sense publicitat, i amb subjecció a les condicions lliurement pactades per l'Administració amb el contractista estranger, quan la intervenció d'este siga absolutament indispensable per a l'execució del projecte o programa perquè ho requerisquen les condicions de participació en els programes o projectes de cooperació i s'acredite en l'expedient.

6. Els documents contractuals i tota la documentació necessària per a la preparació, l'adjudicació i l'execució dels contractes hauran d'estar redactats en castellà, idioma al qual, si és el cas, s'hauran de traduir des de l'idioma local que corresponga. No obstant això, l'òrgan de contractació, sota la seua responsabilitat, podrà acceptar, sense necessitat de traducció al castellà, els documents redactats en anglés o en francès, que tindran els efectes que corresponguen. L'acceptació de documents redactats en altres llengües podrà ser acordada singularment per a cada contracte per l'òrgan de contractació mitjançant una resolució motivada i sota la seua responsabilitat. En estos casos, el Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació garantirà la disponibilitat de la traducció al castellà dels documents redactats en llengua estrangera a l'efecte de la fiscalització del contracte.

Disposició addicional segona. *Normes específiques de contractació en les entitats locals.*

1. Corresponen als alcaldes i als presidents de les entitats locals les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes d'obres, de subministrament, de servicis, de gestió de servicis públics, els contractes administratius especials, i els contractes privats quan el seu import no supere el 10% dels recursos ordinaris del pressupost ni, en tot cas, la quantia de sis milions d'euros, inclosos els de caràcter plurianual quan la seua duració no siga superior a quatre anys, sempre que l'import acumulat de totes les seues anualitats no supere ni el percentatge indicat, referit als recursos ordinaris del pressupost del primer exercici, ni la quantia indicada.

Així mateix, corresponen als alcaldes i als presidents de les entitats locals l'adjudicació de concessions sobre els béns d'estes i l'adquisició de béns immobles i drets subjectes a la legislació patrimonial quan el seu valor no supere el 10% dels recursos ordinaris del pressupost ni l'import de tres milions d'euros, així com l'alienació del patrimoni quan el seu valor no supere el percentatge ni la quantia indicats.

2. Corresponen al ple les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes no mencionats en l'apartat anterior que subscriga l'entitat local.

Així mateix, corresponen al ple l'adjudicació de concessions sobre els béns de la corporació i l'adquisició de béns immobles i drets subjectes a la legislació patrimonial, així com l'alienació del patrimoni, quan no estiguen atribuïdes a l'alcalde o al president, i dels béns declarats de valor històric o artístic de qualsevol valor.

3. En els municipis de gran població a què es referix l'article 121 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, les competències que es descriuen en els apartats anteriors les exercirà la junta de govern local, independentment de l'import o de la duració del contracte.

4. En les entitats locals serà potestativa la constitució de juntes de contractació que actuaran com a òrgans de contractació en els contractes d'obres que tinguen com a objecte treballs de reparació simple, de conservació i de manteniment; en els contractes de subministrament que es referisquen a béns consumibles o de fàcil deteriorament per l'ús, i en els contractes de servicis quan l'import no supere el 10% dels recursos ordinaris de l'entitat, o quan superen este import les accions que estiguen previstes en el pressupost de l'exercici corresponent i es realitzen d'acord amb el que disposen les seues bases d'execució.

Correspon al ple acordar la constitució de les juntes de contractació i determinar-ne la composició, i necessàriament hauran de formar-ne part el secretari o el titular de l'òrgan que tinga atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i l'interventor d'esta. Els límits quantitius, que podran ser inferiors als assenyalats en el paràgraf anterior, o els referits a les característiques dels contractes en què intervindrà la junta de contractació

com a òrgan de contractació, els determinaran, en les entitats locals de règim comú, el ple, a proposta de l'alcalde o del president quan siguen, d'acord amb l'apartat 1, l'òrgan que tinga atribuïda la competència sobre els dits contractes, i la junta de govern local en els municipis de gran població.

En els casos d'actuació de les juntes de contractació, es prescindirà de la intervenció de la mesa de contractació.

5. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants, les competències en matèria de contractació podran ser exercides pels òrgans que, amb caràcter de centrals de contractació, es constituïsquen de la forma que preveu l'article 204, per mitjà d'acords a este efecte.

Així mateix, es podran concertar convenis de col·laboració en virtut dels quals s'encomane la gestió del procediment de contractació a les diputacions provincials o a les comunitats autònomes de caràcter uniprovincial.

6. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants, l'aprovació del gasto serà substituïda per una certificació d'existència de crèdit que expedirà el secretari interventor o, si és el cas, l'interventor de la corporació.

7. Corresponen a l'òrgan de contractació l'aprovació de l'expedient i l'obertura del procediment d'adjudicació en els termes que regula l'article 110.

L'aprovació del plec de clàusules administratives particulars estarà precedida pels informes del secretari o, si és el cas, del titular de l'òrgan que tinga atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i de l'interventor.

8. Els informes que la llei assigna als servicis jurídics seran evacuats pel secretari o per l'òrgan que tinga atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació.

Els actes de fiscalització seran exercits per l'interventor de l'entitat local.

9. Quan s'aplique el procediment negociat en els casos d'urgència a què fa referència l'article 170, lletra e), s'hauran d'incorporar a l'expedient els corresponents informes del secretari o, si és el cas, del titular de l'òrgan que tinga atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i de l'interventor, sobre la justificació de la causa d'urgència apreciada.

10. La mesa de contractació estarà presidida per un membre o un funcionari de la corporació, i en formaran part, com a vocals, el secretari o, si és el cas, el titular de l'òrgan que tinga atribuïda la funció d'assessorament jurídic, i l'interventor, així com aquells altres que designe l'òrgan de contractació entre el personal funcionari de carrera, el personal laboral al servici de la corporació o els seus membres electes, sense que el nombre total siga inferior a tres. Hi actuarà com a secretari un funcionari de la corporació.

En les entitats locals municipals, es podrà integrar en la mesa personal al servici de les corresponents diputacions provincials o comunitats autònomes uniprovincials.

11. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants, en els contractes d'obres que tinguen un període d'execució que excedisca el d'un pressupost anual, es podran redactar projectes independents relatius a cada una de les parts de l'obra, sempre que estes siguen susceptibles d'utilització separada en el sentit de l'ús general o del servici, o puguen ser substancialment definides, i precedisca una autorització concedida pel ple de la corporació, adoptada amb el vot favorable de la majoria absoluta legal dels seus membres, autorització que no podrà ser objecte de delegació.

12. Seran aplicables als contractes d'obres les normes sobre supervisió de projectes que estableix l'article 125. La supervisió podran efectuar-la les oficines o unitats competents de la mateixa entitat contractant o, en el cas de municipis que no en tinguen, les de la diputació provincial corresponent.

13. En els contractes que tinguen com a objecte l'adquisició de béns immobles, l'import de l'adquisició podrà ser objecte d'un ajornament de fins a quatre anys, amb subjecció als tràmits que preveu la normativa reguladora de les hisendes locals per als compromisos de gastos futurs.

14. Per a determinar l'import dels contractes regulats en esta disposició a l'efecte de determinar la competència dels diferents òrgans, s'hi inclourà l'import de l'Impost sobre el Valor Afegit.

Disposició addicional tercera. *Regles especials sobre competència per a adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i de les comunicacions.*

No obstant el que assenyala l'article 207.1, la competència per a adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i elements complementaris o auxiliars que no hagen sigut declarats d'adquisició centralitzada correspondrà al ministre de Defensa i als òrgans de contractació de les entitats gestores i servicis comuns de la Seguretat Social en l'àmbit de les seues competències respectives.

Disposició addicional quarta. *Contractació amb empreses que tinguen en la seua plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre.*

1. Els òrgans de contractació ponderaran en els casos que això siga obligatori si els licitadors complixen el que disposa la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'Integració Social dels Minusvàlids, sobre l'obligació de tindre un 2% de treballadors amb discapacitat o adoptar les mesures alternatives corresponents.

A este efecte i si és el cas, els plecs de clàusules administratives particulars podran incorporar en la clàusula relativa a la documentació que han d'aportar els licitadors l'exigència que aporten un certificat de l'empresa en el qual conste tant el nombre global de treballadors de plantilla com el nombre particular de treballadors amb discapacitat, o, en el cas que s'haja optat pel compliment de les mesures alternatives legalment previstes, una còpia de la declaració d'excepcionalitat i una declaració del licitador amb les mesures concretes aplicades a este efecte.

2. Els òrgans de contractació podran indicar en els plecs de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes a les proposicions presentades per aquelles empreses públiques o privades que, en el moment d'acreditar la seua solvència tècnica, tinguen en la plantilla un nombre de treballadors amb discapacitat superior al 2%, sempre que estes proposicions igualen en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que servisquen de base per a l'adjudicació.

Si diverses empreses licitadores de les que hagen empatat pel que fa a la proposició més avantatjosa acrediten tindre una relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2%, tindrà preferència en l'adjudicació del contracte el licitador que dispose del percentatge major de treballadors fixos amb discapacitat en la plantilla.

3. Igualment, es podrà establir la preferència en l'adjudicació de contractes, en igualtat de condicions amb proposicions que siguen econòmicament més avantatjoses, per a les presentades per les empreses d'inserció regulades en la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que complisquen els requisits que estableix esta normativa per a tindre esta consideració.

4. De la mateixa manera i en les mateixes condicions, es podrà establir esta preferència en l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial per a les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre amb personalitat jurídica, sempre que la seua finalitat o activitat tinga relació directa amb l'objecte del contracte, segons es desprenga dels seus respectius estatuts o regles fundacionals, i figuren inscrites en el registre oficial corresponent. En este cas, l'òrgan de contractació podrà requerir a estes entitats la presentació del detall relatiu a la descomposició del preu ofert a partir dels seus costos.

5. Els òrgans de contractació podran indicar en els plecs de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes que tinguen com a objecte productes en els quals hi haja alternativa de comerç just per a les proposicions presentades per aquelles entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just, sempre que les dites proposicions igualen en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que servisquen de base per a l'adjudicació.

Disposició addicional quinta. *Contractes reservats.*

Es podrà reservar la participació en els procediments d'adjudicació de contractes a centres especials d'ocupació, o reservar-ne l'execució en el marc de programes d'ocupació protegida, quan almenys el 70% dels treballadors afectats siguen persones amb discapacitat que, a causa de l'índole o la gravetat de les seues deficiències, no puguen exercir una activitat professional en condicions normals. En l'anunci de licitació s'haurà de fer referència a la present disposició.

Disposició addicional sexta. *Disposicions aplicables a les universitats públiques.*

1. Als efectes del que estableix l'apartat 2 de l'article 68, per als contractes que adjudiquen les universitats públiques dependents de les comunitats autònomes produiran efecte els acords de classificació i revisió de classificacions adoptats pels òrgans corresponents de la comunitat autònoma respectiva.

2. No serà exigible la classificació a les universitats públiques per a ser adjudicatàries de contractes en els casos a què es referix l'apartat 1 de l'article 83 de la Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats.

Disposició addicional setètima. *Exempció de requisits per als organismes públics d'investigació com a adjudicataris de contractes.*

1. Les agències estatals, els organismes públics d'investigació i els organismes semblants de les comunitats autònomes no necessitaran estar classificats ni acreditar la seua solvència econòmica i financera ni la solvència tècnica per a ser adjudicataris de contractes del sector públic.

2. Estes entitats estaran igualment exemptes de constituir garanties en els casos en què siguen exigibles.

Disposició addicional octava. *Contractes subscrits en els sectors de l'aigua, de l'energia, dels transports i dels servicis postals.*

1. La subscripció per les administracions públiques de contractes compresos en la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els servicis postals, es regirà, en tot cas, per la present llei. No obstant això, i a l'efecte d'aplicar esta llei a estos contractes, només tindran la consideració de contractes subjectes a regulació harmonitzada els que, per raó de la seua naturalesa, objecte, característiques i quantia, estiguen sotmesos a la mencionada Llei 31/2007, de 30 d'octubre.

2. La subscripció pels ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguen el caràcter d'administracions públiques de contractes compresos en la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, es regirà per esta norma, llevat que una llei subjecte estos contractes al règim que preveu la present llei per a les administracions públiques, i en este cas se'ls aplicaran també les normes previstes per als contractes subjectes a regulació harmonitzada. Els contractes exclosos de l'aplicació de la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, que els ens, els organismes i les entitats mencionats subscriguen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els servicis postals es regiran per les disposicions pertinents de la present llei, i no els seran aplicables, en cap cas, les normes que esta estableix exclusivament per als contractes subjectes a regulació harmonitzada.

Disposició addicional novena. *Normes especials per a la contractació de l'accés a bases de dades i la subscripció a publicacions.*

1. La subscripció a revistes i altres publicacions, independentment del suport, així com la contractació de l'accés a la informació continguda en bases de dades especialitzades, es podran efectuar, independentment de la quantia, sempre que no tinguen el caràcter de contractes subjectes a regulació harmonitzada, d'acord amb les

normes que estableix esta llei per als contractes menors i amb subjecció a les condicions generals que apliquen els proveïdors, incloses les referides a les fórmules de pagament. L'abonament del preu, en estos casos, es farà de la forma establida en les condicions que regisquen estos contractes, i és admissible el pagament abans de l'entrega o realització de la prestació, sempre que això responga als usos habituals del mercat.

2. Quan els contractes a què es referix l'apartat anterior se subscriuen per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, els ens, els organismes i les entitats del sector públic contractants tindran la consideració de consumidors, als efectes que preveu la legislació de servicis de la societat de la informació i comerç electrònic.

Disposició addicional deu. *Modificacions de quanties, terminis i altres derivades dels annexos de directives comunitàries.*

S'autoritza el Consell de Ministres perquè puga modificar, mitjançant un reial decret, prèvia audiència a les comunitats autònomes, i d'acord amb la conjuntura econòmica, les quanties que s'indiquen en els articles d'esta llei. Igualment, s'autoritza el Consell de Ministres per a incorporar a la llei les modificacions oportunes derivades dels annexos de les directives comunitàries que regulen la contractació pública.

Disposició addicional onze. *Actualització de xifres fixades per la Unió Europea.*

Les xifres que d'ara en avant fixe la Comissió Europea substituiran les que figuren en el text d'esta llei. El Ministeri d'Economia i Hisenda adoptarà les mesures pertinents per a assegurar-ne la publicitat.

Disposició addicional dotze. *Còmput de terminis.*

Els terminis establits per dies en esta llei s'entendran referits a dies naturals, llevat que s'hi indique expressament que només s'han de comptar els dies hàbils. No obstant això, si l'últim dia del termini és inhàbil, este es considerarà prorrogat al primer dia hàbil següent.

Disposició addicional tretze. *Referències a l'Impost sobre el Valor Afegit.*

Les referències a l'Impost sobre el Valor Afegit s'han de considerar fetes a l'Impost General Indirecte Canari o a l'Impost sobre la Producció, els Servicis i la Importació en els territoris en què regisquen estes figures impositives.

Disposició addicional catorze. *Espai Econòmic Europeu.*

Les referències a estats membres de la Unió Europea que conté esta llei s'entén que inclouen els estats signataris de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

Disposició addicional quinze. *Normes relatives als mitjans de comunicació utilitzables en els procediments que regula esta llei.*

1. Les comunicacions i els intercanvis d'informació que s'hagen d'efectuar en els procediments que regula esta llei es podran fer, d'acord amb el que establisquen els òrgans de contractació o els òrgans als quals en corresponga la resolució, per correu, per telefax o per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics. Les sol·licituds de participació en procediments d'adjudicació també es podran fer per telèfon, en el cas i de la forma que preveu l'apartat 4 d'esta disposició addicional.

2. Perquè es puguen declarar admissibles, els mitjans de comunicació hauran d'estar disponibles de manera general, i, per tant, del seu ús no s'haurà de derivar cap restricció d'accés dels empresaris i interessats als procediments corresponents.

3. Les comunicacions, els intercanvis i l'emmagatzemament d'informació es faran de manera que es garantisca la protecció de la integritat de les dades i la confidencialitat

de les ofertes i de les sol·licituds de participació, així com que el contingut de les ofertes i de les sol·licituds de participació no serà conegut fins després de finalitzat el termini per a la seua presentació o fins al moment fixat per a la seua obertura.

4. Els òrgans de contractació podran admetre la comunicació telefònica per a la presentació de sol·licituds de participació, i en este cas el sol·licitant que utilitze este mitjà haurà de confirmar la sol·licitud per escrit abans que expire el termini fixat per a la seua recepció.

Els òrgans de contractació podran exigir que les sol·licituds de participació enviades per telefax siguen confirmades per correu o per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics quan calga per a deixar-ne constància. Esta exigència haurà de ser assenyalada en l'anunci de licitació, amb la indicació del termini disponible per a complir-la.

5. Els mitjans electrònics, informàtics i telemàtics utilitzables hauran de complir, a més, els requisits que estableix la disposició addicional setze.

Disposició addicional setze. Ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments regulats en la llei.

1. L'ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que preveu esta llei s'ajustarà a les normes següents:

a) Els mitjans electrònics, informàtics i telemàtics utilitzables hauran de ser no discriminatoris, estar a disposició del públic i ser compatibles amb les tecnologies de la informació i de la comunicació d'ús general.

b) La informació i les especificacions tècniques necessàries per a la presentació electrònica de les ofertes i sol·licituds de participació hauran d'estar a disposició de totes les parts interessades, no ser discriminatòries i ser conformes a estàndards oberts, d'ús general i àmplia implantació.

c) Els programes i les aplicacions necessàries per a la presentació electrònica de les ofertes i sol·licituds de participació hauran de ser d'ús ampli, accés fàcil i no discriminatoris, o hauran de ser posats a disposició dels interessats per l'òrgan de contractació.

d) Els sistemes de comunicacions i per a l'intercanvi i l'emmagatzemament d'informació hauran de poder garantir de manera raonable, segons l'estat de la tècnica, la integritat de les dades transmises i que només els òrgans competents, en la data assenyalada a l'efecte, hi puguem tindre accés, o que en cas de trencament d'esta prohibició d'accés, la violació es puga detectar amb claredat. Estos sistemes hauran d'oferir suficient seguretat, d'acord amb l'estat de la tècnica, davant dels virus informàtics i altres tipus de programes o codis nocius, i es podran establir reglamentàriament d'altres mesures que, respectant els principis de confidencialitat i integritat de les ofertes i igualtat entre els licitadors, es dirigisquen a minimitzar-ne la incidència en els procediments.

e) Les aplicacions que s'utilitzen per a efectuar les comunicacions, les notificacions i els enviaments documentals entre el licitador o contractista i l'òrgan de contractació han de poder acreditar la data i l'hora de l'emissió o la recepció, la integritat del contingut i el remitent i el destinatari corresponents. En especial, estes aplicacions han de garantir que es deixa constància de l'hora i la data exactes de la recepció de les proposicions o de les sol·licituds de participació i de tota la documentació que s'haja de presentar davant de l'òrgan de contractació.

f) Tots els actes i les manifestacions de voluntat dels òrgans administratius o de les empreses licitadores o contractistes que tinguen efectes jurídics i s'emeten tant en la fase preparatòria com en les fases de licitació, adjudicació i execució del contracte han de ser autèntics per mitjà d'una firma electrònica reconeguda d'acord amb la Llei 59/2003, de 19 de desembre, de Firma Electrònica. Els mitjans electrònics, informàtics o telemàtics emprats han de poder garantir que la firma s'ajusta a les disposicions d'esta norma.

g) Els licitadors o els candidats hauran de presentar els documents, els certificats i les declaracions que no estiguen disponibles en forma electrònica abans que expire el termini previst per a la presentació d'ofertes o de sol·licituds de participació.

h) Les referències d'esta llei a la presentació de documents escrits no obstant per a la presentació d'estos per mitjans electrònics. En els procediments d'adjudicació de contractes, l'enviament per mitjans electrònics de les ofertes es podrà fer en dos fases, transmetent primer la firma electrònica de l'oferta, amb la recepció de la qual es considerarà efectuada la presentació amb caràcter general, i després, l'oferta pròpiament dita en un termini màxim de 24 hores; si no es fa este segon enviament en el termini indicat, es considerarà que l'oferta ha sigut retirada. Les còpies electròniques dels documents que s'hagen d'incorporar a l'expedient, autenticades amb la firma electrònica reconeguda de l'òrgan administratiu habilitat per a la recepció, tindran els mateixos efectes i el mateix valor que les còpies compulsades d'estos documents.

i) Els formats dels documents electrònics que integren els expedients de contractació s'hauran d'ajustar a especificacions disponibles públicament i d'ús no subjecte a restriccions, que garantisquen la lliure i plena accessibilitat a estos per l'òrgan de contractació, els òrgans de fiscalització i control, els òrgans jurisdiccionals i els interessats durant el termini pel qual s'haja de conservar l'expedient. En els procediments d'adjudicació de contractes, els formats admissibles s'hauran d'indicar en l'anunci o en els plecs.

j) Com a requisit per a la tramitació de procediments d'adjudicació de contractes per mitjans electrònics, els òrgans de contractació podran exigir als licitadors la inscripció prèvia en el registre oficial de licitadors i empreses classificades que corresponga de les dades a què es referixen les lletres a) a d) de l'article 328.1.

2. Ajustant-se als requisits establits en l'apartat anterior i als indicats en les normes que, amb caràcter general, en regulen l'ús en el tràfic jurídic, les disposicions de desplegament d'esta llei establiran les condicions en què es podran utilitzar factures electròniques en la contractació del sector públic.

3. En compliment dels principis de transparència en la contractació i d'eficàcia i eficiència de l'actuació administrativa, es fomentarà i es preferirà l'ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que preveu esta llei per part dels licitadors o els candidats. En tot cas, en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i dels organismes públics vinculats o dependents d'esta, estos mitjans hauran d'estar disponibles en relació amb la totalitat dels procediments de contractació de la seua competència.

4. Les comunicacions entre els òrgans competents per a la resolució dels recursos o de les reclamacions i els òrgans de contractació o les entitats contractants es faran, sempre que siga possible, per mitjans informàtics, electrònics o telemàtics.

Les notificacions als recurrents i la resta d'interessats intervinents en els procediments de recurs es faran pels mitjans que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre. No obstant això, quan el recurrent admeta les notificacions per mitjans informàtics, electrònics o telemàtics durant la tramitació del procediment d'adjudicació, en el cas que hi haja intervingut, i, en tot cas, quan ho sol·licite en l'escrit d'interposició del recurs, les notificacions se li enviaran per estos mitjans.

Disposició addicional dèset. *Substitució de lletrats en les meses de contractació.*

Per a les entitats gestores i els servicis comuns de la Seguretat Social es podran establir reglamentàriament els casos en què formaran part de la mesa de contractació lletrats habilitats específicament a este efecte en substitució dels qui tinguen atribuït legalment o reglamentàriament l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació.

Disposició addicional dèu. *Garantia d'accessibilitat per a persones amb discapacitat.*

En l'àmbit de la contractació pública, la determinació dels mitjans de comunicació admissibles, el disseny dels elements instrumentals i la implantació dels tràmits procedimentals s'hauran de fer tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tots, tal com definix estos termes la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'Igualtat d'Oportunitats, no-Discriminació i Accessibilitat Universal de les Persones amb Discapacitat.

Disposició addicional dènou. *Responsabilitat de les autoritats i del personal al servici de les administracions públiques.*

1. La responsabilitat patrimonial de les autoritats i del personal al servici de les administracions públiques derivada de les seues actuacions en matèria de contractació administrativa, tant per danys causats a particulars com a la mateixa Administració, s'exigirà d'acord amb el que disposen el títol X de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i el Reial Decret 429/1993, de 26 de març, pel qual s'aprova el Reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial.

2. La infracció o l'aplicació indeguda dels preceptes que conté la present llei per part del personal al servici de les administracions públiques quan hi haja almenys negligència greu constituirà una falta molt greu la responsabilitat disciplinària de la qual s'exigirà d'acord amb la normativa específica en la matèria.

Disposició addicional vint. *Concerts per a la prestació d'assistència sanitària i farmacèutica subscrits per la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat, la Mutualitat General Judicial i l'Institut Social de les Forces Armades.*

1. Els concerts que tinguen com a objecte la prestació de servicis d'assistència sanitària i farmacèutica i que, per a l'exercici de la seua acció protectora, subscriguen la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat i l'Institut Social de les Forces Armades amb entitats públiques, entitats asseguradores, societats mèdiques, col·legis farmacèutics i altres entitats o empreses, independentment de l'import i la modalitat, tindran la naturalesa de contractes de gestió de servici públic i es regularan per la normativa especial de cada mutualitat i, en tot el que esta no preveu, per la legislació de contractes del sector públic.

2. Els concerts que la Mutualitat General Judicial subscriga per a la prestació de servicis d'assistència sanitària i farmacèutica amb entitats públiques, entitats asseguradores, societats mèdiques, col·legis farmacèutics i altres entitats o empreses, i que siguen necessaris per a l'exercici de la seua acció protectora, es convindran de forma directa entre la Mutualitat i l'entitat corresponent, amb un informe previ de l'Advocacia de l'Estat del Ministeri de Justícia i de la Intervenció Delegada en l'organisme.

Disposició addicional vint-i-u. *Contractes inclosos en els àmbits de la defensa i de la seguretat.*

La preparació, la selecció i l'adjudicació dels contractes compresos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de Contractes del Sector Públic, en els àmbits de la defensa i de la seguretat, així com les normes reguladores del règim de la subcontractació que esta estableix, es regiran en primer lloc per la llei mencionada i supletòriament, per la present llei.

Disposició addicional vint-i-dos. *Règim de contractació de certs organismes.*

1. El règim de contractació de la Societat Estatal de Participacions Industrials, de l'ens públic Ports de l'Estat i de les autoritats portuàries serà el que estableix esta llei per a les entitats públiques empresarials.

2. Les instruccions reguladores dels procediments de contractació de les autoritats portuàries i de Ports de l'Estat seran elaborades i aprovades pel ministre de Foment, amb un informe previ de l'Advocacia de l'Estat.

3. En els contractes a què es referix l'article 16.2 de la Llei 46/2003, de 25 de novembre, reguladora del Museu Nacional del Prado, esta entitat aplicarà les normes que preveu esta llei per als contractes de poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques. Estos contractes no tindran caràcter de contractes administratius.

Disposició adicional vint-i-tres. *Pràctiques contràries a la lliure competència.*

Els òrgans de contractació, la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat i els òrgans competents per a resoldre el recurs especial a què es referix l'article 40 d'esta llei notificaran a la Comissió Nacional de la Competència qualsevol fet del qual s'assabenten en l'exercici de les seues funcions i que pugua constituir una infracció de la legislació de la defensa de la competència. En particular, comunicaran qualsevol indici d'acord, decisió o recomanació col·lectiva, o pràctica concertada o conscientment paral·lela entre els licitadors que tinga com a objecte, produísca o pugua produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència en el procés de contractació.

Disposició adicional vint-i-quatre. *Prestació d'assistència sanitària en situacions d'urgència.*

1. En els contractes relatius a la prestació d'assistència sanitària en casos d'urgència i per un import inferior a 30.000 euros, no s'aplicaran les disposicions d'esta llei relatives a la preparació i l'adjudicació del contracte.

2. Per a procedir a la contractació en estos casos bastarà que, a més de justificar la urgència, l'òrgan de contractació determine l'objecte de la prestació, fixe el preu a satisfer per l'assistència, i designe l'empresa a la qual correspondrà l'execució.

Disposició adicional vint-i-cinc. *Règim jurídic de l'Empresa de Transformación Agraria, Sociedad Anónima (TRAGSA), i de les seues filials.*

1. El grup de societats mercantils estatals integrat per l'Empresa de Transformación Agraria, Sociedad Anónima (TRAGSA), i les societats el capital de les quals siga íntegrament de titularitat d'esta empresa, tenen per funció la prestació de servicis essencials en matèria de desenrotllament rural, conservació del medi ambient, atenció a emergències i altres àmbits connexos, d'acord amb el que estableix esta disposició.

2. TRAGSA i les seues filials integrades en el grup definit en l'apartat anterior tenen la consideració de mitjans propis instrumentals i servicis tècnics de l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i els poders adjudicadors dependents d'estes, i estan obligades a realitzar, amb caràcter exclusiu, els treballs que estos els encomanen en les matèries que assenyalen els apartats 4 i 5, donant una prioritat especial a aquells que siguen urgents o que s'ordenen com a conseqüència de les situacions d'emergència que es declaren. D'acord amb esta obligació, els béns i els efectius de TRAGSA i les seues filials es podran incloure en els plans i dispositius de protecció civil i d'emergències.

Les relacions de les societats del grup TRAGSA amb els poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals i servicis tècnics tenen naturalesa instrumental i no contractual, i s'articulen a través de comandes de gestió de les que preveu l'article 24.6 d'esta llei, per la qual cosa, amb efecte general, són de caràcter intern, dependent i subordinat.

La comunicació efectuada per un d'estos poders adjudicadors encarregant una actuació a alguna de les societats del grup suposarà l'orde per a iniciar-la.

3. El capital social de TRAGSA serà íntegrament de titularitat pública.

Les comunitats autònomes podran participar en el capital social de TRAGSA per mitjà de l'adquisició d'accions, l'alienació de les quals serà autoritzada pel Ministeri d'Economia i Hisenda, a iniciativa del Ministeri de Medi Ambient, i Medi Rural i Marí. Les comunitats autònomes només podran alienar les seues participacions a favor de l'Administració General de l'Estat o d'organismes de dret públic vinculats o dependents d'aquella.

4. Les societats del grup TRAGSA prestaran, per encàrrec dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals, les funcions següents:

a) La realització de qualsevol tipus d'actuació, obra, treball i prestació de servicis agrícoles, ramaders, forestals, de desenrotllament rural, de conservació i protecció del medi natural i mediambiental, d'aqüicultura i de pesca, així com els necessaris per al millor ús i gestió dels recursos naturals, i per a la millora dels servicis i recursos públics, incloent-hi l'execució d'obres de conservació o enriquiment del patrimoni històric espanyol en el medi rural, a l'empara del que estableix l'article 68 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol.

b) L'activitat agrícola, ramadera, animal, forestal i d'aqüicultura i la comercialització dels seus productes, i l'administració i la gestió de finques, muntanyes, centres agraris, forestals, mediambientals o de conservació de la naturalesa, així com d'espais i de recursos naturals.

c) La promoció, la investigació, el desenrotllament, la innovació i l'adaptació de noves tècniques, equips i sistemes de caràcter agrari, forestal, mediambiental, d'aqüicultura i pesca, de protecció de la naturalesa i per a l'ús sostenible dels seus recursos.

d) La fabricació i comercialització de béns mobles per al compliment de les seues funcions.

e) La prevenció i lluita contra les plagues i malalties vegetals i animals i contra els incendis forestals, així com la realització d'obres i tasques de suport tècnic de caràcter urgent.

f) El finançament, en els termes que s'establisquen reglamentàriament, de la construcció o de l'explotació d'infraestructures agràries, mediambientals i d'equipaments de nuclis rurals, així com la constitució de societats i la participació en altres ja constituïdes que tinguen finalitats relacionades amb l'objecte social de l'empresa.

g) La planificació, l'organització, la investigació, el desenrotllament, la innovació, la gestió, l'administració i la supervisió de qualsevol tipus de servici ramader, veterinari, de seguretat i sanitat animal i alimentària.

h) La recollida, el transport, l'emmagatzematge, la transformació, la valoració, la gestió i l'eliminació de productes, subproductes i residus d'origen animal, vegetal i mineral.

i) La realització de tasques o activitats complementàries o accessòries a les mencionades anteriorment.

Les societats del grup TRAGSA també estaran obligades a satisfer les necessitats dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals en la consecució dels seus objectius d'interés públic per mitjà de la realització, per encàrrec d'estos, de la planificació, l'organització, la investigació, el desenrotllament, la innovació, la gestió, l'administració i la supervisió de qualsevol tipus d'assistència i servici tècnic en els àmbits d'actuació assenyalats en l'apartat anterior, o per mitjà de l'adaptació i l'aplicació de l'experiència i els coneixements desplegats en els dits àmbits a altres sectors de l'activitat administrativa.

Així mateix, les societats del grup TRAGSA estaran obligades a participar i actuar, per encàrrec dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals, en tasques d'emergència i protecció civil de qualsevol tipus, en especial en la intervenció en catàstrofes mediambientals o en crisis o necessitats de caràcter agrari, pecuari o ambiental; a exercir tasques de prevenció de riscos i emergències de qualsevol tipus, i a realitzar activitats de formació i informació pública en casos d'interés públic, i en especial per a la prevenció de riscos, catàstrofes o emergències.

5. Les societats del grup TRAGSA podran realitzar actuacions de suport i servici institucional a la cooperació espanyola en l'àmbit internacional.

6. Les societats del grup TRAGSA no podran participar en els procediments per a l'adjudicació de contractes convocats pels poders adjudicadors dels quals siguen mitjà propi. No obstant això, quan no hi concórrega cap licitador es podrà encarregar a estes societats l'execució de l'activitat objecte de licitació pública.

En el cas que l'execució d'obres, la fabricació de béns mobles o la prestació de servicis per les societats del grup es duga a terme amb la col·laboració d'empresaris particulars, l'import de la part de prestació a càrrec d'estos haurà de ser inferior al 50% de l'import total del projecte, subministrament o servici.

7. L'import de les obres, dels treballs, dels projectes, dels estudis i dels subministraments realitzats per mitjà del grup TRAGSA es determinarà aplicant a les unitats executades les tarifes corresponents. Les dites tarifes es calcularan de manera que representen els costos reals de realització, i la seua aplicació a les unitats produïdes servirà de justificant de la inversió o dels servicis realitzats.

L'elaboració i l'aprovació de les tarifes les realitzaran les administracions de les quals el grup és mitjà propi instrumental, d'acord amb el procediment establert reglamentàriament.

8. Als efectes de l'aplicació de la present llei, les societats integrades en el grup TRAGSA tindran la consideració de poders adjudicadors dels que preveu l'article 3.3.

Disposició addicional vint-i-sis. *Protecció de dades de caràcter personal.*

1. Els contractes regulats en la present llei que impliquen el tractament de dades de caràcter personal hauran de respectar íntegrament la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, i la normativa que la desplega.

2. Per al cas que la contractació implique l'accés del contractista a dades de caràcter personal del tractament de les quals siga responsable l'entitat contractant, aquell tindrà la consideració d'encarregat del tractament.

En este cas, l'accés a eixes dades no es considerarà comunicació de dades quan es complisca el que preveuen els articles 12.2 i 3 de la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre. En tot cas, les previsions de l'article 12.2 de la dita llei hauran de constar per escrit.

Quan finalitze la prestació contractual, les dades de caràcter personal hauran de ser destruïdes o tornades a l'entitat contractant responsable o a l'encarregat de tractament que esta haja designat.

El tercer encarregat del tractament conservarà degudament bloquejades les dades mentres es puguen derivar responsabilitats de la seua relació amb l'entitat responsable del tractament.

3. En cas que un tercer tracte dades personals per compte del contractista encarregat del tractament, s'hauran de complir els requisits següents:

a) Que el dit tractament s'haja especificat en el contracte firmat per l'entitat contractant i el contractista.

b) Que el tractament de dades de caràcter personal s'ajuste a les instruccions del responsable del tractament.

c) Que el contractista encarregat del tractament i el tercer formalitzen el contracte en els termes que preveu l'article 12.2 de la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

En estos casos, el tercer tindrà també la consideració d'encarregat del tractament.

Disposició addicional vint-i-set. *Agrupacions europees de cooperació territorial.*

Les agrupacions europees de cooperació territorial regulades en el Reglament (CE) número 1082/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, quan tinguen el seu domicili social a Espanya, ajustaran la preparació i l'adjudicació dels seus contractes a les normes que estableix esta llei per als poders adjudicadors.

Disposició addicional vint-i-huit. *Adquisició centralitzada de medicaments i productes sanitaris amb vista al Sistema Nacional de Salut.*

1. Mitjançant una orde del Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat, amb un informe previ favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, es podran declarar d'adquisició centralitzada els subministraments de medicaments i productes sanitaris que contracten en l'àmbit estatal els diferents òrgans i organismes. La contractació d'estos subministraments s'haurà de fer a través del Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat. El finançament dels contractes corresponents serà a càrrec de l'organisme o l'entitat peticionaris. Les competències que l'article 206 atribueix a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat i al Ministeri d'Economia i Hisenda correspondran en relació amb el subministrament de medicaments i productes sanitaris al Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat.

Les comunitats autònomes i les entitats locals, així com les entitats i els organismes dependents d'estes i integrats en el Sistema Nacional de Salut, es podran adherir al sistema d'adquisició centralitzada estatal de medicaments i productes sanitaris per a la totalitat dels subministraments que hi estan inclosos o només per a determinades categories. L'adhesió requerirà la conclusió de l'acord corresponent amb el Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat.

2. Els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals, així com les entitats i els organismes dependents d'estes i integrats en el Sistema Nacional de Salut, podran concloure de forma conjunta acords marc dels que preveu l'article 196 amb un o més empresaris, a fi de fixar les condicions a les quals s'hauran d'ajustar els contractes de subministrament de medicaments i productes sanitaris que pretenguen adjudicar durant un període determinat, sempre que el recurs a estos instruments no es faça de forma abusiva o de manera que la competència es veja obstaculitzada, restringida o falsejada.

Disposició addicional vint-i-nou. *Fòrmules institucionals de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.*

1. Els contractes públics i les concessions es podran adjudicar directament a una societat d'economia mixta en la qual concórrega capital públic i privat, sempre que l'elecció del soci privat s'haja efectuat de conformitat amb les normes que estableix esta llei per a l'adjudicació del contracte l'execució del qual constituïska el seu objecte, i, si és el cas, les relatives al contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, i sempre que no s'introduïsqen modificacions en l'objecte i les condicions del contracte que es van tindre en compte en la selecció del soci privat.

2. Sense perjudi de la possibilitat d'utilitzar mitjans de finançament com ara emissions d'obligacions, emprèstits o crèdits participatius, les societats d'economia mixta constituïdes per a l'execució d'un contracte públic que preveu esta disposició addicional podran:

a) Acudir a ampliacions de capital, sempre que la nova estructura del contracte no modifique les condicions essencials de l'adjudicació, llevat que hi haja estat prevista.

b) Titulitzar els drets de cobrament que tinguen davant de l'entitat adjudicadora del contracte l'execució del qual se li encomane, amb l'autorització prèvia de l'òrgan de contractació, complint els requisits que preveu la normativa sobre mercat de valors.

Disposició addicional trenta. *Règim dels òrgans competents per a resoldre els recursos de l'Administració General de l'Estat i les entitats contractants adscrites a esta.*

1. A mesura que el nombre d'assumptes sotmesos al coneixement i la resolució del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals ho exigisca, es podran constituir tribunals administratius territorials de recursos contractuals amb seu en cada una de les capitals de comunitat autònoma.

Estos tribunals tindran la competència exclusiva per a la resolució dels recursos, a què es referix l'article 40 d'esta llei, interposats contra els actes de l'Administració territorial de l'Estat o dels organismes i entitats dependents de l'Estat que tinguen competència en tot o part del territori de la comunitat autònoma corresponent.

El nomenament del president i els vocals d'estos tribunals es farà en els mateixos termes i requisits previstos per al Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals, si bé només se li exigiran deu anys d'antiguitat.

2. Reglamentàriament, s'incrementarà el nombre de vocals que hagen d'integrar els tribunals territorials a mesura que ho requerisca el volum d'assumpes sotmesos al seu coneixement.

La primera renovació dels tribunals es farà de forma parcial als tres anys del nomenament. A este respecte, abans que es complisca el termini indicat es determinarà, per mitjà d'un sorteig, els qui hagen de cessar.

En tot cas, una vegada cessat un vocal, continuarà en l'exercici de les seues funcions fins que prenga possessió del càrrec el que l'haja de substituir.

Disposició addicional trenta-u. Autorització del Consell de Ministres en concessions d'autopistes de competència estatal.

Serà necessària l'autorització del Consell de Ministres per a la subscripció, i, si és el cas, la modificació i la resolució dels contractes de concessió d'autopistes de competència estatal.

Disposició transitòria primera. Expedients iniciats i contractes adjudicats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta llei.

1. Els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor d'esta llei es regiran per la normativa anterior. A este efecte, s'entendrà que els expedients de contractació han sigut iniciats si s'ha publicat la convocatòria corresponent del procediment d'adjudicació del contracte. En el cas de procediments negociats, per a determinar el moment d'iniciació es tindrà en compte la data d'aprovació dels plecs.

2. Els contractes administratius adjudicats abans de l'entrada en vigor de la present llei es regiran, quant als seus efectes, compliment i extinció, inclosos la duració i el règim de pròrroques, per la normativa anterior.

Disposició transitòria segona. Fórmules de revisió.

Fins que el Consell de Ministres no aprobe les noves fórmules de revisió adaptades al que disposa l'article 91, seguiran aplicant-se les aprovades pel Decret 3650/1970, de 19 de desembre; pel Reial Decret 2167/1981, de 20 d'agost, pel qual es complementa l'anterior, i pel Decret 2341/1975, de 22 d'agost, per a contractes de fabricació del Ministeri de Defensa, excloent-ne l'efecte de la variació de preus de la mà d'obra.

Disposició transitòria tercera. Determinació de quanties pels departaments ministerials respecte dels organismes autònoms adscrits a estos.

Fins al moment en què els titulars dels departaments ministerials fixen la quantia per a l'autorització establida en l'article 317.5, s'aplicarà la quantitat, calculada de conformitat amb l'article 88, de 900.000 euros.

Disposició transitòria quarta. Determinació dels casos en què és exigible la classificació de les empreses.

L'apartat 1 de l'article 65, pel que fa als contractes per a la formalització dels quals és exigible la classificació prèvia, entrarà en vigor d'acord amb el que establisquen les normes reglamentàries de desplegament d'esta llei per les quals es definisquen els grups, els subgrups i les categories en què es classificaran eixos contractes, i continuarà vigent

fins llavors el paràgraf primer de l'apartat 1 de l'article 25 del text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques.

No obstant això, no serà exigible la classificació en els contractes d'obres de valor inferior a 350.000 euros.

Disposició transitòria quinta. Règim transitori dels procediments d'adjudicació dels contractes no subjectes a regulació harmonitzada subscrits per entitats que no tenen el caràcter d'Administració pública.

1. Fins que no s'aproven les instruccions internes a què es referix l'article 191.b), els poders adjudicadors que no tinguen el caràcter d'administracions públiques es regiran per a l'adjudicació de contractes no subjectes a regulació harmonitzada per les normes que estableix l'article 190.

2. Estes normes les hauran d'aplicar també la resta d'entitats del sector públic que no tinguen el caràcter d'administracions públiques per a l'adjudicació de contractes fins que no aproven les instruccions que preveu l'article 192.3.

Disposició transitòria sexta. Terminis a què es referix l'article 216 de la llei.

El termini de trenta dies a què es referix l'apartat 4 de l'article 216 d'esta llei s'aplicarà a partir de l'1 de gener de 2013.

Des de l'entrada en vigor d'esta llei i fins al 31 de desembre de 2011, el termini en què les administracions tindran l'obligació d'abonar el preu de les obligacions a les quals es referix l'apartat 4 de l'article 216 serà dins dels cinquanta dies següents a la data de l'expedició de les certificacions d'obra o dels documents corresponents que acrediten la realització total o parcial del contracte.

Entre l'1 de gener de 2012 i el 31 de desembre de 2012, el termini en què les administracions tindran l'obligació d'abonar el preu de les obligacions a què es referix l'apartat 4 de l'article 216 serà durant els quaranta dies següents a la data de l'expedició de les certificacions d'obra o dels documents corresponents que acrediten la realització total o parcial del contracte.

Disposició transitòria setima. Règim supletori per a les comunitats autònomes.

Mentres una comunitat autònoma no regule davant de qui s'ha d'incoar la qüestió de nul·litat prevista en els articles 37 a 39 d'esta llei o s'ha d'interposar el recurs contra els actes indicats en l'article 40.1 i 2, i quins efectes derivaran de la interposició, seran aplicables les normes següents:

a) Seran recurribles els actes mencionats en l'article 40.2 quan es referisquen a algun dels contractes que s'enumeren en l'apartat 1 del mateix article.

b) La competència per a la resolució dels recursos continuarà encomanada als mateixos òrgans que la tenien atribuïda amb anterioritat.

c) Els recursos es tramitaran de conformitat amb el que estableixen els articles 42 a 48 d'esta llei.

d) Les resolucions dictades en estos procediments seran susceptibles de recurs contenciós administratiu. Quan les resolucions no siguen totalment estimatòries o quan, sent-ho, compareguen en el procediment altres interessats distints del recurrent, no seran executives fins que no siguen fermes o, si han sigut objecte de recurs, fins que l'òrgan jurisdiccional competent no decidisca sobre la suspensió de les resolucions.

Disposició transitòria octava. Procediments en curs.

1. Els procediments de recurs iniciats a l'empara de l'article 37 de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, en la redacció vigent abans de l'entrada en vigor de la Llei 34/2010, de 5 d'agost, seguiran tramitant-se fins que es resolguen d'acord amb este.

2. En els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor de la Llei 34/2010, de 5 d'agost, es podran interposar la qüestió de nul·litat i el recurs que preveu l'article 40 d'esta llei contra actes susceptibles de ser objecte de recurs o reclamació en esta via, sempre que s'hagen dictat després de la seua entrada en vigor.

Disposició final primera. *Actualització de les referències a determinats òrgans.*

Les referències a la Junta de Compres Interministerial i al Servei Central de Subministraments que figuren en les normes vigents s'entendran realitzades, respectivament, a la mesa del sistema estatal de contractació centralitzada regulada en l'article 322 d'esta llei i a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Disposició final segona. *Títols competencials.*

1. Els articles 21 i 50 es dicten a l'empara de la regla 6a de l'article 149.1 de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència sobre «legislació processal, sense perjudi de les necessàries especialitats que en este orde es deriven de les particularitats del dret substantiu de les comunitats autònomes».

2. Els articles que s'indiquen a continuació es dicten a l'empara de les competències exclusives que corresponen a l'Estat per a dictar la legislació civil i mercantil en virtut del que disposa l'article 149.1.6a i 8a, l'article 259.1, l'article 260.1 i 2, l'article 261.1, l'article 262, l'article 263 i l'article 264.

3. La resta d'articles de la present llei constitueixen legislació bàsica dictada a l'empara de l'article 149.1.18a de la Constitució en matèria de legislació bàsica sobre contractes administratius, i, en conseqüència, són d'aplicació general a totes les administracions públiques i als organismes i les entitats que en depenen. No obstant això, no tindran caràcter bàsic els articles següents o parts d'estos: lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15; lletra a) de l'apartat 1 de l'article 16; els apartats 1 a 5 de l'article 24; l'article 29.4; l'article 41.1 i 3; l'article 59.2; l'article 60.2.c); l'article 64; l'article 71; l'article 71; l'article 82; l'article 83; el paràgraf segon de l'apartat 1 de l'article 84; el segon paràgraf de l'apartat 3 i l'apartat 5 de l'article 109; l'article 111.2; les lletres a) i c) de l'apartat 2 de l'article 112; les lletres b) i c) de l'article 113.1; els apartats 1 i 2 de l'article 114; els apartats 4, 5 i 6 de l'article 115; l'article 116; els apartats 1.e) i 4 de l'article 123; l'article 124; l'article 125; l'article 126; els apartats e), g), h), i), j) i l) de l'article 136; el segon paràgraf de l'apartat 3 de l'article 152; l'article 156; l'apartat 2 de l'article 205; l'article 206; l'article 207; l'article 211.2; els apartats 3 a 8, els dos inclosos, de l'article 212; el segon incís de l'article 222.2; els apartats 3 i 5 de l'article 224; l'apartat 8 de l'article 227; l'article 229; l'article 230.2; l'article 232; l'apartat 1 de l'article 233; els apartats 3, excepte la previsió de la lletra b), i 4 de l'article 234; l'article 235; l'apartat 1 de l'article 241; l'article 244; l'article 248; els apartats 2 i 3 de l'article 251; l'article 254; l'apartat 5 de l'article 255; l'article 256; l'article 260.7; l'article 261.2; l'article 287; l'article 290; els apartats 2 i 3 de l'article 292; l'article 294; l'article 295; l'article 297; l'article 298; els apartats 2 i 3 de l'article 300; l'apartat 3 de l'article 301; els apartats 2 i 3 de l'article 309; els apartats 3, 4, 5 i 6 de l'article 310; l'article 311; els articles 316 a 318; els articles 320 a 324, els dos inclosos; l'article 334; la lletra a) de l'apartat 1 de la disposició addicional primera; la disposició addicional tercera; la disposició addicional dèset; la disposició addicional vint; la disposició addicional vint-i-u; la disposició addicional vint-i-dos; la disposició addicional vint-i-tres; la disposició addicional vint-i-cinc; la disposició addicional trenta; la disposició addicional trenta-u; la disposició transitòria tercera; la disposició transitòria setèima; la disposició transitòria octava; la disposició final primera; la disposició final tercera; la disposició final quarta, i la disposició final quinta.

Als mateixos efectes que preveu el paràgraf anterior, tindran la consideració de mínimes les exigències que per als contractes menors estableix l'article 111.1 i tindran la consideració de màxims els percentatges, quanties o terminis següents:

El percentatge del 5% de l'article 95.1 i 2.

El percentatge del 3% de l'article 103.2.

Les quanties de l'article 138.3.

Els terminis d'un mes establits en els apartats 2 i 4 de l'article 222.

Disposició final tercera. *Normes aplicables als procediments que regula esta llei.*

1. Els procediments regulats en esta llei es regiran, en primer terme, pels preceptes que conté la llei i per les normes que la despleguen, i, subsidiàriament, pels de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i les normes complementàries.

2. En tot cas, en els procediments iniciats a sol·licitud d'un interessat per als quals no s'establisca específicament una altra cosa i que tinguen com a objecte o es referisquen a la reclamació de quantitats, a l'exercici de prerrogatives administratives o a qualsevol altra qüestió relativa a l'execució, la consumació o l'extinció d'un contracte administratiu, una vegada transcorregut el termini previst per a la resolució sense que s'haja notificat, l'interessat podrà considerar desestimada la seua sol·licitud per silenci administratiu, sense perjudi de la subsistència de l'obligació de resoldre.

3. L'aprovació de les normes procedimentals necessàries per a desplegar la present llei la farà el Consell de Ministres, a proposta del ministre d'Economia i Hisenda i amb el dictamen previ del Consell d'Estat.

Disposició final quarta. *Habilitació normativa en matèria d'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i d'ús de la factura electrònica.*

1. S'autoritza el ministre d'Economia i Hisenda per a aprovar, amb el dictamen previ del Consell d'Estat, les normes de desplegament de la disposició addicional setze que puguen ser necessàries per a fer plenament efectiu l'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics en els procediments que regula esta llei.

2. Igualment, el ministre d'Economia i Hisenda, mitjançant una orde, definirà les especificacions tècniques de les comunicacions de dades que s'hagen d'efectuar en compliment de la present llei i establirà els models que s'hagen d'utilitzar.

3. El Consell de Ministres, a proposta dels ministres d'Economia i Hisenda i d'Indústria, Turisme i Comerç, adoptarà les mesures necessàries per a facilitar l'emissió de factures electròniques per les persones i entitats que contracten amb el sector públic estatal, garantint la gratuïtat dels servicis de suport que s'establisquen per a les empreses la xifra de negocis de les quals l'any immediatament anterior i per al conjunt de les seues activitats siga inferior al llindar que es fixe en l'orde a què es referix el paràgraf anterior.

Disposició final cinquena. *Foment de la contractació precomercial.*

El Consell de Ministres, mitjançant un acord, fixarà dins dels pressupostos de cada departament ministerial i de cada organisme públic vinculat a l'Administració General de l'Estat o dependent d'esta les quanties necessàriament destinades al finançament de contractes a què fa referència l'article 4.1.r) d'esta llei. Una part d'estes es podrà reservar a xicotetes i mitjanes empreses innovadores.

Disposició final sexta. *Habilitació per al desplegament reglamentari.*

S'habilita el Govern per a dictar, en l'àmbit de les seues competències, les disposicions necessàries per al desplegament i l'aplicació del que estableix esta llei.

ANNEX I

Activitats a les quals es referix l'apartat 1 de l'article 6

Nace ¹					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
45			Construcció	Esta divisió comprén: <ul style="list-style-type: none"> • les construccions noves, les obres de restauració i les reparacions corrents 	45000000
	45.1		Preparació d'obres		45100000
		45.11	Demolició d'immobles i moviments de terres	Esta classe comprén: <ul style="list-style-type: none"> • la demolició i enderroc d'edificis i altres estructures • la neteja de runes • els treballs de moviment de terres: excavació, ompliment i anivellació d'emplaçaments d'obres, excavació de rases, aclarida de roques, voladures, etc. • la preparació d'explotacions mineres: <ul style="list-style-type: none"> • obres subterrànies, aclarida de recobriments i altres activitats de preparació de mines Esta classe comprén també: <ul style="list-style-type: none"> • el drenatge d'emplaçaments d'obres • el drenatge de terrenys agrícoles i forestals 	45110000
		45.12	Perforacions i sondejos	Esta classe comprén: <ul style="list-style-type: none"> • les perforacions, els sondejos i mostratges amb fins de construcció, geofísics, geològics o altres Esta classe no comprén: <ul style="list-style-type: none"> • la perforació de pous de producció de petroli i gas natural (veja 11.20) • la perforació de pous hidràulics (veja 45.25) • l'excavació de pous de mines (veja 45.25) • la prospecció de jaciments de petroli i gas natural i els estudis geofísics, geològics o sísmics (veja 74.20) 	45120000
	45.2		Construcció general d'immobles i obres d'enginyeria civil		45200000

Nace ¹					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
		45.21	Construcció general d'edificis i obres singulars d'enginyeria civil (ponts, túnels, etc.)	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la construcció de qualsevol tipus d'edificis • la construcció d'obres d'enginyeria civil: <ul style="list-style-type: none"> • ponts (inclosos els de carreteres elevades), viaductes, túnels i passos subterranis • xarxes d'energia, comunicació i conducció de llarga distància • instal·lacions urbanes de canonades, xarxes d'energia i de comunicacions • obres urbanes annexes el muntatge in situ de construccions prefabricades <p>Esta classe no comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • els servicis relacionats amb l'extracció de gas i de petroli (veja 11.20) • el muntatge de construccions prefabricades completes a partir de peces de producció pròpia que no siguen de formigó (veja les divisions 20, 26 i 28) • la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tenis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis (veja 45.23) • les instal·lacions d'edificis i obres (veja 45.3) • les activitats d'arquitectura i enginyeria (veja 74.20) • la direcció d'obres de construcció (veja 74.20) 	4 5 2 1 0 0 0 0 (E x c e p t e : 4 5 2 1 3 3 1 6 , 4 5 2 2 0 0 0 0 , 4 5 2 3 1 0 0 0 , 45232000
		45.22	Construcció de cobertes i estructures de tancament	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la construcció de teulades • la coberta de teulades • la impermeabilització d'edificis i balcons 	45261000
		45.23	Construcció d'autopistes, carreteres, camps d'aterratge, vies fèrries i centres esportius	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la construcció d'autopistes, carrers, carreteres i altres vies de circulació de vehicles i vianants • la construcció de vies fèrries • la construcció de pistes d'aterratge • la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tenis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis • la pintura de senyals en carreteres i aparcaments <p>Esta classe no comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • el moviment de terres previ (veja 45.11) 	4 5 2 1 2 2 1 2 i DA0345230000 excepte: 45231000 45232000 45234115
		45.24	Obres hidràuliques	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la construcció de: <ul style="list-style-type: none"> • vies navegables, instal·lacions portuàries i fluvials, ports esportius, rescloses, etc. • preses i dics • dragatges • obres subterrànies 	45240000

Nace ¹					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
		45.25	Altres construccions especialitzades	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • les activitats de construcció que s'especialitzen en un aspecte comú a diferents tipus d'estructura i que requerisquen aptituds o materials específics: <ul style="list-style-type: none"> • obres de fonamentació, incloent-hi la fixació de puntals de construcció i perforació de pous hidràulics, excavació de pous de mines • muntatge de peces d'acer que no siguen de producció pròpia • corbament de l'acer • muntatge i desmantellament de bastides i plataformes de treball, incloent-hi el lloguer • muntatge de ximeneres i forns industrials <p>Esta classe no comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • el lloguer de bastides sense muntatge ni desmantellament (veja 71.32) 	45250000 45262000
	45.3		Instal·lació d'edificis i obres		45300000
		45.31	Instal·lació elèctrica	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: <ul style="list-style-type: none"> • cables i material elèctric • sistemes de telecomunicació • instal·lacions de calefacció elèctrica • antenes de vivendes • alarmes contra incendis • sistemes d'alarma de protecció contra robatoris • ascensors i escales mecàniques • parallamps, etc. 	45213316 4531000 Excepte: 45316000
		45.32	Aïllament tèrmic, acústic i antivibratori	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aïllament tèrmic, acústic o antivibratori <p>Esta classe no comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la impermeabilització d'edificis i balcons (veja 45.22) 	45320000
		45.33	Llanterneria	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: <ul style="list-style-type: none"> • llanterneria i sanitaris • aparells de gas • aparells i conduccions de calefacció, ventilació, refrigeració o aire condicionat • la instal·lació d'extintors automàtics d'incendis <p>Esta classe no comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la instal·lació i reparació d'instal·lacions de calefacció elèctrica (veja 45.31) 	45330000
		45.34	Altres instal·lacions d'edificis i obres	<p>Esta classe comprén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • la instal·lació de sistemes d'il·luminació i senyalització de carreteres, ports i aeroports • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aparells i dispositius no classificats en una altra part 	45234115 45316000 45340000

Nace ¹					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
	45.4		Acabat d'edificis i obres		45400000
		45.41	Lluitament	Esta classe comprén: • l'aplicació en edificis i altres obres de construcció d'algeps i estuc interior i exterior, inclosos els materials de llistat corresponents	45410000
		45.42	Instal·lacions de fusteria	Esta classe comprén: • la instal·lació de portes, finestres i marcs, cuines equipades, escales, mobiliari de treball i semblants de fusta o altres materials que no siguen de producció pròpia • els acabats interiors, com sostres, revestiments de fusta per a parets, barandats mòbils, etc. Esta classe no comprén: • els revestiments de parquet i altres fustes per a sòls (veja 45.43)	45420000
		45.43	Revestiment de sòls i parets	Esta classe comprén: • la col·locació en edificis i altres obres de construcció de: • revestiments de ceràmica, formigó o pedra tallada per a sòls • revestiments de parquet i altres fustes per a sòls • revestiments de moqueta i linòleum per a parets i sòls, inclosos el cautxú o els materials plàstics • revestiments de terratzo, marbre, granit o pissarra per a parets i sòls • papers pintats	45430000
		45.44	Pintura i envidrament	Esta classe comprén: • la pintura interior i exterior d'edificis • la pintura d'obres d'enginyeria civil • la instal·lació de vidres, espills, etc. Esta classe no comprén: • la instal·lació de finestres (veja 45.42)	45440000
		45.45	Altres acabats d'edificis i obres	Esta classe comprén: • la instal·lació de piscines particulars • la neteja al vapor, amb doll d'arena o semblants, de l'exterior dels edificis • altres obres d'acabat d'edificis no citades en una altra part Esta classe no comprén: • la neteja interior d'edificis i obres (veja 74.70)	45212212 i DA04 45450000
	45.5		Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari		45500000
		45.50	Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari	Esta classe no comprén: • el lloguer d'equip i maquinària de construcció o demolició desproveït d'operari (veja 71.32)	45500000

¹ Reglament (CEE) núm. 3037/90 del Consell, de 9 d'octubre de 1990, relatiu a la nomenclatura estadística d'activitats econòmiques a la Comunitat Europea (DO L 293 de 24.10.1990, p. 1). Reglament modificat en últim lloc pel Reglament (CEE) núm. 761/93 de la Comissió (DO L 83 de 3.4.1993, p. 1).

En cas de diferents interpretacions entre CPV i NACE, s'aplicarà la nomenclatura NACE.

ANNEX II

Servicis als quals es referix l'article 10

Categorías	Descripció	Número de referència CPC (1)	Número de referència CPV
1	Servicis de manteniment i reparació.	6112, 6122, 633, 886	De 50100000-6 a 50884000-5 (excepte de 50310000-1 a 50324200-4 i 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0) i de 51000000-9 a 51900000-1
2	Servicis de transport per via terrestre (2), inclosos els servicis de furgons blindats i servicis de missatgeria, excepte el transport de correu.	712 (excepte 71235), 7512, 87304	De 60100000-9 a 60183000-4 (excepte 60160000-7, 60161000-4, 60220000-6), i de 64120000-3 a 64121200-2
3	Servicis de transport aeri: transport de passatgers i càrrega, excepte el transport de correu.	73 (excepte 7321)	De 60410000-5 a 60424120-3 (excepte 60411000-2, 60421000-5), i 60500000-3 De 60440000-4 a 60445000-9
4	Transport de correu per via terrestre (2) i per via aèria.	71235, 7321	60160000-7, 60161000-4 60411000-2, 60421000-5
5	Servicis de telecomunicació.	752	De 64200000-8 a 64228200-2 72318000-7, i de 72700000-7 a 72720000-3
6	Servicis financers: a) servicis d'assegurances b) servicis bancaris i d'inversió (3).	ex 81, 812, 814 7	De 66100000-1 a 66720000-3 (3)
7	Servicis d'informàtica i servicis connexos.	84	De 50310000-1 a 50324200-4 de 72000000-5 a 72920000-5 (excepte 72318000-7 i des de 72700000-7 a 72720000-3), 79342410-4
8	Servicis d'investigació i desenvolupament (4).	85	De 73000000-2 a 73436000-7 (excepte 73200000-4, 73210000-7, 73220000-0
9	Servicis de comptabilitat, auditoria i tenidoria de llibres.	862	De 79210000-9 a 79223000-3
10	Servicis d'investigació d'estudis i enquestes de l'opinió pública.	864	De 79300000-7 a 79330000-6, i 79342310-9, 79342311-6
11	Servicis de consultors de direcció (5) i servicis connexos.	865, 866	De 73200000-4 a 73220000-0 de 79400000-8 a 79421200-3 i 79342000-3, 79342100-4 79342300-6, 79342320-2 79342321-9, 79910000-6, 79991000-7 98362000-8
12	Servicis d'arquitectura; servicis d'enginyeria i servicis integrats d'enginyeria; servicis de planificació urbana i servicis d'arquitectura paisatgista. Servicis connexos de consultors en ciència i tecnologia. Servicis d'assajos i anàlisis tècnics.	867	De 71000000-8 a 71900000-7 (excepte 71550000-8) i 79994000-8
13	Servicis de publicitat.	871	De 79341000-6 a 79342200-5 (excepte 79342000-3 i 79342100-4
14	Servicis de neteja d'edificis i servicis d'administració de béns arrels.	874, 82201 a 82206	De 70300000-4 a 70340000-6, i de 90900000-6 a 90924000-0
15	Servicis editorials i d'impresma, per tarifa o per contracte.	88442	De 79800000-2 a 79824000-6 De 79970000-6 a 79980000-7
16	Servicis de clavegueram i eliminació de desperdicis: servicis de sanejament i servicis semblants.	94	De 90400000-1 a 90743200-9 (excepte 90712200-3 De 90910000-9 a 90920000-2 i 50190000-3, 50229000-6 50243000-0

Categories	Descripció	Número de referència CPC (1)	Número de referència CPV
17	Servicis d'hostaleria i restaurant.	64	De 55100000-1 a 55524000-9, i de 98340000-8 a 98341100-6
18	Servicis de transport per ferrocarril.	711	De 60200000-0 a 60220000-6
19	Servicis de transport fluvial i marítim.	72	De 60600000-4 a 60653000-0, i de 63727000-1 a 63727200-3
20	Servicis de transport complementaris i auxiliars.	74	De 63000000-9 a 63734000-3 (excepte 63711200-8, 63712700-0, 63712710-3, i de 63727000-1 a 63727200-3), i 98361000-1
21	Servicis jurídics.	861	De 79100000-5 a 79140000-7
22	Servicis de col·locació i subministrament de personal (6).	872	De 79600000-0 a 79635000-4 (excepte 79611000-0, 79632000-3, 79633000-0), i de 98500000-8 a 98514000-9
23	Servicis d'investigació i seguretat, excepte els servicis de furgons blindats.	873 (excepte 87304)	De 79700000-1 a 79723000-8
24	Servicis d'educació i formació professional.	92	De 80100000-5 a 80660000-8 (excepte 80533000-9, 80533100-0, 80533200-1
25	Servicis socials i de salut.	93	79611000-0, i de 85000000-9 a 85323000-9 (excepte 5321000-5 i 85322000-2
26	Servicis d'esplai, culturals i esportius (7).	96	De 79995000-5 a 79995200-7, i de 92000000-1 a 92700000-8 (excepte 92230000-2, 92231000-9, 92232000-6
27	Altres servicis.		

(1) En cas de diferents interpretacions entre CPV i CPC, s'aplicarà la nomenclatura CPC.

(1) Nomenclatura CPC (versió provisional) emprada per a definir l'àmbit d'aplicació de la Directiva 92/50/CEE.

(2) Exceptuant els servicis de transport per ferrocarril inclosos en la categoria 18.

(3) Exceptuant els servicis financers relatius a l'emissió, compra, venda i transferència de títols o altres instruments financers, i els servicis prestats pels bancs centrals. Queden també exclosos els servicis que consistisquen en l'adquisició o l'arrendament, independentment del sistema de finançament, de terrenys, edificis ja existents o altres béns immobles, o relatius a drets sobre estos béns; no obstant això, els servicis financers prestats, bé al mateix temps, bé amb anterioritat o posterioritat al contracte d'adquisició o d'arrendament, en qualsevol de les seues formes, es regularan pel que disposa la present directiva.

(4) Exceptuant els servicis d'investigació i desenrotllament diferents d'aquells els resultats dels quals corresponen al poder adjudicador i/o a l'entitat adjudicadora per al seu ús exclusiu, sempre que este remunere íntegrament la prestació del servici.

(5) Exceptuant els servicis d'arbitratge i conciliació.

(6) Exceptuant els contractes de treball.

(7) Exceptuant els contractes per a la compra, el desenrotllament, la producció o la coproducció de material de programació per part dels organismes de radiodifusió i els contractes relatius al temps de radiodifusió.

ANNEX III

Llista de productes que preveu la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15, pel que fa als contractes de subministraments adjudicats per òrgans de contractació del sector de la defensa

Capítol 25: Sal, sofre, terres i pedres; algeps, calçs i ciments.

Capítol 26: Minerals, escòries i cendres.

Capítol 27: Combustibles minerals, olis minerals i productes de la seua destil·lació; matèries bituminoses; ceres minerals, excepte:

Ex 27.10: Carburants especials.

Capítol 28: Productes químics inorgànics; compostos inorgànics o orgànics dels metalls preciosos, dels elements radioactius, dels metalls de les terres rares o d'isòtops, excepte:

Ex 28.09: Explosius.

Ex 28.13: Explosius.

Ex 28.14: Gasos lacrimògens.

Ex 28.28: Explosius.

Ex 28.32: Explosius.

Ex 28.39: Explosius.

Ex 28.50: Productes toxicològics.

Ex 28.51: Productes toxicològics.

Ex 28.54: Explosius.

Capítol 29: Productes químics orgànics, excepte:

Ex 29.03: Explosius.

Ex 29.04: Explosius.

Ex 29.07: Explosius.

Ex 29.08: Explosius.

Ex 29.11: Explosius.

Ex 29.12: Explosius.

Ex 29.13: Productes toxicològics.

Ex 29.14: Productes toxicològics.

Ex 29.15: Productes toxicològics.

Ex 29.21: Productes toxicològics.

Ex 29.22: Productes toxicològics.

Ex 29.23: Productes toxicològics.

Ex 29.26: Explosius.

Ex 29.27: Productes toxicològics.

Ex 29.29: Explosius.

Capítol 30: Productes farmacèutics.

Capítol 31: Abonaments.

Capítol 32: Extractes adobadors o tintoris; tanins i els seus derivats; pigments i la resta de matèries colorants; pintures i vernissos; màstics; tintes.

Capítol 33: Olis essencials i resinoides; preparacions de perfumeria, de tocador o de cosmètica.

Capítol 34: Sabons, agents de superfície orgànics, preparacions per a llavar, preparacions lubricants, ceres artificials, ceres preparades, productes de neteja, espelmes i articles semblants, pastes per a modelar, ceres per a odontologia i preparacions per a odontologia a base d'algeps.

Capítol 35: Matèries albuminoides; coles; enzims.

Capítol 37: Productes fotogràfics o cinematogràfics.

Capítol 38: Productes diversos de les indústries químiques, excepte:

- Ex 38.19: Productes toxicològics.
- Capítol 39: Matèries plàstiques, èters i èsters de la cel·lulosa, resines artificials i manufactures d'estes matèries, excepte:
- Ex 39.03: Explosius.
- Capítol 40: Cautxú natural o sintètic, cautxú factici i manufactures de cautxú, excepte:
- Ex 40.11: Pneumàtics per a automòbils.
- Capítol 41: Pells i cuiros.
- Capítol 42: Manufactures de couro; articles d'albarberia o de talabarderia; articles de viatge, bosses de mà i continents semblants; manufactures de budell.
- Capítol 43: Pelleteria i confeccions de pelleteria; pelleteria artificial o factícia.
- Capítol 44: Fusta, carbó vegetal i manufactures de fusta.
- Capítol 45: Suro i les seues manufactures.
- Capítol 46: Manufactures d'esperteria o de cistelleria.
- Capítol 47: Matèries destinades a la fabricació de paper.
- Capítol 48: Paper i cartó; manufactures de pasta de cel·lulosa, de paper o de cartó.
- Capítol 49: Articles de llibreria i productes de les arts gràfiques.
- Capítol 65: Barrets i la resta de tocats, i les seues parts.
- Capítol 66: Paraigua, para-sols, bastons, fuets, xurriaques i les seues parts.
- Capítol 67: Plomes i plomissa preparades i articles de plomes o plomissa; flors artificials; manufactures de cabell.
- Capítol 68: Manufactures de pedra, algeps endurable, ciment, amiant (asbest), mica o matèries anàlogues.
- Capítol 69: Productes ceràmics.
- Capítol 70: Vidre i les seues manufactures.
- Capítol 71: Perles fines, pedres precioses o semiprecioses, metalls preciosos, xapats de metall preciós (plaqué) i manufactures d'estes matèries; bijuteria.
- Capítol 73: Fosa, ferro i acer.
- Capítol 74: Coure.
- Capítol 75: Níquel.
- Capítol 76: Alumini.
- Capítol 77: Magnesi, beril·li.
- Capítol 78: Plom.
- Capítol 79: Zinc.
- Capítol 80: Estany.
- Capítol 81: Altres metalls comuns.
- Capítol 82: Ferramentes, articles de ganiveteria i coberts de taula, de metall comú, excepte:
- Ex 82.05: Ferramentes.
- Ex 82.07: Peces de ferramentes.
- Capítol 83: Manufactures diverses de metall comú.
- Capítol 84: Calderes, màquines, aparells i artefactes mecànics, excepte:
- Ex 84.06: Motors.
- Ex 84.08: Els altres propulsors.
- Ex 84.45: Màquines.
- Ex 84.53: Màquines automàtiques de tractament de la informació.
- Ex 84.55: Peces del núm. 84.53.
- Ex 84.59: Reactors nuclears.
- Capítol 85: Màquines i aparells elèctrics i objectes que servisquen per a usos electrotècnics, excepte:

Ex 85.13: Telecomunicacions.
Ex 85.15: Aparells de transmissió.

Capítol 86: Vehícles i material per a vies fèrries, aparells de senyalització no elèctrics per a vies de comunicació, excepte:

Ex 86.02: Locomotores blindades.
Ex 86.03: Les altres locomotores blindades.
Ex 86.05: Vagons blindats.
Ex 86.06: Vagons taller.

Capítol 87: Vehícles automòbils, tractors, velocípedes i la resta de vehícles terrestres, excepte:

Ex 87.08: Tancs i la resta de vehícles automòbils blindats.
Ex 87.01: Tractors.
Ex 87.02: Vehícles militars.
Ex 87.03: Vehícles per a reparacions.
Ex 87.09: Motocicletes.
Ex 87.14: Remolcs.

Capítol 89: Navegació marítima i fluvial, excepte:

Ex 89.01A: Barcos de guerra.

Capítol 90: Instruments i aparells d'òptica, fotografia o cinematografia, de mesura, control o de precisió; instruments i aparells medicoquirúrgics, excepte:

Ex 90.05: Binoculars.
Ex 90.13: Instruments diversos, làser.
Ex 90.14: Telèmetres.
Ex 90.28: Instruments de mesura elèctrics o electrònics.
Ex 90.11: Microscopis.
Ex 90.17: Instruments mèdics.
Ex 90.18: Aparells per a mecanoteràpia.
Ex 90.19: Aparells per a ortopèdia.
Ex 90.20: Aparells de rajos X.

Capítol 91: Rellotgeria.

Capítol 92: Instruments musicals, aparells de gravació o reproducció de so, aparells de gravació o reproducció d'imatges i so en televisió, i les parts i accessoris d'estos aparells.

Capítol 94: Mobles; mobiliari medicoquirúrgic; articles de llit i semblants, excepte:

Ex 94.01A: Seients per a aereaus.

Capítol 95: Matèries per a tallar o modelar, treballades (incloses les manufactures).

Capítol 96: Manufactures de raspalleria, brotxes i pinzells, graneres, borles, tamisos, sedassos i garbells.

Capítol 98: Manufactures diverses.